

V brežiški občini zmagala solidarnost

Za samoprispevek, namenjen modernizaciji cest, je v nedeljo glasovalo 57,62 odst. volilcev

Odločilni dan je mimo. Na tehtnici so prevladali glasovi tistih volilcev, ki so podprli samoprispevek za modernizacijo občinskih cest. V osemnajstih krajevnih skupnostih je v nedeljo, 19. januarja, glasovalo 16.250 volilcev od 18.084 vpisanih. Za samoprispevek se jih je izreklo 9.833 ali 57,62 odstotka. Proti je glasovalo 5.888 občanov ali 34,5 odst., 813 ali 4,8 odst. pa jih ni prišlo na volišče.

Pri glasovanju so se najbolj izkazali v Pečicah in Križah, v Piščah in Sromljah ter v Globokem in v Ka-

pelah. V Dobovi, Cerkljah in Skopiacih je bil izid glasovanja negativ-

V krajevni skupnosti Artiče je glasovalo za samoprispevek 68,30 odst. volilcev, na Bizelskem 65,50 odst., v Brežicah 54,50 odst., v Cerkljah 39,20 odst., na Catežu 54,02 odst., v Dobovi 20,40 odst., v Globokem 85,10 odst., na Jesenicah 61,70 odst., v Kapelah 77,20 odst., v Krški vasi 57,10 odst., v Malencah - Mrzlavi vasi 53,20 odst., v Pečicah - Križah 97,50 odst., v Piščah

90,40 odst., v Skopiacih 26,80 odst., v Sromljah 90 odst., v Sentlenartu 51,40 odst., v Veliki Dolini 63,80 odst., in v krajevni skupnosti Zakot - Bukošek 62,20 odstotka.

Rezultati so zelo različni in zato še toliko bolj vredni temeljitega premisleka. Analizo glasovanja bodo v kratkem obravnavali komite občinske konference ZK in druge družbenopolitične organizacije, nato pa še občinska skupščina.

Izid referendum je pokazal, da je nanj med drugim vplivalo tudi podpisovanje dogovora o prispevku podjetij in KS za modernizacijo cest v brežiški občini. Delovne organizacije so ga podpisale za 80 odstotkov zaposlenih, od 18 krajevnih skupnosti pa jih je podpisalo dogovor 17. Referendum je bolje uspel tam, kjer so krajevni štabi vključili v priprave vse družbenopolitične organizacije.

J. TEPPEY

Solidarnost na preizkušnji: posnetek je z volišča v Brežicah. (Foto: Milivoje Jaranović)

Visok obisk v Trebnjem

General Ljubičić in drugi visoki vojaški predstavniki pri pogovoru in ogledu v Trebnjem

Prejšnji teden, v sredo in četrtek, je bil na dvodnevem obisku v Trebnjem zvezni sekretar za ljudsko obrambo, armadni general Nikola Ljubičić. Z njim so bili še načelnik generalštaba JLA generalpolkovnik Stane Potočar, komandant ljubljanskega armadnega področja generalpolkovnik Franc Tavčar, komandant slovenskega glavnega štaba za ljudski odpor generalpolkovnik Rudolf Hribnik, republiški sekretar za narodno obrambo generalmajor Miha Butara in drugi visoki vojaški predstavniki.

V sredo zvečer so se gostje pogovarjali s člani političnega aktiva občine Trebnje. Gostitelji so visoke goste najprej seznanili z razvojem občine in s težavami, s katerimi se še otepajo, in napovedali, da se bodo do 1980 izkopal iz nerazvitosti. Trebnjani so orisali tudi priprave za splošni ljudski odpor v njihovi občini. Goste je pozdravil tudi predstavnik sosednje sevnške občine.

General Ljubičić je političnemu aktivu spregovoril o zunanje-politični situaciji in jo izčrpno razčlenil; poudaril je, da moramo biti zaradi dogodkov v svetu in zaostrovanja sil v svetu zelo budni in vedno priprav-

ljeni braniti našo svobodo in neuvrščenost.

Naslednji dan so si gostje, katerim sta se pridružila še predsednik IS Andrej Marinc in republiški sekretar za gospodarstvo Drago Petrovič, ogledali Novolesovo tovarno akrilnega stekla, Trimo, obrat Kolinske in Dano na Mirni. Poudariti velja, da sta gradbena služba JLA in Trimo že do sedaj lepo sodelovala, sad tega pa je montažna stavba, ki so si jo gostje z zanimanjem ogledali. General Ljubičić je dejal, da bi take objekte s pridom uporabile tudi naše oborožene sile.

Združeni močnejši

Novomeški gostinci odšle pri Krki

V hotelu Grad Otočec so predstavniki hotela Kandija, kavarne Center, straške Majolike, hotela Grad Otočec in seveda tovarne zdravil Krka 15. januarja slavnostno podpisali samoupravni sporazum o pripojitvi in združitvi z organizacijo združenega dela Krka. V podpisnem sporazumu je tudi osnutek o ustanovitvi skupnosti TOZD, ki se bo dokončno notranje oblikovala in organizirala še letos.

Priporočene delovne organizacije, ki so imele lani 58.800.000 dinarjev celotnega dohodka, štejejo 382 zaposlenih. Razvojni načrti v okviru Krke napovedujejo, da bi skupnost TOZD leta 1980 ustvarila 225 milijonov dinarjev celotnega dohodka, precej pa se bo povečalo tudi število zaposlenih, temeljito bodo obnovili in razširili sedanje gostinske objekte ter zgradili nekaj novih, med njimi hotela v Dolenjskih Toplicah in na Otočcu, hotel v Kapdiji pa bodo dogradili.

Slavnostnega podpisovanja so se udeležili tudi najvišji družbenopolitični delavci novomeške občine.

M. B.

Beti: odstop direktorja

DS je sprejel odločitev Mira Gošnika

V soboto je osrednji delavski svet metliške „Beti“ sprejel odstop direktorja Mira Gošnika, ki bo tako maja letos zapustil delovno organizacijo. Med razlogi za odstop je navedel tudi neodgovornost srednjega in tudi vodilnega kadra ter familiarne odnose v podjetju.

Na ponedeljkovi seji so člani metliškega občinskega komiteja ZK, ko so razpravljali o stanju, v katerem se je znašla največja belokranjska delovna organizacija po odstopu direktorja, med drugim menili, da je večina razlogov, zaradi katerih je Miro Gošnik odstopil, resničnih. Zato naj bi, po sklepu komiteja, komunisti v Beti skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v „Beti“ in občini storili vse potrebno, da se pomanjkljivosti v „Beti“ odpravijo, predvsem pa bo treba ta kolektiv kadrovske okrepiti.

V razpravi so člani komiteja poudarili, da so dosegli v „Beti“ pri utrjevanju samoupravnih odnosov veliko uspehov, da pa je nestrokovnost srednjega kadra, ki zaradi različnih vzrokov ni izpolnjeval sklepov, največ pripomogla k slabim odnosom. Komite je tudi menil, da bo moč ob zavzeti akciji nepravilnosti v „Beti“ v kratkem odpraviti.

Nedorečeno

Čeprav večkrat pristajamo na oceno, da smo formalno uredili družbenoekonomske odnose, ki jih narekuje nova ustava, nam skrbna analiza pokaže nasprotno. Zanimarili smo vrsto vprašanj konkretnih odnosov v TOZD in OZD. Tako je bilo med drugim rečeno na 5. seji občinske konference ZK Novo mesto, ki je v torko razpravljala o izpolnjevanju nalog komunistov pri uresničevanju ustave. Samoupravni sporazumi o urejanju vseh bistvenih vprašanj položaja TOZD v združenem delu so pogosto pomanjkljivi, sklicujejo se na druge dogovore in sporazume, teh pa še ni. Zato ostaja vrsta vprašanj nedorečenih in prepuščenih praksi v takšno ali drugačno uporabo. Obširneje bomo o seji občinske konference ZK Novo mesto poročali v prihodnji številki.

SEVNICA: RAZSTAVA RAKETARJEV

V nedeljo ob 15. uri bodo člani astronavičnega raketnega kluba „VEGA“ v mali dvorani gasilskega doma v Sevnici odprli razstavo, na kateri bodo prikazali delo članov. Sevnški klub uspešno sodeluje z ljubljanskim klubom A. M. Komarov. Razstava bo odprta 3 dni, za občinstvo bodo pripravili vsak dan posebne razgovore s filmi.

NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

NIČ VEČ RAZDROBLJENOSTI - Slavnostno podpisovanje samoupravnega sporazuma o pripojitvi hotela Grad Otočec, hotela Kandija, kavarne Center in Majolike k tovarni zdravil Krka. (Foto: S. Mikulan)

V današnji Prilogi začnemo objavljati novo serijo zapisov, katerih naslov je „Dober dan, Dolenjci“. Najprej smo se pogovarjali s prvakinjo ljubljanske opere Vilmo Bukovčev.

KAKOR LASTOVKA SE VRACAM je naslov zapisa na tretji strani Priloge; beseda je o tisti ljubezni, ki je niti smrt ne premagala!

Na sredini spet objavljamo gosje pero in humoreske, na zadnji strani smo za vas pogledali v Trdinove notese, med gradovi in njihovimi usodami je na vrsti Graben, pregledali pa smo tudi vremenske reke in šege za prihodnja dva tedna.

MLADI KOMUNISTI

Na sestanku aktiva mladih komunistov kočevske občine v petek, 17. januarja, so razpravljali o delovnem programu aktiva, o poslovanju aktiva in o poročilu o aktivnostih mladih komunistov. Za zaključek je bil še razgovor s predsednikom krajevne skupnosti Kočevje - mesto.

TOZD gostinstvo, Hotel Otočec in Dolenjska turistična zveza

Degustacija bo na Otočcu v drugi polovici februarja. Prireditev bo dopolnjena tudi s strokovnimi posvetovanji, ki jih bodo vodili vidnejši strokovnjaki za vinogradništvo, in bodo namenjena vsem vinogradnikom in ljubiteljem dolenjskega cvička. Strokovni del tedna bo imel poudarek na obnovi vinogradov in iztrebljanju samorodnic iz dolenjskih vinogradov. Novi zakon namreč predvideva, da je treba samorodnice iztrebiti iz naših vinogradov v 8 letih.

Prireditelji vabijo vse pridelovalce cvička k sodelovanju s tem, da dajo na voljo vzorce za degustacijo. Vzorce je treba oddati do 15. 2. 1975 poverjenikom društva ali direktno TOZD Hmeljnik, Novo mesto, Kolo-dvorska 2a za novomeško območje, za območje Agrokombinata Krško

pa v kostanjeviško klet ali direktno inž. Darku Marjetiču.

KRŠKO: OSNUTEK STATUTA SZDL V RAZPRAVI

V petek popoldne, 17. januarja, je bila v Krškem javna razprava o osnutku statuta Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Sklicali jo je medobčinski svet SZDL Posavje za vse člane medobčinskih svetov ZKS, SZDL, sindikata, Zveze borcev NOV in socialistične mladine. Bistvene vsebinske in organizacijske novosti v delovanju družbenopolitičnih organizacij je tolmачil zbranim Lenart Setinc, član izvršnega odbora republiške konference SZDL Slovenije. Udeleženci so ob tej priložnosti podprli prizadevanje političnega aktiva po enotni banki v Posavju.

Ob posvetu treh regij

Včeraj in danes je Otočec politično središče treh regij: zasavske, posavske in dolenjske. Na posvetu, ki ga je sklical Lojze Šterk, sekretar medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko, razpravljajo najodgovornejši predstavniki Zveze komunistov, sindikata, Socialistične zveze, občin in samoupravnih interesnih skupnosti o uresničevanju ustave v združenem delu in dograjevanju delegatskih razmerij v skupščinskem sistemu. Z drugimi besedami: na Otočcu teče beseda o uresničevanju sklepov tretje seje centralnega komiteja ZKS.

Na tem posvetu naj bi predvsem ugotovili, do kod smo pri uresničevanju ustave že prišli, kje so slabosti in napake, hkrati pa tudi dobri zgledi, ki bi jih (neobvezno) kazalo posnemati. Hkrati s tem se želijo udeleženci tudi dogovoriti o skupni politični akciji, o tako imenovani skupni fronti političnega delovanja proti vsem barikadam in barikadicam, ki ovirajo prizadevanje, da bi kar najhitreje spremenili dosedanje odnose.

Podlaga za ta dogovor je politična ocena uresničevanja ustave, ki jo je slovenski centralni komitej sprejel. Iz te je med drugim razvidno, do kod smo prišli v Sloveniji z organiziranjem delavcev v združenem delu. Ocena opozarja na to, da so šli pri organiziranju združenega dela marsikje po „liniji najmanjšega odpora“ in zavoljo tehnološke zaokroženosti dela postati enovita delovna organizacija z več kot 1.000 zaposlenimi. Od naših omenja ocena semiško Iskro s 1.067 delavci. V taboru druge skrajnosti, ko ocena ugotavlja odločno prevelike TOZD, pa je TOZD novomeške IMV z 2.000 zaposlenimi.

Med tistimi, ki so na podlagi samoupravnih sporazumov že vnaprej združili še ne ustvarjena sredstva TOZD - ocena trdi, da je to slabost - sta tudi sevnška Jutranka in novomeška IMV. Potrebno je poudariti, da je lahko podlaga za združevanje dohodka in skupne naložbe le samoupravno izoblikovan plan, planiranja pa pri nas še nismo ustrezno razvili.

Naloga, ki jo imajo udeleženci posvetovanja na Otočcu, gotovo ni lahka. Vse kaj več kot ugotavljati, evidentirati in pogrevati stare in znane stvari bi morali na Otočcu, če naj bi rekli, da je ta posvet uspešen. O dogovoru, ukrepih, nalogah, ki se bodo morale nujno izvršiti v teh regijah in občinah - prihodnjic.

I. ZORAN

Spet »Teden dolenjskega cvička«

Prireditev bo tokrat v Novem mestu - Vzorce je treba oddati do 15. feb.

Društvo vinogradnikov v sodelovanju z Agrokombinomom Krško, TOZD Hmeljnik Novo mesto, tovarna zdravil Krka - bodo tudi letos priredili „Teden dolenjskega cvička.“

Prireditev bo tokrat v Hotelu Kandija v Novem mestu, da bo s tem dana možnost obiska širšemu krogu obiskovalcev.

Ni gospodinj za kmetije

Kmetovanje je treba ocenjevati stvarno

Ali naj kmetije izumrejo? Smešno vprašanje, se je glasil odgovor. Potrebujemo jih, da bodo obdelovali zemljo. Zato jih podpiramo... Res jih potrebujemo in jih podpiramo — toda ali jih bomo tudi znali ohraniti pri življenju? Vsaj toliko, da bi bila obdelana vsa kmetijska zemlja.

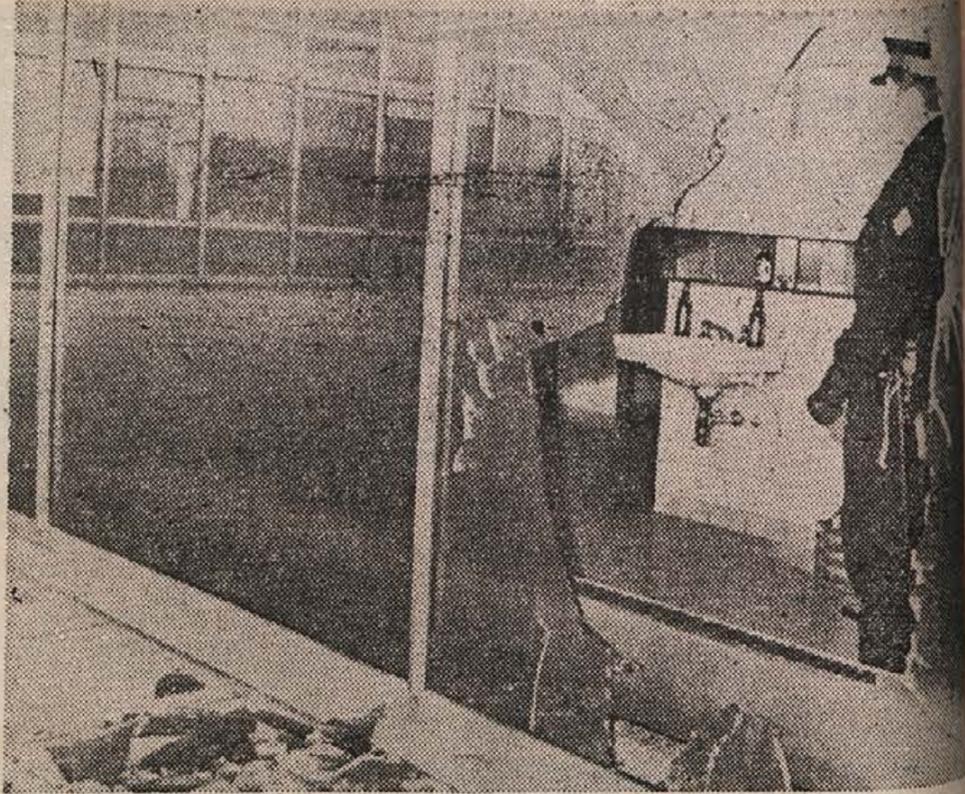
Po novem zakonu o kmetijskih zemljiščih je veliko več kmetov kot jih je bilo prej. Vsi obdelujejo zemljo, če je ne bi, se ne bi mogli imenovati kmetije, a kako jo obdelujejo tisti, ki so zaposleni še drugod? Koliko pridelajo za prehrano tistih ljudi, ki nimajo lastne zemlje? Ali bi bilo dovolj živil za vse, če bi imeli le take kmete, ki bi bili hkrati delavci? Tisti, ki je vprašal, ali bodo kmetije izumrli, je menil take kmete, ki naj bi pridelovali veliko živil za delavce.

Družba jih gmotno podpira s krediti in raznimi olajšavami pri

prispevkih. Nevarnost pa grozi od drugod. Mnogi kmetije in kmečki fantje ne morejo najti nevest, čeprav so si kmetije že sodobno uredili in jim dajejo lepe dohodke. Izogibajo se jih tudi kmečka dekleta. Brez zene pa ne bo družine in ne naslednika na posestvu.

Nekateri očitajo kmečkim dekletom, da ne marajo za gospodinje na kmetije zaradi tega, ker so se „pogospodile“. To bi bilo težko dokazati. Mnoge kmečke gospodinje res rade govorijo — o tem se tudi piše — da delavka dela dnevno le 8 ur, kmetica pa od zore do mraka. Mora gospodinjiti, skrbeti za otroke in delati še v hlevu in na polju. Ob takih besedah pa ne pomislijo, da tudi večina poročenih delavk mora poleg dela v tovarni ali kje drugod skrbeti še za gospodinjstvo in otroke.

Ne gre torej za „pogospodjenje“ kmečkih deklet, ampak za socialno varnost žene. Zaposlena ima redne dohodke, nadomestilo v času bolezni in zagotovljeno pokojnino. Tudi to

BAGDAD — Komaj teden dni po napadu doslej še neznanih teroristov na jugoslovansko letalo (zadnje po pomoti, kajti pravi cilj je bilo izraelsko, ki je ravno tedaj vozilo v bližini) se je na pariškem letališču Orly zgodilo novo nasilno dejanje. Po kratkem streljanju s policijo je francoska vlada privolila, da teroristom omogoči polet v neznan. Tako se je drama srečno končala — in sicer v Bagdadu, kjer je letalo s teroristi naposled pristalo. Kaj se bo zgodilo z njimi, ne ve nihče, prav tako pa v trenutku, ko to poročamo, še vedno ni znano kdo so, oziroma kateremu političnemu gibanju pripadajo. Na sliki razbito steklo na letališču Orly, posledica streljanja med teroristi in policijo. (Telefoto: UPI)

TELEGRAM!

RIM — Vodja italijanske demokratske stranke Amintore Fanfani je na sestanku direktije svoje stranke predlagal ukrepe proti nasilju. Po njegovem naj bi policija dobila pravico, da za 24 ur zapre vsakega sumljivega, razdelitev policije v tri skupine, obveščevalne službe v dve skupini in še nekatere zadeve.

PRAGA — Državna in partijska delegacija Češkoslovaške na čelu z generalnim sekretarjem KPC Gustavom Husakom je odpotovala na uradni in prijateljski obisk v LR Bolgarijo.

PRAGA — Državna in partijska delegacija Češkoslovaške na čelu z generalnim sekretarjem KPC Gustavom Husakom je odpotovala na uradni in prijateljski obisk v LR Bolgarijo.

Iz zadnjega PAVLIHE

- Nič ga ne prizadene! To bo spet eden tistih potrošnikov iz spodnje plasti baze, ki je že na zemlji vsega huđega vajen!

JOŽE PETEK

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Družbenopolitično življenje dobiva v teh dneh (po občutnem zastoju tik po novoletnih dneh in pa po nekakšnem „počitniškem“ vzdušju, ki je za začetno januarско obdobje že kar značilno) spet precej razgibane oblike. Odpirajo se vprašanja, ki bodo v letošnjem letu dobila vsekakor pomembno težo na tehtnici našega družbenega odločanja.

Prejšnji teden so se v Kumrovcu zbrali na dvodnevem posvetovanju oziroma delovnem dogovoru člani republiških, pokrajinskih in zveznega mladinskega vodstva, ki so načeli vprašanja konkretne organizacijske aktivnosti sedanje organizacije mladih — potem ko je bila, kot vemo, na minulem kongresu potrjena njena nova nominacija, uveljavitev Zveze socialistične mladine.

Temeljna in neposredna naloga ZSM je v tem trenutku ustanavljanje osnovnih mladinskih organizacij v vseh okoljih, kjer tega še niso naredili — so poudarili na posvetovanju v Kumrovcu. To je najpomembnejša, predvsem politična naloga, ki je skladna z vsem našim siceršnjim družbenim preoblikovanjem po novih ustavnih načelih. Sedaj, so poudarili, nekakšnih dilem in vsebinskih nesporazumov o značaju in nalogah nove mladinske organizacije ni več. Osnovne organizacije ZSM se ustanavljajo v vsaki TOZD, krajevni skupnosti, šoli, fakulteti, vasi, enoti JLA itd. Občinska vodstva imajo sedaj pred seboj zelo odgovorno nalogo, saj morajo izdelati operativne načrte, določiti časovne roke in konkretno zadolžiti aktiviste, ki bodo pomagali pri ustanavljanju osnovnih organizacij ZSM.

Posebej so poudarili, da je treba enotno usmerjati povezovanje študentske mladine oziroma fakultetnih organizacij ZSM na ravni univerz. Nikakršnih „posebnih“ mladinskih organizacij ne more biti — še enkrat je bilo poudarjeno, da gre pri nas za enotno

in usklajeno delovanje Zveze socialistične mladine na vseh ravneh in v vseh okoljih, torej za enotno organizacijo študentske, delavske, šolske in vaske mladine.

Delovanje našega delegatskega sistema — katerega „vrh“ je kajpak skupščinsko odločanje na vseh ravneh in v nenehni delegatski povezavi — dobiva določnejše (že tudi v praksi preverjene) obrise samoupravnega mehanizma.

V minulih dneh je bil v skupščini SFRJ v obravnavi skupščinski poslovnik (zbor republike in pokrajin ga je že sprejel, zvezni zbor pa ga še bo), kar se navidez sicer zdi samo proceduralno vprašanje za delovanje tega našega najvišjega delegatskega telesa v državi —

vojnih nalogah, o porabi in konkretnih gospodarskih načrtih v letu 1975) in po sprejemu najpomembnejših zakonskih aktov za letošnje leto — kar vse je republiška skupščina opravila tik pred začetkom novega leta — je sedaj (razumljivo) najbolj živo dogovarjanje glede vseh oblik porabe v republiki.

Prejšnji četrtek je na pobudo republiškega izvršnega sveta sklical republiški sekretariat za finance posvet s predstavniki vseh občin — da bi razčistili nekatera vprašanja glede osnutka dogovora o splošni letošnji porabi v Sloveniji. Gre tudi za predlog družbenega dogovora o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov ter o gibanju, obsegu in strukturi skupne porabe v republiki za letošnje leto.

Ze doslej je v teh razpravah prišlo do nekakšne prerazdelitve sredstev, določenih za obseg letošnje skupne porabe. Ker se je (glede na dosedanje okvire, zadržane z resolucijo) znašlo zdravstvo spričo predvidenih letošnjih sredstev v neresljivi zagati, je prišlo do dogovora, po katerem naj bi zdravstvo dobilo letos nekaj več od sprva določenih sredstev (skupno torej za 25 % več kot lani), ob tem pa izobraževanje ustrezno manj — v obeh primerih gre kajpak za posamezne interesne skupnosti.

Vsekakor dokončni dogovor o vseh oblikah porabe v republiki za letošnje leto bo oblikovan brez resnične zavzetosti vseh prizadetih — in ta dogovor bo šel še skozi nekaj razprav; v prihodnjih dneh naj bi se glede tega ponovno dogovarjali predstavniki vseh slovenskih občin.

kmečke žene rade poudarjajo. Njihovi otroci veliko slišijo o težavah kmetov, a zelo malo spodbudnega za kmetovanje.

Pogovarjati bi se bilo treba stvarno o slabem in dobrem. Videti bi bilo treba razliko med neurejenimi in urejenimi kmetijami. Dovolj velika in sodobno urejena kmetija gotovo zagotavlja enako socialno varnost kmečki družini kot zaposlitev v tovarni delavki. Včasih je sicer slabše, drugič boljše, kakor se spreminjajo razmere na trgu. Tako pa se godi tudi delavskim družinam, kar občutijo predvsem tiste, ki nimajo nič zemlje.

Ne idealiziram kmečkega življenja. Menim le, da urejanje kmetij gre in mora iti v tako smer, da bodo kmečki ljudje enako zadovoljni s svojimi delom kot delavci in enako ponosni nanj. Marsikje smo se na začetku poti. Za cilj pa bi se morali odločiti. Poleg kmečkih fantov naj bi ga poznala tudi dekleta.

JOŽE PETEK

tedenski zunanjepolitični pregled

Medtem ko se boji v Indokini nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo in se po nekaterih znamenjih sodeči v Kambodži pripravljajo osvobodilne sile na morda najpomembnejšo ofenzivo zadnjih let, pa so na Bližnjem vzhodu spopadi sicer prenehali, vendar pa se splošna politična situacija ni popravila.

Za Bližnji vzhod velja v tem trenutku ocena, da je mogoče vse — tako resni koraki na poti k trajnemu in pravičnemu miru kot vojna.

Saudski kralj Fejsal je končal turnejo, med katero je obiskal Sirijo, Jordanijo in Egipt, iz Washingtona pa se je vrnil v Tel Aviv izraelski zunanji minister Jigal Alon, ki je imel v ameriškem zunanjem ministrstvu pomembne pogovore s Henryjem Kissingerjem.

Fejsal, ki je med svojo turnejo po deželah, ki so v prvi bojni liniji arabske fronte z Izraelom, precej obilno segel v žep (Jordanija je prejela več kot 50 milijonov dolarjev pomoči, Egipt 100 in Sirija 150), je hkrati porabil ves svoj vpliv in avtoriteto, da bi znova podprl že nekoliko omajano zaupanje v Kissingerjevo taktiko iskanja miroljubne rešitve.

Ameriški zunanji minister se zavzema za to, da bi dosegli na Bližnjem vzhodu vrsto posamičnih sporazumov med prizadetimi stranmi, ki bi jih kdaj kasneje potrdili še z skupnim v Zenevi. To stališče ne delijo vsi, saj nekateri menijo, da bi bilo treba od vsega začetka sestati za skupno mizo in se tam domeniti za obrise bodočega miru.

Zdaj je kot vse kaže na potezi izraelska diplomacija in svetovna javnost z neprikritim pričakovanjem spremlja prve izjave Jigala Alona po vrnitvi iz Združenih držav Amerike.

Vsi se strinjajo, da bi moral Izrael naposled sedaj vendarle ponuditi nove resne predloge za nadaljnjo fazo razgovorov z Egiptom. Kairo se je že izjasnil za Kissingerjevo taktiko „korak za korakom“, toda v tej taktiki vidi uspešno možnost samo v primeru, če bi Tel Aviv ponudil nove sprejemljive pogoje za razgovore o Sinaju. Tu je sporno predvsem kako daleč se je v tej naslednji fazi pripravljen umakniti Izrael — ali do gorskih prelazov Mitia in Gida ali ne in kaj bo z nafinimi polji na Sinaju.

Tisto, kar je doslej v tej zvezi ponudil Izrael, je bilo v Kairu ocenjeno kot povsem nesprejemljivo, zato si ni mogoče misliti, da bi lahko še več istega vzbudilo vsaj najmanjšo po-

trebno mero zanimanja egipčevski strani.

S tem v zvezi si Združene države Amerike prizadevajo, da bi privolile Izrael v kompromisno rešitev, da bi se namreč odpovedal nekaterim svojim nepopustljivim stališčem. Američani seveda še naprej polnoma podpirajo Izrael, vendar pa ta podpora ne vključuje tudi brezpogojne in v celoti dogled trajajoče okupacije arabskih ozemelj.

Toda ker se zavedajo, da bi utegnena nova vojna (do katere bo zanesljivo prišlo, če se Izrael ne bo umaknil z zasedenih arabskih ozemelj) zapletli v neposredno življenjsko nevarno konfrontacijo s Sovjetsko zvezo, skušajo vplivati na Izrael najbrž trmoglavje preveč.

BLIŽNJI VZHOD: VSE JE MOGOČE

Tako menijo nekateri, da bila tudi sedaj že slovita Kissingerjeva izjava, da bodo Američani segli tudi po orožju, če bi Arabci ustavili dobavo nafte (pa bi lahko storili v primeru nove arabsko-izraelske vojne namenjena predvsem Izraelcem). Namreč v temle smislu: pogledajte kaj se lahko zgodi, če boste nadaljevali s svojo nepopustljivostjo — svet lahko postane na rob velikanske vojne krize.

Koliko je v tem resnice in koliko zgolj domneve, je seveda težko reči, toda dejstvo je, da se bo Izrael moral umakniti s arabskih ozemelj (in hkrati Arabci morali priznati njegovo obstoj) in da so Združene države Amerike edina sila, ki lahko Izrael prisili v kaj takega.

TELEGRAMI
NEW DELHI — Severne predel Indije je prizadel potres, ki je povzročil 36 žrtev, vendar to številni ni dokončno. Ni še znano kakšno število žrtev med prebivalstvom Tibeta. Največji del ozemlja, ki ga je potres, je pod snegom in na območju 3000 metrov, kar znatno otežuje nudenje pomoči.

BERLIN — Vzhodnonemško zunanjski ministri Otto Winzerja na njegovo željo razrešili dolžnost in ga upokojili. Winzer je za to prošil zaradi slabega zdravja.

Vojaški klub garnizije v Cerkljah je zelo delaven. Za svoje člane je organiziral zadnje mesece že vrsto raznih prireditev. Minuli četrtek so lepaki vabili vojake v brežiški prosvetni dom, kjer je klub priredil zanje ustni športni časopis. Ob tej priložnosti so obiskovalci spoznali nogometnega reprezentanta Jugoslavije vojaka Jovana Ačimovića ter svetovnega rekorderja v kegljanju Nikolo Dragaša iz Zagreba. Na sliki od leve na desno: Dragaš in Ačimović, s katerima je vodil razgovor načelnik vojaškega kluba Duško Maraš. (Foto: M. Jaranović)

Že več mesecev je minilo od otvoritve posodobljene ceste Sevnica-Krško po kranjski strani, pred Impoljco pa še vedno kraljuje na dobnem delu vozišča tale drog daljnovoda. Kot pravijo v Sevnici bo prišel na vrsto, ko bo urejen daljnovod pri Pijavskem, sicer bi bili predolgo brez elektrike.

Grafika je najbolj priljubljena likovna zvrst med učenci osnovne šole v Kočevju. Pod vodstvom likovnih pedagogov marljivo tiskajo linoreze, ki jih bodo razstavili še pred zaključkom šolskega leta v domačem likovnem salonu. (Foto: F. Brus)

KOZMETIKA - DROGERIJA

Trgovsko in gostinsko podjetje Posavje je 15. januarja odprlo v Brežicah specializirano trgovino za kozmetične izdelke. Objubili so, da bodo imeli na zalogi vse, kar je trenutno na prodaj iz te stroke. Lokalno v kratkem obiskala kozmetičarka tvrdke Helene Rubinstein in z nasveti pomagala strankam tri dni. V novi trgovini bodo prodajali tudi turistične spominke in fotografirski material. Z izdelki tovarne Ilirija bodo postregli vsem frizerskim in brivskim salonom po tovarniških cenah.

Sejmišča

BREŽICE - Na tedenski sejem prašičev so v soboto pripeljali 511 mlajših in 31 starejših živali. Vsega skupaj so prodali 408 prašičev; za kilogram žive teže mlajših živali so izžrali 22 do 24 dinarjev, za starejše pa 15 do 17 din.

NOVO MESTO - Na ponedeljkovem sejmu je bil tokrat zelo živahen promet. Prašičerjci so pripeljali 478 mlajših in 34 starejših prašičev. Za prve so kupci zahtevali od 141,00 do 520,00 din, za starejše pa od 530,00 do 720,00. Cene so bile tokrat nekoliko nižje, kljub temu pa so prodali samo 381 pujskov.

Kmetijski kotiček

SOS kmečkih sadovnjakov

Dobesedno greh je to, kar se že dolgo dogaja z našim kmečkim sadjarstvom. Prof. France Adamič je pred dvema desetletji zapisal v svoji knjigi, da več kot tretjina našega sadja segnje ali pa predelamo v žganje, drugo tretjino sprešamo v jabolčnik ali hruškovce, le manjši del pa pojemo v presnem stanju ali izvozimo. Ali je danes kaj bolje?

Propadajoče kmečke sadovnjake, ki v večini primerov sploh niso deležni kakršnekoli skrbi, pa bi bilo mogoče vsaj delno rešiti - kmetijam v prid. Res so že nekaj let težave s prodajo sadja, celo kvalitetnega, toda uspeh bi bil že, če bi na kmetijah pridelali dobro sadje za svoje potrebe ali za prodajo na domu. V dveh nadaljevanjih bomo zato skušali opozoriti na najvažnejše ukrepe, ki bi se jih morali lotiti, da bi zaustavili nadaljnje propadanje mnogih kmečkih vrtov.

O nujnem temeljitem zimskem škropljenju je bilo že toliko napisanega, da ni treba ničesar več dodati. Naslednji korak je gnojenje. Večina kmetov na Dolenjskem še vedno meni, da sadovnjakom sploh ni treba gnojiti. Ker dreve ne dobi dovolj rastlinske hrane, rodi izmenično. Izmenična rodnost pa podira vsa smotna prizadevanja v sadjarstvu; ko je sadja preveč, ne vedo, kam z njim, ko ga naslednje leto ni, prav nič ne pomaga, če bi ga bilo mogoče prodati po visoki ceni.

Kako gnojiti? Gnojilo je treba spraviti v bližino korenin, vendar ne v dotik z njimi, približno peden globoko. V ta namen odkrijemo okoli drevesa v obliki kolobarja zemljo, v tako plitvo jamo nasujemo večje količine gnojila ali hlevskega gnoja in rušo pokrijemo.

Na zalogo gnojimo predvsem s fosfornimi in kalijevimi gnojili, bolj topna dušična gnojila lahko dodajamo kasneje kar po površini. Priporočljiv je posebne vrste nitrofoskal (za sadovnjake), ki vsebuje tudi potrebni snovi bor in magnezij. Z obilnim gnojenjem poskuša sadjar rešiti drevesa, ki so zaostala v rasti, saj jim ta ukrep daje poslednjo priložnost. In še to: bolj priporočljivo je gnojiti jeseni kot pa spomladi.

Inž. M. LEGAN

Delovnih mest preveč ali premalo?

Zaposlenost v širši dolenski regiji se je lani povečala za 6,3 odstotka, kar je za 1,8 odstotka več od republiškega povprečja. V sedmih občinah, ki jih je do konca leta 1974 preskrboval z delavci novomeški Zavod za zaposlovanje, je število zaposlenih preseglo 41.000. Največ zaposlenih je imela novomeška občina, največja med vsemi v regiji, kjer je bilo v rednem delovnem razmerju že okoli 20.000 ljudi. Podobno kot za Slovenijo velja tudi za dolensko regijo, da je med zaposlenimi že okoli 42 odstotkov žensk.

Težave so, ker se le malo učenec po osnovni šoli odloča za uk v gospodarstvu

vinarji, mehaniki, gradbeniki, vozniki, trgovci, gostinci, strojniki, finančniki, ekonomisti, pedagogi, socialni delavci, pravniki, zdravstveni delavci. Trenutno še ni podatkov o tem, za koliko se je v resnici zmanjšal zaposleni primanjkljaj v posameznih strokah.

Najhujše težave so z zaposlitvijo žensk, ki jih čaka na delo še enkrat več kot moških. V novomeškem zavodu imajo trenutno prijavljenih okoli 500 iskalk dela, delovnih mest pa je malo. Evidenca kaže, da število nezaposlenih žensk narašča zlasti v krški občini, kjer so ob koncu minulega leta našli že blizu 200 nezaposlenih iskalk dela. Malo na boljsem je ribniška občina s približno 120 prijavljenimi nezaposlenimi ženskami, medtem ko je v drugih občinah stanje precej boljše.

Na splošno ugotavljajo pri novomeškem Zavodu za zaposlovanje, da primanjkuje kvalificiranega kadra. Težave se začnejo že tedaj, ko učenci končajo osnovno šolo. Med temi se jih namreč le malo odloči za uk v gospodarstvu, ker jih vlečejo srednje šole. Sicer pa tudi srednje šole z mladimi diplomanti še ne morejo kriti vseh domačih potreb. In iz tega „začaranega kroga“ ni videti izhoda.

V „tovarni“ čistega zraka

Zakon za zrak

Nenadoma, ne da bi sprva vedeli zakaj, se je pred nekaj leti prvič predčasno osulo listje na brajadah v Kompolju in še nekaterih vaseh v sevnjski občini. Veter je zanesel strupeni žveplov dvokis iz trboveljske termocentrale, ki ji zdaj gradijo menda najvišji dimnik v Evropi, na naše območje, kot da bi hotel opozoriti, da je v diametralnem nasprotju z narodovo miselnostjo. Poskus z izplačevanjem osebnih dohodkov na hranilno knjižico je zaradi tega še bolj vreden pozornosti in obravnave, saj pomeni kompromisno rešitev, ki zadovolji tako nagnjenost Slovencev k varčevanju ka-

kor tudi interes najširše družbene skupnosti!

Kljub temu da ljudje s hranilnih knjižic dvignejo skorjuda ves osebni dohodek, tisti dinarji, ki ostanejo, zato bo tudi za nas zanimivo, da v republiški upravi pripravljajo poseben zakon o varstvu zraka, ki naj bi ga skupščina sprejela ob koncu tega meseca. Ta zakon naj bi s svojimi zahtevami in določili za gradnje industrijskih naprav zavaroval zrak, ki ga dihamo, pred nadaljnjim onesnaževanjem, dosedanjim zadrževanjem pa prisilil, da bodo postopno preprečili strupom - pot v ozračje. Dosedanji primeri zastrupljanja zraka v Sloveniji so pokazali, kako težko je vzpostaviti dogovor med tistim, ki škodo dela, in tistim, ki jo trpi, če je vse odvisno le od dobre volje. In kolikšne so škode samo v kmetijstvu in gozdarstvu, da o zdravstvenih posledicah niti ne govorimo!

Ker varstvo zraka veliko stane - v nekaterih zahodnih deželah porabijo v ta namen celo do 1,5 odstotka narodnega dohodka - predvideva osnutek zakona tudi način zbiranja potrebnega denarja. Verjetno bo posegel tudi v naš žep, saj gospodarstvo ne zmore vsega bremena, pa tudi edini krivec za onesnaževanje zraka ni.

M. L.

Omedeni dinarji

Na območju Dolenjske banke in hranilnice prejema osebni dohodek na hranilno knjižico več kot 18.000 zaposlenih. Največ takšnih izplačil osebnih dohodkov je na območju novomeške občine vsak mesec 12.703, sledijo ji Krško (3676), Metlika (1097) in Trebnje (1084).

V novomeški občini se tako vsakokrat „obrne“ več kot 35 milijonov dinarjev, v Krškem več kot 10, v Metliki in Trebnjem pa po poltriju milijon dinarjev.

Poskusi nekaterih bank so dokazali, da Slovincem, ki sicer radi varčujemo, prehod na brezgotovinski plačilni promet s pomočjo tekočih računov ni najbolj povšeči, nekateri celo trdijo, da je v diametralnem nasprotju z narodovo miselnostjo. Poskus z izplačevanjem osebnih dohodkov na hranilno knjižico je zaradi tega še bolj vreden pozornosti in obravnave, saj pomeni kompromisno rešitev, ki zadovolji tako nagnjenost Slovencev k varčevanju ka-

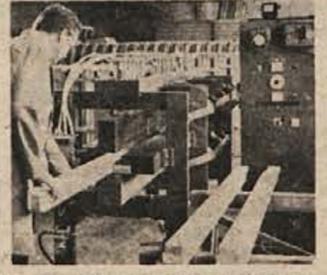
kor tudi interes najširše družbene skupnosti!

Kljub temu da ljudje s hranilnih knjižic dvignejo skorjuda ves osebni dohodek, tisti dinarji, ki ostanejo, zato bo tudi za nas zanimivo, da v republiški upravi pripravljajo poseben zakon o varstvu zraka, ki naj bi ga skupščina sprejela ob koncu tega meseca. Ta zakon naj bi s svojimi zahtevami in določili za gradnje industrijskih naprav zavaroval zrak, ki ga dihamo, pred nadaljnjim onesnaževanjem, dosedanjim zadrževanjem pa prisilil, da bodo postopno preprečili strupom - pot v ozračje. Dosedanji primeri zastrupljanja zraka v Sloveniji so pokazali, kako težko je vzpostaviti dogovor med tistim, ki škodo dela, in tistim, ki jo trpi, če je vse odvisno le od dobre volje. In kolikšne so škode samo v kmetijstvu in gozdarstvu, da o zdravstvenih posledicah niti ne govorimo!

pri tako velikem številu nakazil le niso nepomembni. Če bi jih bilo več, če bi se ljudje odvadili držati preostanek od plače samo v denarnicah, bi se tisti, na videz tako drobni dinarji na knjižicah še kako „omedili“.

M. B.

Novi visokofrekvenčni stroj za lepljenje elementov oken v TOZD INLES Loški potok. (Po glasilu „Naša vez“.)

Edini tak stroj

V zadnjih mesecih minulega leta je dobila TOZD INLES Loški potok visokofrekvenčni stroj za lepljenje elementov oken, prvi te vrste v Jugoslaviji. Po naročilu in posebnih zahtevah ga je izdelala neka angleška firma, ki ima dolgoletne izkušnje na področju uporabe visoke frekvence v tehnologiji lesne industrije. Stroj je veljal okoli 200.000 din.

Prvi meseci obratovanja stroja so dali povsem zadovoljive rezultate. Stroj v slabih 30 sekundah zlepi element okovja vezanega okna iz treh delov. Lepljenje je odlično, saj zlepljeni deli tudi po večtedenskem namakanju v vodi niso popustili. Namen takega lepljenja lesa je: manjša poraba lesa in boljše kakovost oken. Pri takem načinu proizvodnje oken lahko uporabljajo tudi slabši les. To pa seveda vpliva na zniževanje proizvodnih stroškov.

S stroji, ki delujejo na osnovi visokofrekvenčnega lepljenja lesa doslej v INLESU niso imeli izkušnje, saj ni znano, da bi tak način lepljenja uporabljali v industriji stavbenega pohištva. Uporabljajo pa ga predvsem pri proizvodnji stolov, ohišij za radijske in televizijske sprejemnike in predvsem povsod tam, kjer je treba zlepliti les v raznih zakrivljenih oblikah.

credno je zapisati...

V gospodarskem življenju nam lahko koristijo le realne napovedi, ne pa prerokbe, za katere je že davno dejal neki mislec, da jih je treba prezirati, saj lahko služijo le za zimske pogovore ob ognjišču. Ko zdaj, ko se je steklo 1974. leto, primerjamo tisto, kar so napovedovali, z onim, kar se je v resnici dogajalo, zaslužijo nekatere stvari prej ime prerokbe kot pa strokovno zares utemeljenih ekonomskih napovedi.

V tem na glavo postavljenem svetu res ni lahko predvideti, za koliko bodo, denimo, zrastle cene ali se povečalo število zaposlenih. Toda načrtovalci so se „usekali“ za sto odstotkov in več, to lahko ugotovljamo zdaj, ko so na voljo prvi podatki za minulo leto.

Cene so že pred polletjem „izpolnile normo“, predvideno za vse leto. Dokončno je znano, da so bile proizvajalčeve cene lani v povprečju za 33,8 odst. višje kot leta

Prerokbe?

1973. Največ je k temu prišla kemična industrija - 66,7 odst., zatem nafta - 56,4 odst., lesna industrija - 51,8 odst. itd., najmanj pa usnjarska industrija - 14,8 odst. Živila so bila v Sloveniji lani dražja za 21,1 odst., torej niso za toliko podražila življenje, kot so jim nekateri skušali naprtiti.

Načrtovalci so se močno zmotili, ko so napovedali rast zaposlenosti. Namesto za predvidenih 2 do 2,5 odst. (glej „Izhodišča za družbenoekonomski razvoj SRS v letu 1974“) se je povečala za 5 odst. Hujši podrselj je bil pri napovedani rasti življenjskega standarda. Če vemo, da so se realni osebni dohodki povečali lani povprečno le za 0,5 odst., se življenjski standard nikakor ni mogel povečati za 5,3 odst., kot je optimistično zapisal novembra 1973 izvršni svet na osnovi izračunov svojih strokovnih služb.

Ne škodi pogledati tudi malo nazaj in kaj reči o tem. Morda celo pritrđiti ameriškemu ekonomistu nobelovcu Friedmanu, ki pravi da se ekonomija čedalje bolj oddaljuje od tega, da bi bila znanost?

M. LEGAN

- Težave v klancu (Karikatura: Marjan Bregar)

Naše pravice iz sindikalne liste

Največji osebni dohodek v Sloveniji ni omejen, medtem ko najmanjši ne sme biti manjši od 60-odstotnega lanskega povprečja v naši republiki

Sindikalna lista 75 kot kazipot za uravnavanje pravic in dolžnosti iz združenega dela v Sloveniji je zdaj znana. Od predloga, ki je krožil še do nedavnega po delovnih, sindikalnih in drugih organizacijah ter v javni razpravi doživljal soglasno ali samo delno podporo, se ne razlikuje bistveno. Prav to je znak, da je bil dogovor o najpomembnejših vprašanjih pred sprejetjem dobro pretehtan in osvetljen iz različnih zornih kotov.

Ker je sindikalna lista preobsežna, si oglejmo samo nekatera njena določila. Najnižji osebni dohodek zaposlenega ne sme biti manjši od 60-odstotnega povprečnega osebnega prejemka v Sloveniji v minulem koledarskem letu. Najvišji osebni dohodek načelno nima absolutne zgornje meje, vendar velja to samo v primeru, če je delo merljivo. Sicer pa je rečeno, da najvišjo mejo določijo udeleženci v samoupravnih sporazumih. V sindikalni listi je tudi rečeno, da določijo merila za povečanje osebnih dohodkov zaradi druginje sindikati do aprila 1975.

Za nadurno delo je dovoljen dodatek v višini 50 odstotkov dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas, za nočno delo pa sme biti najmanjši dodatek 30 in največji

50 odstotkov od obračunske osnove. Za nedeljsko delo bodo smeli v delovnih organizacijah izplačevati po 35 do 50 odstotkov več, medtem ko bodo dobili delavci za delo na praznik poleg zakonsko določenega nadomestila tudi 50-odstotni dodatek. Za deljen delovni čas sta predvidena dva dodatka: 300 din za enourno in 600 din za dve ali večurno prekinitve delovnega časa. Posebno določilo pravi, da nadomestilo osebnega dohodka za čas boleznih do 30 dni ne sme biti manjše od 90-odstotnega mesečnega neto dohodka.

Pravice iz minulega dela so

določene v razponu. Tako se delavcu za prvih pet let delovne dobe poveča osebni dohodek za 1 odstotek, za 5 do 10 let za 2, od 10 do 15 za 4, od 15 do 20 za 6, od 20 do 25 za 8, od 25 do 30 za 10 in za delovno dobo nad 30 let za 12 odstotkov. Dodatek za stalnost sme znašati največ 5 odstotkov osebnega dohodka.

Največja dnevna za 8 do 12-urno odsotnost sme biti 90 din, 140 din pa bodo smeli dobiti delavci, ki bodo več kot 12 ur na terenu. Kilometrini bo za vse enaka - 1,50 din za prevoženi kilometer. Največji terenski dodatek sme biti 65 din, največje nadomestilo za ločeno življenje 1.200 din itd. Mesečni regres za organizirano prehrano med delom ne sme presegati 200 din, če pa prehrana ni organizirana, samo do 100 din. Regres za letni dopust sme biti od 900 do 1.100 din. Odpravnina ne more biti manjša od dveh in ne večja od treh povprečnih osebnih dohodkov v Sloveniji za preteklo leto.

Zanimivo je tudi določilo o nagradah ob delovnih jubilejih, po katerem je možno delavcu za 10 let delovne dobe izplačati 2.300 din, za 20 let 3.450 in za 30 let 4.600 din.

Kajpak vsebuje sindikalna lista tudi obilico drugih določil in meril, ki jih je potrebno upoštevati v samoupravnih sporazumih. Nikjer ni rečeno, da mora pri spodnji in zgornji omejitvi obveljati samo zgornja meja, marveč je prav in pošteno, da vsakdo prilagodi sindikalno listo ne samo potrebam, ampak tudi možnostim. Možnosti pa prav gotovo niso povsod enake, o čemer nas prepričajo že najpreprostejši statistični podatki.

I. Z.

Brežice: izobraževanje starešin

Ideološko-politično izobraževanje za starešine - Vrsta predavanj - Ne akademsko razglabljanje, povezanost s stvarnostjo - Pripravljenost

V enoti Rada Japundžića v Brežicah posvečajo posebno pozornost ideološko-političnemu izobraževanju starešin. V minulem letu so pripravili vrsto predavanj, razgovorov, seminarjev in sestankov. Pridobljeno znanje koristno uporabljajo, kar se kaže tudi v vedno večji borbeni pripravljenosti. O oblikah dela in o doseženih rezultatih na tem področju je pripovedoval kapetan Vinko Šebrek.

„S tako zamišljenim ideološko-političnim izobraževanjem starešin hočemo doseči, da bi bili marksistična teorija in jugoslovanska samoupravna praksa najtesneje povezani; posamezne teme proučujemo in analiziramo. Pazimo, da se izognemo akademskemu, zgolj teoretičnemu razglabljanju, saj se vse teme po-

vezujejo z našo stvarnostjo in vsakdanjim delom in življenjem.

Prvi del delovnega programa smo uresničili do konca lanskega junija; obravnavali smo teme s področja mednarodnih odnosov in vseljudske obrambe. Drugi del bomo uresničili do konca letošnjega leta, zajema pa najpomembnejše sklepe X. kongresa ZKJ in ustavo SFRJ. Za predavatelje skušamo dobiti tudi znane družbenopolitične delavce iz Slovenije in Hrvaške.

Starešine dobivajo brezplačno potrebno literaturo, predavanja so v domu JLA, na sestankih in razgovorih pa se o teh stvareh še bolj pogovorimo,“ je povedal kapetan Šebrek.

Doseđani rezultati ideološko-političnega izobraževanja starešin so zelo dobro ocenjeni. To je poudarila

tudi uprava komande RV in PVO in ugotovila, da se je izboljšala tudi borbeno pripravljenoost vseh enot.

D. MARAS

DANES SEJA IZDAJATELJSKEGA SVETA DL

Po daljšem času se bodo danes v Novem mestu sešli člani doseđanega in novo imenovanega izdajateljskega sveta Dolenjskega lista. Družbeni organ upravljanja, ki je sestavljen iz delegacije širše družbene skupnosti (16 članov) in delegacije delovne skupnosti CZP Dolenjski list (5 članov), se bo najprej konstituiral in izvolil predsednika, nato pa bo razpravjal o „Pravilih o urejanju in izdajanju Dolenjskega lista“. Z nasveti, predlogi in kritično oceno vsebine pokrajinskega glasila Dolenjske za 1974 bodo člani zatem pripomogli k celoviti oceni tednika. Razpravljali bodo tudi o bližnji priložnosti 25-letnice neprekinjenega izhajanja Dolenjskega lista in se pomnili o delovnem načrtu sveta.

I. Z.

Četrta dvomesečni tečaj na Jasnici

Slušatelje političnih tečajev na Jasnici pogosto obiskujejo in jim tudi predavajo najvidnejši politični, gospodarski in drugi delavci. V četrtek je tečajnike obiskal Vlado Breznik, podpredsednik RK SZDL

Na Jasnici pri Kočevju poteka že četrta dvomesečni politični tečaj, ki ga organizirata center za družbeno izobraževanje pri republiškem svetu zveze sindikatov in republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije. Obiskuje ga 28 tečajnikov iz vse Slovenije.

Minuli teden so tečajnike obiskali predstavniki republiških in pokrajinskih zvez delavskih in ljudskih univerz Jugoslavije in predsedniki komisij za kulturo in izobraževanje republiških in pokrajinskih svetov Zveze sindikatov na čelu z Boro Petkovskim, sekretarjem komisije za izobraževanje in kulturo pri zvezi sindikatov Jugoslavije.

V četrtek, 16. januarja, pa je tečajnike obiskal podpredsednik republiške konference SZDL Slovenije Vlado Beznik in jim govoril o vlogi in nalogah SZDL danes, o sta-

tutu, ki je se vedno v javni razpravi in so ga dobili tudi vsi slušatelji. Razen tega je tovariš Beznik pojasnjeval slušateljem naloge SZDL kot najširše fronte socialističnih samoupravnih sil in mesto ter vloge drugih političnih in družbenih organizacij ter društev - tudi ZK - v SZDL. V drugem delu srečanja s tečajniki pa je odgovarjal na njihova številna vprašanja.

F. BRUS

Priznanje Krki iz ZDA

Pri ministrstvu za živila in zdravila v ZDA je registriranih 40 najbolj znanih svetovnih proizvajalcev zdravil, katerim je dovoljeno, da prodajajo svoje proizvode na zahtevnem ameriškem tržišču. Z januarjem 1975 se jim je pridružila tudi novo-meška KRKA: dobila je FDA registracijo, kar pomeni, da je izpolnila vse zahtevne pogoje omenjenega ministrstva, po katerih ima zdaj možnost prodajati svoj antibiotik oksitetraciklin tudi v Združenih državah Amerike.

Najnovejšo priznanje KRKI, ki potrjuje visoko strokovno raven proizvajalcev zdravil v Novem mestu, seveda ni padlo izpod neba samo po sebi: potrebne so bile dveletne trde priprave in obilica dela. Potek teh priprav in proizvodnje oksitetraciklina so si lani oktobra ogledali tudi inspektorji FDA iz Amerike. Posledica njihove kontrole je za leto 1975 podeljena registracija. Konec leta bodo inspektorji FDA spet pregledali proizvodnjo tega antibiotika v KRKI, in če bodo znova ugotovili, da v KRKI izpolnjujejo najstrožje zahteve o popolni čistosti te odgovorne proizvodnje, bo registracija spet podaljšana za leto dni. Tako pa bo tudi kasneje: odgovornost v proizvodnji zdravil narašča iz leta v leto bolj po vsem svetu in samo najboljši proizvajalci lahko vztrajajo v ostri mednarodni konkurenci pri prodaji zdravil. Prodaja antibiotikov na ameriškem tržišču je ugodna predvsem zavoljo povprečno višjih cen, kot jih ta zdravila dosegajo na evropskem trgu. Dolenjci pa smo lahko ponosni na visoko strokovno raven delavcev KRKE, ki vedno uspešneje prodirajo na svetovni trg.

T. G.

SERVIS

Candy

JANEZ MOČNIK

68000 NOVO MESTO

K Roku 17

☎ 22-668

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubega moža, očeta, starega očeta in brata

ANTONA BOGOLINA

Sp. Dule 6

ki smo ga pokopali 15. januarja 1975 v Leskovcu pri Krškem, iskrena zahvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Se prav posebno zahvalo smo dolžni zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnice v Brežicah ter zdravstvenemu osebju ambulante Krško. Zahvala dekanu in kaplanu za opravljene pogrebni obred, hvala gasilskemu društvu Gora za poslovilne besede. Zahvala Kovinarski in Mizarstvu Krško za vence.

Zalujoči: žena Marija, sin Anton z družino in bratje Jože, Franc in Stane

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše drage mame in stare mame

PEPCE MATJAŠIČ

Dobe pri Kostanjevici

se iskreno zahvaljujemo za izrečeno sožalje, darovalcem cvetja in vencem, vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, sosedom in vaščanom, posebno družinama Kavšek in Udvarc, KZ Kostanjevica, kolektivno Labod Krško, pevcem iz Kostanjevice, vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, ter župniku za obred.

Zalujoči: sin Jože z družino, hčerke Pepka, Olga, Dragica, Rezika, Marinka in Anica z družinami ter sestra Ančka z možem Francem in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in mučni boleznih nas je za vedno zapustil naš dragi mož, ata in stari ata

FRANC JAKŠE

iz Orehovice pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje in za ustno ali pisмено izraženo sožalje. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in osebju nevrološkega ter internega oddelka bolnice Novo mesto za zdravljenje in lajšanje bolečin, zlasti pa Tončki Luzarjevi za vso skrb. Lepa hvala kolektivom IMV Novo mesto, Komunalnemu podjetju Novo mesto, Utensili Ljubljana, SAP Ljubljana, društvu upokojencev, gasilskemu društvom in župniku za opravljene obred. Vsem, ki ste pokojnika spremili na zadnji poti, prav lepa hvala.

Zalujoči: žena Neža, sinovi Tone z ženo, Stanko in Franc z družinami, hčerki Stefka in Majda z družinami, bratje in sestre in drugo sorodstvo

V SPOMIN

17. januarja je minilo leto dni neizmerno žalosti, ko sta tragično preminili ljubljene hčerkici

**IRENA GRUDEN
IN NEVENKA PADERŠIČ**

Spomin na vaju bo ostal vedno živ in praznina v mojem srcu bo ostala večna. Zahvaljujem se vsem, ki se ju spominjate in jima prižigate svečke.

Zalujoča: mamica

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža, očeta, sina, brata in strica

VLADIMIRJA BANA

se iskreno zahvaljujemo UJV in njegovim sodelavcem, sorodnikom, prijateljem, sosedom, delavcem splošne bolnice Novo mesto, osnovni šoli Grm. Kakor tudi govornikom tov. Matevžu Franku in Cvetu Lindiču za tako lepe poslovilne besede. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, nam pisмено in ustno izrekli sožalje in mu prinesli toliko lepega cvetja. Se enkrat hvala vsem, ki ste ga imeli radi.

Zalujoči: žena, sin, mama, brat, sestra ter drugo sorodstvo

DELO ZA PRODAJALCE!

MERCATOR
TOZD „POLJE“

Svet za medsebojna razmerja

OBJAVLJA

prosta delovna mesta - VEČ PRODAJALCEV

za poslovalnici „ŽELEZNINA POLJE“, Ljubljana-Polje, in za SAMOPOSTREŽBO DOMŽALE v Domžalah, Kolo-dvorska ulica

Pogoj: šola za prodajalce ustrezne smeri. Lahko tudi brez prakse.

Pismene prijave pošljite na naslov: Delovna skupnost Skupnosti TOZD „Detajl“, Ljubljana, Aškerčeva 5, v 15 dneh po objavi.

ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA
KMETIJSKE ZADRUGE RIBNICA na Dol.
razpisuje prosto delovno mesto

VODJE

KOOPERACIJE - ODKUPA IN POSPEŠEVALNE
SLUŽBE

POGOJI:

Visoka ali višja izobrazba agronomske smeri in tri leta delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih.

V primeru, da se sprejme kandidat, ki ne izpolnjuje pogojev, se zahteva poskusno delo, ki traja tri mesece.

Osebnih dohodki po samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Vloge z opisom dosedanjih zaposlitev in dokazilih o strokovnosti naj kandidati pošljejo v desetih dneh po dnevu objave.

Zavod za zdravstveno varstvo

Novo mesto

Mej vrti št. 5

na podlagi sklepa upravnega odbora zavoda

OBJAVLJA

prosto delovno mesto

ZDRAVSTVENEGA STATISTIKA ALI ADMINISTRATORJA

Pogoji: srednja šolska izobrazba in splošni pogoji za zaposlitev

Poskusna doba: 2 meseca

Nastop dela je možen in zaželen takoj.

Osebnih dohodek se bo obračunaval po pravilniku OD Stanovanja ni.

Rok za vložitev prijave 8 dni po objavi.

Veseli spomini

Zivemu človeku se marsikaj pripeti, pravi pregovor. Tako se je marsikaj pripetilo tudi članom ali skupinam KUD Dušan Jereb in raznih gostovanjih. Človek je pač tak, da hudo hitro pozabi, veselih dogodkov pa se rad spominja. Precej veselega in smešnega se je dogodilo tudi članom našega društva in mislim, da je prav, da se to ne pozabi.

ZRTVE POJEJO

Ko so v Gor. Kamenju odkrili spominsko ploščo padlim borcem, je naš moški pevski zbor zapel nekaj pesmi. Program je napovedoval predsednik krajevne organizacije Zveze borcev. Pokojni Gustelj Jazbinsšek mu je sproti pripovedoval, kakšen konec bi morali pevci zapeti pesem „Žrtvam“. Napovedovalec pa Jazbinska ni prav razumel in je dejal: „Tovarišice in tovariši, zdaj bodo novomeške žrtve zapele pesem...“

VARNOST JE PRVA

Poleti 1953 smo po Dolenjski gostovali s Kreftovimi Celjskimi grofi. Kjer se je le dalo, smo igrali na prostem. Vsi smo bili navdušeni nad „sceno“, ko smo igrali v gradu Gracarjev turn. Tudi v Žuzemberku smo hoteli igrati na grajskem dvorišču in se tako tudi dogovorili. Žuzemberčani so že pripravili prostor, vendar je naša zamisel kljub temu padla v vodo.

Ko smo prišli v Žuzemberk, smo sredi trga zagledali nekakšen odra. Sprejel nas je miličnik in nam povedal, da on ne dovoli, da bi igrali v gradu. In vzkroč? Po njegovem mnenju bi naša igra tako navdušila gledalce, da bi se zaradi ploskanja lahko podrla kakšna grajska stena! V interesu javne varnosti ne dovolim, da bi igrali na grajskem dvorišču! se je uradno odrezal. Oblast je oblast in noben ugovor ni pomagal; gnetli smo se na temnem odru...

IGRALEC MANJ

V hudi zimi 1949/50 bi morali z Nušičevo komedijo „Sumljiva oseba“ gostovati v Vavti vasi in Dolenjskih Toplicah. Stari prosvetni dom v Vavti vasi pa je bil tako razbit, da je strupeni mraz od vsepovsod vdiral vanj in ga je bilo nemogoče ogreti. Zato smo predstavo odpovedali in odšli v Dolenjske Toplice; oder so postavili v topli zdraviliški dvorani.

Bili smo že napol oblečeni in našminkani, ko smo ugotovili, da enega igralca ni. Iskali smo ga vsepovsod, a zaman. Kaj storiti? Režiser Jože Zamljen je hitro našel rešitev: izčrtal je vse besedilo, ki bi ga moral govoriti tisti igralec, nas pa je počučil, kako naj prebrodimo „nevarna“ mesta. Vse se je srečno izteklo; gledalci sploh niso opazili, da kaj manjka.

Kasneje smo zvedeli, da se je tisti igralec, ki je bil močno prehlajen in smo ga dobredno potegnili iz postelje, iz Straže v vlakom odpeljal domov, ker je bil prepričan, da v Dolenjske Toplice zaradi mraza sploh ne bomo šli.

POLDE CIGLER

V službi partije in ljudi

Lepo nas je hotela Nežka prelistati v svoji preveliki skromnosti. Mi pa smo zvedeli za njen visoki življenjski jubilej. Z darilom mestnega odbora SZDL in steklenico pristne metliške črnine smo šli ter čestitali in nazdravili Nežki: še na mnoga leta!

Saj niso tako važna leta kot delo in cilji, katerim človek žrtvuje leta svojega življenja. Prav tako je z Nežko Dragoš.

Rojena je bila pred sedmimi desetletji v Gribljah v Beli krajini. Samo trdo delo na kmetiji, garanje noč in dan, to bi bili spomini na leta njene mladosti. Edino razvedrilo in tolažba v teh letih so ji bile knjige, katere je nad vse ljubila in cenila. Knjige so izpopolnile praznino v njenem življenju. Spoznala je globlji smisel življenja.

Nežka Dragoš

V prvem letu sovražne okupacije je že bila sodelavka med starimi komunisti na področju Grada in Podzemlja. Bila je v odboru OF v vasi in potem tudi sekretarka OO KPS. Od tedaj pa vse do danes je Nežka Dragoš zapisala svoje življenje partiji in ljudstvu. V povojnem obdobju je bila vedno v vodstvu KPS. Dolga leta je bila članica okrajnega komiteja KPS Črnomelj in potem v Metliki. Nekaj časa je bila v službi na nekdanjem OLO Črnomelj, za tem pa je šla za upravnico Doma počitka v Metliki.

V službi humanosti je pokazala vse svoje sposobnosti tudi na gospodarskem področju. Dom je v letih po vojni ostal opustošen in prazen s starimi oguljenimi vojaškimi posteljami. Potreben je bil temeljite obnove. S skromnimi sredstvi je organizirala obnovo doma, da je lahko potem sprejel v svoje varstvo še več ljudi, ki so živeli v težkih socialnih razmerah. Imeli so tudi lastno ekonomijo, ki so jo v glavnem obdelovali uslužbenci doma.

Pri vsem tem je Nežka še aktivno delovala v vseh družbenopolitičnih organizacijah. Nekaj časa je bila sekretarka OO ZKS, sekretarka mestnega komiteja ZKS, v odboru

ZAHVALA REŠEVALCA

Zelo prijetno me je presenetil poštar, ko mi je prinesel prvo nagrado za novoletno križanko Dolenjskega lista. Tudi poštar je bil vesel, da je prva nagrada prišla na njegovo območje. Naj povem, da redno rešujem križanke in da sem bil že večkrat izžeban za nagrado pri vas in pri drugih časopisih in revijah, napisem pa tudi kakšen članek; nekaj sem jih poslal tudi Dolenjskemu listu.

Vaš list raje kupujem v trafikah, kjer ga dobim že navsezgodaj, medtem ko ga poštar prinese večkrat popoldne. Dolenjski list mi je zelo všeč in ga priporočam tudi svojim znancem in prijateljem. Veliko uspeha v letu 1975 vam želi

JANEZ BREGAR Ribnica

ZB, SZDL in povsod, kjer so potrebovali delovnega in razumnega človeka. Da je vse to zmogla, se ima zahvaliti svojemu vztrajnemu in odločnemu značaju. Po upokojitvi je bila Nežka več let sekretarka občinskega odbora RK. Tudi sedaj deluje v službi humanosti. Komaj smo jo našli doma. V bližini neguje na domu težkega bolnika.

Hvala, Nežka, v imenu vseh, ki te poznamo. Želimo ti še mnogo zdravih in srečnih let.

R. F.

POJASNILO

V prejšnji številki Dolenjskega lista smo objavili vest pod naslovom Nove izkaznice, v kateri piše, da morajo vsi občani prinesiti svoje osebne izkaznice občinskim organom za notranje zadeve, ker bodo dobili nove. Zamenjava naj bi trajala od začetak letošnjega leta do konca 1977.

Vendar je bila ta vest preuranjena, ker matični uradi še nimajo natančnih navodil za zamenjavo. Zato opozarjamo, naj ljudje ne nosijo osebnih izkaznic nazaj, ker bi bila njihova pot zaenkrat zaman! Torej: za zdaj velja še vse po starem, ko pa bodo začeli zamenjati izkaznice, bomo o postopku in roku natančno poročali.

Še: »Strel bežečemu v hrbet«

Pismo, ki želi povedati resnico o streljanju v Kočevju

V nedeljo popoldne se je Jože odločil, da gre z ženo na obisk k staršem. S sabo sta vzela tudi hčerko. Ustavili so se pri sorodnikih v Kočevju, od koder so imeli namen nadaljevati pot domov k staršem. Po večerji sta jo Jože in Metod mahnila na pivo. Odpravila sta se v kavarno; beseda je dala besedo, za prvim pivom je prišlo na mizo drugo in tako sta se zasedela do pol enajstih. Ker so kavarno zapirali, sta odšla proti hotelu.

Nerodna reč, če je hotel in obenem z njim WC zaklenjen. Sila kola lomi, stopila sta vsak za svoj vogal, da bi se olajšala. Pri tem opravičilo ju je zalotil starejši moški, ki ju je z naplerjeno pištolo pozval: „Stopita semle, da vaju oba ubijem!“ Metod ugodil njegovi zahtevi, stopi predenj in vpraša: „Kaj sva pa storila?“ V tem že počil pištola in krogla se odbije od asfalta ob njegovi nogi.

„Z njim pa ni dobro zobati česenj!“ si misli Metod in zbeži za vogal. Za njim še enkrat počli pištola in krogla se odbije od vogala. Jože tu se je v tem tudi že posvetilo, koliko je ura; zato je hotel pobeigniti pobešnjemu strelcu. Vendar ga je krogla še dohitela: zadela ga je v desno stran hrbta nad lopatico, izstopila pa je spredaj nad ključnico, nekaj centimetrov od vratne žile. Ko se je vrnil k sorodnikom, je bila njegova oble-

VOJAKI NAREDILI KABINET

Vojaki v novomeški kasarni so sami naredili zelo praktičen in lep kabinet za pouk vezistov; delo so končali te dni. Starešina Slavoljub Ljubbenič pravi, da so začeli tako rekoč iz nič: imeli so nekaj starih, razmajanih priprav za vezo, stare stole in deske. Tudi denarja ni bilo. Po tržnih cenah bi delo veljalo kar 20.000 dinarjev, zato so se odločili, da bodo sami naredili kabinet.

Sedaj, ko so prvi učenci-vojaki že deležni kvalitetnejšega pouka v novem kabinetu, so izračunali, da jih je delo veljalo le 2.000 dinarjev. Vojaki, ki so se pri delu najbolj izkazali, so dobili nagrado, ki je vsakemu vojaku najljubša — nagradni dopust.

L. DRAŽIČ

Prosinec-najbolj mrzel mesec v letu. Kot kaže, nam res ne bo ostalo nič drugega, kot da spravimo skupaj nekaj beravec in jih kam pošljemo. Ljudski pregovor namreč pravi: „Kadar začnejo beraci skupaj hoditi, je blizu sneg.“ Drugače se bodo otroci še kar naprej igrali na toplem januarskem soncu in čakali na sneg. Na sliki: košarka „sredi“ zime v Bršlunu. (Foto: Janez Pezelj)

NI NUJNO

da se uredništvo Dolenjskega lista strinja z vsemi sestavki, ki so objavljeni na tej strani. — Krišpovkom, ki jih pošiljate za objavo v našem tedniku, pripišite svoj celi naslov, sicer ne pridejo v poštev za tisk. Na posebne želje pisca lahko ostane njegovo pravo ime za javnost tajno (podpisani ga bomo s kraticami ali kako drugače), vsekakor pa je pred sodiščem za resničnost napisanega odgovoren predvsem sam.

UREDNIŠTVO DL

Duhovnik - morilec

V Dolenjskem listu z zanimanjem prebiram podlistek Iva Pirkoviča O svobodni republik pod Gorjanci. Ko sem brala o početju legistov na Gracarjevem turnu, sem se spomnila početja duhovnika Šinkarja leta 1942 v Mirni peči.

Takrat sem služila v Dolenji vasi in sem hodila v cerkev; pri smarni sahem sem z grozo opazila, da duhovnik Šinkar opravlja verski obred s pištolo za pasom! To me je zelo pretreslo.

Nikoli pa ne bom pozabila strašnega dogodka, ki se je pripetil julija 1942, v času pšenične žetve. Na polju nas je bilo šest žanjic, ko so iz Čemš čez polja prišli štirje partizani, vsi doma iz Sentjurja. Fantje so kosili pri gospodarju Pavčku v Sentjurju, med njimi je bil tudi domači sin Lojze. Partizani so prišli do nas; trije so preskočili mejo in ušli, Lojze, ki je bil ranjen v nogo, pa ni imel toliko moči: zapletel se je in padel. Tako so ga domobranci, med katerimi je bil tudi duhovnik Šinkar, ujeli. Pred mojimi očmi ga je Šinkar zabodel. „Sedaj si dobil, kar si iskal!“ je dejal duhovnik.

Lojze je umrl, mene pa so nagrali domov po rjuho, da so ga vanjo zavili, potem so odšli. Žanjice smo obvestile Pavčkove, da so prišli po mrtvega sina.

Ceprav sem bila vzgojena v veri, nisem po tem strašnem dogodku otrok nikoli silila v cerkev, pa tudi sama sem hodila vedno bolj poredko. Kako naj bi se poslušala duhovnika, ki je storil tak gnusen zločin?

Se veliko hudega sem videla v življenju, vendar me ni nič tako pretreslo kot ta zločin v Dolenji vasi.

A. D.

UPOKOJENCI NA OBISKU

Delovni kolektiv „Novolesa“ je svoje bivše uslužbence, sedaj upokojevce, 11. januarja povabil na srečanje in ogled obratov. Upokojenci smo srečni, da so se nas spomnili. Z veseljem smo ugotovili, da kolektiv pod vodstvom direktorja tov. Kneza uspešno nadaljuje pot, ki smo jo mi zastavili takoj po osvoboditvi. Iz majhnih, zastarelih obratov je zrasla velika in sodobna tovarna. Zlasti nas je presenetila nova žaga z mehaničnim sortirnim transportom in obrat stilnega pohištva.

Tovariša tehnični direktor inž. Pečar in predsednik združenja sindikatov inž. Špelko sta nam razkazovala obrate in večkrat poudarila naše zasluge, da se je tovarna tako razvila.

Prijetno so nas presenetili tudi z denarno nagrado in s povabilom na pogostitev v Dolenjske Toplice. Za vse se upokojevci najlepše zahvaljujemo in si takih srečanj še želimo, delovnemu kolektivu pa želimo veliko uspehov.

NOVOLESOVI UPOKOJENCI

TOZD ZA PTT PROMET NOVO MESTO

Dobre gazi tovarištva

Ni zime in je ni. Dobre gazi novoletnega razpoloženja pa vendar ostajajo. Po njih so člani Zveze vojaških vojnih invalidov iz trebanjske podružnice ponesli tovariški pozdrav v Ponikve k partizanski vdovi Mariji Kresalovi, k Rozaliji Strajnar in Ani Radelj, v Češnjevke k Jožefi Strajnar, v Meglejk k Mariji Dorovc, k materam, ki so izgubile sinove, k vdovi po talcu Veri Opara v Dobravo, v Rihpovec 80-letnemu Antonu Florjančiču in v Dečjo vas ohromelemu 28-letnemu Nacetu Strajnarju.

Sočne pomaranče, kilogram sladkorja, zavitek kave in steklenička ruma je skromno, pristrčno darilo; bolj izgovor za obisk, za pozdrav, za stisk roke. Dobra gaz tovarištva...

Oslpelemu aktivistu Ladku Silbi je žena posodila oči in roke in ga s paketi peljala iz Trebnjega k vedri partizanki Minki Grile na Grm 11. Ta je obiskala prijatelje in jim izročila pozdrav

JOŽA ZAGORC RTV Ljubljana

Majcen - zgled mladim vojakom

Revni kmečki fant postal legendarni partizan - Likvidacija izdajalca - Nenaek boj - Nemci počastili padla vojaka - Spomin živi

Novomeška kasarna nosi ime narodnega heroja Milana Majcna. To ime spominja mlade vojake na velikega revolucionarja in hrabrega partizana, ki je v neenakopravnem boju s fašisti padel v noči iz 28. na 29. oktober 1941.

Milan Majcen

Milan Majcen se je rodil v Sentjanžu v revni družini. Kmalu je odšel od doma in se preživljal kot natakter v Zidanem mostu in Ljubljani. Njegova restavracija Pri Keršiču na Celovski cesti v Ljubljani je kmalu postala shajališče slovenskih komunistov. Majcen je med prvimi postal član OF. Ze v začetku avgusta so ga italijanski okupatorji aretirali in zaprli skupaj z drugimi aktivisti, med katerimi je bil tudi Franc Leskošek. Skupina je nekaj dni zatem pobeignila iz zapore in se takoj povezala s tovariši na terenu.

Pravijo, da je bil Milan precej velik človek, močan in poln energije

in humorja; njegova iznajdljivost je postala prisilovica. Septembra 1941 je Majcen ustanovil partizansko četo v Mokronogu.

Ko je v vasi Murnice blizu svojega rojstnega kraja imel sestanek s kmeti, je bil izdan; kraj sta obkloplili policija in nemška vojska. Majcen in njegov prijatelj sta se hrabro spopadla z mnogo številnejšim sovražnikom. Boj je trajal vso noč in naslednji dan, Sovražnik je moral pripeljati minomete in težke mitraljeze. Ko je njegov soborec Mevzelj padel, se je Majcen sam boril naprej. Streljati je nehal šele, ko ga je preršetal rafal iz mitraljeza.

Hrabri partizana so Nemci pokopali z vsemi vojaškimi častmi. „Ko bi bili vsi naši vojaki tako hrabri, bi bili že pri Vladivostoku.“ je na pogrebu rekel nemški oficir.

L. DRAŽIČ

290 krav na farmi
v Poljčah dobilo lani
novo streho
nad glavo

Hlev, ki ga občuduje vsa Evropa

Novi hlev lahko sprejme 290 živali. V njem se nabere dnevno 25 kubičnih metrov gnoja, letno pa skoraj 9300 kubikov. Ročno odstranjevanje bi bilo zamudno in drago, razen tega pa bi terjalo veliko dela. Odgnojevalna naprava z dekanterjem, čeprav je draga, sama opravi veliko delo, razen tega pa zmanjša količino odpadkov na minimum.

Kljub posebni gradnji in hlevski opremi ter napravam za odstranjevanje in predelavo gnoja, ki jih celo v Evropi težko najdemo, je bil poljski hlev zgrajen v petih mesecih, urejena pa je bila tudi okolica — Zanimanje med kmetijskimi organizacijami in zasebnimi kmetovalci — Dobro sodelovanje med živinorejci, projektanti in graditelji

Živinorejska in mlečna farma Kmetijsko živilskega kombinata iz Kranja oziroma njegove temeljne organizacije združenega dela Koooperacija Radovljica v Poljčah je že leta vodilna v Sloveniji in Jugoslaviji ter znana v kmetijskih in živinorejskih državah Evrope. Poznamo jo zaradi izpiljene tehnologije mlečne proizvodnje, katere rezultat je povprečno več kot 5000 litrov mleka na kravo letno, in nenehne želje po napredku na osnovi dognanj doma in v svetu, predvsem pa na osnovi spoznanj ob vsakdanjem delu 18-članskega kolektiva poljskih živinorejcev.

Poljsko delovišče, tako imenujemo uradno farmo, stopa v leto 1975 modernejšo, boljše opremljeno, čigar rezultat bodo še večjega občudovanja vredni dosežki. Lani jeseni so odprli nov hlev za 290 krav, ki je dolg 96 in širok 25 metrov. Površin in živinorejskih skrivnosti neuk opazovalec na podolgovatem poslopiju ne bo opazil nič posebnega. Pa vendar skriva hlev številne skrivnosti, novosti in tehnološke bogatitve, ki jim pri nas še ni para, pa tudi v Evropi težko odkrijemo kaj podobnega. »Dom« za 290 živali je rastlel po zamislih nekaterih naših znanstvenih ustanov, predvsem Mlekarškega inštituta iz Ljubljane in Biroja za lesno industrijo, dokončno obliko in vse »finese« pa so mu dali delavci delovišča z vodjo Jožetom Avsenekom in veterinarjem Antonom Dolencem na čelu ter delavci Splošnega gradbenega podjetja Sava Jesenice in njegovega inženiringa, ki ga vodi inž. Primož Senčar.

Sava se je lotila projektiranja in gradnje hleva zavzeto.

Roki so bili napeti! Konec oktobra 1973 je bila med TOZD Kooperacija in Savo podpisana pogodba o investicijskem inženiringu, projektna naloga in idejni projekt sta bila dokončana v začetku lanskega marca, rok za »vselitev« živine pa je bil 1. oktober lani. »Tehnološke« plati hleva je reda načrtoval Mlekarški

inštitut iz Ljubljane, vendar sta sledila obiska farm v Holandiji in italijanski Cataniji. V Holandiji imajo izredno moderne hleve in zamenjane naprave za odstranjevanje gnoja, v Cataniji pa je nasprotno. Poljski živinorejci in graditelji jeseniške Save so se vrnili obogateni z novimi spoznanji. Dan za dnem, pogosto tudi pozno v noč, sta predvsem Avsenek in Senčar uspešno snovala in spreminjala načrte in prilagajala tehnologijo poljskim razmeram. Izdelan je bil glavni projekt. Konec maja so imeli graditelji jeseniške Save v rokah gradbeno dovoljenje, junija pa zasedili prvo lopato. Po petih mesecih je bil hlev zgrajen! Gradbeni problemi so bili rešeni sprotno in odkrito, kar je kvaliteta in pozitivna plat gradnje.

HLEV CELO ZA GRADITELJE NOVOST

»Hlev skriva številne zanimivosti in novosti, ki jih v Jugoslaviji še ni, pa tudi v Evropi so redke,« pripoveduje glavni projektant in vodja inženiringa Splošnega gradbenega podjetja Sava Jesenice inž. Primož Senčar. »Hlevsko opremo je dobro izdelal jeseniški Sportmetal po naših delavniških načrtih. Elmont z Bleda pa se je lotil električne napeljave, kakršne pri nas še ni. Stranske izvajalce (subizvajalce) smo sploh iskali v okolici, kar nam je omogočalo dobro in učinkovito sprotno sodelovanje.«

»V oči zbode konstrukcija hleva,« nadaljuje inž. Primož Senčar. »Lesena je in sestavljena iz tričlenskih lepljenih lesenih nosilcev z razpetino 25 metrov. Narejeni so bili v tovarni Gaj v Podravski Slatini po načrtih našega inženiringa in Biroja za lesno industrijo iz Ljubljane. Tudi za gajevece so bili nosilci novost. Sprejeli so naš projekt in nosilce takih razpetin uvrstili v

proizvodni program, povrh vsega pa so jih poimenovali »lepljeni lesni nosilec tip Poljče«. Posebnost je salonitna streha brez toplotne izolacije. Pogumna zamisel je to. V hlevu živo srebro od otvoritve dalje nikoli ni padlo pod ničlo, ni mraza in ne vlage, razen tega pa je v poslopiju obilo svetlobe. Ventilatorjev nismo vgrajevali. Prezračevanje je vzgonsko. Pod kapjo zrak vstopa pod slemenom pa iztopa.«

Novi hlev ni »revolucija« le v gradnji takšnih objektov, temveč pomeni nekaj podobnega tudi za samo poljsko farmo. Čeprav se je delovišče spremenilo v veliko gradbišče, je tekla proizvodnja brez zastojev. Dva stara hleva so do polovice podrti in jih smiselno spojili z novim hlevom, ki ima povsem drugačno lego! Ostanke starih hlevov bodo kmalu preurejeni v »porodnišnico« in druge, za sodobno farmo potrebne prostore. Transportna pota so krajša. Živali imajo bližje do velikega molznega stroja »unilaktor«, ki je za zdaj edini v državi, pregoni so krajši, udobnejši in manj zamudnejši so pota traktorjev, ki v hlev dovažajo krmo itd.

POSEBNO ODSTRANJEVANJE IN PREGLEDOVANJE GNOJA

Pogled v svetlo notranjost novega poljskega hleva je za slehernega zanimiv. Na vsaki strani hleva sta dve vrsti ležalnih boksov z ograjami Sportmetala. Žival ima v čistem boku dovolj prostora za ležanje in počivanje. Če želi vstati, mora nujno stopiti na blatni hodnik, kamor pade tudi večina odpadkov. Čistoča boksa je zajamčena. Izjema so redke živali, ki opravljajo »potrebo« leže, pa še takrat pade pogosto blato na blatni hodnik. Krave niso privezane, gibajo se prosto in prek posebnih prehodov prihajajo h krmilnim mizam in napajalnim koritom. Po zamisli Jožeta Avseneka in inž. Primoža Senčarja so med ležalnimi boksi in prostori za krmljenje in napajanje zgradili 130 centimetrov visoke betonske stene (parapete), ki onemogočajo, da bi krava, ki stoji zunaj ležalnih prostorov onesnažila živali, ki leži in počiva v ležalnem boku. Parapete imajo tudi drugi hlevi, vendar lesene in nižje, ki ne učinkujejo tako kot poljski.

»V hlevu se nabere dnevno okrog 25 kubičnih metrov odpadkov,« pojasnjuje inž. Primož Senčar. »Po blatnih hodnikih se nenehno pomikajo preklopna strgala in sprotno odstranjujejo gnoj. Krav, ki so se v desetih ali štirinajstih dneh navadile na nov dom, strgala ne motijo. Mirno jih prestopijo. Strgala potisnejo gnoj v kanal (kineta) na čelu hleva. V kineti je transporter (cirkomat), ki potisne odpadke do prve faze predelave — drobilca. V predjami s prostornino 15 kubičnih metrov je gmoča hlevskih odpadkov, že toliko predelana, da jo monočrpalka prečrpa v dekanter, ki je »srce« poljskega sistema odstranjevanja in prede-

lave gnoja. Dekanter je posebna centrifuga, ki trdi del gnoja loči od tekočega. Prvega je le 25 odstotkov, drugega pa 75 odstotkov. Iz dekanterja, dnevno se vrtil le dve ali tri ure, prihaja žaganju podobna snov, ki niti po vonju in ne po obliki ne kaže, da je bila še pred uro ali dvema gnoj! Snov je odlično gnojilo, na delovišču pa jo uporabljajo celo za nastilj v ležalnih boksih.«

Tekoči ostanek gnoja, ki ga je 75 odstotkov, bi morali prepustiti termobiološkemu gnitju ali tako imenovanemu »likom« sistemu. Vendar so se v Poljčah odločili za drugačno, lahko rečemo svojsko metodo. V skladu s predpisi, ki so za to področje v Jugoslaviji zelo strogi, upoštevajoč sestavo in konfiguracijo zemljišča v Poljčah ter poprejšnjo temeljito predelavo hlevskega gnoja, odteče tekoči del v posebno tripredkatno greznico s prostornino 600 kubičnih metrov. Odtod pa skoraj čisto tekočino spuste v vodotok. Sčasoma bodo odpadno vodo v Poljčah »ujeli« v ribnik, ki ga nameravajo urediti v bližini hleva, ter ga obogatiti še z vodo dveh bližnjih potokov, ki pogosto poplavljata in zamočvirjata zemljišče. Mogoče se bodo že letošnjo zimo v ribniku naselili krapci, ki jim takšne sorte voda izredno godi, pa tudi možnost gojitve postrvi in divjih gosi v ribniku, kamor bi se stekala prej omenjena potoka, ni brez osnove.

»Dekanter je res drag,« nadaljuje inž. Primož Senčar, »vendar predstavlja 80 odstotkov poljskega izgnojevalnega sistema. Z dekanterjem je zagotovljena čistoča, spoštovanje sanitarnih predpisov, hkrati pa omogoča velik prihranek pri delovni sili. Če ne bi bilo dekanterja, bi morali v Poljčah letno zvoziti 9300 kubičnih metrov gnoja povprečno dva kilometra daleč, v katerem pa je več kot 70 odstotkov vode, provrh vsega pa bi morali spoštovati številne stroge sanitarne predpise. Prihranka verjetno ni treba naprej razlagati...«

DELO BREZ VZORNIKA

Načrtovalci in graditelji novega hleva v Poljčah so opravili v rekordnem času pionirsko delo. Moram jim priznati to, saj nikjer pri nas in ne v Evropi še ni hleva z napravami, po katerem bi se lahko zgledovali. Pri postavljanju konstrukcije hleva so opravili pomembno delo monterji, predvsem tesarji temeljne organizacije združenega dela Gradbeni

izdelki pri SGP Sava Jesenice, ki se bodo tudi v prihodnje lotevali takšnih opravil, in vsi drugi, ki so sodelovali pri gradnji v Poljčah, ki je stala okrog 750 milijonov dinarjev. Razen že omenjenih graditeljev kaže posebej omeniti prizadevnost delavcev Savine TOZD Gradbeno operativa, ki so v kratkem času dvignili hlevsko poslopje od tal...

»Jeseniška Sava in drugi graditelji so pokazali pri gradnji novega poslopja zavzetost in priazdevnost, ki jo kmetijci pri drugih gradbincih večkrat pogrešamo,« pravi vodja poljske farme Jože Avsenek. »Se preveč ljudi misli, da je za kmeta vse dobro in da pri gradnji hleva ni potrebna solidnost. Z veterinarjem Dolencem sva večkrat dejala, da sodoben unilaktor in umazane krave ne gre skupaj. Bila sva v Grubu v ZRN, kjer sva videla lepo živino v prosti reji, čiste ležalne bokse itd., le načina, kako se rešiti gnoja in blata, nisva našla. Skupaj s Savo pa smo v Poljčah rešili tudi to nadlogo.«

Glas o hlevu z živino v prosti reji in ležalnimi boksi se širi neverjetno hitro. V Poljčah prihajajo kmetje od blizu in daleč, predstavniki republikanskih kmetijskih organov, kmetijskih organizacij iz Slovenije in drugih republik ter tujine. Jeseniški Sportmetal se bo zaradi uspeha v Poljčah skupaj s firmo Alfa-Laval najverjetneje lotil izdelave cirkomatov, Sava bo še gradila takšne hleve, izkušnje pa so pridobili tudi ostali večji ali manjši sodelavci gradnje v Poljčah.

Gradnjo takšnega hleva je najbolje orisal glavni projektant inž. Primož Senčar:

»Hleva niso načrtovali in gradili gradbeniki, ki so ozki specialisti. Projektirali so ga ljudje s širokimi gradbinskimi izkušnjami, ki pa so specialisti za posamezna področja. Usklajevanje znanja teh ljudi je zato pomembno. Predvsem pa bi rad povedal, da se farme ne grade tako množično kot stanovanjski bloki, kamor že sili tipski sistem dela in da pri farmah ni veliko vzorov. Farme se grade na področjih, ki niso kumunalno urejena, kjer je treba upoštevati najrazličnejše pogoje, od naravnih do proizvodnih, predpise itd. Sodim, da smo v Poljčah s skupnim delom uspeli...«

Besedilo: J. Košnjek
Fotografije: F. Perdan

Dekanter je »srce« sistema za odstranjevanje in predelavo gnoja. Predelan osušen gnoj je podoben žaganju in ga uporabljajo v Poljčah celo za nastilj. Sicer pa je izredno učinkovito gnojilo in je zanj posebno med vrtnarji in pridelovalci zelenjave veliko zanimanje.

Dobra sodelaveca in glavna načrtovalca novega poljskega hleva Jože Avsenek in inž. Primož Senčar. Tudi po otvoritvi hleva se pogosto srečujeta in preverjata, kako se rešitve obnesejo v praksi. Kaže, da bo poljska novost vzor za marsikateremu hlevu doma in na tujem.

V sredo pred veliko nočjo leta 1941, kmalu po nemškem napadu na Jugoslavijo, smo se na ljubljanski železniški postaji zbrali številni prostovoljci, oprtani z nahrbtniki. V mraku smo se s tovornim vlakom odpeljali proti Novemu mestu.

jih iz bližine morali sami prine-
sti. Vendar niso nikomur storili
nič hudega, vse skupaj je bil le
zastraševalni manever. Odpeljali
so nas v Zagreb in nas vodili od
Poncija do Pilata, končno pa so
nas spodili z besedami: „Zgi-
nite, od koder ste prišli!“

proti Sotli. Predstavljam si
lahko tudi pohod XIV. divizije
preko Zagorja in Sotle na Šta-
jersko.

Blizu Sevnice sva prenočila
na seniku ob visoki kmečki hiši.
Pred spanjem smo se z gospo-
darjem pogovarjali o najnovej-
ših dogodkih. Gospodar je
povedal, da je župnik v cerkvi
govoril o velikem petku našega
naroda, pa ljudje niso nič radi
poslušali takega govorjenja.

Naslednje jutro sva po tesni
soteski reke Mirne hodila proti
Tržišču in Mokronogu. Brž ko
sva kaj zaslišala, sva stekla s
ceste in se skrila. Tako sva v
nedeljo opoldne prišla na Ža-
lostno goro pri Mokronogu. Tu
sva se po dolgem času spet
pogovarjala z ljudmi. Najbolj
naju je zanimalo, kdo je tukaj:
Nemci ali Italijani. Zvedela sva,
da so Lahi. Opogumila sva se in
se odločila, da greva na vlak
proti Ljubljani. „Kar bo, pa
bo!“ sva dejala... Kupila sva
vozovnici in pozno zvečer sva
bila v okupirani Ljubljani.

KJE JE VOJSKA?

Bil sem v skupini Zarjanov
(Zarja je bila akademsko dru-
štvo, op. p.). Razmišljali smo,
kje in kako se bo končala ta
naša pot. Menili smo, da bomo
starojugoslovansko vojsko našli
nekje v notranjosti Balkana.
Računali smo, da bodo napade-
ni Jugoslaviji priskočili na
pomoč zahodni zavezniki,
sanjali smo o solunski fronti.
Kljub temu pa smo vedeli, da
gremo negotovi usodi naproti.
Dobro se še spominjam, da
smo izstopili v Novem mestu,
kjer naj bi bil naš zbirni center;
takrat sem bil prvič v življenju v
dolenjski metropoli. Kdo bi si
takrat mislil, da bom po vojni v
tem mestu služboval kot šolnik!
Napotili smo se v Osolnikovo
gostilno blizu železniške postaje
na golaž. Spominjam se, da je
bila prostorna gostilniška soba
polna ljudi, dima in kričanja.
Po kratkem postanku je vlak
odpeljal proti Karlovcu. Tja
smo prispeli, ko se je danilo.
Bilo je mrzlo, klavrno jutro. Na
železniški postaji so vojaki na-
kladali slamo. Njihovi obrazi so
bili mrki, grdo so nas gledali.

BEG PRED VOJAKI

V skupini smo se odpravili
proti Savskemu mostu. Sem ter
tja smo še slišali posamezne
strele. Na mostu smo srečevali
starojugoslovanske vojake, ve-
sele, z obrnjenimi vojaškimi
kapami. Očitno so se veselili,
ker je njihova vojska razpadla in
jim ni bilo treba na fronto, pač
pa so se vračali na domove.
Spet so nas najbrž izdali nah-
rbtniki, saj so vojaki hitro
uganili, da nismo sestavni del
redne vojske, ampak civilisti-
prostovoljci. Besno so nas na-
padli: „Izdajalci, vojno hoče-
te!“ in se zapodili nad nas. Z
nahrbtnikom na ramah sem se
pognal v beg, preskočil neko
mejo, se zapletel in padel. Ob
meni se je znašel tovariš Jeza, s
katerim sva kasneje nekaj časa
skupaj stanovala v študentov-
skem domu v Ljubljani. Zatekla
sva se v hišo, značilno za delav-
ska naselja v bližini Zagreba.
Imela sva srečo, saj sva našlela
na dobre ljudi. „Ne bojta se.
Počakajta pri nas,“ so nama
ponudili. Skrta pod posteljo
sva počakala, da se je trušč
polegel.

NEMCI IN USTAŠI

Iz Karlovca smo se odpeljali
proti Zagrebu, ki je bil naša
končna postaja. Na zagrebškem
kolodvoru smo se razvrstili in z
zastavo na čelu sprevoda odko-
rakali proti središču mesta. Do
tega dne nisem dosti vedel o
ustaših, več pa o HSS (Hrvatska
seljačka stranka) in o njenem
vodji Mačku. Na poti smo vzkli-
kali parole. Naša zahteva je
bila: „Hočemo orožje! Dol s
fašizmom! Živela vojska!“
Opazoval sem ljudi in življenje
na ulicah. V mestu so se razle-
gali alarmi, predirjivi zvoki
siren, tramvaj pa je kljub vsemu
vozil... V zgornjih nadstropjih
hiš so se odpirala okna: „Tep-
ci...!“ so nas zmerjali ljudje.
Prikorakali smo do kasarne
Zrinjskih in zavili na veliko
dvorišče. Čakali smo in se
pogovarjali, potem pa so nas
odpeljali v veliko kasarniško
sobo. Odložili smo nahrbtnike
in po turško posedli. Med ča-
kanjem smo se spraševali: „Se
bomo morali preobleči? Kam
bomo šli?“ Opazoval sem
direndaj na dvorišču. Vojaki so
skalali čez planke in uhajali, za
njimi pa so tekali oficirji s
pištolami.

PEŠ DOMOV

Zunaj se je umirilo, z Jezo
sva se poslovila od ljudi, ki so
nama nudili zatočišče, in se peš
napotila proti Hrvatskemu Za-
gorju in Sloveniji. Bila sva sama,
naša skupina je bila popolnoma
razbita. Pozneje sem zvedel, da
je šlo nekaj najinih tovarišev v
Zagreb na vlak. Baje so jih v
Zidanem mostu odklopili in
odpeljali v nemška taborišča.
Ne spominjam se, kako sva
prišla čez Sotlo, vem pa, da sva
v Slovenijo prišla na veliki pe-
tek. V Dobovi sva potrkala na
župnijska vrata in prosila za
prenočišče. Naslednji dan sva
pešačila skozi Brežice in Krško
do Sevnice.

Še danes, ko se spominjam te
najine poti po Krškem polju,
me pretrese tragedija tega ljud-
stva ne samo v zadnji vojni,
ampak tudi pred 400 leti. Tudi
takrat je naš ponižani kmet-
trpin zgrabil za orožje in bil boj
za življenje in smrt na Krškem
polju. Tu je prodirala Gregori-
čeva puntarska vojska proti
Sevnici in potem spet nazaj

BREZDOMEČ

„Kam pa sedaj?“ sem se
spršaev. Bolj ko sem razmiš-
ljal, bolj mi je prihajalo v zavest
kruto dejstvo, da sem brezdo-
meč. V Predoslje na Gorenj-

Letos praznujemo 30-letnico osvoboditve naše dežele
in zmage nad fašizmom. Spomini na težka vojna leta so še
živi, rane, ki jih je našemu ljudstvu zasekal okupator, se
še niso zacelile.

Danes ni mogoče, da bi nas katerikoli napadalec prese-
netil, tako kot se je zgodilo ob nemškem napadu na staro
Jugoslavijo aprila 1941. Podlistek „Lavričev študent“
izpoveda peresa prof. Mileta Kovača, ki je po vojni dolga
leta služboval v Novem mestu, jasno kaže vso zmedenost
in popolno nezmožnost takratne vojske, da bi nudila
kakšen odpor napadalcu. Najbolj značilno pa kaže
podobno tistega časa razpoloženje ljudi: brezvoljnost in
vdanost v usodo. Še tiste peščice gorečih posameznikov,
ki so se hotele priključiti razbitim ostankom starojugo-
slovanske vojske, so naletele na sovražno razpoloženje
ljudi, ki v vojnih niso videli branilcev svobode, ampak
netilce vojne.

skem, kjer sem bival pri tetah,
ko sem hodil v gimnazijo, nisem
mogel, prav tako mi je bila pot
zaprta na Stajersko k staršem,
ker so bili tam Nemci. Tako
sem bil prisiljen, da ostanem v
Ljubljani. Napotil sem se k
Wagnerjevim, zavedni učiteljski
družini, pri katerih sem stano-
val pred začetkom vojne. Pri-
srčno so me sprejeli.

Naslednji ponedeljek sem se
z vlakom odpeljal do Kranja.
Meje v Sentvidu med „Nem-
škimi rajhom“ in „Italijanskimi

cesarstvom“ še ni bilo in tako
sem brez težav prišel k tetam v
Predoslje. Tja sem šel predvsem
zato, da jih ne bi skrbelo zame
in da bi vzel nekaj najnujnejših
stvari. Tete so me sprejele s
presenečenjem. Tudi do njih so
že prišle govornice, da so nas
prostovoljce v Zagrebu vse
pobili. Od tet sem tudi zvedel
prve žalostne novice o aretaci-
jah. „Poberi se, dokler še
lahko,“ sem si dejal. Hitro sem
nabral nekaj obleke, perila in
knjig; ostale knjige sem skril na
podstrešje. Nato sem jo, kolikor
se je dalo hitro, po bližnjici
ubral proti Kranju. Po vojni so
mi tete povedale, da so me
iskali takoj zatem, ko sem
odnesel pete. Mene pa je najbolj
skrbelo, kako bom prišel nazaj
v Ljubljano. Spet je bila sreča
na moji strani in oddahnil sem
si, ko je vlak potegnil proti
Ljubljani.

Šel sem na staro stanovanje,
toda bil sem brez sredstev za
preživljanje. Razmišljal sem, kaj
naj storim. Odločil sem se, da
se bom zatekel k soščolcu z
učiteljskega Jožetu Smoleju iz
Šentvida pri Stični. S Smolejem
sva skupaj obiskovala enoletni
abiturijski tečaj za učitelje v
šolskem letu 1940/41. Do tega
poklica sem čutil veliko veselje
in ni mi žal, da sem se odločil
in ni mi žal, da sem se odločil
zanj. Naš razrednik je bil dr.
Stanko Gogala, odličen peda-
gog, predavatelj, strokovnjak in
velik humanist. Vedno je
poudarjal: „Iz vas bi rad naredil
ljudi. Če mi bo to uspelo, sem
opravil svoje poslanstvo.“

Pri Smolejevih sem pomagal
pri delu na polju. Nekega dne,
bilo je menda sredi julija, sem
zvedel, da je v Krki pri Žužem-
berku utonil moj sestanovalec
iz Ljubljane, študent matalur-
gije Ciril Plevel. Cirilova smrt me
je zelo prizadela. Tudi ta mladi
fant, doma iz Zaloga pri Cerk-

Vojake starojugoslovanske vojske vodijo v nemško ujetništvo. Po kapitulaciji Jugoslavije je Hitler v
enem svojih hvalisavih govorov izjavil, da so Nemci zajeli 344.162 vojakov in oficirjev. Kralj in vlada
sta zbežala v tujino in pustila „svoj narod“ na milost in nemilost fašističnim osvajalcem. (Iz albuma
„40 let boja za socializem“.)

ljah, je postal brezdomec, ko so
našo deželo okupirali Nemci in
Italijani. V tistih težkih dneh ga
je sprejela pod streho plemenita
Kresalova teta iz Sardinje vasi.
Žalosten sem se odpravil na
pogreb. Čudna, res čudna so
pota usode. Ko ne bi takrat
utonil moj prijatelj, jaz ne bi šel
v Žužemberk in ne bi tam spoz-
nal svoje bodoče življenjske
družice Mire.

PRI DOBRIH LJUDEH

Po pogrebu me je domačin,
Mirin brat študent Janez Mrvar,
odpeljal v Zafaro k Lavričevim.
Gostoljubno so me sprejeli in
mi ponudili, naj ostanem pri
njih. Tako sem postal „Lavričev
študent“.

Do druge svetovne vojne je
živela Lavričeva družina mirno,
lahko bi rekli idilično patriar-
halno, čeprav trdo življenje. Brž
ko sem prišel k njim, mi je
domači sin France odstopil
svojo posteljo, sam pa se je
umaknil na kaščo. Vsa družina
me je imela rada, kar preveč so
me spoštovali. Oče (umrl je po
vojni), starejši, vedno dobro-
voljen, plemenit mož, je bil
utelešena dobrota. Vedno,
kadar v šoli govorim o starih
Slovanih, mi je pred očmi ta
mož. V njem vidim ostanek
dobrote nekdanjih dni. V naj-
lepšem spominu so mi ostali
mnogi nedeljski popoldnevi, ki
sem jih z njim preživel v zida-
nici na Liscu, vzpetini, ki se
dviga nad Suho krajino. Ob
poliču dobrega dolejnjskega vina
so oživela pred nama leta pred
prvo svetovno vojno, zadnje
obdobje „mogočne“ Avstro-
Ogrske. Lavričev oče mi je živo
pripovedoval o cesarju Francu
Jožefu, ki ga je videl, ko je bil
pri vojaki. „O, dobri stari
časi...“ je ob pripovedovanju
večkrat vzdihnil. Čeprav nešo-
lan, je bil bister možak.

Domača hčerka Štefka je
bila odlična gospodinja, dobro
in plemenito dekle. Kar preveč
me je stregla in skrbelo za moj
telesni blagor. Vsak dan me je
seznanjala s krajevnimi novica-
mi. Sina Franceta je, žal, pobra-
la vojna, revolucija.

Ko so mojega brata Staneta
že junija 1941 zaprli Italijani,
sem se odpravil v Ljubljano po
njegovo kolo. V najlepšem
spominu mi je ostal moj prvi
kolesarski izlet v Novo mesto,
kamor sem šel obiskat soščolko
Sandi. Najbolj me je očaral
pogled na Gorjance. Kdo bi si
takrat mislil, da bom po kon-
čani vojni celih 16 let živel v
gorjanskem podgorju, na Malem

Slatniku! Tudi na Žužemberk
me vežejo lepi spomini: veli-
častni stari grad nad Krko, šte-
vilne gostilne, cerkev na hribu,
slapovi Krke, predvsem pa pri-
jazni in gostoljubni ljudje. Pri-
jetno me je presenetila šola za
urejenim vrtom, polnim cvetja.
Zahajal sem k šolskemu upravi-
telju Mrvarju, od katerega sem
si izposojal knjige. In prav te-
danji in tudi povojni šolski
upravitelj, ta preudarni mož, je
po vojni postal moj skrbni tast,
svetovalec in dobrotnik moje
družine.

RAZDOR

V tistih težkih časih so tudi v
sosodnjih vaseh od Sardinje vasi
do Liscu dobili zatočišče pri
dobrih ljudeh mnogi študentje
brezdomci. Najprej smo bili kot
velika družina, kljub različnim
svetovnim nazorom istih misli.
Družila nas je ljubezen do
rodne zemlje, ki je trpela pod
okupatorjem. V glavnem smo
bili Gorenjci in Stajerci. Ob
nedeljah smo se zbirali ob Krki
na kohanju ali pri fari. Kasneje
so se nam pridružili še ubegli
duhovniki iz Hrvaške in Srbije,
ki so pribežali pod Italijane na
Dolenjsko in se potaknili po
župniščih. Žal se je naša enot-
nost po nemškem napadu na
Sovjetsko zvezo razbila. Razde-
lili smo se na dva tabora: za
Sovjetsko zvezo in proti njej.
Bil sem navdušen pristaš sloven-
stva in te velike države, ki se je
po napadu Nemčije pridružila
zahodnim zaveznikom. Kljub
slabim vestem s fronte sem bil
prepričan, da bo Sovjetska
zveza zdržala in da bo Hitlerja
doletela Napoleonova usoda.
Nekateri pa so zavzeli popolno-
ma odklonilno stališče do
Sovjetske zveze in govorili le o
„stalinizmu in brezbožnem
boljševizmu“. Niso mogli razu-
meti zahtev časa in zgodovinskega
razvoja.

V pozni jeseni 1941 sem se
poslovlil od Lavričevih in Žu-
žemberka ter se vrnil v Ljub-
ljano. Zatočišče sem dobil v
študentovskem domu in se vpi-
sal na univerzo za zemljepis in
zgodovino. Že v ačetku pom-
ladi 1942 pa so me Italijani
aretirali in začelo se je moje
romanje po zaporih, taboriščih.
Do konca vojne sem bil v konfi-
naciji in internaciji.

Šedem let po odhodu, leta
1948, sem spet prišel v Žužem-
berk. Tesnoba mi je prevzela
srce ob pogledu na ruševine in
žalosten sem poslušal pripovedi
o velikem trpljenju in žrtvah
tega kraja med vojno.

PROF. MILE KOVAČ

Ljubljanski prostovoljci na višnjegorskem klancu na poti v svojo
enoto 10. aprila 1941. (Iz knjige „Fotografski dokumenti o boju
Komunistične partije Slovenije.“)

POZIV

K VLOŽITVI NAPOVEDI ZA
ODMERO DAVKOV OBČANOV

Na podlagi 162. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 21-224/74) in odlokov o davkih občanov občinskih skupščin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, je napovedi za odmero davkov treba vložiti do

31. JANUARJA 1975

Napoved za odmero davkov morajo vložiti:

ZA LETO 1974

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1974;
2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1974;
3. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1974;
4. Zavezanci davka na dohodke od premoženja in premoženjskih pravic o dohodkih doseženih v letu 1974. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov oziroma zgradb v najem ter dohodki od podnajemnin, dohodki od oddajanja opremljenih sob pa le, če doseženi dohodek presega vsoto določeno po občinskem odloku;
5. Zavezanci davka od premoženja — na posest gozdnega zemljišča za leto 1974. Napoved morajo vložiti občani, ki se po določbah zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 26/73) ne štejejo za kmete, če posedujejo več kot 0,5 ha gozdnega zemljišča in če njihov dohodek v letu 1974 presega 20.000,00 dinarjev oziroma skupni dohodki vseh družinskih članov presegajo 10.000,00 dinarjev letno na družinskega člana;
6. Zavezanci davka iz skupnega dohodka občanov o dohodkih, prejetih v letu 1974. Napoved morajo vložiti občani, katerih skupen čisti dohodek v letu 1974 presega 40.000,00 dinarjev;
7. Zavezanci posebnega prispevka po 23. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za leto 1974, če so njihovi dohodki iz naslova pokojnine skupno z dohodki iz delovnega razmerja, samostojne dejavnosti ali dela na podlagi pogodbe o delu v letu 1974 presegli 53.784,00 dinarjev in pod pogojem, da so v skupnem dohodku ostali dohodki, brez pokojnine, udeleženi z več kot 8.068,00 din; in to:
  - zavezanci iz 1. in 2. točke pri davčni upravi občine, v kateri opravljajo dejavnost oziroma plačujejo davek od samostojnega opravljanja te dejavnosti;
  - zavezanci iz 3. točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
  - zavezanci iz 4. točke, če gre za dohodke od nepremičnin pri davčni upravi občine, na katere območju nepremičnina leži, če gre za dohodke od nepremičnin pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
  - zavezanci iz 5. točke pri davčni upravi občine, v kateri leži gozdno zemljišče;
  - zavezanci iz 6. in 7. točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče.

ZA LETO 1975

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1975;
2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1975;
3. Zavezanci davka od premoženja za leto 1975;
  - a) kateri posedujejo stroje, orodje, in inventar, če s temi sredstvi pridobivajo dohodek, pod pogojem, da skupna še neodpisana vrednost teh sredstev presega 150.000,00 dinarjev. V navedeno skupno vrednost se ne štejejo sredstva, katerih posamična vrednost ne presega 10.000,00 dinarjev;
  - b) kateri posedujejo motorne čolne ali druge plovne objekte na motorni pogon, razen občanov, ki jim je ribištvo osnovni vir sredstev za preživljanje; in to:
    - zavezanci iz 1. in 2. točke pri davčni upravi občine, v kateri opravljajo dejavnost oziroma plačujejo davek od samostojnega opravljanja te dejavnosti;
    - zavezanci iz 3. a točke, ki so hkrati zavezanci za davek iz obrtnih ali drugih gospodarskih dejavnosti, pri davčni upravi občine, v kateri plačujejo davek od opravljanja dejavnosti; drugi zavezanci pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
    - zavezanci iz 3. b točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče.

Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi pri davčni upravi občine. Pozivamo zavezance, da napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravčasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 10 % oziroma najmanj 100 dinarjev, zavezancem, ki ne vložijo napovedi pa za 20 % oziroma najmanj 200 dinarjev.

Davčne uprave skupščin občin:
ČRNOMELJ, MELTIKA, NOVO MESTO IN TREBNJE

PETROL

Trgovsko in proizvodno podjetje
„PETROL“ LJUBLJANA
poslovna enota Brežice

razglašča prosto delovno mesto

PRODAJALCA NA BENCINSKEM SERVISU TREBNJE II

Pogoji: končana osemletka, odslužen vojaški rok,
Prednost imajo trgovski delavci
Poskusno delo trajaja tri mesece.

Lastnoročno napisane ponudbe s kratkim življenjepisom je treba poslati v roku 10 dni po dnevu objave tega razglašča navedeni poslovni enoti.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Novoteks

tekstilna tovarna
NOVO MESTO

Foersterjeva 10, n. sol. o.

TOZD PREDILNICA, Metlika,
Cesta bratstva in enotnosti, n. sub. o.

razglašča
prosto delovno mesto

TAJNICE

Pogoji:

— končana srednja administrativna ali ekonomska šola, eno leto prakse.

Kandidatke naj pošljejo svoje ponudbe na naslov NOVO-TEKS, Novo mesto, n. sol. o., Predilnica-Metlika, CBE Metlika.

PROSTA DELOVNA MESTA

ISKRA

TOZD ELEKTROSPojNA VEZJA ELA

V kolektivu ISKRA — TOZD Elektrospojna vezja ELA — Novo mesto, Ragovska c. 7a razširjamo dejavnosti in proizvodne kapacitete, izpolnjujemo proizvodne programe, organizacijo in urejamo nove tehnološke postopke. Odprli bomo tudi nov obrat in uvajamo nova delovna mesta, zato vabimo v svoje vrste nove sodelavce, ki jih čaka zanimivo in dinamično delo, in:

1. sprejmemo večje število strokovnjakov tehnične smeri za področje tehnologije, kvalitete in organizacije ter vodenja proizvodnje:

- a) z visoko izobrazbo strojne ali elektro smeri za delo na področju tehnologije in konstrukcije; zagotavljamo osebni dohodek od 4.900 do 5.400 din;
- b) z višjo izobrazbo strojne ali elektro smeri za delo na področju tehnologije, konstrukcije, kvalitete in vodenja proizvodnje; zagotavljamo osebni dohodek od 3.700 do 4.300 din;
- c) s srednjo izobrazbo strojne ali elektro smeri za delo na področju tehnologije, konstrukcije, proizvodnje in kontrole; zagotavljamo osebni dohodek od 3.100 do 3.700 din;

2. OBJAVLJAMO PROSTA DELOVNA MESTA:

- a) VODJA IZMENE — za to delovno mesto želimo sodelavca s srednjo izobrazbo strojne ali elektro smeri; zagotavljamo osebni dohodek 4.000 din;
- b) VODJA VZDRŽEVANJA — pogoj je srednja izobrazba strojne smeri; zagotavljamo osebni dohodek 4.000 din;
- c) SKUPINOVODJA — KV delavec elektro ali kovinske stroke; zagotavljamo osebni dohodek do 2.700 din;
- d) VEČ ORODJARJEV, REZKALCEV IN STRUGARJEV, za katere želimo KV delavce v ustrezni stroki; zagotavljamo osebni dohodek od 2.500 do 3.300 din;
- e) SKLADIŠČNIKA izdelkov z dokončano poklicno trgovsko šolo; zagotavljamo osebni dohodek od 2.500 do 2.800 din.

Pismene ali ustne prijave sprejema splošni sektor ISKRA — TOZD Elektrospojna vezja ELA — Novo mesto, Ragovska c. 7a, kandidate pa bomo vabili na razgovor.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ZAVAROVALNICA MARIBOR,
POSLOVNA ENOTA CELJE,
Prešernova ul. 6

razglašča prosta delovna mesta

ZASTOPNIKOV v redno delovno razmerje za nedoločen čas za naslednje kraje: Brežice, Krško in Sevnica. Kandidati naj svoje prošnje pošljejo na naslov Zavarovalnica Maribor, poslovna enota Celje.

PROSTA DELOVNA MESTA

„TRIMO“
trebanjska
industrija
montažnih
objektov
TREBNJE

razširja svoj proizvodni program in vabi k sodelovanju dinamične strokovnjake s področja ekonomske, strojne in gradbene stroke in kvalificirane delavce.
V skladu s 37. členom statuta podjetja

razpisuje—
naslednja vodilna delovna mesta:

1. DIREKTORJA PROIZVODNEGA SEKTORJA
2. DIREKTORJA SPLOŠNIH SLUŽB
3. DIREKTORJA SEKTORJA MONTAŽ

Pogoji:

Pod 1: visoka ali višja izobrazba strojne ali organizacijske smeri in 8 let delovne dobe.

Pod 2: visoka ali višja izobrazba pravne ali upravne smeri ali višja šola za socialne delavce ter 8 let delovne dobe.

Pod 3: visoka ali višja izobrazba gradbene ali strojne smeri in 8 let delovne dobe.

Prijave sprejema razpisna komisija; rok za vložitev prijav je 15 dni po razpisu.

Zaradi hitrega razvoja delovne organizacije in povečanja proizvodnje pa želi vzpostaviti medsebojna razmerja z novimi sodelavci, zato v skladu s 40. členom statuta podjetja

objavlja
naslednja prosta delovna mesta:

1. VODJA PLANSKO—ANALITSKE SLUŽBE
2. VODJA PRODAJE
3. PRODAJNI REFERENT I (4 DELOVNA MESTA)
4. VODJA GRADBIŠČ (4 DELOVNA MESTA)
5. KONSTRUKTOR (2 DELOVNI MESTI)
6. TEHNOLOG ZA JEKLENE KONSTRUKCIJE
7. TEHNOLOG ZA STREHO IN FASADO
8. INSTRUKTOR ZA MONTAŽO PLOŠČ
9. VODJA MONTAŽNE SKUPINE (15 DELOVNIH MEST)
10. ANALITIK
11. PRAVNIK
12. KNJIGOVODJA OSEBNIH DOHODKOV
13. SALDAKONTIST
14. NABAVNI REFERENT
15. TAJNIK SAMOUPRAVNIH ORGANOV
16. STROJEPISKA
17. TAJNICA
18. PRODAJNI REFERENT II (2 DELOVNI MESTI)
19. PROJEKTANT (2 DELOVNI MESTI)
20. POMOČNIK VODJA GRADBIŠČ (2 DELOVNI MESTI)
21. LABORANT
22. TEHNIČNI RISAR
23. SKLADIŠČNIK SAMOSTOJNI
24. KVALIFICIRAN KLJUČAVNIČAR (32 DELOVNIH MEST)
25. POLKVALIFICIRAN KLJUČAVNIČAR (35 DELOVNIH MEST)
26. NEKVALIFICIRAN DELAVEC (40 DELOVNIH MEST)
27. VOZNIK AVTODVIGALA V ODELKU MONTAŽE (2 DELOVNI MESTI)
28. KURJAČ
29. KVALIFICIRAN KLEPAR (5 DELOVNIH MEST)
30. POLKVALIFICIRAN KLEPAR (5 DELOVNIH MEST)
31. TRANSPORTNI DELAVEC (4 DELOVNA MESTA)
32. ČUVAJ (2 DELOVNI MESTI)
33. ČISTILEC (2 DELOVNI MESTI)
34. ADMINISTRATOR

Pogoji:

Pod 1: visoka ali višja izobrazba ekonomske ali statistične smeri
Pod 2 in 3: visoka ali višja izobrazba ekonomske, strojne ali gradbene smeri. Eno delovno mesto pod 3 objavljeno za predstavništvo v Ljubljani.

Pod 5: srednja izobrazba gradbene smeri. Delovni mesti sta objavljena za projektni oddelek v Ljubljani.

Pod 4, 6, 7, 8: višja ali srednja izobrazba strojne ali gradbene smeri. Za delovno mesto pod 4 je pogoj lasten avtomobil — delo je terensko (tudi v drugih republikah), zato kandidati lahko stanujejo izven kraja zaposlitve.

Pod 9: srednja izobrazba strojne smeri ali VK delavec strojne stroke. Delo je terensko, zato kandidati lahko stanujejo izven kraja zaposlitve (tudi v drugih republikah).

Pod 10: visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri.

Pod 11: visoka ali višja izobrazba pravne smeri.

Pod 12, 13, 14: srednja izobrazba ekonomske smeri.

Pod 15, 16, 17: srednja izobrazba — administrativni tehnik.

Pod 18: višja ali srednja izobrazba ekonomske smeri. Eno delovno mesto je objavljeno za predstavništvo v Ljubljani.

Pod 19: visoka ali višja izobrazba gradbene smeri. Delovni mesti sta objavljena za projektni oddelek v Ljubljani.

Pod 20: srednja izobrazba gradbene ali strojne smeri. Pogoj je lasten avtomobil — delo je terensko (tudi v drugih republikah), zato kandidati lahko stanujejo izven kraja zaposlitve.

Pod 21: srednja izobrazba kemične smeri.

Pod 22: tečaj za tehničnega risarja.

Pod 23: VK delavec strojne smeri.

Pod 24: kvalificiran konstrukcijski ključavničar. Deset delovnih mest je objavljenih za oddelek montaže; delo je izključno terenskega značaja.

Pod 25: polkvalificirani ključavničar. 20 delovnih mest je objavljenih za oddelek montaže; delo je izključno terenskega značaja.

Pod 26: deset delovnih mest je objavljenih za oddelek montaže; delo je izključno terenskega značaja. Za proizvodnjo plošč je možen tudi sprejem ženske delovne sile; zaposlitev v drugem polletju. Osem delavcev je predvidenih za opravljanje tečaja za žerjavarje.

Pod 27: šola za voznike motornih vozil in izpit za avtodvigala. Delo je izrazito terenskega značaja.

Pod 28: polkvalificirani delavec

Pod 29: kvalificirani klepar

Pod 30: polkvalificirani klepar

Pod 31: nepopolna osnovna šola

Pod 32: končana osemletka

Pod 33: nepopolna osnovna šola

Pod 34: srednja izobrazba ekonomske smeri za predstavništvo v Ljubljani

Za vsa objavljena delovna mesta je predvidena 3-mesečna poskusna doba. Osebni dohodki so določeni z internimi akti. Rok za prijave je do zasedbe delovnih mest.

Kandidati pošljejo prijave na naslov: TRIMO TREBNJE, oddelek splošnih služb, 68210 TREBNJE, Prijateljstva 12.

kultura in izobra- ževanje

Krmilo kulture v rokah delegatov

Letošnje kulturne prireditve na Dolenjskem naj bi se zvrstile v počastitev 30-letnice osvoboditve - Kultura še bolj odprta delavcem

Delegatski in dvodomni sistem jamčita, da bodo kulturne skupnosti letos osrednjo pozornost posvečale načrtovanju in usmerjanju kulturne politike, se pravi, da bo beseda bolj o kulturi in kulturnih dejavnostih kot o denarju oziroma financiranju, ki je bilo do zdaj nemalokrat in marsikje jabolko razdora. Kajpak to načrtovanje in vsa druga prizadevanja letos, ko bomo praznovali 30-letnico osvoboditve, ne bodo smela mimo tega, za vse nas tako pomembnega dogodka. Gre za to, da bi že z vsebino prireditev, ki se bodo letos zvrstile na Dolenjskem, obeležili ta jubilej.

Več denarja v blagajnah - povsod načrtujejo več - bo najboljša zagotovilo, da bo narejen korak naprej na vseh področjih in v dejavnostih, ki so jih dolžne pospeševati kulturne

Knjige na kolesih

Po razširjenosti knjige je Dolenjska v Sloveniji na repu. Do republiškega povprečja - knjiga na prebivalca - ji manjka še veliko, cele gore knjig. Seveda tudi denarja ni, da bi ljudske knjižnice, ki jih imamo v mislih, izpopolnile svoje fonde. Ker pa do bralcev ne pridejo niti knjige, ki jih knjižnice premorejo zdaj, se je v svetu, tudi v Sloveniji, uveljavila knjižnica na kolesih. S knjigami naložen avtobus (bibliobus) je na poti od jutra do večera, vsak dan in vsak teden. Knjižničarja, ki spremljata bibliobus na tej poti, po kateri pridejo knjige celo v najbolj oddaljene kraje, zdaj izdajata v kartoteko vpisanim bralcem, zdaj iste knjige pobirata in izposojata nove. Iz krajev, kjer so to obliko knjižnične izposoje že uvedli, prihajajo pohvalne vesti.

V bližnji prihodnosti naj bi tak bibliobus vozil tudi po Dolenjski. Potujoča knjižnica, ki bi odhajala iz Novega mesta, se ne bi ustavljala samo v krajih novomeške občine, marveč tudi v sosednjih občinah, kajpak pa bi bilo treba prej z njimi doseči sporazum o povračilu stroškov. Bibliobus je, kakor zatrjuje Bogo Komej, ravnatelj Študijske knjižnice Mirana Jarca, draga stvar in je najbrž z denarjem kulturne skupnosti ne bo možno kupiti. Očitno bo treba za to nabavo poiskati virov druge, najbrže v akciji pri delovnih organizacijah. Precej drugih stroškov, ki jih imajo ljudske knjižnice zdaj, bi z uvedbo potujoče knjižnice odpadli. Seveda pa je najpomembnejše to, da bi bile knjige, tudi najnovejše, bolj dostopne bralcem in na splošno bolj brane, če bi si jih bralci lahko izposodili tako rekoč pred domačim pragom, kjer naj bi se bibliobus ustavljal.

I. Z.

skupnosti. Mreža knjižničarstva naj bi se zgostila, knjižnični fonde obogatili, gledališka gostovanja bi naj bila za mladino in odrasle, amaterske gledališke skupine naj bi imele več premier in tudi tovrstnih srečanj bi naj bilo več. Gledaliških in glasbenih gostovanj naj bi poslej ne bili deležni samo centri občin, marveč tudi kraji na podeželju. Filmske predstave naj bodo take, da bodo vzga-

jale, ne samo zabavale. Na področju likovne dejavnosti naj bi bili amaterji deležni še večje pozornosti in pomoči, muzeji in galerije pa bi morali povečati število obiskovalcev s prirejanjem zanimivih tematskih razstav.

Skrb za spomeniško varstvo naj bi se še povečala. Prvorazredni spomeniki naj bi imeli prednost, to pa velja tudi za spomenike NOB. Arhivska dejavnost naj bi bolj zaživela in se napolnila odprla tudi javnosti (razstave arhivskega gradiva). V Novem mestu pa še posebej poudarjajo naložbe, ki so potrebne, da bi na posled pridobili primerne kulturne prostore.

Večera ironije

Dve leti sta minili, odkar je ljubljanska Drama obiskala Belo krajino. Takrat so v Črnomlju videli francosko komedijo „Najvne lastovke“, ki jo je naštudiral igralec Jurij Souček. Ta je v minuli sezoni segel po domačem besedilu, po tekstih Ivana Cankarja, ki govore o pisateljevem ironičnem odnosu do sveta, o ironizaciji družbenih in političnih razmer in o diskriminiranem položaju umetnika v malomeščanski družbi.

Občinski svet ZKPO v Črnomlju je Součekovo odsko priredbo Cankarjevih besedil, vzeti iz trinajstih manj znanih virov pisateljeve ustvarjalnosti in naslovljenih z „Veselica v Blatnem dolu“, izbral za dvojno gostovanje v januarju: 24. januarja ob 19.30 bodo to delo videli v Metliki, naslednji dan ob istem času pa v Črnomlju.

V „Veselici v Blatnem dolu“ nastopajo: Slavka Glavinova, Marjan Hlastec, Tone Homar, Boris Juh, Boris Kralj, Kristijan Muck, Andrej Nahtigal, Mihaela Novakova, Lojze Rozman, Marko Simičič, Jurij Souček in Dušan Škedl.

DOLENJSKI OKTET SLAVI 5-LETNICO

Koncert za pet krajev

Pevci, ki jih vodi Peter Cigler, so pogostni gostje domačih delovnih organizacij

Z današnjim celovečernim koncertom v Novem mestu začne Dolenjski oktet proslavljanje 5-letnice delovanja. Isti spored bo oktet ponovil na nastopih v Trebnjem, Karlovcu, Dolenjskih Toplicah in Sentjerneju. Ob tem bo dopolnjeval kulturni del najrazličnejših proslav in akademij, ki se bodo zvrstile na Dolenjskem v letu 1975. Lani je Dolenjski oktet nastopil 27-krat, največkrat v delovnih organizacijah (Novoteks, Iskra, Industrija obutve, IMV), ki so njegovi meceni.

Kratka zgodovina Dolenjskega okteta pravi, da so v ta oktet stopili fantje, ki jim niso bili najbolj všeč odnosi pri jerebovcih. „Sedem nas je šlo stran, prepričanih, da lahko začnemo na svoje. Kajpak sprva nismo imeli v mislih okteta, saj smo se sestajali in prepevali bolj za lastno zabavo. Ko smo dobili še osmega pevca, smo se registrirali kot samostojno društvo in pod tem imenom poslej tudi delovali. Zdjaj smo vključeni v DPD Dušan Jereb, vendar zgolj zaradi enotne finančne politike in usklajevanja prireditev.“

Pevce vodi od ustanovitve Peter Cigler. Nikoli ne zavrnejo povabila za sodelovanje. Prav za voljo tega imajo za seboj tako bogato dejavnost. Pred dvema letoma jim je dala priznanje tudi glasbena redakcija ljubljanskega radia, za katerega je oktet posnel nekaj najboljših pesmi iz svojega sporeda. Objubili so jim, da bodo stopili tudi pred televizijske kamere, kar pa še ni uresničeno. „Da se naše ime pojavi v javnosti, nam več pomeni kot denar, ki ga iztržimo od tega ali onega nastopa. Amaterji smo že taki, to nam je spodbuda pri delu. Nočemo, da nas kdo kuje z zvezde, želimo le, da smo vsaj z enim stavkom omenjeni, kadar nastopamo.“ pravi Peter Cigler.

Po večkratnih menjavah, se je oktet zdaj ustalil, dobil stalno glasovno zasedbo. Če kdaj zapoje samo sedmerica, to pomeni, da je eden bolan, ne da je zapustil oktet. Zato je laže delati in možno naštudirati in izpiliti zahtevnejši spored.

I. Z.

DREVI KONCERT

Danes ob 19.30 bo v novomeškem Domu kulture celovečerni koncert Dolenjskega okteta. Oktet praznuje letos 5-letnico ustanovitve, in je pripravil nov program, ki obsega slovenske narodne in umetne pesmi. To bo že drugi letošnji nastop Dolenjskega okteta. S sporedom, ki ga bo poslušalo novomeško občinstvo, bo oktet gostoval po Dolenjskem.

Viktor Magyar: ŽENE S COLNI, olje na lesu, 1973

Mali kulturni barometer

NOVO MESTO: RAZSTAVA UMRLIH - V novomeški študijski knjižnici so priredili tradicionalno razstavo del znanih slovenskih književnikov, znanstvenikov, slikarjev in drugih javnih kulturnih delavcev, ki so umrli v letu 1974.

LJUBLJANA: ENAJSTIČ BIENALE - V Moderni galeriji pripravljajo že enajstič mednarodni grafični bienale, prireditev, po kateri je ime Ljubljane že pred leti

zaslovelo v svetu. Na bienale, ki ga bodo odprli poleti, so povabili umetnike iz vsega sveta.

AVSTRIJA: NAŠI RAZSTAVLJAJO - V Gradcu so odprli likovno razstavo, na kateri je nekaj sto slik in skulptur 150 največ iz vse Jugoslavije. V jugoslovanskem informativnem kulturnem centru na Dunaju pa je razstavljenih več kot 100 slik in skulptur, ki so jih ustvarili delavci iz Hrvaške in Srbije.

SEVNICA: TEKOČI TRAK IZOBRAŽEVANJA - V Sevnici zaključujejo izobraževanje 450 delegatov vseh zborov občinske skupščine. Takoj zatem bodo „šolske klopi“ posedli delegati skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, za katere so pripravili poseben program. Pripravljajo tudi družbeni dogovor o idejnem in družbeno-ekonomskem izobraževanju v sevniki občini.

NOVO MESTO: JAVNI NASTOP MLADIH GLASBENIKOV - V Dolenjski galeriji so se minuli petek predstavili javnosti učenci glasbene šole Marjana Kozine iz Novega mesta. Nastopili so učenci vseh razredov, instrumentalisti, zbori in ansambli, ki delujejo na tej šoli. Po tej polletni produkciji bo že po tradiciji še ena - ob koncu šolskega leta.

Edvin Puntar: UTRUJENI KRAPAN

Podčrtano

Delegatsko oblikovane skupščine občinskih izobraževalnih skupnosti na Dolenjskem te dni že jemljejo vajeti v svoje roke. Nastopajo novi odnosi, uveljavlja se dvodomni sistem. Skrb za vzgojo in izobraževanje si nalagajo zbori izvajalcev na eni in zbori uporabnikov na drugi strani. Nadaljujejo tam, do koder je to področje, ki mu je ustava dala poseben družbeni pomen, že napredovalo. Ali pa gre res samo za nadaljevanje?

Nešteto krat smo slišali, brali in pisali, da so se (prejšnje) skupščine TIS in še bolj njihovi izvršni organi ukvarjali zgolj z denarnimi zadevami, z vsem drugim, kar je temeljnimi izobraževalnim skupnostim in prek njih vzgojnoizobraževalnim ustanovam naložila širša družba, pa manj oziroma skoraj nič. Da so bile na dnevnih redih denarne zadeve tako pogostne, so bili „krivi“ objektivni razlogi. Pri

Ob menjavi

tem naj za kratek hip priključimo na dan boj novomeške občine, ko je šlo za to, ali novomeška TIS dobi „republiške“ pol milijarde ali ne. Vse to in marsikaj drugega, kar je ta „vozel“ povzročil, je več kot leto dni za poslovalo vse samoupravne organe v tej izobraževalni skupnosti. Druge naloge, kot pretes vzgojnoizobraževalne politike, to, kako šole izvajajo sklepe o socialistično angažirani in marksistično usmerjeni šoli, v takem stanju ni moglo priti na vrsto.

Poslej naj bi bilo iz delegatskih klopi v skupščinah izobraževalnih skupnosti več slišati o vprašanih, ki ne zadevajo samo delitve denarja. Slej ko prej gre za to, za kakšno „barvo“ vzgojno izobraževalnega dela se bodo skupščine opredeljevale ter kako bodo uresničevale tudi sklepe ZK, ki govore o tem področju.

J. JUST

Takale je knjižica Kosovelove poezije, ki je izšla lani v Pragi. Kosovela so na Čehoslovskem tokrat spoznali po zaslugi Belokranjca in bivšega novomeškega študenta dr. Otona Berkopec ter njegovega češkega prijatelja dr. Vilema Zavade, narodnega umetnika ČSSR, ki sta pesmi tudi prevedla. Izvod, ki ga kaže posnetek, je dr. Oton Berkopec podaril Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu.

Avla bo tudi letos zasedena

Novomeška študijska knjižnica bo v letu 1975 pripravila več knjižnih razstav v počastitev kulturnih dogodkov in literarnih jubilejev

V novomeški študijski knjižnici pripravljajo tudi letos več knjižnih razstav, s katerimi bodo obeležili pomembne kulturne dogodke in počastili 30-letno osvoboditve. Koliko razstav bo, še ni utrjeno, znani so le naslovi za nekatere.

Ker se bliža slovenski kulturni praznik, povezan s Prešernovim imenom, kaže najprej omeniti razstavo, s katero bo knjižnica počastila 130-letnico Prešernove „Zdravljice“. Zatem naj bi v avli in drugih knjižničnih prostorih videli še: „80 let slovenske moderne“, „25 let dela Krajčeve tiskarne v Novem mestu“ in razstave ob literarnih jubilejih: „25-letnica smrti Prežihovega Vóranca“, „75-letnica rojstva Mirana Jarca“, „70-letnica smrti Janeza Trdine“, „85-letnica rojstva Franceta Bevka“, „80-letnica Josipa Vidmarja“, „60-letnica Jožeta Dularja“, „175-letnica Antona Martina Slomška“, „125-letnica Frana Detele“.

Za leto 1975 je Študijska knjižnica Mirana Jarca pripravila tudi troje publikacij. Glede

PRILOŽNOSTNI OVITKI

Filatelistično društvo Krško in Elektrarna Brestanica bosta ob bližnji otvoritvi tega energetskega objekta izdala priložnostne pisemske ovitke z napisom „Prva plinsko-parna elektrarna v Jugoslaviji“.

na 500-letno tradicijo Novega mesta v znanstvenem in več kot 100-letno tradicijo v javnem knjižničarstvu je pripravljena za objavo publikacija „Sto let javnega knjižničarstva v Novem mestu“. Gre za opis dela Narodne čitalnice, ki je nadaljevala poslanstvo kot sokolska knjižnica in po letu 1945 kot ljudska knjižnica. Nadaljevanje te

knjižnice naj bi bilo delo „Trideset let novomeške študijske knjižnice“. Letos poteče tudi 75 let, kar je znani novomeški tiskar Janez Krajec prodal svojo tiskarno, zato bi natisnili tudi knjigo „Delo in življenje novomeškega tiskarja Janeza Krajca“, ki je za napisana. Vsa tri dela bi nedvomno obogatila domačo zgodovino.

pedagoški kotiček

KDO NAJ BUDI ZANIMANJE ZA UČENJE?

Iz prakse vemo, da zlepa kakšna reč ne vpliva tako ugodno na obseg, pestrost in natančnost otrokovega pomnitve in s tem na uspeh njegovega učenja, kot prav njegovo zanimanje...

Kakšne prave čudeže lahko dela interes pri pomnitvi, moramo videti vpricho raznih drugih skritih ali „zasebnih“ zanimanj istega otroka, nad katerim tarnamo, da nima nikakršnega spomina za učenje. Poglejmo, kakšno zmoglost pomnitve ima naš otrok za vse mogoče drobne pomnitvene podatke o motorjih, o „filmskih dinastijah“, športnih zvezdah, popevkarskih „umetnikih“ itd. Ste že kdaj občudovali pravo „majhno genialnost“, svežost in obseg otrokove pomnitve pri teh stvareh? In kaj mu pomaga do takšne pomnitve? Nič drugega kakor njegovo zanimanje. Če lahko dela otrokovo zanimanje take čudeže pri pomnitvi na teh področjih, zakaj jih ne bi moglo tudi ob pomnitvi šolske snovi? Seveda se otrok do teh zanimanj navadno ne dokopljajo tako samostojno kakor do prej omenjenih. Prav zato pa mu jih moramo buditi mi, dom in šola.

Dr. F. Pediček: Vozli družinske vzgoje, str. 73-74

ZAKAJ SPREMENITI UČNE NAČRTE

Nevzdržno in neracionalno je obremenjevanje učencev z učno snovjo, ki je sicer zanimiva glede na razvoj določene znanosti ali stroke, je pa že zastarela in je dosegljiva v enciklopedijah, leksikonih, strokovni literaturi in v drugih virih informacij. Historično-enciklopedična šola ne daje možnosti za posredovanje novih znanstvenih disciplin, ki so se razvile v samostojne vede v zadnjih 20 letih in so nepogrešljiva sestavina učne vsebine v sodobni šoli. Prav je, da smo občudovalci dosežkov znanosti, kulture in civilizacije v preteklosti. Vendar tradicionalistična obremenjenost s historizmom neredko otežkoča posodabljanje učne vsebine z novim znanjem, kakršno zahteva današnji in jutrišnji dan.

Boris Lipužič v Vzgoji in izobraževanju 1974, št. 3, str. 149

Prejšnji četrtek se je v dvorani doma JLA v Novem mestu zbralo okoli 100 mladincev iz občin Trebnje, Novo mesto, Metlika in Črnomelj. Udeležili so se seminarja medobčinskega sveta Zveze socialistične mladine Slovenije. (Foto: Janez Pezelj)

Mladi: brez kadrov delo ne zaživi

Na seminarju medobčinskega sveta ZSMS so se zbrali predstavniki mladine iz Črnomlja, Metlike, Trebnjega in Novega mesta

V dneh med 14. in 20. januarjem so imeli po regijskih središčih seminarje za širše sestave vodstev Zveze socialistične mladine Slovenije iz občinskih konferenc in medobčinskih svetov.

V Novem mestu so se zbrali mladinci iz Trebnjega, Črnomlja, Metlike in Novega mesta. Seminar je bil razdeljen v dva dela. V prvem so se mladi še enkrat seznanili z značilnostmi nove usmeritve ZSMS nasploh in po delovnih področjih, obravnavali osnovna vprašanja dela Zveze komunistov, SZDL, Zveze sindikatov in ZZB NOV, uresničevanje operativnega načrta republiške konference ZSMS in se pogovarjali o problemih v posameznih občinskih konferencah.

Iz referatov predsednikov je bilo razvidno, da se povsod srečujejo s

podobnimi težavami. Največje so prav gotovo kadrovske. Vsepovsod je k delu mladih zelo težko pridobiti tiste mladince, ki so diplomirali na fakultetah in višjih šolah. Še slabše je v nekaterih krajevnih skupnostih. Problem mladih na vasi je predvsem v tem, da se nimajo kje zbirati. Tako je sekretarka OK ZSMS iz Metlike Marjana Bele omenila, da pri njih delo ne zaživi zato, ker imajo v njihovi občini veliko vozačev. Takoj po delu odidejo domov. Če bi imeli v Metliki samski dom za mlade, bi bilo čisto drugače. Podobno so po-

OBISKI PO OSNOVNIH ORGANIZACIJAH

Občinska konferenca Zveze socialistične mladine Metlika pripravlja v teh dneh obiske po osnovnih organizacijah ZSMS v metliški občini. Organizacije bodo obiskovali zato, da bodo z vodstvi osnovnih mladinskih celic pregledali dosedanje delo in se pogovorili o nadaljnjih načrtih. Tam, kjer še niso izvolili novih vodstev, bodo poskrbeli, da bodo vodstva čimprej zaživila. Razen tega bodo obiskali tudi štiri take organizacije, kjer je delo popolnoma zamrlo.

ročali tudi predstavniki ostalih občinskih konferenc.

V drugem delu so se mladim predstavili Lojze Sterk, sekretar medobčinskega sveta ZKJ, Jože Kucek, predsednik medobčinskega sindikalnega sveta, predsednik ZZB NOV Jože Butara in predsednik medobčinskega sveta SZDL Uroš Dular.

KOMISIJE SESTAVLJENE

Prejšnji teden so se sestali vsi mandatarji za sestavo komisij pri občinski konferenci ZSMS Novo mesto. Na posvetu so se pogovarjali o možnih kandidatih za sestavo komisij in po triurnem delu vse komisije tudi sestavili. Ker so se mandatarji poprej pogovorili z vsemi kandidati, bo letos delo lahko potekalo precej bolje kot lani.

PREDSEDSTVO NA SEMINARJU

16. januarja je bil v Novem mestu seminar medobčinskega sveta Zveze socialistične mladine Slovenije. Udeležili so se ga tudi vsi člani predsedstva iz metliške občinske konference ZSMS. Delovni obisk na seminarju so Metličani izkoristili predvsem za to, da so se seznanili z medobčinsko problematiko ZSMS in z mladinci iz drugih občin.

KAKO ŽIVIMO?

Šest milijonov pionirskih rok

Akcija za solidarnost z vietnamskimi otroki se je pred kratkim končala. Pionirski odredi s skoraj vseh osnovnih šol v naši državi so v okviru te humane akcije zbrali okoli 610.000 dinarjev. V Svetu za vzgojo in varstvo otrok Jugoslavije pravijo, da denarne nakaznice, ki jih vneto pošiljajo pionirji, še vedno prihajajo. Tako se bo zbrana vsota, kljub temu da se je akcija že zaključila, še povečala. Zbiranje denarja sta organizirala Pionirska zveza Jugoslavije in Svet za vzgojo in varstvo otrok Jugoslavije.

Organizatorji so pričakovali, da se bo nabralo okoli 800.000 dinarjev. S tem denarjem, ki ga bodo pionirji gotovo zbrali, bodo kupili montažni objekt za dnevno bivanje najmlajših Vietnincev. In kako so naši pionirji prišli do denarja? V okviru solidarnostne akcije „Šest milijonov pionirskih rok za vietnamske otroke“ so osnovnošolci organizirali zbiranje starega papirja, steklenic, železa, zdravilnih rastlin itd. Pod geslom „Svet brez vojne“ so pripravili zanimive prodajne razstave pionirskih risb in ročnih del. Tako so svojo pohvalno akcijo že skoraj zaključili. Prav gotovo ne smemo ob tem pisano pozabiti tudi na osnovnošolce iz Dolenjske. V naše uredništvo so iz skoraj vseh šol prihajali dopisi o akcijah in uspehih. V njih so pionirji podarjali, kako radi zbirajo denar za svoje vrstnike v Vietnamu in kako so pripravljani tudi v prihodnosti nadaljevati take akcije.

Na sliki: Marija Senica, učenka osnovne šole „Baza 20“ iz Dolenjskih Toplic. Pionirski odred te šole se je v akciji „Šest milijonov pionirskih rok“ z zbiranjem starega papirja in z zbranim denarjem izkazal, tudi po Marijini zaslugi.

Štipendija je obveznost

Mnenji štipendistk Titovega sklada

Ko smo se pogovarjali z dvema štipendistkama Titovega sklada iz trebanjske občine, sta nam obe povedali, da pomeni biti izbran za te štipendije tudi veliko obveznost, ki jima jo nalaga že samo ime našega velikega voditelja.

Neglede na to gre tudi za sicer pridno dijakinjo in študentko. Za štipendijo sta pač prošli pri občini, kjer so zaradi dobrega uspeha in delavskega porekla odstopili njuni prošnji odbor Titovega sklada.

Andreja Zgank, študentka 1. letnika medicinske fakultete v Ljubljani, je hči upokojenega železničarja iz Trebnjega. Mati je invalid, saj je ob vid. Andreji gre študij dobro, nima bojazni za naprej, prve kolokvije je že uspešno prestala. „Štipendija iz Titovega sklada me obvezuje, da sem tudi družbenopolitično aktivna. Vpisala sem se že v organizacijo Zveze socialistične mladine,“ pravi.

Breda Pirh iz Sentruperta je hči borca in paznika v KPD Dob. Starši so ob obisku povedali, da je hči, ki se vozi v novomeško srednjo ekonomsko šolo, prav gotovo med tistimi, ki ima vsak dan pred seboj najdaljšo pot v šolo. Breda jemlje šolo resno, starši pravijo včasih, da kar preveč. „V osnovno šolo sem imela blizu, rada sem se

ukvarjala tudi s športom, hko se temu v Sentruperta hko sploh reče. Telovadna prostora za zbiranje. Kaže, vse beži iz te doline,“ je čeno ocenjevala razmere v njem kraju.

Mladinski foto-kino klub

Bodo mladi Novomeščani dobili foto-kino klub?

21. februarja je imela komisija za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS Novo mesto prvi sestanek v tošnjem letu.

Na sestanku so se pogovorili o delu v prvih treh mesecih letošnjega leta. Odločili so se, da bodo v kratkem izdali prvo letviko občinskih informacij, v njej bodo sestavki o organiziranosti mladih v občini in aktivnih, ki so se že v letošnjem letu izkazali z delom in akcijami.

Na sestanku so se pogovorili tudi o novomeškem „Foto-kino klubu“. Ugotovili so, da občani z delom kluba ne morejo pohvaliti. To priča tudi izjava bena omarica na Glavnem trgu. Več mesecev je bila prazna, danj v njej razstavljajo svoje fotografije člani fotokrožka osnovne šole „Katja Rupar“. Tudi to njihovo „razstavo“ so v nekaj mesecih ogledalo že več meščanov, tako da bi jo lahko že zamenjali. Zato bi člani predlagali predsedniku OK ZSMS Novo mesto, naj na prvi seji pogovori o možnosti, da bi prostore „Foto-kino kluba“ dobili člani komisije za obveščanje in propagando. Razen obveščanja bi se skrbeli še za tečaje o fotografiranju in izdelavi fotografij. Komisije so se namreč dogovorili, da bodo ustanovili posebno komisijo. Ta bo skrbelo povsem za fotografsko izobraževanje in fotografsko dokumentacijo o delu mladih v občinski občini. Delo v podkomisiji bodo vodili Silvo Mesojster, Metod Saje, Vinko Sajti, Janez Pezelj in Franci Košček.

NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA

Koliko časa še tako?

NUJNO iščem stanovanje. sobo v bližini centra. Ni potrebno, da je ogrevana. Po možnosti s posebnim vhom ...

STANOVANJE potrebujem. Nudim najemnino za nekaj let naprej. Ponudbe pod „Dober plačnik“ ...

V CENTRU iščem sobo ali garsonjero. Dobro plačam ...

NUDIM visoko nagrado za kakršnokoli stanovanje. Ponudbe pošljite pod „Predplačilo“ ...

OGREVANO sobo v centru ali v bližini centra nujno potrebujem. Po možnosti s souporabo kopalnice. Ponudbe pošljite pod „Samostojne z odlično službo“ ...

SKROMNO sobo pri osamljeni gospodinjici išče poštna študentka, ki je pripravljena pomagati ...

NEOGREVANO SOBO išče miren fant. Cenjene ponudbe ...

Na kaj vse naleti delavec, študent, dijak, ko išče sebi primerno sobico, stanovanje! Z današnjo akcijo sva krenila po poteh tistih ljudi, ki bi radi v mestu dobili skromno sobo za - skromno plačilo. Na lastni koži sva občutila, da je tržišče s sobami tudi v našem mestu in okolici prepuščeno stihiji. Še pred leti smo se zgražali nad visokimi cenami sob v Ljubljani, danes ni nič bolje v Novem mestu. Potem, ko sva le našla nekaj primernih sob, so prišle na dan še nekatere „nepomembne“ želje tistih, ki bi za precejšnjo vsoto oddali sobo. Najpogostejša želja: „Ne vidimo radi, če imate obiske“, „Vsaj ob 22. uri bodite zaklenjeni“, „V sobi si ne kuhajte in ne kadite“ ...

Kako se je pravzaprav začelo? Med številnimi oglasi v Dolenjskem listu sva objavila dva oglasa: „MIREN študent iz vasi nujno potrebuje sobo v centru Novega mesta ali v okolici. Plača 200 Ndin na mesec. Ponudbe pod šifro: Miren. „- NUJNO potrebu-

jem sobo v Novem mestu. Soba naj bo opremljena, s souporabo kopalnice, po možnosti ogrevana. Sem miren intelektualac, neoženjen in brez otrok. Plačam 800 Ndin na mesec, lahko za leto dni vnaprej. Ponudbe pod šifro „DENAR“ ...

Že sama oglasa povesta, kaj sva želela. In res, najini želji sta se nekako uresničili. Medtem ko smo na prvi oglas dobili samo eno ponudbo, jih je na drugega prišlo nekaj več. Nato sva krenila po naslovih.

LOBETOVA

Še preden sva se namenila k A. K. iz Lobetove ulice, sva na upravi dobila listič z naslednjo vsebino: „Študent, ki je dal oglas pod šifro „Miren“, se lahko oglasi vsak dan po 15. uri. Soba bi mu dala tudi zastoj, če bi pri angleščini pomagal fantu, ki hodi v osnovno šolo ...“

„Zaradi oglasa sva prišla. Zanima naju ...“

Takoj nama je povedala, da ve, da so dobe dandanašnji zelo drage, da pa ona na račun majhne sobe že ne bo služila. Povedala je, da rada pomaga, sobo pa bi dala tudi zastoj, samo če bi pomagala njihovem fantu pri učenju. Ko sva ji povedala, da delava samo akcijo, je takoj povedala: „Vesta, res so nekateri pravi oduhuhi. Jaz kaj takega ne bi nikoli naredila ...“ Verjela sva ji.

V BRŠLINU

Ostali so nama še drugi oglasi. Prvi naju je pripeljal v Bršlino. Ob lepi novi stavbi naju je najprej pozdravil starejši možakar, ki je povedal, da gospodarja ni doma. „Ne vem, če bo kaj. Ravno včeraj je vzel dva. Sicer ima še eno sobo, ta pa še ni pripravljena, Pridita drugič!“

V BUČNI VASI

V Bučni vasi raste lepo novo naselje. Ko sva prispela na naslov, moža ni bilo doma, njegova žena pa nama je povedala:

„Trenutno potrebujeva denar in samo zato bi enega vzela. Kasneje že ne. S podnajemniki ima človek samo težave, zlasti z ženskami. Ko sva se pogovarjala o podnajemniku, sva rekla, da vzameva samo pravega gospoda ...“

Povedala sva ji, da veliko zasluži in da če je potrebno, plačava tudi za dve letu vnaprej. Nekoliko prijaznejša je postala in se premislila: „Kaj pa, če bo mož jezen? Oglasita se raje proti večeru, ko bo prišel. Sedaj dela nadure ...“

V SREDIŠČU MESTA

Skoraj bi se že vselila v dokaj prijazno sobico, ko naju je tovarišica srednjih let povprašala: „Pa imate dekletje?“ Ko ji je bodoči podnajemnik pritrdil, je postala previdnejša: „Veste, obiskov ne maram. Kaj pa bodo govorili ljudje! Pred leti sem imela neko punco. Stalno jih je imela dovolj. Od takrat sem sobo oddajala samo fantom. Zdijo se mi bolj čisti, bolj gospodarni. Toda kadar pripeljejo dekletje, pozabijo na vse.“

Potem pa moram pospraviti jaz. Ali se ne bi shajala kje drugje?“

Ponudila sva ji še 100 Ndin več in na obiske je pozvala. Zmenili smo se, da prideva naslednji dan.

POVSOD PODOBNO

Oglasila sva se še na nekaj oglasov. Ko sva spraševala ljudje, ki so odgovorili na naš oglas, sva zvedela marsikaj zanimivega. Tako naj bi bilo v Novem mestu precej ljudi, ki oddajanjem sob zaslužijo več denarja. Toda nihče ni hotel nikogar imenovati.

Oddajanje sob je v družbi popolnoma neurejen problem, ki kliče, da ga enkrat za vselej uredimo. Najemniki dobi dvosobno stanovanje, mu ga je dala družba. Stanovanje v tem primeru ni velika. Inženir stanovanjske pravice odda sobo, z najemnino od njega lahko plača vso stanarino in ostane še lep presežek.

Kaj drugega je to kot izbiranje družbene lastnine in sebnega namena? Pa bo odgovoril: „Če je podnajemnik tako neumen, pa naj plača. Toda podnajemnik ni tako neumen, pač pa je navadno stiski, ker nima strehe nad glavo; drugi pa to stisko brez zirnjo izkoriščajo!“

B. KR. J. PEZELJ

Novomeščani še vedno prvi

Za razočaranje so s porazom poskrbeli šahisti Kočevja

Medtem ko so Novomeščani v nedeljo doživeli še eno lepo zmago, so šahisti Kočevja poskrbeli za neprijetno presenečenje: v gosteh so izgubili z novinci v ligi, z igralci Svobode-Stožice.

NOVO MESTO – NANOS
8 : 2

V šestem kolu prve slovenske šahovske lige so se Novomeščani v nedeljo pomerili z igralci Nanosa. Z zanesljivo igro so domači igralci še enkrat prepričljivo zmagali in se še bolj utrdili na prvem mestu na tabeli. Rezultati: Osterman – Nikolič 1:0, Praznik – Slijeke 1:0, Milič – Dekan 1:0, Petkovič – Gospodarič 1:0, Istenič – Sotirov 1:0, Škerlj – Bombač 0:1, Praznik – Cergolj 1:0 b.b., Peterle – Progar remi, Poredoš – Milavc 1:0 in Pucelj – Slejko remi.

SVOBODA-STOŽICE – KOČEVJE 5,5:4,5

Največje presenečenje 6. kola je vsekakor zmaga Svobode-Stožice nad Kočevjem. Igralci Kočevja v zadnjih kolih ne igrajo najbolje,

niče pa ni pričakoval, da jih bodo premagali novinci. Rezultati: Rija-

Šahisti Brežic osmi

Šahisti v drugi slovenski ligi-vzhodna skupina so kar skupaj odigrali zadnja tri kola in tako zaključili prvenstvo. Po zelo zanimivih in kvalitetnih bojih sta prvi mesti zasedla Žalec in Velenje.

S tem sta se uvrstila v najkvalitetnejšo slovensko šahovsko ligo. Igralci Brežic so v dokaj močni in izenačeni ligi zaigrali sorazmerno dobro. V zadnjih srečanjih se jim je poznalo, da niso v najboljši formi. Če bi vseskozi igrali tako, kot znajo, bi se lahko na lestvici uvrstili še nekoliko višje.

Rezultati Brežičanov v zadnjih treh kolih: 7. kolo: Brežice – Granit 5:5, 8. kolo: Zagorje – Brežice 6:4, 9. kolo: Žalec – Brežice 8,5:1,5.

Končni vrstni red: 1. Žalec 62 točk, 2. Velenje 59,5, 3. Zagorje 57,5, 4. Hrastnik 54,5, 5. Sempeter 47, 6. Granit 38,5, 7. Lendava 37, 8. Brežice 33,5, 9. Fram 31,5 10. Rudar 29,5.

Iz lige sta izpadli moštvi Fram in Rudarja.

vec. – Cimer 0:1, Šifer – Ivič 0:1, Rulič – Mestek 1:0, Krumnak – Zupančič 1:0, Cunder – Janež remi, Špende – Podkoritnik 1:0, Novak – Kirasič 1:0, Lazar – Šega 0:1, Mejak – Ofak remi, Plesec – Mohar remi.

Vrstni red: 1. Novo mesto 44,5, Iskra 42,5, Jesenice 31, Kočevje, Lesce in Svoboda-Stožice 28,5, Koper 27, Borovnica 27, Nanos 22,5 in Borec 21 točk. V naslednjem kolu bodo Novomeščani gostovali v Kočevju.

NA „MEMORIALU KOMISARJA RAJKA“ TUDI SODRAŽANI

Na namiznoteniskem memorialu komisarja Rajka sta nastopila tudi Sodražana Lovrenčič in Mrgole. V Hrastniku se je na memorialu 11. januarja zbralo več kot 70 igralcev in igralke iz vseh slovenskih namiznoteniskih klubov. Med člani je zmagal Miklen (Ljubljana). Za njim so se zvrstili Uroš Rak, Bojan Rak, Koman (vsi Olimpija) itd. Sodražana sta v prvem kolu zmagala in se uvrstila na 16. do 32. mesto. V drugem kolu sta imela manj sreče. Rezultati obeh igralcev Sodražice: 1. kolo: Lovrenčič – Ledinsk (Ingrad Celje) 2:0, Mrgole – Vizjak (Kemičar Hrastnik) 2:0, 2. kolo: Lovrenčič – Pevcin (Kemičar Hrastnik) 0:2 in Mrgole – Koman (Olimpija) 0:2.

DELAVSKIM ŠPORTNIM IGRAM 26.427 DIN

Minuli teden se je sestala komisija za šport in rekreacijo pri Občinskem sindikalnem svetu Brežice. Dogovorili so se za regresiranje delavskih športnih iger osnovnim organizacijam sindikata v višini 26.427 dinarjev, nato pa so pregledali republiški pravilnik delavskih športnih iger, ki predvideva enotne kriterije za vso Slovenijo. V Brežicah predvidevajo, da bi letošnje tekmovanje pričeli že februarja, za kegljanje pa je vodja tekmovanja razposlal anketo, na osnovi katere bi se ekipe in posamezniki odločili za način nastopanja.

V. P.

namizni tenis

Za Kočevje nov par točk

Metličani v gosteh nepričakovano izgubili

Tekmovanje v tretji namiznoteniski republiški ligi se bo zaključilo konec tega tedna. Metličani so v prvem delu lige dobro igrali, toda z nekaterimi nepotrebni porazi so si zapravili

možnosti, da bi se ob koncu uvrstili na drugo mesto. Igralci Kočevja so imeli v tem tekmovanju manj sreče. Z rednimi treningi bi lahko v nadaljevanju doživeli več zmag.

DOLSKO – BETI
5 : 3

V predzadnji prvenstveni tekmi so Metličani v petek gostovali pri igralcih Dolskega. Dvojbo je bil do rezultata 3:3 ves čas izenačen. Z malo več borbenosti in s pazljivo igro pri zaključnih udarcih bi Metličani lahko dvojbo dobili. Vsekakor se jim pozna, da premalo trenirajo. Z malo več načrtnega dela bi lahko v tej ligi brez težav osvojili drugo mesto.

V prvi tekmi je D. Pezelj brez težav premagal Miheliča. V drugi partiji je Kovačič povedel, drugi set pa izgubil na razliki. Verjetno je bila prav ta tekma odločilna, kajti v naslednjem nizu je Kovačič močno popustil in igro izgubil. Uhl je v tretjem srečanju zopet povedel, D. Pezelj pa je naslednjo partijo izgubil. Tretjo zmago je moštvo Beti prinesel zopet veteran Uhl, nato pa so domači igralci dobili še ostali dve partiji in zaslužen zmagali.

JARŠE – KOČEVJE
4 : 5

Igralci Kočevja so predzadnjo prvenstveno tekmo odigrali v Jaršah. V začetku je kazalo, da bodo gostje brez težav zmagali. Nastopili so v najboljši postavi in takoj povedli. Pri rezultatu 4:2, ko je gostom manjkala za končno zmago samo še ena zmaga, so zaigrali domači tekmovalci izredno požrvalno. Rezultat so izenačili na 4:4. V zadnjem srečanju so imeli boljše živce in več znanja gostje: zaslužen so zmagali in osvojili drugi par prvenstvenih točk. V zadnjem kolu se bodo doma pomerili z najboljšim moštvom v ligi, z igralci ljubljanskega P kluba.

Za Kočevje so nastopili Osterman, Oražem in Adlešič. Tri zmage za svojo ekipo je doživel Osterman, oba druga igralca pa po eno.

Z. F.

TTKS: veliko dela

Nekatera društva le zahtevajo, a ne delajo

Iniciativni odbor za ustanovitev telesnokulturne skupnosti v novomeški občini je prejšnji teden pripravil ustanovno skupščino telesnokulturne skupnosti. Skupščino je do izvolitve predsednika skupščine vodil najstarejši delegat Robert Romih. Delegati so nato za predsednika izvolili direktorja SGP Pionir Ivana Kočevarja, za predsednika izvršnega odbora pa ravnatelja osnovne šole v Bršlinu Borisa Gabriča. Namestnik predsednika je znani telesnovzgojni delavec Danilo Kovačič, podpredsednik izvršnega odbora, v katerem je sedem članov, je Jože Turk.

65 delegatov je najprej spregovorilo o pomembnejših nalogah samoupravne interesne skupnosti za telesno vzgojo. Na začetku je tovariš Gabrič kritiziral delo nekaterih društev. Prevečkrat se namreč zgodi, da predstavniki društev na sejah govorijo o finančnih potrebah, z delom pa se ne izkažejo. Zgodilo se je celo, da ponekod še do sedaj niso izvolili delegatov. In prav v takih društvih najraje govorijo o svojem delu...

V letošnjem letu bodo morala posamezna društva uvesti vadbo predšolskih in šolskih otrok, šolska športna društva bodo morala poslej k vadbi pritegniti čim več učencev. Tam, kjer še nimajo ustanovljenih SSD, bodo morali ustanovitev izvesti čimprej. Po šolah in delovnih organi-

zacijah bodo v letošnjem letu bolj načrtno skrbeli za kadre. Sposobnejše bodo pošiljali na izpopolnjevanje. Le s tem bomo v občini zamašili vrzel, ki je nastala zaradi hudega pomanjkanja telesnovzgojnih strokovnjakov. Na TTKS bodo še naprej pazili, da se bo v letošnjem letu zgradilo ob šolah čim več manjših športnih objektov. Pomoč bodo nudili tudi delovnim organizacijam in krajevnim skupnostim. Pri nas imamo zelo lepe možnosti za zgraditev koristnih trim stez, za organiziranje koleksarjenja, plavanja itd. TTKS bo še naprej dipirala rekreacijo. V letošnjem letu bo obudila populacijske teke po Novem mestu, poskrbela bo za plavalne tečaje itd.

Ne sestanku so razpravljali tudi o tekmovalnem športu. Vsaka ekipa, ki nastopa v republiških ligah, naj bi poslej bolj načrtno skrbeli za pionirska in mladinska moštva. TTKS se bo povezala tudi s TVD Partizan, s taborniki, planinci, letalci. Te v letošnjem letu čaka precej več akcij kot v prejšnjem.

Vsekakor je najpomembnejša naloga SIS za telesno vzgojo gradnja športne dvorane. Zgradili naj bi jo že letos s prispevnostjo 0,67 odstotka od bruto osebnih dohodkov zaposlenih. Kot kaže, bomo letos dvorano resnično dobili, saj dela gradbeni odbor s „polno paro“.

Z. FAJDIGA

KK INVALID – NAMA

2287 : 2244

Prejšnji teden je KK Invalid iz Kočevja pripravil zanimivo kegljaško srečanje. Na avtomatskem kegljišču v Kočevju sta se pomerili vrsti KK Invalid in Nama. Po zanimivih bojih so zmagali organizatorji srečanja. Najboljši rezultat je dosegel Božo Arko (Nama): podrl je 433 kegljev. Pri „Invalidu“ je bil najboljši Stane Berlan s 432 podrtimi keglji. Rezultati obeh ekip:

Invalid: Berlan 432, Horvat 408, Rački 391, Grgorič 309, Poje 337, Repar 411; Nama: Smole 351, Drobnič 334, Knaus 367, Klepec 374, Beljan 385, Arko 433.

Kot kaže, bo kegljaški klub Invalid pripravil še nekaj zanimivih prijateljskih trening srečanj. Nedvomno je, da so taka srečanja koristna tako za domače kegljače kot za goste.

G. M.

Kot kaže, raste na Mirni nov košarkarski center. V dolenski košarkarski ligi bodo letos nastopili igralci Mirne. Do sedaj so se nekajkrat izkazali z dobro igro. Razen fantov se za košarko zanimajo tudi dekleta. Na sliki: z ene izmed številnih tekem, v katerih so se dekleta izkazale z dobro igro. (Foto: Z. Kramar)

odbojka

Na zimskem prvenstvu četrti

Na prvem zimskem pokalu so nastopili Žužemberčani in Novomeščani

Odbojarska zveza Slovenije je prejšnji teden pripravila prvi zimski pokalni turnir slovenskih odbojarskih ekip. Prvenstva so se udeležile tudi ekipe iz Novega mesta in Žužemberka.

Turnir je bil v novi telovadnici Studentskega naselja, nastopalo pa je 12 ekip. Novomeščani so igralci na Brezovici; v njihovi skupini so bile še ekipe Jesenic, Žužemberka in Žerjave. V drugih skupinah so igrala moštva Ljubljane, Foruma, Save, Kamnika, Kamne gorice, Bleda, Boveca, Salonita, Mislinje, Sempetra, Črne in Mežice. Takoj po predtekmovanju se je vsako prvoplasirano

moštvo uvrstilo v finale. Najprej sta se v finalu pomerili moštvi Novega mesta in Salonita, nato pa še Bleda. V boju za tretje mesto je Salonit, član druge zvezne odbojarske lige-zahod, s težavo premagal borbeno Novomeščane.

Nedvomno predstavlja četrto mesto za igralce Novega mesta lep uspeh, ki ga pred tekmovalcem ni nihče pričakoval. Novomeščani so dobro igrali. V igro so vnesli borbenost in prav tej se imajo zahvaliti za osvojeno mesto.

Dobova do prvih točk

V nadaljevanju zimskega rokometnega prvenstva SRS so ekipe v soboto odigrale še dve koli. V skupini C je 8 klubov iz dolenske in gorenjske rokometne regije. Vsi boji pokrajinskih ligašev so bili dokaj zanimivi, navdušila pa je predvsem borbenost ekip. Po prikazanih igrah je razvidno, da se bodo v tej skupini za najvišja mesta potegoval vrste Jesenic, Krmelja in Donita.

Rezultati dolenskih ekip: Višnja gora – Donit 11:14, Kočevje – Krmelj 10:13, Sodražica – Semič 11:8, Višnja gora – Kočevje 9:17, Krmelj – Grosuplje 13:8, Jesenice – Sodražica 18:13, Donit – Semič 23:9, Grosuplje – Višnja gora 13:14, Sodražica – Krmelj 7:11, Semič – Jesenice 11:8 in Kočevje – Donit 12:19.

Dolenske ekipe so igrale sorazmerno dobro. V vseh tekmah, ki so jih izgubile, so bile enakovredne nasprotnik. Kljub temu bodo dolenske ekipe v tej skupini zasedle dobra mesta, predvsem ekipa Krmelja, ki ima lepe možnosti, da osvoji prvo mesto.

V prvih dveh kolih skupine A je za prijetno presenečenje poskrbelo moštvo Dobove. Na ta turnir so igralci Dobove prišli še ne dovolj pripravljene. Zaigrali so dobro in premagali bivše drugoligaše, ekipo Soštanja. Rezultati: Dobova – Olimpija 12:14, Soštanj – Dobova 16:17.

OBCNI ZBOR KOLESARSKEGA DRUŠTVA

Kolesarsko društvo iz Novega mesta bo v soboto, 25. januarja, ob 16. uri pripravilo redni letni občni zbor. Vsi člani in zainteresirani občani naj se v ponedeljek zberejo v prostorih društva na Loki.

CRNOMELJ – Šahisti Crnomelja so v zadnjem prvenstvenem srečanju brez težav močno premagali igralce Cerknice 7,5:2,5. V prejšnjem kolu so imeli v gosteh šahiste Ponikev in jih prav tako premagali s 7,5:2,5. (T. L.)

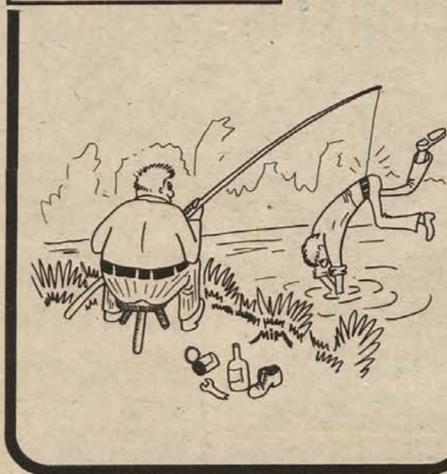
Košarka je v razmahu

Z Milanom Predovičem, metličkim košarkarskim veteranom, sva se dobila takoj po sestanku komisije – pri dolenski košarkarski ligi. O delu Metličanov in o pritožbah nekaterih ekip nad njihovimi gledalci in igralci je povedal naslednje: „Vest, da nas nameravajo izključiti iz dolenske košarkarske lige, nas je vse hudo prizadela. Zavedamo se, da so naši navijači nekoliko bolj temperamentni, nikakor pa niso nevarni. Verjetno so se člani tistih ekip, ki so pri nas igrali, bolj prestrašili govorice kot pa navijačev. Res je, da imamo nekaj „prevročih“ navijačev, toda ti nam v prihodnjem tekmovalnem ne bodo več nagajali. In kaj bi se zgodilo, če bi se komisija pri dolenski košarkarski ligi odločila za diskvalifikacijo naše ekipe? Odnosi med našimi in Novoteksovimi košarkarji nikoli niso bili dobri. Ne vem zakaj, toda upam, da se bodo v kratkem popravili. In če bi nam prepovedali igrati, bi bili ti odnosi še slabši. Razen tega bi prepoved zadelo več kot 30 igralcev. V našem moštvu, ne v „Beti“, je nekaj veteranov in nekaj mladincev. Z nastopanjem pri nas se učijo in nabirajo izkušnje. S prepovedjo bi tako prizadeli vse: veterane in mladince. Sedaj je košarka v Metliki že tako napredovala, da bomo drugo leto v ligi nastopali lahko že z dvema ekipama.“

Kaj si v Metliki želimo? Da bi komisija pri dolenski ligi v sodniške vrste določila tudi tri Metličane, ki se s sojenjem že ukvarjajo dalj časa. Vemo, da sodnikov pri nas manjka, zato bi bilo prav, ko bi računali tudi na naše fante!“

Bez da je konj
S prijateljem ribari v kalnem

Kaj pa mi bo prinesel prihodnje leto?

Dolenjski list pred 20 leti

Premislite dobro!

VSA LETA po vojni se veliko razpravlja o potrebi dviga kmetijstva, ki je v resnici močno zaostalo in nedonosno. V teh letih so bili vlozeni veliki napori ljudske oblasti, kmetijskih združenj in posameznikov v izgradnjo. Iz razumljivih vzrokov smo morali po vojni dati prednost industrijski gradnji kot osnovi gospodarske moči. Zdar pa je potrebno, da se dela za dvig kmetijstva lotimo z vsaj resnostjo in da dobro premislimo, kam bomo najprej vložili investicije.

SOLSKI OBISK, ki je rešen problem skoraj na vsaki šoli, je ena prvih nalog solskih odborov. Prav tako morajo solski odbori tolažiti ljudem in jih tudi prepričati, da je osemletno šolanje potrebno, ne samo obvezno. Velik problem nekaterih suhokrajinskih sol pa je denar. Iz Ambrusa poročajo, da nimajo v razredu niti računala, da ne morejo kupiti nikakih učil, imajo popolnoma star inventar, ki ga ni mogoče več popravljati, občina pa ne nakazuje denarja niti za drva.

KOLIKO BRIDKOSTI bi bilo prihranjenih otrokom, če bi se starši zavedali, da morajo biti otrokom vedno svetel vzor soglasja. Če pa se mati in oče med seboj živčno prepirata, lahko težko prizadene otroka in njegovo duševno rast. Take izpade bi pred tujci gotovo skrijali, njun otrok pa vse lahko sliši!

MILIJON VDOV. Vojnja je bila hudo razredčila prebivalce Jugoslavije, zlasti moške. Kot posledica druge svetovne vojne je pri nas malone petkrat več vdov (1 milijon) kot vdovcev.

BELA KRAJINA je glede turizma še skoraj zaprta knjiga. Prvi list te knjige je bil obrnjen lani, ko je bila izgrajena lepa planinska postojanka na Mirni gori, ta pa je odkril tudi majhen košček naravne lepote te svojevrstne deželice. Nešteto naravnih lepota pa še čaka, da jih turist odkrije.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA 21. januarja 1954)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kmalu nov most čez Krko

(Nov most), čez Krko, ki bo peljal naravnost z mestnega trga v Kandijo do Vindija, je ministarstvo že dovolilo graditi. Most bo zelezen in veličastna stavba. (Toplo vreme) katerega smo imeli sredi januarja, vrabilo je na dan velicega gada, ki je bil menda s steloj zamešan na podstržje gospodarja Turka v Brslinu. Dosti gibčno se je obnašal po snegu, in tudi za pomoleno mu palico poprijemal. (Iz Velike Doline) pri Čatežu se nam poroča, da so bile nedavno tam jako burne občinske volitve. Dobili smo o tem obširen dopis. Ker pa je preveč osebno žaljiv, ga ne objavimo, menič, da je na obeh straneh nekaj krivde. (V Koroskem) deželnem zboru so nemški poslanci zopet napadli Slovence ter obrekovali zlasti duhovščino, češ, da le te se je preprij med narod, ker se neustrašeno in stano-

vitno poteguje za pravice slovenskega naroda. (Ker je) podnebje in zemlja naše domovine zelo primerna za te dve rastlini in ker je poljedelce več ali manj znano njuno pridelovanje, bodeta lani in konoplja večji dobiček prinašala nego vsak drug sadež, samo premisliti bode treba, kje bode lani in kje konoplja našli sebi najbolj primerno prst. Kedor torej želi napredek in razvit svoje domovine, napne naj takoj vse svoje moči, da primore na pošteni podlagi zasnovanje podjetji s svetom kot djanjem do uspeha. (V Stopičah) je bilo pretečeno leto rojenih 79, umrlo jih je 48, oklanih je bilo 26 parov, poročenih pa 19. V prvih dvajsetih dneh letos imamo pa uže 10 mrtičev; razsaja namreč davica in vročinska bolezen. (IZ DOLENJSKIH NOVIC 1. februarja 1895)

Vse več je lenobe

Delo ni več cenjeno - Lagodnost, uživanje!

Stara biblijska legenda o izgonu prvih ljudi iz raja govori, da sta bila Adam in Eva za svoj greh kaznovana z delom; brezskrbno življenje v Eden se je končalo in začel se je boj za vsakdanji kruh „v potu lastnega obraza“. Taka je legenda in tako je bilo nekdanje pojmovanje o delu. Toda prav zanimivo je, da v današnjih časih sociologi in psihologi ugotavljajo presenetljivo dejstvo: na svetu je vse več ljudi, ki jim delo pomeni toliko kot kazen, nekaj neprijetnega in nadležnega.

Če vemo za vrednost dela, če se zavedamo, da je prav delo dignilo človeka iz te min živalske zavesti, da je delo nekdanjega lovca na jamske medvede storilo za graditelja vesoljskih raket in elektronskih računalnikov, potem vidimo, kako miselnost pomeni nekaj slabega. Če površen pogled dogajanj po svetu nas prepriča, da delo resnično izgublja svojo vrednost. Ljudje vse bolj histajo po lagodnem uživanju in brezdelju. Ideal moderne družbe na zahodu ni delaven, ustvarjalni človek, ampak rentnik, postopač, lažni svobodnjak ali spreten špekulant.

Sociologi opozarjajo, da vodi taka miselnost v nevarna dogajanja: porast kriminala, mladinskih tolp, hipijevstva, slabitev družbenih vezi in stabilnosti. Nekateri strokovnjaki, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, namigujejo na zgodovino: vsaka družba se izživlja, izrodi in zapise propadu, katerega prvi znak je obrnjena vrednost: najprej lagodnost, potem napora dela in ustvarjanja.

CENA PA TAKA! - Petični Italijani si očitno privoščejo marsikaj. Neki tak mogotec se je omislil čisto kravnega mačka z rodovnikom, modrega perzjanca z imenom Ulyse de Saint Witz, in ga zavaroval za nič več in nič manj kot 150 (stopenjaset) milijonov lir. Kraljevska cena za mače (pa naj bo še tako), ali ne? In to ob najvišji stopnji inflacije v Italiji, pomislite!

ZMOTILI SO SE - Američanka Sheila Hansen je kot otrok dolgo časa živela v „jeklenih pljučih“, ker je imela otroško paralizo. Zdravniki so bili prepričani, da ne bo mogla nikoli postati mati. Pred kratkim pa je Sheila rodila nič manj kot četrdeset!

ROZNATO - ZA KOGA? - Leta 1980 bo vsaka tretja francoska družina okradena! To mračno (za prizadete) in rožnato (za tatove) napoved je objavilo društvo zavarovalnic na osnovi proučevanja števila vlomov v zadnjih letih. Samo od leta 1968 do 1973 so namreč vlomilci povečali svoje „storitve“ kar za 227 odstotkov.

Prerokovanje

Že od nekdaj so ljudje radi gledali v zvezde in v njih iskali znamenja usode, ki so jim pripisovali srečne dogodke ali pa težke preizkušnje. Marsikateri misli tako še danes, zato se ni čuditi, da vsi tako radi gledamo v pratiko in horoskop. Kar piše v njih, je vse resnica, pa čeprav imamo poleti sneg in točo, v jeseni drevje v cvetju, a pozimi se kopamo, namesto da bi smučali. Se dobro, da imamo zgolj Pavlihovo pratiko, ki je bolj za šale, sicer bi si ljudje poržili živce, če se napovedi ne bi izpolnile. Vendar pratika ni dovolj. Danes imamo obilo časnikov in revij, kjer je za vsak teden spredni horoskop. Ljudje se vedno rado vedni, kaj jim zvezdogledi in preroki napovedujejo za naprej, za srečo ali nesrečo, bogastvo, revščino in bolezen. Vse verjamejo in marsikateri po teh prerokbah tudi živijo. Ako je napoved preprij med možem in ženo, ona toliko časa tečnari, da se resnično spretni, da se resnično spretni. Prerokba obvelja, akoravno bi

Smučar v laboratoriju išče nevarnosti

Nevarne izboljšave

V smučarskem sportu se danes dogajajo velike spremembe. Ne mislimo toliko na vse večjo množico in boljše opremljenost običajnih smučarjev, ampak na vrhunske smučanje. Prav tu, kjer se je uveljavila divja dirka za rekordi in nacionalni ugled, prihajajo na dom novotarije, pred katerimi športni medicinski strokovnjaki resno svarijo.

Znanost in tehnika vse pogosteje proučujeta vrhunske smučanje in ponujata razne tehnične rešitve, ki ta sport spravljajo v nevarne vode. Tako so Italijani prvi začeli izdelovati in preizkušati posebne, tesno oprijete in gladke smučarske obleke, s katerimi je zaradi močno zmanjšane trenja mogoče pridobiti na dragocenih sekundah. Avstrijci že dolgo preizkušajo opremo in druge tehnične stvari v zračnih kanalih, Švicarji se resno ukvarjajo z oblikovanjem takih krojev smučarske obleke, v kateri bi bil vrhunski športnik „aerodinamičen kot kapljica vode“. Nemci so šli celo tako daleč, da so začeli izdelovati samolepljene štartne števke, da bi odstranili celo to nepomembno in resnično nepotrebno oviro. Redki pa niso tudi posamezniki, ki si izmišljajo razne podložne obline pod obleko, da bi ustvarili čimboljše kroženje zraka okoli telesa.

Vse te in druge pridobitve je mednarodna smučarska zveza sicer prepovedala, vendar se ne ve, kako dolgo bo prepoved veljavna. Nevarnost v novih oblikah je precejšnja, saj v primeru padca smučar drži veliko diše kot v navadni boljši opremi. Tega se zavedajo tudi vrhunski asi, toda prav radi pristavijo ob besede o nevarnosti tudi stavek: „Kdor se boji, ta naj ne tekmuje!“

KRPANOV KOTIČEK

Prerokovanje

Že od nekdaj so ljudje radi gledali v zvezde in v njih iskali znamenja usode, ki so jim pripisovali srečne dogodke ali pa težke preizkušnje. Marsikateri misli tako še danes, zato se ni čuditi, da vsi tako radi gledamo v pratiko in horoskop. Kar piše v njih, je vse resnica, pa čeprav imamo poleti sneg in točo, v jeseni drevje v cvetju, a pozimi se kopamo, namesto da bi smučali. Se dobro, da imamo zgolj Pavlihovo pratiko, ki je bolj za šale, sicer bi si ljudje poržili živce, če se napovedi ne bi izpolnile. Vendar pratika ni dovolj. Danes imamo obilo časnikov in revij, kjer je za vsak teden spredni horoskop. Ljudje se vedno rado vedni, kaj jim zvezdogledi in preroki napovedujejo za naprej, za srečo ali nesrečo, bogastvo, revščino in bolezen. Vse verjamejo in marsikateri po teh prerokbah tudi živijo. Ako je napoved preprij med možem in ženo, ona toliko časa tečnari, da se resnično spretni, da se resnično spretni. Prerokba obvelja, akoravno bi

Varnostni ukrepi?

Policaj slika lepo ta in jo čuva

Podnevi služi policaj Gadd v angleškem Epsom pravici, zvečer, končanem delu, pa se lepim umetnostim. S podobo, s katero je pred kim stopil pred javnost, sprožil prave val ugodnih presenečenj. Na razstavi niskega društva so mešanica moma obstajali pred sliko čelase lepoticke, bobnotne na zelenem baržunju.

Gadd pred sliko lepe tate

mesto je ugibalo, kdo je nacija. Skrivnost so izklop. Gaddovi kolegi: to je tatica iz trgovin, ki jo je Gadd zalotil pri tatinskem vilu, ob njej pa so ga hkrati prvič „poljubile muze umetnosti...“. Drugače, lepo Jane vedno znova upajo. Postavni Arthur menijo čisto v redu tako „dok“ dekle pri meni kot modro more ničesar suniti.“

Davki, davki

Na lovu za utajevani

Švedska televizija je dnevi objavila napoved drga tožila iz Goeteborga, na sledi velikemu utajevalcu. Naslednji dan so telefoni v goeteborskem nem uradu: nešteti davkovci so vpraševali, če se „dodatno“ pošljejo davkov jave za leto 1973, seveda kazni. Posebno se je obogat poslovni mo: bre sedice pojasnila ali utajeval je postal davkarji čez kak več kot milijon švedskih. Državni tožilec Le Angelin je nekaj dni nazaj izjavil: „To sploh ni tisti obveznik, o katerem vam podatke. Znova pa vse, koliko ljudi ima slabo svojim davčnim uradom.“

PARADIŽNIK V SREDNJEM VEKU

Paradižnikovih naglo smagla ugotoviti kakor obtožbe s Paradižnikarju? Naš junak. Vračal se je na večer utrujen v podstrešno sobico in Klara ga ni mogla postreči z dunajskim zrezkom, verjemite, da ne! Grenko „proj“ sta žulila za večerjo in skorjico kruha. Nato je prišel poslednji udarec. Omenili smo že, da je strežnica Ušperna nosila domače Paradižnikove zavede nekomu na nos. Povejmo, komu! Grof Helebarda je bil to. Ta, ki je stal za vso Paradižnikovo nesrečo. In maščevalni grof, ki ni mogel pozabiti svojega poraza na turnirju, se je zdaj odločil, da dokonča svoje grdo delo. Pri Paradižnikovih so lepega dne potrkali iz cesarsko-kraljeve državne inkvizicije. Povabili so Klara s seboj in ji predočili, da je carovnica Verodostojna, zaupnica oseba da jo je na lastne oči videla, so dejali na inkviziciji, kako je s čudnimi kapljicami ozdravila nezdravljivo bolezen svojega moža! „Da, samo črno kugo si ozdravil! Kaj praviš na to, obtožena Klara Paradižar?“ so poudarili zapičili svoje oči preiskovalci v ubogo žensko.

Rešitev prejšnje križanke

K	A	R	T	A	G	I	N	A
S	R	E	B	R	O	R	E	Z
L	A	G	A	T	R	A	N	I
V	O	L	M	A	J			
V	E	L	E	S	L	A	L	O
S	P	O	R	I	S	T	N	O
T	O	L	V	A	J	U	T	A
E	K	I	P	A	I	R	K	U
A	V	A	L	I	S	A	R	A
L	A	L	A	J	A	T	A	R

DL	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL
ODPADEK PRI PILENULU	NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD
NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM
SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL	
ODPADEK PRI PILENULU	NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD
NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM
SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL	
ODPADEK PRI PILENULU	NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD
NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM
SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL	

Na krilih smrti skozi zrak

Cirkuški oskar podeljen akrobatski skupini na trapezu - »Letečim Gaonijem« - Trojni smrtni salto z zavezanimi očmi - Izzivanje

Motil bi se, kdor misli, da je cirkus umid, da ni več zanimanja za arene, akrobate, drestrane živali - drznost in pogum še vedno privlačita v velike cirkuse sveta veliko ljudi. Res je, da so manjši cirkusi redno izvedli trojni salto mortale. Tega je sicer uspelo narediti nekaterim akrobatom na trapezu že pred njim, toda nihče ni tehnik osvojil v taki meri, da bi trojni kozolec v zraku lahko izdelval na vsaki predstavi. Gaoni pa se ne zadovoljuje s tem. Ker v njem že več

prejeli svetovno priznanje „Cirkuški oskar“. Med njimi je na prvem mestu 27-letni Tito Gaoni, za katerega pravijo stari cirkuški mački, da mu je uspelo to, kar ni še nikomur pred njim. Tito namreč na vsaki predstavi redno izvede trojni salto mortale. Tega je sicer uspelo narediti nekaterim akrobatom na trapezu že pred njim, toda nihče ni tehnik osvojil v taki meri, da bi trojni kozolec v zraku lahko izdelval na vsaki predstavi. Gaoni pa se ne zadovoljuje s tem. Ker v njem že več

rodov nazaj teče cirkuška kri, poskuša nove zračne vragolije. Kadar je dobro razpoložen in v areni mirna publika, izvede trojni salto tudi z zavezanimi očmi. Kot pravi na svetu pa lahko naredi dvojni salto z dvojnimi vijakom. Zamisliti si moramo, da teh vragolij ne počne na tleh, ampak visoko v zraku in da droben delček sekunde ter močne roke njegovega tovariša na drugem trapezu odločajo o njegovem življenju.

Največji mojster trapeza leti po zraku.

„Naredil bom tudi četverni salto mortale“, trdi akrobat, „čeprav mi vsi pravijo, da je to nemogoče. Ampak pravi to hočem narediti! Prvi na svetu bom, ki bo to izvedel, in moje ime bo v zgodovini cirkausa pomnilno! Toliko kot ime prvih ljudi na Mesecu za zgodovino vesoljskih poletov!“

Hrabrosti in spretnosti Gaoniju ne manjka, težko bi tudi dejali, da je skromnost njegova čednost. Verjetno bo res poskušal narediti nemogoče, prav lahko pa se zgodi, da bomo njegovo ime ostalo v spominu samo tistim, ki pišejo kronike o smrtnih nesrečah cirkuških akrobatov.

„Naredil bom tudi četverni salto mortale“, trdi akrobat, „čeprav mi vsi pravijo, da je to nemogoče. Ampak pravi to hočem narediti! Prvi na svetu bom, ki bo to izvedel, in moje ime bo v zgodovini cirkausa pomnilno! Toliko kot ime prvih ljudi na Mesecu za zgodovino vesoljskih poletov!“

Hrabrosti in spretnosti Gaoniju ne manjka, težko bi tudi dejali, da je skromnost njegova čednost. Verjetno bo res poskušal narediti nemogoče, prav lahko pa se zgodi, da bomo njegovo ime ostalo v spominu samo tistim, ki pišejo kronike o smrtnih nesrečah cirkuških akrobatov.

„Naredil bom tudi četverni salto mortale“, trdi akrobat, „čeprav mi vsi pravijo, da je to nemogoče. Ampak pravi to hočem narediti! Prvi na svetu bom, ki bo to izvedel, in moje ime bo v zgodovini cirkausa pomnilno! Toliko kot ime prvih ljudi na Mesecu za zgodovino vesoljskih poletov!“

Hrabrosti in spretnosti Gaoniju ne manjka, težko bi tudi dejali, da je skromnost njegova čednost. Verjetno bo res poskušal narediti nemogoče, prav lahko pa se zgodi, da bomo njegovo ime ostalo v spominu samo tistim, ki pišejo kronike o smrtnih nesrečah cirkuških akrobatov.

DL	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL
ODPADEK PRI PILENULU	NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD
NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM
SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL	
ODPADEK PRI PILENULU	NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD
NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM
SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL	
ODPADEK PRI PILENULU	NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD
NEZDRAVILNI MOŠKI	MESTO V SIBIRIJU	ODMÉV	FIGURA PRI ČETVORKI	SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM
SEČNA STRAN	ZITNI PLOD	UM	PRESIDNO ERITREJE	VERA NIKOLIČ	DL	

Samo stroj ni dovolj!

Človeško telo je sestavljeno iz okoli deset tisoč strukturalnih elementov (organi, žleze itd.) in vsak od teh ima spremenljivo vrednost. Gre, matematično povedano, za parametre, od katerih je odvisno delovanje celotnega človeškega organizma. Seveda se o teh parametrih ne govori vedno v številkah, ampak tudi z izrazi, kot je npr. stanje (ki je normalno, srednje ali slabo). Samo zaradi tega se zdi, da matematika in medicina nimata nič skupnega.

Pa ni tako! Že dolgo je mogoče iz vsega znanja o človeškem organizmu sestaviti t. i. kibernetični portret človeka. Gre za izraz tekočega znanja s številkami, tako zbrano znanje pa je mogoče vstaviti v računalnike. Elektronski računalniki so že sestavni del mnogih bolnic in klinik po svetu. „Elektronski zdravnik“ - računalnik v nekaj minutah poda diagnozo bolezni in odredi način zdravljenja. Zato se vse pogosteje postavljajo vprašanja, ali bo do konca tega stoletja sploh še potrebno študirati medicino.

Sovjetski kibernetik Viktor Gluškov je prepričan, da stroj v nobenem primeru ne bo mogel dočela nadomestiti človeka. Človeški organizem je tako zapleten, da morajo njegove sestavne dele proučevati posamezni specialisti, ki veliko vedo samo vsak zase in nimajo prave predstave in poznavanja v celoti. Važna pa je prav celota, kajti v človeškem organizmu je vse tesno povezano med seboj. Tu pričnejo specializirani pomočniki kibernetiki, ki združujejo dogajanja z različnejših področij. In vendar tudi to ni dovolj, kajti da bi se dobila popolna slika človeškega organizma je treba zbrati podatke o sto tisoč parametroh, tega pa kibernetiki tudi ne morejo storiti. Vse ostaja še naprej na izkušenem zdravniku samo ta lahko zana, značilnost posameznega parametra in opis stanja, ki so vezana na spremembe na nadaljnja vprašanja pa se odgovarja druga specialista itd., vse do popolne drga poznavanja človeškega telesa

Znate uporabljati puder?

Tečoči puder je postal naš dober znanec in zaveznik lepote, vendar ga moramo znati pravilno uporabljati. Posebno pozorni je za kožo koristno, če jo zaščitimo s pudrom, kajti od mraza bi nam sicer razpokala. Poleti, ko je huda vročina, pudranje navadno opuščamo. Tudi zdravo je, da koža vsaj nekaj mesecev v letu naravno diha.

Puder najlaze enakomerno naneseemo na obraz, ki smo ga prej namazali z nemastno kremo, če uporabljamo majhno gobico ali kosmič vate, ki ga po uporabi odvrzemo. Gobico malo navlazimo, jo pomočimo v puder ali puder kanemo nanjo in rahlo razmazemo puder po obrazu. Paziti pa moramo, da ne bo ostrega roba pri ušesih in ob bradi, ker je to huda lepota napaka.

S tekočim pudrom premazan obraz nato še popudramo s pudrom v prahu. Tudi zanj uporabimo kosmič vate. Vedeti pa moramo, da ni za vsak obraz vsak puder. Trikoten obraz zahteva svetlo spodnjo polovico obraza, temnejši pa naj bodo senca in čelo. Štirioglat obraz bo videti bolj nežen, če sredino obraza, od čela do brade, premazemo s svetlim pudrom. Za podolgovate obraze priporočajo temnejši pudr za lica in brado, vse ostalo pa popudrajte malo svetlejši. Iz tega sledi, da bi morala imeti vsaka v svoji kozmetični torbici svetlejši in temnejši puder. S pravilno uporabo le-teh lahko občutno skrijemo nepravilne oblike obraza.

Za vse pa velja pravilo: pri nakupu pudra ne glejmo na dinar. Dober puder naredi kožo lepo, slab pa lahko več škoduje, kot koristi.

R. BAČER

Nespečnost

Precej ljudi se pritožuje, da ne morejo spati. Zmotno je mnenje, da ne morejo spati le stari ljudje, tudi med mladimi jih je kar precej, ki tožijo za nespečnostjo.

Normalno spanje je nujno potrebno. Če pomislimo, da prespimo približno tretjino svojega življenja, je to kar precej. V spanju počivamo, utrip srca in dihanja sta počasnejša, krvni pritisk se zniža, nekateri živčni refleksi ugasnejo, oči se obrežno navzgor, zenici se zožita itd. Ko se zbudimo, se spet vse uravna v normalno budno stanje, le utrujenosti ni več in spet smo sveži in sposobni za delo.

Če spanje ni tako, kakor bi moralo biti, pomeni, da nekaj ni v redu. Glavne vzroke za nespečnost lahko razvrstimo v naslednje skupine:

1. dražljaji, ki ovirajo spanje: a) zunanji (ropot, mraz, vročina), b) notranji (vročina, lakota, kašelj, bolečine, želodčne in črevesne motnje, poln mehur itd.);
2. nenormalna duševna stanja: a) nevrose in nevrastenije, b) duševne bolezni;
3. strupene snovi, ki delujejo na možgane: a) dobljene od zunaj (kava, čaj, alkoholne pijače, nikotin, nekatera zdravila), b) nastale v telesu (pri okužbi, uremiji, golši itd.);
4. okvare, ki nastanejo pri kroženju krvi (visok krvni pritisk, popnenje žil, srčne napake itd.);
5. Zariščne okvare centra za spanje oz. za budnost zaradi vnetja možgan, možganskih bul, žilnih okvar v možganskih centrih in podobno.

Jasno je, da bo nespečnost prešla, če odstranimo njen vzrok. Če na primer preženemo mraz, znižamo vročico, ne pijemo kave ali čaja, opustimo alkoholne pijače, damo zdravila proti bolečinam in podobno, bomo spali. Bolezni zdravimo, zariščne okvare operiramo ali zdravimo drugače, in če smo odstranili vzrok, bo tudi nespečnost izginita.

Zdaj so torej ostala le še nenormalna duševna stanja, ki so ponavadi maverica vseh mogočih vrst in podvrst nevrastenij ter psihonevroz. V bistvu gre za lažje duševne motnje, ki nastanejo zaradi zunanjih vzrokov, pravzaprav so to bolezni adaptacije, to se pravi prilagoditve okolju. Taki ljudje nepravilno reagirajo na zunanje dražljaje in vplive, ker se ne morejo prilagoditi okolju. Zato se razvijejo notranja nesoglasja, pride do nezadovoljstva, do strahu, do notranjega nemira in zelo pogosto do nespečnosti. Ta pa spet ni pri vseh enaka. Nekateri bolniki trdijo, da potrebujejo dolgo časa, da zaspe, drugi spet, da se hitro in zgodaj prebujajo. Spet pa jih trdi, da se kar naprej prebujajo, spet zaspe in se precej zbude. Dosti je tudi takih, ki trdijo, da sploh ne spe, pa se jim to le zdi, ker spe dovolj dolgo in dovolj globoko.

Prav ta skupina bolnikov, nevrasteniki in psihonevrotički, največkrat kar sama kupuje uspavalno, kar seveda ni prav in škoduje. Nekateri kar ne morejo živeti brez svojih praškov in tablet! Prav je, da se taki ljudje posvetujejo s svojim zdravnikom, ki jim bo predpisal uspavalno, če jim je sploh potrebno, in sicer tako zdravilo, ki bo tudi pomagalo. Vsa človeka je drugačen in drugače reagira na isto zdravilo, pa tudi na količino zdravila. Nekateri uspavala pa so - prav

Vse več žrtev je med otroki

Zavzemimo se, da bo letos drugače kot v prvih 6 mesecih minulega leta, ko je bilo v Sloveniji na cestah 25 otrok mrtvih in 751 ranjenih

Da je prometna varnost otrok in mladine prav zaskrbljujoča, kažejo statistični podatki. V prvem polletju 1974 je bilo na slovenskih cestah 3.697 prometnih nesreč z 258 mrtvimi, 1752 je bilo hudo in 2984 laže poškodovanih. V primerjavi z letom poprej se je stanje v splošnem popravilo, močno pa poslabšalo, če izluščimo podatke za mladino. Bilo je namreč 114 prometnih nesreč več po krivdi otrok in mladine.

Podatki dalje kažejo, da je bilo v prvi polovici lanskega leta 743 prometnih nesreč otrok in mladine, od tega 403 po krivdi le-teh, 340 nesreč pa so zakrivil drugi udeleženci v prometu. Pri teh nesrečah je bilo 25 otrok mrtvih ter 750 ranjenih. V predšolski dobi so ceste zahtevale 9 mrtvih in 233 telesno poškodovanih; 6 mrtvih otrok je bilo starih 8 do 14 let, med 15. in 18. letom pa je izdihnilo 10 mladih življenj, medtem, ko je bilo 295 telesno

poškodovanih. Nekateri bodo invalidi za vse življenje.

Te številke kličejo po ukrepih, ker ne moremo in ne smemo hladnokrvno gledati, kako nam razbita pločevina vse bolj sega po našem najdražjem - otrocih. Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ima dobro zastavljen načrt, kako prometno vzgojo za otroke vseh starosti izboljšati, toda ta načrt potrebuje izvajalce. Pri tem smo dolžni sodelovati starši, vzgojitelji in vzgojno-

izobraževalne ustanove, od vrtca do gimnazije.

V vzgojnovarstvenih zavodih lahko mnogo naredi v prid prometne vzgoje v obliki iger, s pripovedovanjem dogodkov in pravljic o cestah, na skupnem sprehodu lahko učijo malčke uporabljati semafor, pojasnjujejo prometne znake in opozarjajo na nevarnosti ceste.

Kaže, da je še najbolj poskrbljeno za mladino osnovnih šol, odkar je bila leta 1966 uvedena obvezna prometna vzgoja, vendar so glede tega velike razlike med šolami. Položaj mnogolje rešuje zelo razgibana zunajšolska prometna dejavnost. V Sloveniji deluje okrog 200 družin pionirjev-prometnikov, pionirsko prometno službo pa imajo na okrog 300 šolah itd.

Praznina nastane pri dijakih srednjih šol, kjer v večini primerov zanje prometnega izobraževanja ni. So izjeme, na primer v Ljubljani, Kranju, Celju itd., toda na 200 srednjih šolah z 80.000 dijaki tega ni. Sem spadamo tudi Novomeščani pa srednješolci v širši dolenski in spodnjeposavski regiji. Upajmo, da pri tem ne bo ostalo.

R. BAČER

Skušamo biti pravični

Senat okrožnega sodišča sestavlja jo poleg predsednika sodnika še sodniki porotniki. To so ljudje, izvoljeni od delovnih ljudi. Sodniki porotniki so občani različnih poklicev iz raznih krajev, katerih beseda pa pri tehtanju krivde obtoženca prav tako velja. Kako doživljajo porotniško funkcijo, so povedali:

JULKA MIHEVC, po poklicu referentka za finance in proračun pri občinski skupščini Trebnje: „Na okrožnem sodišču sem porotnica že drugo mandatno dobo. Rada sodelujem, ker me to zanima, posebno kazenske zadeve. Sodelovala sem že pri procesih, kjer smo obravnavali tatvine, posilstva in prometne nesreče. Odločitev o krivdi ni lahka, ampak jaz se navadno kmalu odločim. Vsak primer skušam postaviti v življenje in ga temu primerno obravnavati. Ni pa res, da je bolje v vsakem primeru poseči po najstrožji kazni.“

PAVLE MIHELČIČ, trgovski poslovodja iz Novega mesta: „Šesto leto sem porotnik okrožnega sodišča. Mene kličejo navadno, če kdo od predvidenih porotnikov nenadno zbolí ali je sicer odsoten. Kar pogosto sem na sodišču. Človek dobi v praksi izkušnje. Včasih se ljudje preklajajo za prazen nič, včasih se kdo smeji, a bi bilo bolje, ko bi se jokalo. Naletimo pa tudi na take, ki so hudo prizadeti, pa stvar ni tako huda. Pri odločanju o krivdi skušam biti vselej pravičen. Imam mirno vest.“

HEDI KRIZ, operativna planerka proizvodnje v KRKI: „Tretjo mandatno dobo sem porotnica na okrožnem sodišču, izmenoma v kazenskih in civilnih zadevah. Pri civilnih (ugotavljanje očetovstva in ločitve) gre za osebne zadeve, ki jih dostikrat ni prijetno poslušati. Kazenske so mi bolj všeč. Sodelovala sem že pri raznih obravnava, tudi pri petčlanskem senatu, ki je sodil za uboj. Važno je, da sodnik ni pristranski in da pri vsakem odločanju upošteva načela sodniške etike, ki veljajo za poklicne sodnike in porotnike.“

SLAVO ADEŠIČ, lanser in nabavni referent v TOZD IMV Črnomelj: „Jaz sem že deveto leto porotnik na okrožnem sodišču. Pri tem delu sem si nabral že precej življenjskih izkušenj. Funkcija je zanimiva in poučna hkrati. Spoznavam ljudi in njih usode, zakone in predpise. O krivdi obtoženca se ni težko odločati, če dobro poznaš gradivo, odločati pa je treba po vesti in zakonu. Upoštevamo tudi obremenilne in olajševalne okoliščine in se prizadevamo, da bi kazni obtoženca popravila. Pri povratnikih smo strožji.“

R. B.

Spet vlamljal in kradel

Ludvik Lesar iz Ribnice je star komaj 23 let, a ra je vlamlja in krade, kot da bi se pošteno preživljal

Ludvik Lesar, 23-letni ključavničar iz Ribnice je bil 15. januarja pred okrožnim sodiščem v Ljubljani obsojen za dva vloma v vikenda po 9 mesecev zapora in za krajšo osebne avtomobila na 6 mesecev zapora. Na enake kazni, za iste prestopke, je bil hkrati z Lesarjem obsojen tudi njegov 20-letni pajdaš Nezir Dokasa iz Zenice.

Ludvik Lesar je bil lani že kar dvakrat obsojen in sicer pred občinskim sodiščem v Kočevju in nato pred okrožnim sodiščem v Ljubljani na štiri leta strogega zapora. Zato mu je sodišče zdaj izreklo enotno kazni, ki se glasi: pet let in šest mesecev strogega zapora.

Nezir Dokasa je bil obsojen lani pred občinskim sodiščem v Celju na leto in pol zapora, zato je tokrat sodišče tudi njemu izreklo enotno kazni treh let zapora.

Obe sodbi še nista pravomočni. Sodišče je pri izreku kazni upoštevalo mladost prestopnikov, a tudi njuno nepobojljivost. O prestopkih ribniških Lesarjev smo že pred leti večkrat poročali v našem časopisu. Bila sta predvsem specialista za krajšo avtomobilov, avtobusov oziroma sploh motornih vozil.

Lesar in Dokasa sta tudi v noči iz 4. na 5. september lani vlomila v Zastavo 750 v Ribnici in sicer samo zato, ker si je Dokasa zaželel obiskati svoje domače v Zenici.

Naša zakonodaja je (in morda še) take kraje zmotno obravnavala kot „sposojanje“. Vsakemu občanu pa je jasno - in kriminalcem gotovo tudi - da gre za „sposojanje“, če vzameš nekaj s privolitvijo lastnika. Če nekemu nekaj vzameš brez njegove privolitve, skrivoma in celo z vlomom, pa gre gotovo za tatvino ali vlamno tatvino.

Taki tatovi oziroma „sposojevalci“ pa nikoli niso kaznovani za vse kar so ukradli ali polomili. Tatovi so običajno brez zaposlitve in denarja, zato ti včasih že kar miličniki ali drugi uradni organi povedo, da

jih nima smisla tožiti oziroma zahtevati povračila škode, ker boš stroške zagotovo imel, veliko vprašanje pa je, če boš kdaj dobil kaj povrnjenega. Kaže, da zaradi takega „popuščanja“ nekateri tatovi menijo, da se kraje splačajo.

J. P.

Oster ovinek pri vasi Trnovec sodi med najbolj črne točke v cestnem prometu v metliški občini. Na tem mestu je bilo v zadnjih letih že več nesreč, domala vse pa so se zgodile zaradi prehitre vožnje. Posebno nevarno je za neučakane avtomobiliste, če imajo pred seboj vprego, ki je na tej cesti vsakdanji pojav. (Foto R. Bačer)

NA IZLETU V SMRT

19. januarja okrog 14. ure se je v prometni nesreči na Gorjancih smrtno ponesrečila 50-letna Elizabeta Oklešen iz Novega mesta. Z možem Leopoldom Oklešnom sta se z Zastavo 101 peljala na nedeljski izlet proti Gorjancem. Za volanom je bil mož. Pri Vinji vasi je Oklešen prehitel drug avto, pri tem pa ga je začelo močno zanašati. Izgubil je oblast nad vozilom, ki je zdrknilo prek leve bankine in se kotalilo po pobočju navzdol.

Med prevračanjem je sopotnica padla iz avtomobila in se tako hudo poškodovala, da je bila na mestu mrtva, medtem ko je dobil voznik le nekaj lažjih poškodb. Huda nesreča je terjala še 25.000 din gmotne škode.

NA KRAJO Z AVTOM?

14. januarja zjutraj so v skladišču Tobačne tovarne na Zagrebški cesti v Novem mestu ugotovili, da so jih ponoči obiskali vlomilci. Vdrli so skozi okna in iz skladišča odnesli za 45.000 din cigaret Filter 57 in Filter Morava, zamotane v večjih paketih. Ukradena količina cigaret kaže, da blaga niso mogli odnesti, marveč so se na kraj vloma brčkone pripeljali z avtom.

14. januarja zjutraj je iz Brežic proti Zagrebu vozila z avtomobilom Dragoslava Otobaša. Pri Brežicah je dohitela avto, takrat pa je začelo zanašati. Vrglo jo je na tla, kjer je trčilo še v drevo. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

14. januarja zjutraj je iz Brežic proti Brestanici, zavijal v levo in nakazal smer, takrat pa ga je dohitela avto, ki je bil na poti do Brestanice. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

14. januarja popoldne je iz Brežic proti Brestanici, zavijal v levo in nakazal smer, takrat pa ga je dohitela avto, ki je bil na poti do Brestanice. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

14. januarja popoldne je iz Brežic proti Brestanici, zavijal v levo in nakazal smer, takrat pa ga je dohitela avto, ki je bil na poti do Brestanice. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

14. januarja popoldne je iz Brežic proti Brestanici, zavijal v levo in nakazal smer, takrat pa ga je dohitela avto, ki je bil na poti do Brestanice. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

14. januarja popoldne je iz Brežic proti Brestanici, zavijal v levo in nakazal smer, takrat pa ga je dohitela avto, ki je bil na poti do Brestanice. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

Ustavna pravica in dolžnost delavcev v združenem delu je, da delajo z družbenimi sredstvi, jih smotno uporabljajo in odločajo o uspehih svojega in družbenega dela. Odločanje o razpolaganju z družbenimi sredstvi pa ni bilo vselej, kar kažejo tudi kazenski postopki, v skladu s pravnimi predpisi in moralnimi pravili. Ustavna in zakonska določila, so zaostrila odgovornost in poverila družbeno varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine sedanjim organom, t. j. skupščinam družbenopolitičnih skupnosti, sodiščem, javnim tožilstvom in novemu posebnemu organu - družbenemu pravobranilcu samoupravljanja.

delavski svet in izvršilne organe, odstaviti poslovodne organe in delavce na vodilnih delovnih mestih, npr. direktorje. Mlada samoupravna družbena skupnost mora zaščititi samoupravne pravice in družbeno lastnino, in to ne samo z represivnimi organi državne oblasti, ampak tudi z lastnimi samoupravnimi organi. Zato je bil ustanovljen družbeni pravobranilec samoupravljanja. Ta samostojni organ družbene skupnosti bo spremljal razvoj družbe in bo zlasti pozoren na pojave, ki ne bodo v skladu z začrtano samoupravno usmeritvijo. Pri tem delu mu bodo gotovo pomagali vsi, ki si želijo samoupravno družbo,

Družbenega pravobranilca samoupravljanja imenujejo skupščine družbenopolitičnih skupnosti. Skupščina SFRJ je že imenovala zveznega družbenega pravobranilca samoupravljanja, prav tako pa je tudi skupščina SR Slovenije imenovala družbenega pravobranilca samoupravljanja SR Slovenije, t. j. znanega družbeno političnega delavca Vinka Kastelca. Ta naloga pa še čaka občinske skupščine.

Pripomniti je še to, da v sedanjem pravnem stanju družbeni pravobranilec samoupravljanja sicer deloma omeji obseg dosežanj javnega pravobranilstva, vendar ga ne odpravlja. Tako bo javni pravobranilec še naprej zastopal družbenopolitične skupnosti, državne organe in druge zavode v sodnih in drugih postopkih glede njihovih premoženjskih pravic in koristi.

STEFAN SIMONČIČ

Dežurni poročajo

RAZBIJAL KOZARCE - 14. januarja zvečer so miličniki pridržali do iztreznitve Muhameda Fisiča, ki stanuje v Pionirjevem samskem domu. Fisič se je napil, potem pa v gostilni Malnar v Bršlinu razgrajal in razbijal kozarce. Prijavljen je tudi sodniku za prekrške.

NA SLEDI SO JIM - 18. januarja je bilo vlomljeno v hišo Ivane Stangelj na Malem Riglju. Vlomilci so vdrli skozi kuhinjsko okno v plospe, potem pa še v klet. Hiša je bila prazna. Popili so nekaj vina, pojedli nekaj jabolk in, po sledovih so-deč, so v hiši prebili noč. Dejanja so osumljeni: 18-letni sorodnik lastnice Bojan Stangelj, 24-letni Rudi Pahinger iz Starih Žag in dve še neznan ženski. Oba moška sta brezdelneža in so jima na sledi.

OSTALO PRI POSKUSU - 17. januarja je Franc Jerle iz Ljubljane ugotovil, da mu je nekdo nekaj dni prej skušal vlomiti v vikend na Golobinjeku pri Šentjerneju. Vlomilec ni mogel v hišo, ker kaže, da so ga močna vrata zadržala. Storičca iščejo.

OBNAŠAL SE JE KOT POBESNEL - 18. januarja popoldne so novomeški miličniki pridržali do iztreznitve 33-letnega Franca Zupančiča iz Plamberka. Zupančič je v stopiški gostilni Turk razbijal kozarce, razmetaval stole in razlival pijačo. Lotil se je tudi gostilničarja in pri tem razbil steklo na vratih. Miličniki so ga odpeljali, moral pa bo še k sodniku za prekrške.

VSE POGORELO...

20. januarja ob 7.30 je nenadoma začelo močno goreti lesono gospodarsko poslopje Martina Ajstra v Koritnem pri Brežicah. Leseno poslopje je v celoti pogorelo, z njim vred pa tudi 60 vreč cementa, 50 vreč apna, razne deske, 5 ton sena, voz in razno orodje. Skupno škodo cenijo na okrog 60.000 din. Vasičani in gasilci iz Brežic so pomagali gasiti in so obvarovali, da ogenj ni zajel še bližnje stanovanjske hiše. Gasenje pa je bilo skrajno težavno, ker so morali vodo dovažati s cisternami. Ugotovili so, da je do požara prišlo zaradi tega, ker se je otrok igral z vžigalicami.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja

Skupščine družbenopolitičnih skupnosti (občine, republike, federacije) nadzirajo, kako se razvijajo v organizaciji združenega dela samoupravni odnosi, kako so odločitve samoupravnih organov v skladu s splošnimi družbenimi interesi, kako gospodarijo z družbenimi sredstvi in kako izpolnjujejo zakonske ali s samoupravnimi sporazumi sprejete obveznosti, npr. odvajanje sredstev za skupne in družbene potrebe, in tudi primerno ukrepa. Če ugotovi skupščina pri izvajanju nadzorstva hujše kršitve, ima pravico zadržati sklepe samoupravnih organov, razpustiti

PREHITRO PO LEDU

14. januarja zjutraj je iz Brežic proti Zagrebu vozila z avtomobilom Dragoslava Otobaša. Pri Brežicah je dohitela avto, takrat pa je začelo zanašati. Vrglo jo je na tla, kjer je trčilo še v drevo. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

KOLESAR V BOLNIŠNICI

14. januarja popoldne je iz Brežic proti Brestanici, zavijal v levo in nakazal smer, takrat pa ga je dohitela avto, ki je bil na poti do Brestanice. Voznik je poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico, avto pa je močno razbit. Škode je za 20.000 din.

ČETRTKOV INTERVJU

Vodovod za pet vasi

Delovna zmaga prebivalcev Zagrada, Velikih in Malih Poljan, Klenovika in Gabrnika

„V vseh hišah bo voda iz pip pritekla v majniku.“ je veselo povedal Ivan Lahne, kmet iz Zagrada pri Škocjanu, ko smo ga obiskali, da bi kaj več zvedeli o dograditvi vodovoda, ki bo napajal Zagrad, Velike Poljane, Male Poljane, Klenovik in Gabrnika.

Želja, dolga leta in leta dni, se bo uresničila. Ti kraji nikoli niso imeli posebno dobre pitne vode, sanitarna inspekcija je celo nekajkrat pretela s kloriranjem. Zato so krajani 15. maja 1973 zavijali rokave in dejali, da vodovod mora biti. Sklenili so,

Ivan Lahne: „Prispevali smo denar in več kot 40.000 delovnih ur.“

da bo vsaka hiša, ki želi imeti vodovod, prispevala denar v višini polovične ali cele davčne osnove, pač glede na gospodarsko moč kmetije. Tako so že takoj na začetku zbrali 120.000 dinarjev, trideset tisočakov je k temu znesku prispevala krajevna skupnost Škocjan. Novomeška občinska skupščina je obljubila 200.000 dinarjev; dobili so jih sredi največjega dela. Takrat, ko so začeli, je bilo rečeno, da bo vodovod stal 700.000 dinarjev.

Razen tega so se vaščani zmenili, da bo vsaka hiša prispevala tudi v delu, in to vsi

enako. Vnema je bila tako silovita, da so v štirih dneh izkopali 1500 metrov dolg vodovodni daljnovod od Goriške vasi do Zagradске gore; kopalo je tudi po več 100 ljudi naenkrat.

Na vrsti je bil rezervoar, pravzaprav dva. Zaradi pre-hudega padca eden višji, s prostornino 30 kubičnih metrov, drugi, ki stoji bliže dolini, pa ima še enkrat večjo prostornino. Samo za izkop tega rezervoarja – vsa dela so opravili brez strojev – je bilo potrebno opraviti 2000 delovnih ur. Vaščani so prispevali tudi les za opaže rezervoarjev; kdor ga je dal, so mu prišteli na račun za vse obveznih delovnih ur.

Oktober lani so bili zgrajeni tudi rezervoarji. Takrat se je pokazalo, da zbrane denarja ne bo dovolj; vsaka hiša je prispevala še po 1000 dinarjev, škocjanska krajevna skupnost pa je priložila še petdeset tisočakov. Takrat je iz občinske mošnje kanilo tudi obljubljenih 200.000 dinarjev.

Decembra lani je po več kot 40.000 urah naporenega dela prebivalcev petih žejnih vasi prvič pritekla voda iz pip v sedmih hišah v Zagradu, dveh v Klenovniku in osmih v Gabrniku.

Ko smo se pogovarjali z Lahnetovim Ivanom, je zatrdil, da bo do konca januarja dobilo vodo tudi nekaj hiš v Velikih in Malih Poljanah, v maju pa ne bo več domačije brez polne vodovodne pipe.

Takrat bo treba narediti tudi obračun. Najprej s podjetjem Vodovod in potem še med seboj. Kdor je manj delal, bo moral doplačati, kdor pa več, bo dobil denar. Čisti računi – dobri prijatelji, da o izvrstni vodi niti ne govorimo!

M. BAUER

TRAKTOR NA 620 METRIH – Jože Zagorc iz Javorovice, najvišje gorjanske vasi, za razliko od svojih sovrstnikov kljub trdemu delu ni zapustil zemlje pradedov. Z dvainštridesetimi leti je najmlajši (!) gospodar v tej vasi na 620 metrih nadmorske višine. Pred kratkim je kupil traktor. Jože ima dva sinova. „Rad bi videl, da bi eden sledil mojim stopinjam,“ pravi.

Brez nepokritih investicij

V novomeški občini ni podjetij ali ustanov, ki ne bi imela zagotovljenega denarja za dograditev načrtovanih objektov - 293 milijonov din

Podružnica službe družbenega knjigovodstva v Novem mestu je ob zadnji redni kontroli ugotovila, da v novomeški občini ni podjetij ali ustanov, ki ne bi imele zagotovljenih sredstev za celotno predračunsko vrednost objektov, ki jih grade. Pri tem je SDK, tako je navada, upoštevala tudi možnost preoračunskih vrednosti. Razveseljivo je tudi, da ni bila v zadnjem obdobju zaradi nezagotovljenih sredstev ustavljena niti ena zastavljena graditev.

Ista spodbudna ugotovitev velja tudi za ostale tri dolenske

občine. Skoraj 91 odstotkov vrednosti vseh investicij odpade na gospodarstvo in le dobrih devet na negospodarstvo. Največji investitor je seveda industrija. Struktura zagotovljenih sredstev je po posameznih področjih dokaj različna. Za dolenske občine velja, da v celoti pokriva predračunsko vrednost investicij z lastnimi sredstvi le gozdarstvo.

Najslabše je razmerje med lastnimi in tujimi sredstvi (po-

sojili) v trgovini in gostinstvu, saj je le 3,3 odstotka predračunske vrednosti krito s sredstvi organizacij združenega dela, vse ostalo pa s posojili. Skupne investicije v gospodarstvu so krite z lastnimi sredstvi z 38,4 odstotka, na posojila odpade 60,1 odstotka potrebnega denarja, poldrugi odstotek pa na proračunska sredstva.

V negospodarstvu je razmerje med lastnimi in tujimi denarnimi viri ugodnejše, znaša 60,3:39,7 v korist lastnih sredstev.

V skupnem povprečju velja, da se je v primerjavi s koncem leta 1973 precej spremenilo razmerje med lastnimi viri sredstev in najetimi krediti. Medtem ko so investitorji ob koncu leta 1973 še pokrivali s svojim denarjem 50,9 odstotka predračunske vrednosti investicij v teku, se je ta odstotek po podatkih zadnje analize SDK zmanjšal na 40,4.

V novomeški občini je bilo v obdobju, ki ga obravnava podružnica SDK Novo mesto, v teku za več kot 293 milijonov dinarjev investicij, če štejemo samo objekte, vredne več kot 5 milijonov dinarjev.

M. B.

PESTI JIH

POMANJKANJE VODE

Pomanjkanje vode pesti po malem večino kmetovalcev v 34 vseh žužemberške krajevne skupnosti, to je povsod, kjer še nimajo vodovoda. Prejšnji teden so vodo vozili s kamionom krajevne skupnosti, na katerega so montirali 5000-litrsko cisterno in jo opremili s Tomosovo črpalko. Zaradi prevoza vode so bile nekoliko prikrajšane lokalne ceste in krajevne poti, ker niso mogli voziti tudi materiala na te ceste. Krajevna skupnost namreč ni dobila še enega kamiona, ki ga je že zdavnaj naročila in zanj že pred 4 meseci plačala kupnino.

Izračun napet

V Novem mestu se je 15. januarja sestala skupščina občinske izobraževalne skupnosti. Za predsednika skupščine so izvolili inž. Nika Riharja, za predsednika zbora uporabnikov Draga Rebo in za predsednika zbora izvajalcev Pavla Kastelca. Predsednik izvršnega odbora skupščine je postal Stefan Galič, tajnik izobraževalne skupnosti oziroma vodja strokovne službe pa Janez Grašič.

Potem ko so delegate seznanili z delom, nalogami in težavami dosedanje temeljne izobraževalne skupnosti – o tem je uvodoma obširneje spregovoril predsednik dosedanje skupščine Danilo Kovačič – so poudarili, da obsega nova izobraževalna skupnost celotno vzgojno-izobraževalno dejavnost, od malih šol do višješolskih ustanov. V tako razpeti dejavnosti bo možen tudi večji vpliv družbe na program in vsebino vzgoje in izobraževanja.

Računi kažejo, da bi izobraževalna skupnost potrebovala letos več kot 70 milijonov dinarjev. V tej vsoti so upoštewane tudi nekatere najnujnejše naložbe, zlasti graditev posebne šole v Šmihelu in dograditev osnovne šole v Brusnicah. Kakšna prispevna stopnja bo za to potrebna, še ni povsem določeno, ker bo potrebno zavoljo usklajitve denarni načrt najbrž tu in tam še oklestiti.

OTOČEC: KOPANJE TUDI POZIMI

Pred dnevi so v hotelu Garni na Otočcu odprli 16 metrov dolg in 9 metrov širok notranji bazen. Začetna ura kopanja stane za zunanje goste 15 dinarjev, gostje, ki imajo v hotelu celodnevno oskrbo, pa se lahko vsak dan eno uro kopajo za stonj. Vsaka nadaljnja ura čofotanja stane 10 din. Kmalu bo na voljo tudi savna ter električna masaža.

N. R.

DBH NA SENOVEM IN V SENTJERNEJU

V ponedeljek je DBH iz Novega mesta odprla Pionirsko hranilnico posebne osnovne šole v Šmihelu. Ta hranilnica je že četrta pionirska ekspoziitura te banke, peto bodo odprli februarja v Trebnjem.

Razen tega bo začela do konca meseca redno poslovati tudi ekspoziitura DBH v Štraži, februarja bodo odprli poslovalnico na Senovem, ekspoziitura v Trebnjem bodo razširili, vse pa je nared tudi za podružnico DBH v Sentjerneju.

N. R.

Novomeška kronika

ZIDARJI PA KAR DELAJO – Še nekaj dni in zakorakali bomo v drugi zimski mesec. Kot kaže, so se letošnje zime še najbolj razveselili graditelji. Vreme je kot naročeno in zlasti za notranje omete ni potrebno tritati kurjave.

SLABO ZALOŽENE TRGOVINE – Zaradi slabe založenosti novomeških trgovin je bilo vedno slišati veliko pripomb. Te dni Novomeščanke v mestu ne morejo kupiti pralnih praškov. Neka gospodinja je trgovcem predlagala, naj nakupijo pustne maske, da bo v njihovih trgovinah bolj veselo.

ZBRATELJI IN GOSTINCI – Vsak človek ima hobi. Nekdo zbira znamke, drugi metulje... Nekaterim nepridipravom v Novem mestu je te dni tako dolgčas, da so začeli „zbrirati“ po novomeških lokalnih kozarcih in pepelnice. Trdijo, da to ni kraja. Sicer nekaj tatinskih srak gostinski delavci že poznajo. Pravijo, da so na ta hobi že navajeni, toda to, kar nekateri počenjajo te dni, po njihovem mnenju presega vse meje.

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE – Prejšnji teden se je na transfuzijski postaji oglasilo le 41 krvodajalcev. Zopet so prevladovali delavci. Prav bi bilo, ko bi po srednjih solah krvodajalstvo bolj propagirali.

ROJSTVA – Rodile so: Grozdna Bogovič iz Trdinove 45 – dekli-

MINI ANKETA:

Lansko jesen so se nam ježili lasje ob nenahnih deževnih dneh, ob nenavadnem solzenju neba, ki je onemogočalo pospravljanje pridelka, setev ozmine in prizadelo nekatero kraje z velikimi povodnjami. Zategadelj ni nič čudnega, da tudi zima ni taka, kot bi morala biti. Snega še za seme ni bilo, pravega mraza pa tudi ne dosti več. Nekaterim tako vreme povsem ustreza, na primer gripi, drugi pa se bojijo za letino, zdravje itd. O zimi, ki je to samo na papirju, menijo občani naslednje:

Muhasta zima

Janez GRGOVIC, kmetovalec: „Podobne zime se spominjam iz leta 1932, ko vse do februarja ni bilo nobenega snega. Za svečnico je bila prava pomlad. Toda v marcu je bilo snega do pasu in tak mraz, da ni mogoče povedati. Morebiti bo tudi letos tako.“

Angela REGINA, gospodinja: „Pregovor pravi, da sneg ni še nikoli segnil, zato ga bo tudi letos še dovolj. Toda za žito bo prepozno. Podobnih zim se ne spominjam, tale letos pa je kar nadaljevanje muhaste jeseni.“

Janez LUZAR, kmetovalec: „Naj bo lepo ali grdo vreme, mila ali huda zima, zmeraj je lepo in po volji samo tistim, ki imajo dovolj denarja. Letošnja zima nekam slabo kaže, toda vseeno ne morem nič reči, kako se bo obrnila letina.“

Antonija GOLOB, gospodinja: „Ne bi mogla reči, da bi sama že doživela tako zimo. Bojim se, kako bo z letino, posebno s pšenico, ker je do zdaj še nikoli nisimo sejali tako pozno. Prišla je ven, in ker ni snega, ampak občasen mraz, je kar nekako oveta.“

Janez LUKŠIČ, kmetovalec: „Na vsakih toliko let pride tako, da je zima brez snega. Tudi leta 1920 je bila, toda spominjam se, da je bila potem zelo slaba letina. Nočem reči, da bo tudi letos tako, toda čisto lahko se zgodi.“

D. R.

KS PREČNA: RAZPRAVA O ZDRUŽEVANJU

V dvajsetih krajevnih skupnostih novomeške občine nimajo osnovnih organizacij Zveze komunistov tri krajevne skupnosti. Pri KS Gaberjegr boljš za poživitev čela organizacije, medtem ko pri KS Prečna doslej kljub največjim naporom ni bilo mogoče ustanoviti organizacije ZK. Predvsem zato, ker v tej krajevni skupnosti ne živi niti ni zaposlen niti en komunist. Krajevna skupnost nima osnovnih kadrovskih pogojev za zadovoljevanje potreb občanov, zato bo potrebna razprava o združenju krajevne skupnosti. V Bučni vasi so komunisti organizirani kot aktiv, povezani so v organizacijo ZK Bršljan.

N. R.

Likvidnost počasi nazaduje

Pogled v obisti plačilne sposobnosti organizacij združenega dela novomeške občine - Poslabšano razmerje terjatve: obveznosti

Plačilna sposobnost, likvidnost organizacij združenega dela v novomeški občini po zadnjih podatkih nazaduje, kar pa še ni znamenje za preplah. Stanje na nekaterih drugih slovenskih in jugoslovanskih območjih je namreč, če ga primerjamo s položajem organizacij združenega dela novomeške občine, skorajda primerno za besedo „zelo resno“.

Ce hočemo pogledati novomeški likvidnosti oziroma nelikvidnosti v obisti, se moramo najprej ustavit pri tako imenovanih prisilnih vnovčevitvah: to so sodni sklepi in v še večji meri akceptni nalogi. Znesek poravnanih sodnih sklepov se je

v štirih dolenskih občinah povečal v devetih mesecih lanskega leta (do tja sežejo najbolj sveži podatki SDK) v primerjavi s istim obdobjem leta 1973 za dobrih 86 odstotkov, sodni stroški pa za 31.

Se bolj izrazit porast kažejo vnov-

čitve akceptnih nalogov. V omenjenem obdobju se je povečal znesek poravnanih akceptnih nalogov od okroglih 145 na 388 milijonov ali za več kot 167 odstotkov.

Od celotnega zneska izvršenih sodnih sklepov odpade 90,3 odstotka na novomeško občino, podobno velja tudi pri vnovčevanih akceptnih nalogih – 92,6 vseh nalogov odpade na občino Novo mesto.

Na znižanje dobroimetij na ziro računov vplivajo v novomeški občini vsa področja gospodarstva z izjemo industrije in stanovanjske komunalne dejavnosti. Terjatve so naraščale hitreje od plačane realizacije, ki se je sicer povečala. Za novomeško občino velja pri porastu terjatve indeks 167,9.

Hitreje od terjatve so naraščale obveznosti do dobaviteljev: pri že omenjenem 67,9-odstotnem porastu terjatve so se v novomeški občini obveznosti povečale za 138 odstotkov.

Razmerje med terjatvami in obveznostmi kaže, da novomeške organizacije združenega dela še vedno na splošno več kreditirajo, kot dolgujejo, hkrati pa iz številnih lahko sklepamo, da se je to razmerje v obdobju, ki ga obravnavamo, precej poslabšalo, in to v korist obveznosti. Leto nazaj so namreč pokrivala obveznosti 50,3 odstotka terjatve, zdaj pa že 68,7 odstotka.

Likvidnost organizacij združenega dela v novomeški občini se torej stalno slabša, vendar doslej kaplja (razen pri občasnih izjemah) še ni prelila kozarca. S stališča črnogledih jugoslovanskih gospodarstvenikov je novomeški samo rahlo „drseči status quo“ morda celo ena od bolj svetlih t.čk.

M. B.

Suhokrajinski drobiž

DEJAVNOST OSNOVNE ORGANIZACIJE ZKS NA DVORU je dokaj uspešna. Organizacija ima redne in dokaj dobro pripravljene sestanke. Akcijski program, ki ga imajo, vključuje člane njihove organizacije v delo v vseh družbeno-političnih organizacijah in društvih na terenu in v delo krajevne skupnosti. Dvorski komunisti imajo dobro zastavljeno kadrovsko politiko in bodo v prihodnjih dneh sprejeli v svoje vrste nove člane, zaslužne delavce v družbeno-političnih organizacijah in društvih.

LOVSKA DRUŽINA „PLEŠIVCA“ je napravila obračun škode po divjadji za lovsko leto 1974/75 in

začela škodo izplačevati oškodovancem. Škode je za okoli 25.000,00 din in bodo morali precej globoko poseči v lovsko blagajno, da jo bodo lahko plačali. Vendar ni bojazni da bi škode ne poravnali, saj so za ta namen pritegnili vse možne vire dohodkov in tudi prispevke lovcev.

DOM TVD „PARTIZAN“ V ZUZEMBERKU je dobil še dodatne prostore, v katere bodo lahko namestili orodje, ki je sedaj kar v dvorani ali pa na hodniku. Razen tega so v dvorani montirali ogrode za koše za kosarko, preložili pa bodo tudi parket, ki je bil že povsem razmajan.

M. SENICA

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Podpisi uresničujejo ustavo

Delovne organizacije pomagajo krajevnim skupnostim in delavcem

Predstavniki delovnih organizacij in krajevnih skupnosti brežiške občine so se v sredo, 15. januarja, zbrali v hotelu Turist, kjer so podpisali družbeni dogovor za sofinanciranje programa modernizacije občinskih cest. Ob tej priložnosti jih je pozdravil predsednik občinske skupščine Franc Skinder in poudaril pomen skupne akcije, ki predstavlja začetek trdnih vezi med delovnimi kolektivi in krajevnimi skupnostmi, v katerih živijo zaposleni.

Na vprašanje, kako ocenjuje odziv delovnih kolektivov v tej akciji, je predsednik odgovoril takole:

— Danes je podpisala družbeni dogovor velika večina delovnih organizacij, do konca meseca pa pričakujemo tudi podpise tistih, ki tokrat niso bile prisotne. Odziv kaže pripravljenost delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, v OZD in drugih delovnih skupnostih, enotah in obratih po soudeležbi pri financiranju asfalta na občinskih cestah. To pomeni, da se delavci niso izneverili čuti solidarnosti in da se zavedajo soodgovornosti pri uresničevanju načrta za modernizacijo.

Prispevek delovnih organizacij za ceste pomeni tudi pomoč krajevnim skupnostim za izboljšanje prometnih vezi med krajevnimi središči, med vasjo

Franc Skinder, predsednik občinske skupščine v Brežicah.

IZVRŠNI SVET ZAMEJCEM

Za obnovo pogorelega doma v Proseku—Kontovelu na Tržaškem je izvršni svet občinske skupščine v Brežicah na svoji 25. seji sklenil nakazati pomoč prizadetemu prosvetnemu društvu Slovencev onstran meje. Odločil se je za znesek deset tisoč dinarjev.

in mestom, med delavci in delovnim mestom. To pa je že uveljavljanje ustavnih določil v praksi. V njih je zapisano, da delovne organizacije prispevajo del svojih sredstev za potrebe

tistih krajevnih skupnosti, v katerih živijo njihovi delavci. V skladu z ustavo je tudi poziv večjim delovnim organizacijam zunaj občine, naj podpišejo dogovor za prispevek na račun zaposlenih iz brežiške občine. Njihov delež bo odvisen od števila delavcev z našega območja. Vodna skupnost Dolenjske in SGP Pionir sta dogovor že podpisala, drugi pa so obljubili, da bodo to opravili v najkrajšem času.

J. T.

NA OBISKU PRI OSTARELIH

Občinski odbor Rdečega križa v Brežicah se je na prehodu iz starega v novo leto spomnil vseh občanov, ki so stari 75 let in več. Takih je v občini 130. Aktivisti Rdečega križa so jih obiskali na domu in jim izročili simbolična darila. Moški so dobili tople nogavice, ženske volnene rute, vsi skupaj pa še nekaj za posladek. Vrednost daril je bila skromna, tolikšna, kolikor si je Rdeči križ lahko privoščil iz denarja, ki ga je imel na razpolago. Več kot to pa je bila vredna pozornost ostarelim občanom, s katero je organizacija dokazala, da niso pozabljeni.

ROKE PROČ OD SPORAZUMOV!

V brežiški občini je vzbudilo precej začudenja pojasnilo, da TOZD Železniskega gospodarstva—Podjetje za popraviljanje voz v Dobovi ne sme podpisati nobenega družbenega dogovora v občini. To samoupravno pristojnost ima samo Ljubljana. Potemtakem skoraj nima pomena sklicevati sestanka z delavci, če gre za prispevek TOZD za modernizacijo cest ipd, saj njihovo mnenje tako ali tako ni dovolj vplivno.

BIZELJSKIM SOLARJEM ZA BAZEN

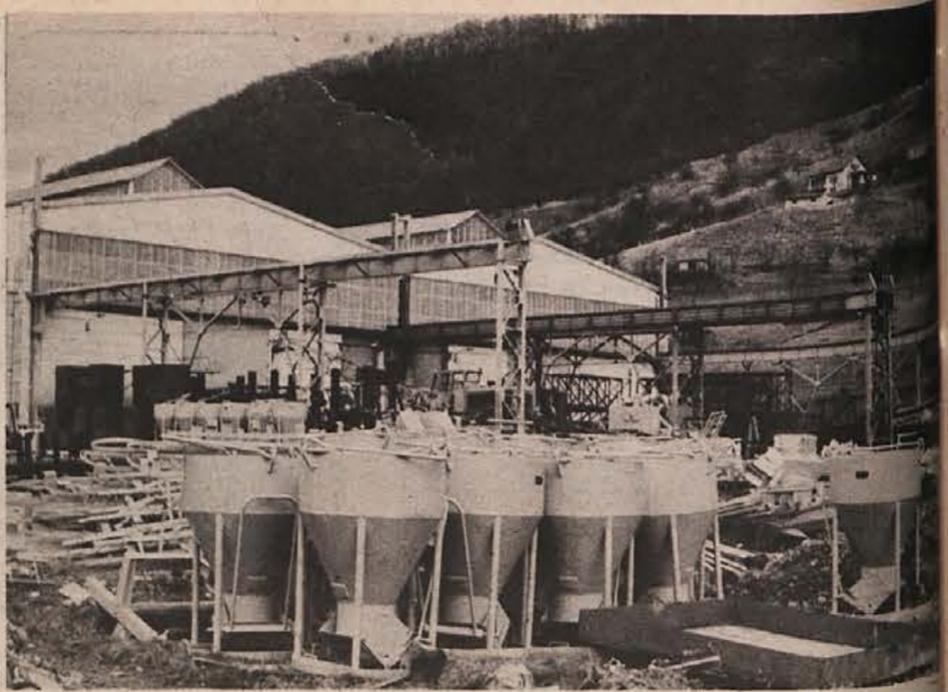
Osnovna šola Bizeljsko bo v banki odprla posebni račun, na katerem se bodo zbirali prispevki za zgraditev plavalnega bazena za otroke. Prvo vsoto je za ta namen prispeval bizeljski rojak Jože Berkovič iz Kanade. Poklonil je 9.799 dinarjev. Drugi je bil domačin Jože Iljaž z Drenovca. Pri prodaji zemljišča je pustil za gradnjo šolskega bazena 918 dinarjev. Na Bizeljskem pričakujejo, da bodo zgledoma sledili tudi drugi občani, družbenopolitične organizacije in društva.

VSAK DAN NA CESTI

Franc Erban, voznik šolskega kombija iz Župelevca: — Cesta, po kateri prevažam otroke v osnovno šolo v Globoko, je izredno slaba. Kombi se na njej hitro uniči. Vsaka štiri leta moramo kupiti novega. Prepričan sem, da 'so' za asfalt na občinskih cestah, kamor sodi tudi naša, glasovali vsi občani, predvsem starši tistih otrok, ki pešajo ali se vozijo v šolo po takih cestah kot je naša. Z globoškim

kombijem prevažam 70 otrok. Dvakrat jih odpeljem zjutraj, dvakrat opoldne in enkrat zvečer, zdaj pa bom prevažal k pouku še učence male šole. Zares si želim, da bi bile vse ceste v občini čimprej asfaltirane.

Metalna Senovo je z vseh strani založena s svojimi izdelki. (Foto: Jožica Teppey)

V Brestanici je vse nared

Nova plinskoparna elektrarna bo pripomogla k čistejšemu okolju—Dolina bo privlačnejša tudi za turiste, ki jo šele spoznavajo

Plinsko parna elektrarna v Brestanici je za območje Posavske in Dolenjske velika pridobitev. Krila bo sezonske primanjkljaje in izpade velikih energetskih enot. Dajala bo lahko 460 milijonov kilovatnih ur na leto.

Pisali smo že, da je bila dograjena v letu dni, kar je za jugoslovanske razmere rekorden čas. V državi gradijo še tri enake elektrarne, in sicer v Trbovljah, v Jertovcu in Osijeku. V Brestanici je vse nared za pozicijno obratovanje na prazno. Šele, ko bodo garancijski in prevzemni poizkusi opravljeni, se bo nova elektrarna vključila v omrežje. Obetajo, da se bo obratovanje začelo do konca tega meseca.

Elektrarna bo uporabljala za gorivo kurilno olje. Začasno ga bodo dovažali tja z avtomobilskimi cisternami, za pozneje pa upajo, da bodo za prevoz usposobili rudniški predor.

Neizkoriščeno dimno toploto bodo v Brestanici uporabljali za napajanje obstoječe parne turbine. Tak kombiniran način obeta izredno racionalizacijo. Izkoristek 2250 kilokalorij na kilovatno uro dosega za sedaj le Šoštanj III. Za primer še podatek, da se sedanjí izkoristek v Brestanici 4.500 kilokalorij za eno kilovatno uro, kar pomeni, da se bo ta povečal za sto odstotkov.

V Brestanici bodo veseli nove elektrarne predvsem zaradi tega, ker bodo imeli čistejši zrak. Zveplovega dioksida bo v

ozračju do dvajsetkrat manj kot doslej. Nova elektrarna ima tri šestdesetmetrske dimnike, ki bodo prav tako pomagali do čistejšega okolja. To bo dobrodošlo kraju, saj ne bo ogrozilo njihovega rekreativnega središča, ki ga gradijo prebivalci s sa-

STREHO ZA 400 OTROK

Na levem bregu Save v Krškem so potrebe in želje po novi varstveni ustanovi zelo velike. Na posvetu, ki so ga sklicali v šoli konec minulega tedna, so udeleženci zahtevali otroški vrtec, v katerem bo prostora za 400 otrok. Ugotovili so, da bodo morali varstveno ustanovo graditi postopoma. V prvi fazi bi sezidali le kuhinjo in večnamenske prostore ter povečali kapaciteto na 100 oziroma 120 otrok.

V LESKOVCU SOLO

Ta mesec bo dokončan glavni projekt za novo osnovno šolo v Leskovcu. Lokacija je že določena. Nova šola bo stala na župnijskem travniku. Imela bo 26 učilnic. V Leskovcu potrebujejo novo šolo zato, da bi lahko vpeljali enozimski pouk. Šoli se bo pozneje pridružila nova vzgojnovarstvena ustanova. Vrtec imajo trenutno v združenem domu, kjer so zanj pred leti adaptirali nekaj prostorov. Nova šola v Leskovcu bo veljala 30 milijonov dinarjev. Graditi jo bodo začeli letos. Končana naj bi bila do začetka šolskega leta 1975/76.

JEDILNICA ZA RUDARJE

— Mnogi naši rudarji nimajo urejene prehrane — je povedal Jože Zvegljič, delovodja rudniške remontne delavnice v Rav-

nah nad Senovim. — Računamo, da bo to pomlad tukaj dokončana jedilnica, v katero bodo dovažali rudarjem tople obroke. Jutranja izmena bo zajtrkovala, popoldanska večerjala. Rudarjem bo to dobrodošlo, saj se vozijo na delo iz oddaljenih krajev in prihajajo na delo večkrat lačni kot siti. To velja zlasti za jutranjo izmeno. (Foto: J. Teppey)

mo prispevkom na prostorski osnovni šoli.

GORJANCI IN KOZJANSKO

Ciril Plut, podpredsednik občinske skupščine Krškem: — V občini bomo letos spet dali poudarek komunalnemu urejanju kraja na podeželju. Napeljavno vodovodno omrežje bomo dokončali v gorjanskem in kozjanskem predelu. Gradnja vodovoda je predvidena v hribovskih zaselkih na Šutno in nad Kostanjevico Mrčnih selih in na Krškem polju. Na Pristavi že teče zaključna dela, ta čas pa se nadaljuje vodovod v Veliki Mraševem. Glavni vod je spušljan v vasi Kalce—Naklo, Mraševo in Brod. Manjše jake se stranski priključijo. Denar za ta dela bomo črpali iz komunalnega sklada, svojimi prispevki pa bodo sodelovali tudi občani. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

ZA „SLOVO“ — S konstituiranjem SIS za izobraževanje je potekel tudi štiriletni mandat staremu izvršnemu odboru. Njegovi člani so za res uspešno delo prejeli spominska darila, predsedniku nekdanje temeljne izobraževalne skupnosti Cirilu Plutu pa so v zahvalo izročili grafično umetnino Božidarja Jakca.

DA NE BO NESREČ — S pričetkom gradnje naše prve jedrske elektrarne se je močno povečal promet težkih tovornjakov in drugih vozil, obetajo pa še večjega. Pri tem je najbolj prizadeta Stara vas, kjer se cesta proti Brežicam že sicer močno zoži. Vaščani so zato močno zaskrbljeni, saj lahko kaj kmalu pride do nesreč, in upajo, da bodo tovarni promet proti JE čimprej speljali kje drugje.

ČIMPREJ „POD STREHO“ — Prava gradnja štiristeznega avtomatskega kegljišča na Senovem se še ni začela, četudi je zanjo pripravljena že marsikatera stvar. Ker bo vrednost objekta okoli 2 milijona dinar-

jev, manjka gradbenemu odboru nekaj denarja. Rekreacijski odbor bo služil predvsem delovnim skupnostim, zato so predstavniki političnih organizacij gradnjo podprli in se spozumeli z občinskimi sindikalnimi tomi za čimprejšnjo pomoč.

USPEŠNA PRILAGODITEV — Jeleni „damjaki“, ki so jih nastal obor v Krakovem pri Kostanjevici so se novemu okolju lepo prilagodili in so jih že izpustili na prostoto. Inov naravni prirastek sicer še ne voljuje odstrela, vendar bodo že v naslednjih letih streljali na novo visoko divjad.

USPEŠEN ZAČETEK — Člani bi imeli v krški občini čimprej 1000 članov. Zvezi komunistov 1000 članov se ob začetku leta pričeli pripravljati v ustanovitvi petih osnovnih organizacij. Vanje so vključili komuniste v krškem Transjurski dolnji vasi, Podbočju, Koprivnici in na Raki in s tem ustvarili možnosti za hitrejši sprejem članov.

Zadovoljni. V nedeljo na volišču v Brežicah. Referendum za ceste v brežiški občini je uspel. Za samoprispevek se je izreklo 57,6 odstotka volilcev. (Foto: Jožica Teppey)

NOVO V BREŽICAH

VEČ PRENOČITEV. — Od januarja do konca septembra lani je iskalo gostišča v brežiški občini 27.571 gostov, ki so prenočevali v družbenih in zasebnih sobah. Vseh prenočitev so imeli 74.927 ali 3,8 odst. več kot leto dni prej. Tujih gostov je bilo 9040, domačih 18.531. Tujcev je bilo manj kot v turistični sezoni 1973, zato pa se je za 11,6 odst. povečalo število domačih gostov. Za gostinstvo nasploh pa zadnja sezona ni bila kaj prida. Najbolj se še lahko pohvali motel Petrola na Catežu.

DELAVCE ISČEJO. — Cas okoli Novega leta izkoristijo zdemci za iskanje morebitne zaposlitve doma. Za letos se jim obeta precej delovnih mest, trenutno pa so ta v brežiški občini omejena le na manjše število. V Podjetju za popraviljanje voz v Dobovi potrebujejo deset ključavničarjev, v Tovarni pohištva v Brežicah pa 18 delavcev in enega inženirja lesne stroke. Nekaj mest je v občini prostih tudi za čistilke.

DOBRO SO SE IZKAZALI. — Občinska Zveza prijateljev mladine je zadovoljna z odzivom na akcijo za novoletno obdaritev otrok, ki so jo uspešno podprle družbenopolitične organizacije, predvsem ZK in sindikat. Delovni kolektivi so pokazali zanjo veliko več razumevanja kot prejšnja leta. V občini je okoli pet tisoč otrok, zbrali pa so toliko, da so vsakemu omogočili darilo za 20 din. Društva so še sama nekaj prikupila za pogostitev.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Pred delavci ni skrivnosti

Prva seja aktivna komunistov-delavcev, v tem letu o lanskem gospodarstvu in načrtih občinske skupnosti - Letos za 100 milijonov naložb

Kot je dejal ob koncu prve letošnje seje aktivna komunistov delavcev trebanjske občine sekretar medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko Lobje Šterk, morajo biti člani tega aktivna neprestrano v akciji, zato je nujno, da se aktiv tudi večkrat sestane.

Sekretar osnovne organizacije ZK v mirenski DANI Jože Gracar je menil, da je treba varčevanje, vprašanje večje produktivnosti, stanje zalog in podobno postavljati v ospredje tudi pri delu organizacij ZK že na začetku leta, ne šele ob izteku leta, ko je stanje težko popravljati. „Na enem od sestankov smo gospodarstvu posvetili kar štiri ure razprave, tudi vnaprej imamo namen spremljati to vsak mesec tudi po dvakrat,“ je dejal.

Več razpravljalcev so zanimali razlogi, zakaj v občini še ni bilo izročenih ključev za nova stanovanja, posebno za delavce, kot je to bilo drugod. Zavzemali so se, da delovne organizacije proučijo možnost, saj povečajo stanovanjski prispevek, saj posledaj višja stopnja kot 6 odst. ni več obdavčena.

Več kolektivov je tudi letos pred novimi naložbami. Kot je dejal predsednik občinske skupščine Slavko Kržan; so bile tudi v preteklem letu vse naložbe pokrite. Med najpomembnejšimi naložbami v tem letu bo doživela nove proizvodne dvorane v Novolesovi tovarni. To bo veljalo 40,3 milijona dinarjev.

„Elma“ vlaga na Catežu 23 milijonov v vrtnalnice in povečanje proizvodnje bakelitnih izdelkov. V Trebnjem naj bi Dolenjka spomladi pričela graditi blagovnico (vrednost 10 milijonov dinarjev). Krojaško podjetje pa svoje proizvodne prostore (3,12 milijona dinarjev); Dana na

Mirni bo zamenjala polnilno linijo (20 milijonov). Trebanjska Kmetijska zadruga gradi v Velikem Gabru trgovino z reprodukcijskim materialom, v Trebnjem je predvidena tudi gradnja zbiralnice za mleko. V tem letu je nujna gradnja nove osnovne šole v Mokronogu, gradili pa bodo tudi družbena stanovanja.

A. ŽELEZNIK

ČATEŽ: DELO TUDI ZA ŽENE

Zidarska dela pri preurejanju bivše opekarne komunalnega podjetja so že tako daleč, da bo ELMA lahko v teh prostorih že po 15. februarju zaposlila prvih 15 delavk od skupno 60, ki bodo prišle na vrsto kasneje. Delavke bodo delale plastične elemente za instalacijski material.

VODOVOD JE PREHOD ZALOGAJ

Vse kaže, da z vodovodom za Catež, Razbore in Zagorico ne bo nič. Hiše so preveč razmetane. Če bi zaleli vodo pod Primskovim, bi po prvih načrtih potrebovali za to akcijo kar 2 milijona dinarjev. Tolikšnega bremena, menijo pri krajevni skupnosti, seveda ne bi prenesli. Ob tem se zopet ponuja priložnost za mlade, da nadaljujejo s svojo pobudo za gradnjo rekreacijskega centra.

IMV MIRNA: POSLEJ SE AVTOMOBILSKE OBLOGE

V bivšem lesnem obratu IMV, TOZD Tovarna opreme Mirna, je pripravljena linija za izdelavo avtomobilskih oblog za avtomobile Renault 4 in 12. Naložba je veljala okrog 10 milijonov dinarjev. V februarju naj bi stekla nova proizvodnja. Prva bodo krili potrebe proizvodnje avtomobilov v matičnem podjetju, zatem pa bodo sodelovali tudi s francosko tovarno. Na to delo bodo preusmerili sprva 40 svojih delavcev, v celoti bo imelo pri tem dela 50 ljudi.

SLAK SEKRETAR AKTIVA DELAVCEV

Na zadnji seji aktivna komunistov delavcev v Trebnjem so izvolili za sekretarja aktivna Igorja Slaka, vzdrževalca v Novolesovi tovarni akrila v Trebnjem. Razen tega so izvolili tudi nov, 5-članski sekretariat. Za namestnika sekretarja aktivna so izvolili Lobjeta Podobnika.

»Ne stojmo ob strani!«

Ko je v Novem mestu prenehalo delati medobčinsko društvo zasebnih obrtnikov, so v tem kraju in še v Metliki ter Črnomlju zaživela občinska društva. Le v trebanjski občini obrtniki še niso organizirani. Imajo sicer pripravljani odbor, kjer imajo po enega predstavnika iz Sentruperta, Mirne, Mokronoga in dva iz Trebnjega. Težave in vrsto nalog, ki čakajo društvo, nam je pojasnil podpredsednik pripravljalega odbora Ignac Škoda, elektroinstalater iz Vinske gorice pri Trebnjem.

„Sklicevali smo že sestanke. Zal jih je od 170 vabljenih obrtnikov prišlo le 25. Da bi lahko ustanovili društvo, bi nas moralo biti vsaj 10, vendar se mi zdi nespametno, da bi nas delala le peščica, drugi bi stali ob strani in na kraju pristavili le svoj lonček. Če drugega ne, bi društvo z več člani zbralo vsaj več članarine, da bi bilo za najnujnejše potrebe,“ meni o splošnem razpoloženju za ustanovitev društva.

— S kakšnimi težavami se srečujete? — smo vprašali.

„Na občinski davčni upravi se je mnogo spremenilo, človeka lepo sprejemajo, dajejo pojasnila, česar pred nekaj leti ni bilo. Ni prav, da plačujemo prispevek za zdravstveno zavarovanje po čistem dohodu od obrti in ne po višini osebne dohodka, kot so v skladu z zakonom uredili drugod. To je le eno vprašanje, ki bi ga lahko uredili kot društvo. Ravno tako bi v društvu lahko sklicali razna posvetovanja o drugih vprašanjih, ki tarčejo člane. Pri svoji obrti opažam precej sušmarstva. Za predlani sem izračunal, da je bilo le v Trebnjem v elektroinstalaterski stroki pošumarjenega vsaj za 350.000 dinarjev. Včasih imam občutek, da inšpekcijske službe nadzirajo le nas, ki delamo v skladu s predpisi in tudi jamčimo za svoje delo.“

Priljubljeni odbor bo v kratkem ponovno povabil vse obrtnike na sestanek. Upajo, da se jih bo kar največ odločilo za vstop v društvo, ki bi ga ob tej priliki ustanovili.

Ignac Škoda: „V društvu bi se lahko pogovorili, kaj teži posamezne obrtnike, zgolj tarnanje ob strani ne pomaga. Tisti, ki pripravljamo ustanovitev, bi radi v društvu videli čimveč članov, saj nam ne gre le za svoje koristi, kot mislijo nekateri!“

Za kraj, kot je Mokronog, je še posebno dobrodošlo vsako novo delovno mesto. ISKRA, TOZD Elektroliti, išče te dni kar 20 novih delavk za delo v montažnem oddelku. Proizvodnjo tudi v teh prostorih posodablja. Na sliki: navijanje elektrolitov na sodobnih strojih, kar so še pred nedavnimi delali povsem ročno. (Foto: Železnik)

IZ KRAJA V KRAJ

SUHOKRANCI PO VODO NA MIRNO — Nenavadna letošnja zima ni mačehovska le do otrok, ker pač noče pobeliti hribov in dolin, temveč povzroča težave gospodinjim, predvsem pa kmetom z več živine. V Suhokrajanskem delu trebanjske občine hudo primanjkuje vode. Ponavadi so lahko natakali cisterne na hidrantih grospejsko-stiškega vodovoda, letos jim tega ne pustijo več. Zaradi tega morajo voziti vodo celo z Mirne. Zato je med občani vnema za začetek gradnje vodovoda proti Dobrnju še toliko večja. Ljudje celo že negodujejo, ker za kopanje jarkov niso izkoristili obilice primernega vremena. Te dni bodo po vaseh opravili popis živine in drugega, kar bo osnova za točkovanje, kakšne obveze bodo imeli pri gradnji občani.

Mirni. Do gradbene sezone bi moralo biti vse pripravljeno tudi za gradnjo bloka v Trebnjem.

MIRNA: NOVO VODSTVO KS — Med drugimi krajevnimi skupnostmi, ki so se med prvimi oblikovale po novih ustavnih določilih, je tudi mirenska. V zboru delegatov imajo območje krajevnih skupnosti razdeljeno kar na 10 vaških odborov. Novi predsednik IS mirenske krajevnih skupnosti je direktor Dane Avgust Gregorič. V delegaciji krajevnih skupnosti seveda niso izpustili delovnih organizacij in društev.

ALI GRIPA POJENJUJE? — Kot nam je dejal upravnik trebanjskega Zdravstvenega doma dr. Jernej Kranjc, so minuli četrtek prvič po zadnjih dneh opazili, da obolelo občanov za to boleznijo pojenjuje. Ta dan so namreč prihajali v zdravstveni dom ljudje v glavnem le še na kontrolo. Prejšnje dni je bila zdravstvena služba močno obremenjena z obiski na domu. V delovnih organizacijah bo zanimivo zbrati številke, koliko bolniških jim je navrgla ta bolezen.

IMV DOLOČIL REZERVAT — Vse kaže, da so urbanistične zagate na Mirni več ali manj pri kraju. IMV je določil rezervat, ki je predviden za širitve tovarne. V minulem tednu so na občini pričakovali tudi lokalni dokumentacijo za blok na

POMEMBNA ODLOKA V SKUPŠČINSKEM DL

Na željo občinske skupščine Sevnica sta v današnjem Skupščinskem Dolenjskem listu objavljena odlok o pokopališkem redu v občini Sevnica in odlok o pogrebnihih svečanostih na območju občine Sevnica. Odloka bosta začela veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS, zaradi njune širšega pomena za vse občane pa ju občinska skupščina še posebej objavlja tudi v Dolenjskem listu.

TRGOVCI DALI PODATKE

V minulem tednu je sevnjsko Trgovsko podjetje slednjič dalo komisiji, ki proučuje možnosti poveza ve trgovine, gostinstva in kmetijstva v občini, podatke, ki so potrebni za ekonomsko analizo o umestnosti povezovanja. Komisija bo tako lahko nadaljevala delo.

DOLENJI BOŠTANJ: ZELIJO ASFALT

Ker-lani ni bilo mogoče asfaltirati obeh delov vasi, si prizadevajo, da pridejo v Dolenjem Boštanju na vrsto letos. Prispevki vaščanov znašajo doslej 120.000 dinarjev. Asfalt bi radi potegnili od križišča z obsavsko cesto do razdeline transformatorske postaje, trgovine in tudi novega dela vasi. Letos bi radi opravili vsaj pripravljala dela.

Kaj bi kmet zgubljal čas s poti v trgovino in skladišča! Za kooperante poskrbijo pri sevnjskem Kmetijskem kombinatu tako, da naročeno dostavijo kar neposredno na dom. Tako so minuli teden v razne kraje občine s tovarnjakom dostavili vse potrebno za 80 novih stojišč živine. Na sliki: prevzem pri Dremšakovih v Lončarjevem dolu. (Foto: Železnik)

Najvestnejše delegacije v KS

Uspelo posvetovanje predsednikov delegacij zbora združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine - Zavzetost za še boljše delo

Predsedstvo občinske skupščine je pripravilo 15. januarja v Sevnici uspelo posvetovanje predsednikov delegacij o dosedanjih izkušnjah s posebnim poudarkom na obveščanju delegatov o delu občinske skupščine. Lepo zavzetost delegacij za svoje poslanstvo je pokazala razprava na tem delovnem srečanju: sodelovali so skoraj vsi navzoči!

Tricetletno delo delegatskega sistema je že doba, ko je mogoče izreči nekatere ugotovitve o dosedanjih izkušnjah tega dela. Iz razprav številnih

predsednikov delegacij, kot tudi uvodnih misli sekretarja skupščine Alojza Vidica je bilo čuti potrebo po samostojnejšem delu posameznih zborov. To pa terja ločene seje. V bodoče nameravamo še prej pošiljati gradivo za seje skupščine za posamezne zahtevnejše točke dnevnega reda, tako da bodo delegacije v temeljnih samoupravnih skupnostih in krajevnih skupnostih imele čas tudi za javno razpravo. Pregled udeležbe delegatov na sejah občinske skupščine je razen redkih izjem dober. Na sedmih dosedanjih sejah so doslej manjkali po enkrat delegati krajevnih skupnosti Blanca, Boštanj in Šentjanž, dvakrat pa delegat KS Sevnica. Malo slabša je bila slika v zboru združenega dela; za nekatere delegacije so ugotovili vzroke na samem posvetovanju. V večini primerov je bil obisk zadovoljiv.

Na posvetovanju so posvetili posebno pozornost vprašanju delu delegata po zasedanju

skupščine, saj povratno obveščanje ravno tako ne bi smelo seči le do preostalih članov delegacije. Ob tem so poudarili vlogo tovarniških glasil (v Kopitarni uporabljajo za to tudi svoj Bilten). Kot je bilo rečeno na posvetu, bi o delu samih delegacij lahko le-te obveščale Dolenjski list in lokalno radijsko postajo.

A. ŽELEZNIK

Rekli so:

o delu delegacij

MIHAEL KERŠIČ, predsednik izvršnega sveta občinske skupščine: „Delegati so pogostokrat tudi še pred glasovanjem izjavljali: To je stališče naše delegacije. Ob samem glasovanju so se vzdržali ali glasovali proti, češ da se morajo držati sklepa svoje delegacije tudi ob primerih, ko kaže potek razprave drugačno rešitev. To pa bi bil zgolj zastopniški sistem, če bi pri tem ostali. Naš občinski statut povzema ustavno določilo, ki opredeljuje odločanje v skladu s skupnimi in splošnimi družbenimi interesi in potrebami. Zaradi tega so delegati pri opredeljevanju in glasovanju samostojni, seveda pa morajo to odločitev nato utemeljiti pred svojo delegacijo.“

ALOJZ MLINAR, Loka pri Zidanem mostu: „Na deželni seji se manj razvajani. Ljudje prihajajo na sestanke delegacije. O delu delegacije obveščamo tudi volivce, v jeseni smo to že storili. Za novi sistem kažejo zanimanje tako delegati kot vsi volivci. Prepričan sem, da bo to zanimanje tudi ostalo, če ne bomo ostali le pri sestankih, temveč bomo želje in potrebe ljudi na podeželju tudi uresničili!“

IVAN BOŽIČ, JUTRANJKA: „Naša občina je še slabo razvita, zato si moramo prizadevati, da bomo z dobro organizirano strojno kar najbolj učinkoviti. Izobraževanje delegatov je bilo presplošno, za delavce bi bilo treba pripraviti še izobraževanje o gospodarskih temah. Gradivo za seje občinske skupščine je preobširno; za zadnjo sejo je bilo kar 20 točk dnevnega reda!“

PREDAVANJE O KRMI

V tem tednu je TOZD za kooperacijo pri sevnjskem Kmetijskem kombinatu pripravil v vrsti krajev po občini predavanja o pridelovanju in spravilu krme. Včeraj je inž. Miro Pristovšek iz Celja predaval na Stundencu in Primožu, danes zjutraj ob 8. uri se je začelo podobno predavanje v Zabukovju, ob 15. uri pa bo še v Šentjanžu.

VELIKA RAZDROBLJENOST KMETIJ

V pripravah za občinski odlok o kmetijah, kot to določa nova zakonodaja, so krajevnne skupnosti v sevnjski občini v sodelovanju s kmetijsko zemljiško skupnostjo evidentirale okrog 400 kmetij. Na osnovi teh imen bodo sedaj katastrske podatke; ko bodo uredili to, bodo pripravili odlok. Osnutek odloka bo pred sprejetjem tudi še v javno razpravo. Ob dejstvu, da je v zasebnem sektorju v občini 9.128 ha obdelovalnih površin, ter da znaša zemljiški maksimum v hribovitih predelih 20 kmetij, da ima marsikatera kmetija toliko zemlje, kot je določeno z maksimumom.

SEVNIŠKI PABERKI

SANITARNI UKREPA — S prvim februarjem bo, kot kažejo odločbe na oddelku za gospodarstvo občinske skupščine, v občini zaprt nekaj gostinskih lokalov, ker so pač v nasprotju s sanitarnimi predpisi. Med temi neuglednimi lokalji je tudi vinotoč Gostinskega podjetja v Smarju. Lokal je skrajno malomarno urejen, ne premore niti zaprti gostilno Bogdana Tuška na Lugu, ker nima urejenih sanitarnih (slabo čiščenje lokalov, neurejena stanja) in Liparjev bife v Bovcu (neurejene sanitarije). Prepoved poslovanja teh lokalov bo trajala vsaj doletja, dokler lastniki ne bodo opravili ugotovljenih pomanjklivosti.

Novi asfalt bi namreč lahko prenekaterega voznika zavedel, da bi preveč pritisnil na plin. Podatki sevnjske postaje milice za preteklo leto omenjajo med številnimi vzroki prometnih nesreč prav neprimerno hitrost.

POSTRVI NA VARNEM — Novoizvoljeni pododbor sevnjske ribiške družine je nad Zapužami ob Mirni postavil modre opozorilne table, ki prepovedujejo ribolov na dolžini dveh kilometrov. S tem ukrepom bi radi obvarovali vložene postevi.

TROJE ZLATIH POROK — V minulem letu so imeli na sevnjskem matičnem uradu kar troje zlatih porok. Prvi par, ki je v minulem letu potrdil ta lep jubilej, sta bila Franc in Barbara Komljanec iz Polja pri Tržišču, sledila sta Franc in Ema Zupančič iz Podgorja ter novembra še Alojz in Rozalija Zupančič iz Kaplje vasi.

ZMERNEJŠA VOZNIJA SKOZI BOŠTANJ — Pred nedavnimi je občinska cestna služba postavila na cesti pred naseljenimi deli vasi znake z omejitvijo hitrosti na 40 km na uro.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

KMALU OBČNI ZBORI

15. januarja so se v Črnomlju sestali predsedniki in tajniki krajevnih organizacij Rdečega križa. Obravnavali so priprave na občne zборе, ki se bodo začeli v drugi polovici januarja in bodo končno do 1. marca. Na sestanku so razpravljali še o krvodajalskih akcijah in zdravstveni vzgoji ter o nalogah, ki jih aktivisti RK srečujejo v vsakdanjem življenju.

NAJMANJ 60 NOVIH

V preteklem letu je bilo v članstvo Zveze komunistov na območju črnomaljske občine sprejetih 48 občanov, za letošnje leto pa računajo na najmanj 60 novih komunistov. Tako piše v sklepih, sprejetih na nedavni občinski konferenci. Osnovne organizacije bodo morale pri sprejemanju novih članov posvetiti vso skrb zlasti mladini, ženskam, kmetom in neposrednim proizvajalcem. Med kolektivni bosta morala gleda tega občutno naprej zlasti TOZD IMV in TOZD Dolenjka.

„Letošnji januar sploh ni zimi podoben,“ pravijo kmetje v upanju, da se bodo le uresničile napovedi vremenoslovcev glede snega. Kakšno vreme imajo, kaže posnetek iz Stranske vasi pri Semiču, narejen prejšnji četrtek. Kmet Martin Plut v sami srajci napravlja kolje za vinograd. (Foto: R. Bačer)

Število sestankov ni merilo dela

17. januarja so v Črnomlju na občinski konferenci Zveze komunistov ocenjevali delo v obdobju od maja 1974 dalje ter obravnavali izhodišča za izdelavo občinskega družbenega plana. Tu z delom kasnijo.

„Poudariti velja, da je v zadnjem času zelo napredovalo

Kje so prava vrata?

„Ljudem se ne da garati, ko nimajo jeseni kaj pobirati z njiv. Zemlja je ponekod steptana, kot bi jo valjal za cesto. Odhajanje s starotrškega konca povzroča tudi prekomeren stalež divjadi, ki vse uniči. Nujno bi bilo z lovci urediti, da bi pošteno plačali povzročeno škodo.“ Tako je nedavno tega povedal delegat Štrbenc iz Starega trga na zasedanju občinske skupščine v Črnomlju.

Prizadeti občani so že sami poskušali urediti zadevo, pa v več letih niso prišli nikamor naprej. Vse je po starem, še vedno so pritožbe, še vedno škoda narasča, še vedno z lovskimi družinami ni pravega sporazuma.

Čudno, kajti predsednik Lovske zveze Bele krajine Janez Žunič je na lovskem občnem zboru izjavil: „Premalo odgovorno ponekod ocenjujejo škodo, ki jo povzroča divjad. Preveč skopuško in enostransko se lovške družine obnašajo do kmeta, ki mu je divjad napravila škodo na pridelku. S takim stališčem ustvarjamo med lovci in kmeti nasprotja, namesto da bi s poštenim povračilom škode napravili kmeta za svojega sodelavca in zaveznika...“

Kaže torej, da so lovci pripravljani na boljše sodelovanje, kmetje bi radi dosegli sporazum, vendar ne pridejo skupaj. Kje so prava vrata, na katera bi morali potrskati občani Starega trga, Sinjega vrha in še od kod? To ugotoviti in urediti težave bi bil že skrajni čas. R. B.

ČRNOMALJSKI DROBIR

NARAZEN ZARADI ALKOHOLA – Na območju črnomaljske občine se vsako leto razveže povprečno 15 zakonov zaradi posledic alkoholizma. Koliko je v občini alkoholikov, se še ne ve, vsekakor jih ni malo. Na srečo klub zdraviljenih alkoholikov, v katerem je že 25 članov, dobro dela.

MATICARJI NE POČIVAJO – V preteklem letu je vodja matične službe v občini z matičarji vred sprejel in vpisal v razne knjige 3400 vlog. V matične knjige so vpisali 1050 primerov, izdali so več kot

izobraževanje v vrstah ZK, da je vedno več osnovnih organizacij, ki obvladujejo položaj v svojem okolju, da je bila večina sklepov uresničenih, posebno za naloge, kjer so bili določeni roki. Velik napredek je s pomočjo komunistov doseglo gospodarstvo. Po drugi strani pa ne moremo biti povsem zadovoljni z usidranostjo Zveze komunistov v delu z ljudmi preko drugih organizacij in društev in še premalo je čutili komuniste v okolju, kjer ti živijo in delajo. Število sestankov namreč ni merilo za uspešno delo.“ To je nekaj misli iz ocene dosejdanega dela, ki jih je v uvodni besedi podal sekretar komiteja Jure Perko in ki so jih delegati potrdili v razpravi.

Izkazalo se je, da so člani konference največ slabosti videli pri delu osnovnih organizacij ZK v krajevnih skupnostih. Tako so rekli, da Črnomlju radi precej na splošno kritizirajo, niso pa sposobni rešiti kadrovskega problema v krajevni skupnosti. Ugotavljali so tudi, da je v mestu krajevna skupnost v svojem delovanju zelo ozka, v splošnem pa je le privesek občinske uprave. Na terenu so izkaze, ker ni urejen ustrežnejši način financiranja krajevnih skupnosti itd. Vse to kaže, da je nujno ustanoviti aktivni komunistov iz krajevnih skupnosti, ki bo lahko nudil tudi kadrovske pomoči pri sestankih na terenu.

Pri obravnavi izhodišč za sestavo družbenega plana občine je bilo videti, da se je ponovila stara napaka. S smernicami se večina strinja, aktivno delo pa močno kasni. Na občinski ravni so priprave za sestavo družbenega plana stekle, navzdol pa akcija ni zaživela po predvidnem načrtu. Komunisti bodo morali poslej vse sile

2500 izpiskov, opraviti so imeli 4670 nočitvam in 1120 prijavi in odjavami. Izdali so tudi 32 odločb za spremembo imena ali primika in 36 doovljenj za sklenitev zakonske zveze izven pristojnosti itd.

ZE DAVNO UMRLI Ugotavljajo, da so velike razlike med stanjem, kakršnega kažejo katastrske knjige, in dejanskim stanjem na terenu. Posebno veliko napak je v katastrski občini Marindol. V operatu so vknjižena imena lastnikov, ki jih že davno ni več, nasledniki pa niso vpisani. To se dogaja, ker operata za ta predel ne vodita ne kataster in ne zemljiška knjiga.

usmeriti v to nalogo, pri čemer bo potrebno zagotoviti še pomoč občanov, ki kakorkoli lahko prispevajo k nadaljnjemu napredku in razvoju občine.

Komunisti črnomaljske občine so s konference poslali še protestno pismo glede politike avstrijskih oblasti do urejanja manjšinskega vprašanja na Korškem in Gradiščanskem.

OBRISANI POD NOSOM

Neredko se dogaja, da pri znancih ali pa tudi „na slepo“ zasebniki od drugod iščejo gradben les. Hodijo po belokranjskih vaseh in sklepajo kupčije, večkrat se zgodi, da se potem kupec toleže po glavi. Pri zasebniku je namreč plačal draže, kot prodajajo les na skladišču gozdnega gospodarstva, kjer so v ceni vračunane tudi že vse družbene dajatve.

»Zasluzijo pohvalo...«

„Še nikdar nismo popravili toliko potov kot v letu 1974.“ je rekel Jože Vidmar – Nace, predsednik semiške krajevnne skupnosti. Pravi, da bi morali posebno vaščane Gradnika, Praproč in Sodjega vrha pohvaliti, ker so toliko žrtvovali za popravilo ceste.

„Okrog 6 km poti na Gradnik je urejene, ampak s hudimi žulji.“ Ljudje so zaminirali 1000 lukenj, sami so nadrobili čez 600 kubikov gramoza. Zdej bi radi cesto še razširili, da bi prišel v vas avtobus po šolske otroke. Ze so sredi nove akcije: zbirajo denar za nadaljnjo gradnjo ceste.“ In kam bo vaša krajevna skupnost usmerila moči v letu 1975?

„Vse sile za razširitev pokopališča pri Sv. Duhu! – je naše geslo; Nujno je, ker nimamo mrtvih več kam zakopavati. Razen tega je potrebna mrliška vežica, ker je v Semiču vse več blokovskih stanovanj, kjer mrliča na smejo in ne morejo imeti. Za ureditev pokopališča imamo zbranih 80.000 din, potrebovali pa bi petkrat toliko. So pa še druga pokopališča v slabem stanju. Letos bi nadalje radi uredili spodnje prostore v Domu Partizana, kjer je bilo nekoč stanovanje. Dom je bil lani preurejen, spodaj pa mu manjkajo garderobe, kopalnice, sanitarije itd. Dobre volje pri nas ne manjka, pač pa denarja. Vsega le ne moremo rešiti samo s prostovoljnimi delom, od občine pa še za lanko leto nismo dobili vsega obljubljenega denarja.“

Tudi letos predavanja o zdravstvu

Na predavanjih, ki jih je pripravil občinski odbor metliškega Rdečega križa, bodo predavali zdravniki – Lani poslušalo 1800 občanov

Občinski odbor Rdečega križa Metlika je tudi letos pripravil z zdravstvenimi delavci ciklus zanimivih predavanj. Lani so podobna predavanja močno uspela: poslušalo jih je več kot 1800 občanov.

Teme predavanj so letos nekoliko drugačne. Prav gotovo pa je, da niso manj zanimive kot lani. Do konca februarja bodo zdravniki – predavatelji obiskali vse krajevne skupnosti, osnovne šole in delovne organizacije. Za občane v krajevnih skupnostih so pripravili naslednja predavanja: „Pljučna obolenja v sodobni luči“, „Kronični glavobol“ (tabletomanija, narkomanija itd.), „Rentgenološke metode zgodnjega odkrivanja raka“, „Kronični revmatizem“. Za učence osnovnih šol in srednje tekstilne šole „Beti“: „Garje – sodobni problemi v osebni higieni“ in „Higiena zobovja“. Za zaposlene v delovnih organizacijah: „Bolniški stalež – splošni gospodarski problem“.

Predavali bodo zdravniki Peter Kapš, Tomislav Goranič, Evgen Bienenfeld, Blaž Mlačak, Ivica Matkovič, Anton Šuklje in Ljubica Matkovič. Razen teh predavanj bosta za krajevni skupnosti Suhor in Radovica pripravili medicinski sestri Maja Vladič in Anica Vuletič še teča-

ZA NOSILCE „SPOMENICE 1941“ POSLEJ VEČ

Konec januarja bodo začeli izplačevati dodatek za letni odhod nosilcem „partizanske spomenice 1941“. Letos bo znašal 2904 dinarjev. Tako se je letošnji dodatek, ki ga dobiva okoli 23.000 nosilcev spomenice, povečal za 21 odstotkov.

V lanskem letu so v metliški krajevni skupnosti razširili pokopališče in zgradili novo mrliško vežico. Na sliki: del mrliške veže. Ima dva prostora z ločenima vhodoma, prostor za obdukcijo, sanitarije in ločeno zgradbo za garažo.

Priznavalnine bodo večje

V metliški občini je bilo lani popisanih 1538 borcev, včlanjenih pa jih je 1411

Pred kratkim je predsedstvo občinskega odbora ZZZB NOV Metlika imelo sejo, na kateri so pregledali delo v prejšnjem letu in se pogovorili o najvažnejših nalogah, ki jih čakajo letos.

V poročilu so borci navedli, da so s svojim delom zadovoljni. Sodelovali so pri vseh večjih proslavah, še posebno pa so bili aktivni pri spomladanskih in jesenskih volitvah. Prav tako so se dobro pripravili na VII. kongres ZZZB NOV Jugoslavije in dali številne predloge za spremembo in dopolnitev zakonodaje o borcih. Ko so pregledovali delo svojih komisij, so ugotovili, da so delale zadovoljivo, kljub temu pa jih letos čaka še precej odgovornega dela, predvsem komisija za interniranje in vojne ujetnike. Letos bo namreč 30-letnica osvoboditve iz nemških taborišč. Komisija za vojaške vojne invalide se je sestala enkrat. Obravnavala je popis invalidov in ugotovila, da živi v občini 109 vojnih invalidov. Zelo dobro je delala komisija za zgodovinsko spomeniško dejavnost. Skrbela je za spomenike in poskrbela za dobro fotografsko dokumentacijo vseh spomenikov in obeležij. Poskrbeli so tudi za rekreacijo članov. Dveh izletov z ogledom bolnice Franje in Bosne se je udeležilo kar 142 nekdanjih borcev.

Kako je s stanovanjskimi zadevami? V glavnem so borci s stanovanji zadovoljni. V pisarni imajo še nekaj prošenj za stanovanjske kredite, ki jih bodo po-

skušali ugodno rešiti. Več pripomb so imeli in še imajo borci zaradi priznavalnine. Te so namreč še vedno manjše kot jih dobivajo borci v drugih občinah. Z novim regijskim sporazumom se bodo priznavalnine povečale, prav tako število njihovih upravičencev.

SPREHOD PO METLIKI

LOJZE SLAK JE VZGAL – V nedeljo, 19. januarja, je nastopil v domu Partizana ansambel Lojzeta Slaka s kvartetom Fantje s Praprotna in z napovedovalcem Milanom Kalanom. Koncert je bil dobro obiskan, ljudje pa zadovoljni.

DA NE BODO STOLI SAMEVALI – 24. januarja bo druga predstava letošnjega abonmaja: Cankar – Součkova „Veslica v Blatnem dolu“ v izvedbi SNG Drama. Prijatelje dobrih gledaliških predstav še posebej opozarjamo na jutrišnjo zelo zanimivo prireditev, ki bo v domu Partizana ob 19.30.

BETI NA SEJMU MODE – Tudi letos razstavlja Beti na Sejmu mode na Gospodarskem razstavišču. Z modeli iz pomladno-poletne kolekcije 75 pa sodelujejo po modnih revijah, ki jih pripravlja v času sejma Center za sodobno oblačenje in opremo.

NISO ZA OKAJENCE – Po mestu so postavili na novo prepleksane koše za odpadke. Upajmo, da bodo

ja „Nega bolnika na domu“. Prav gotovo bo tudi ta tečaj za občane v krajevnih skupnostih zanimiv in poučen, zlasti zaradi epidemije gripe.

Na Suhorju so prvo predavanje že poslušali, naslednja pa bodo 26. januarja, 4. februarja in 7. februarja. Iste dneve bodo imeli predavanja tudi na Radovici. V Metliki bodo predavanja danes zvečer, 28. januarja, 3. in 6. februarja. V Lokvici bodo občani poslušali predavanja danes in jutri zvečer in 3. in 6. februarja. Danes ob 17. uri, 27. januarja in 4. ter 5. februarja bodo predavanja za občane v Krivoglavicah, prav tako tudi v Podzemlju. V Gradcu in na Božakovem bodo predavanja 25. januarja ter 3. in 5. februarja. Zdravniki bodo obiskali tudi Slamno vas in Drašiče, 26. in 30. januarja, 3. in 6. februarja. Se bodo izobraževali občani v prvi vasi, 24. in 30. januarja ter 3. in 6. februarja pa v Drašičih.

Predavatelji bodo obiskali naslednje šole in delovne organizacije: v Metliki, Podzemlju, Suhorju in „Beti“ ter „Komet“, „Novoteks“, „TGP“, IMV in Suhorju in „Beti“.

TEČAJ PRVE POMOČI

Občinski odbor RK Metlika bo konec januarja pripravil tečaj prve pomoči za kandidata, ki želijo opraviti vozniški izpit. Vsi zainteresirani oddajte prijave v pisarno Rdečega križa ali pa v trafiki pri tov. Flajšmanu. Tečaj prve pomoči bo v Metliki.

Ob davkih

Za vsako gospodinjstvo je januar najdaljši mesec v letu. „Odlikuje“ pa se po davkih. Do konca meseca bomo namreč morali davčni upravi prijavit skupen dohodek v lanskem letu. Tako mora davek od skupnega dohodka plačati vsak, kdor je lani zaslužil več kot 40.000 dinarjev. Neobdavčljivi del za leto 1974 je tako 40.000 din, poleg tega za vzdrževanje otroka 16.000 dinarjev, za druge družinske člane pa po 13.000 din.

In kako jo bodo letos odnesli zamudniki? Vse, ki bodo zadnji rok prijave zamudili, čakajo stroge kazni, še bolj pa tiste, ki davkov ne bodo prijaviteli niti po osebnem pozivu. Za zamudo bo davek večji za 10 odstotkov. Za tiste, ki se ne bodo odzvali opozorilu, pa bo davek večji še za 10 odstotkov.

do dolgo stali in služili svojemu namenu ter da ne bodo v napoto pomočnjakom, kot se je rado dogajalo v preteklosti.

ZASVINJANA CESTA – Z zemljo preveč naloženi kamioni so precej umazali cesto skozi mesto. Še posebej je zasvinjana Cankarjeva cesta, kar tamkajšnje prebivalce nemoje ježi.

PAZI, KAKO GOVORIŠ

Po dolgih letih zdomstva se je vrnil Ivan kot Žan v domačo belokranjsko vas. Zbranim vaščanom je pripovedoval v izbi o tem, kod vse je potoval.

„Verjamete ali ne, bil sem tudi v Honolulu.“

„Daj, Žan, pazi, kako govoriš, tu so tudi otroci.“

metliški tednik

Dolenjski list - vez z domovino

Vesel sem, če berem o napredku v domovini in partizanske zgodbe

Florjan Janež iz Bezgovice pri Osilnici je star 73 let, v Franciji pa dela že od leta 1930, se pravi 45 let. Dolenjski list bere 18 let.

Janež Florjan: „V Franciji se nisem dal zapisati za naturaliziranega Francoza. Sem Slovenec, Jugoslovan in svojega naroda ne morem zatajiti.“ (Foto: Jože Primc)

Janež je delal v gozdu že od 17. leta dalje. Najprej v slovenskih in hrvaških gozdovih, potem pa v gozdovih barona Rotschilda v Franciji, vzhodno od Pariza. Leta 1962 je bil upokojen. Vendar prejema majhno pokojnino, zato se je zaposlil honorarno kot vrtnar. Šest mesecev v letu ureja tovarniški park, vendar dobiva za to plačo skozi vse leto.

Pravi, da je v Franciji kar precej Slovencev. Skoraj v vsaki vasi okoli Pariza so po 2 do 3 družine, vse v glavnem iz Kolpske in Cabranske doline.

Dolenjski list, ki prihaja sicer na naslov nečakove žene Marte Janež, kjer stanuje tudi on, prebere ves. Komaj ga pričaka. „Najtežje mi je bilo takrat, ko je bil štrajk in pošta ni delala dva meseca in torej tudi Dolenjskega lista toliko časa nismo dobili. Vesel sem, ko preberem, kako napredujejo naši kraji. Vse me zanima, najbolj pa članki iz naših domačih krajev. Tudi partizanske zgodbe rad berem, predvsem tiste iz naše doline, ki jih piše Tone Ožbolt. V rodno Bezgovico pelje zdaj taka cesta, da prideš lahko v vas z avtom,

kar prej nikoli nisi mogel. Res pa je, da so hiše in njive skoraj zapuščene. Starci bi radi, da bi mladi prišli domov, vendar tega ne bodo doživeli. Mladi odhajajo v mesta, kjer je življenje lažje. Brat, Slave Janež, živi zdaj v naši hiši sam z ženo, čeprav sta imela 9 otrok. Vsi so se raztepli po svetu. V domovino prihajam običajno pozimi, ko ne vrtnarim, in sicer približno vsako drugo leto. Doma mi je všeč vse, posebno to, ker me povsod lepo sprejemo.“

JOŽE PRIMC

Priznanja članom AMD

Plakete najzaslužnejšim sodelavcem

Na nedavni letni skupščini AMD Kočevje so podelili za služni delavcem AMD priznanja AMZ Slovenije in AMD Kočevje ali jim izrekli pohvale.

Bronasto plaketo AMZ Slovenije je prejel Franc Jarc, in sicer za dolgoletno opravljanje raznih dolžnosti v društvu, za preventivo in prometu in sodelovanje na akcijah AMD.

Priznanje AMZ za zasluge sta prejeli osnovna šola Vas-Fara (za delo z mladino in vzgojo) in postaja milice Kočevje (za sodelovanje v akcijah AMD, za preventivo in vzgojo v prometu ter za pomoč AMD).

Zlati častni znak AMZ Slovenije so prejeli Anton Gašparac, Zalka Kocjan, Alojz Zagar, Božo Klepac in Jože Dekleva (za preventivo, vzgojo in sodelovanje pri uresničevanju programa AMD); Bojan Slokar Dušan Stjepić in Janez Semler (za požrtvovalno delo v AMD) in Jože Primc (za objektivno poročanje o AMD in prometu).

Plakete AMD Kočevje so prejeli: plaketo št. 10 Stanko Levstek (za neutrudno in uspešno vodenje AMD), št. 11 Jaka Lavriša (za delo v AMD in vodenje izpitne komisije), št. 12 Stane Otoničar (za prometno urejanje mesta), št. 13 Bruno Ciglič (za minulo delo, saj je kot predsednik nadzornega odbora dobro usmerjal delo AMD).

Priznanje za uspešno delo na področju vzgoje šolarjev je bilo izrečeno Francu Brusu, Vilku Ilcu, Ivanu Brudarju, Borisu Ožboltu in Jožetu Jakšiču.

Skupno za dom upokojencev

Preurejajo ga na Ponikvah, dela pa financirajo občine Kočevje, Ribnica in Grosuplje

Delovnovarstveni zavod (DVZ) Ponikve pri Rašici oziroma Dobropoljah, kjer so tudi varovanci iz kočevske, ribniške in grosupljske občine, je sprejel že leta 1972 poseben program o preureditvi in razvoju tega zavoda, ki so ga potrdile vse tri občinske skupščine.

Ta program financirajo na osnovni sporazuma o skupnem financiranju skupščina SR Slovenije (9.740.578 din ali 49,3 odstotka skupne vsote), DVZ Ponikve (6.448.822 din ali 32,8 odstotka) ter občinske skupščine Grosuplje (1.744.190 din ali 8,9 odstotka), Kočevje (887.099 din ali 4,5 odstotka) in Ribnica (887.099 din ali 4,5 odstotka), kar zneso skupaj 19.779.797 din. Sporazum o financiranju je bil podpisan februarja lani.

Do konca novembra 1974 sta občinski skupščini Kočevje in Ribnica izpolnili okoli 50 odstotkov svojih obveznosti za skupno financiranje. Tako sta dolgovali občina Kočevje še 431.099 din, občina Ribnica pa 371.099 din. Neizpolnjene ob-

V bodoče poklicni predsednik ZSM

Srečko Vrbinc zaprosil, da ga razrešijo dolžnosti predsednika občinske konference ZSM, nato pa so sklenili, naj to dolžnost še opravlja - Jutri volilna občinska konferenca ZSM Ribnica

Na nedavni seji predsedstva občinske konference Zveze socialistične mladine (ZSM) Ribnica so razpravljali predvsem o pripravah na bližnjo sejo volilne konference ZSM, ki bo jutri, 25. januarja.

Nova konferenca bo štela 33 članov, predsedstvo pa 11. V konferenci naj bi bili predstavniki aktivov ZSM Grčarice, Dolenja vas, Loški potok, Sodražica, osnovne šole Ribnica, JLA in študentov. Pred sejo občinske konference so bile tudi volilne konference po aktivih, na katerih so mladinci sprejemali delovne načrte za bodoče obdobje.

V samem predsedstvu občinske konference bo prišlo predvidoma do zamenjave nekaterih članov, ki zaradi poklicnih dolžnosti ne morejo v redu opravljati dela v mladinski organizaciji. Predsednik Srečko Vrbinc se je vsem zahvalil za dosedanje delo, hkrati pa je prosil, oziroma predlagal, naj ga zamenjajo na sedanjem položaju. Njegove ostavke

člani predsedstva niso sprejeli, nakar jim je Srečko Vrbinc zatrdil, da lahko dolžnost predsednika opravlja največ še leto dni.

Predsedstvo je tudi soglasno sprejelo predlog, naj v bodoče opravlja predsednik ZSM svoje delo poklicno. Le tako bo lahko uspešno opravljal svoje naloge, uspešno bo lahko delalo predsedstvo, občinska konferenca ZSM, aktivni in vsa mladina.

Srečko Vrbinc, sedanjí predsednik občinske konference ZSM Ribnica, je kandidat tudi za bodočega predsednika. Volitve bodo na jutrišnji konferenci. (Foto: J. Primc)

Na seji predsedstva so člani kritično ocenili tudi svoje dosedanje delo, se pravi delo predsedstva, občinske konference pa tudi aktivov ZSM. Poudarili so, da je treba v bodoče sprejeti sklepe dosledno in hitro uresničevati.

MILAN GLAVONJIC

Vse proslave v počastitev obletnice osvoboditve

Pri občinski konferenci Socialistične zveze so na novo imenovali odbor za proslave, ki je v prejšnjih letih uspešno deloval in vsako leto načrtoval koledar proslav. V odboru so predstavniki družbenopolitičnih organizacij, skupščine, interesnih skupnosti, šol ter JLA.

Dogovorjeno je že bilo, naj bodo letos vse proslave spominskih dni ter državnih praznikov posvečene velikemu jubileju, 30-letnici osvoboditve, 30-letnici socialistične izgradnje in 25-letnici delavskega samoupravljanja.

Praznovanja se bodo pričela že konec marca z občinskim prazni-

kom. Letošnja proslava občinskega praznika bo v Ribnici (v prejšnjih letih so bile proslave že v Sodražici, Loškem potoku in Dolenji vasi). Predvidoma bo tedaj izročeno prometu novi čevljarski most v Ribnici ter vseljiv 24-stanovanjski blok za gozdarskim domom. Prav tako bodo predvidoma za občinski praznik prvič podeljena občinska priznanja, kakor jih predvideva statut občine (plaketa 26. marec, priznanje občine, Urbanova nagrada). Razmišljajo tudi o organizaciji pohoda po poteh slovenskih brigad v Jelenov žleb, če bo le vreme ugodno.

Razen tega je letos predvidenih še več pomembnih proslav v Ribnici in v ostalih krajih. Ko bo odbor za proslave pri SZDL pripravil letošnji koledar proslav, bo za vsako prireditve določil tudi nosilca oz. organizatorja, dogovoriti pa se bo treba tudi za financiranje sleherne prireditve.

Dogovorili so se, da bodo letos dali poseben poudarek praznovanju krajevnih praznikov, ki so, razen za območje Ribnice, ko je hkrati tudi občinski praznik, še: 25. maj v Sodražici, 31. julij v Loškem potoku in 1. avgust oz. 10. september v Dolenji vasi.

-vec

Član republiškega odbora Avto-moto Zveze Slovenije in upravnega odbora AMD Kočevje Janez Trošt predaja predsedniku nadzornega odbora AMD Kočevje Brunu Cigliču spominsko plaketo. (Foto: F. Brus)

DROBNE IZ KOČEVJA

NA ZELENO VEJO? - V tovarni pletenin in konfekcije Trikon v Kočevju so z novim letom sprejeli v delovno razmerje več vodilnih in pisarniških delavcev, ki bodo skrbeli za boljše gospodarjenje. Kolektiv je bil namreč v minulem letu v precejšnjih težavah, saj je posloval celo z izgubo.

NOV ODBOR - 17. januarja so imeli člani sindikalne podružnice na osnovni šoli Kočevje letni občni zbor. Pregledali so uspehe dosedanjega dela, izvolili nov odbor, sprejeli delovni program sindikalne organizacije in razpravljali še o drugih zadevah.

V. I.

PRIPRAVE ZA GRADNJO - Delavci SGP Zidar v Kočevju skrbno urejajo gradbišče za novi bazen in telovadnico pri novi osnovni šoli v Kočevju. Zelo ugodno vreme, ki je za ta letni čas nenavadno lepo, jim pri tem pomaga.

Kaj bi rekel o avtobusnih postajališčih v naši občini oziroma vse od Škofljice do Kočevja?

Njihova skupna značilnost je, da so nevarna za potnike in vse voznike, saj so predvsem na ovinkih, zoženih delih ceste, križiščih in nepreglednih krajih. Kaže, da so se odgovorni še posebno prizadevali, da bi jih postavili na najbolj neprimernih mestih.

SNEGA NI - Kočevski športniki in mladina, ki ljubi zimski šport, si močno želijo snega, vendar pa ga, žal, to zimo noče biti niti toliko, da bi si otroci napravili sneženega moža in se pošteno skeepali. Potihem pa upajo, da ga bo zamelo za šolske počitnice ali med njimi. Počitnice se bodo začele jutri, 25. januarja.

Odbitek pri davkih za motene otroke in druge osebe

Novost iz lanskega Uradnega lista

Zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije v Ljubljani, Samova 9, je te dni z dopisom obvestila vsa društva - med drugim tudi kočevsko, ki dela za območje občin Kočevje in Ribnica - naj starši oziroma skrbniki duševno prizadetih otrok pri napovedi davkov občanov upoštevajo svoje prizadete kot otroke, četudi so stari nad 15 let.

To pomeni, da imajo starši ali skrbniki zmerno, težje ali težko duševno motenih ali kombinirano motenih oseb, starih nad 15 let, pri napovedi davkov pravico do enake olajšave, kot da imajo otroka starega do 15 let.

Te olajšave so v skladu s Pravilnikom o razvrščanju in razvidu otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, objavljenim v Uradnem listu SR Slovenije št. 8 iz leta 1974.

Društvo za pomoč prizadetim v Kočevju prosi davčni urad pri občini Kočevje in Ribnica, naj z razumevanjem upoštevata tako prikazane prijave dohodkov. Če bi kljub temu prišlo do nesporazumov, pa prosi društvo, naj bi mu pri urejanju teh zadev pomagale družbene službe obeh občin, centri oziroma zavodi za socialno delo ter iniciativni odbor skupnosti socialnega skrbstva.

Zločinska brezbržnost

Pri stolpičih na Prijateljstvem trgu v Ribnici je eden, izmed stanovalcev posadil mlado drevesce (lipico); da bi preizkusil, kako se bodo do drevesca obnašali odrasli in otroci.

Prvi mesec se drevesca ni nihče dotaknil. Videti je bilo, kot da ga sploh ne opazijo. Potem pa so ga začeli otroci najprej prijemati, nato lomiti manjše vejice, potem večje, še kasneje so zlomili vrh, po dveh mesecih pa je bilo zlomljeno še steblo drevesca, da gleda zdaj iz zemlje le štrcelj.

Iz vsega tega bi se morali vsi, od staršev in sosedov do šole, nekaj naučiti. Otrok

sam po sebi ne ve, kaj je prav in kaj narobe. Na pravo pot ga morajo usmerjati starši, pa tudi vsi občani, šola, družba. Če otroku - ne le pri lomljenju drevesca - ne poveš, da ne dela prav, si misli, da dela prav, da je to dovoljeno.

Najlepše je, če odvrneš otroka s stranpoti z lepo besedo ali osebnim zgledom. Včasih pa to ne zaleže. Takrat so opravičljivi tudi drugačni, ostrejši ukrepi, kar je gotovo bolje, kot pa popuščati tako dolgo, da imajo z otrokom opravke milica, sodišče in zapor.

J. PRIMC

ORTNEŠKI POROČEVALEC

CESTA JE SLABA - Cesta, ki se odcepi od glavne in vodi v Ortnek, je spet slaba. V dolžini vseh 200 m je polna lukenj, tako da je med dežjem komaj prehodna, oziroma prevozna. Ta cesta je bila popravljena sredi lanskega leta. Uredili so jo občani v sodelovanju z JLA. Verjetno bodo morali Ortnečani spet sami zavihati rokave, saj je cesta njihova.

gorju. Trgovina je založena z nujno potrebnim blagom, prodajalki Tina in Tončka pa povesta, da je imela lani veliko prometa in da bi jo kazalo tudi razširiti, da bi še bolj zadostila vsem potrebam kupcev.

SODELUJEJO - Vojaki in občani dobro sodelujejo. Lani so vojaki iz enote kapetana Cvetkoviča pomagali Poljancem pri gradnji vodovoda, Ortnečanom pa pri popravilu ceste. Na svečanosti ob dnevu JLA so predstavniki krajevne skupnosti podarili, da je treba sodelovanje na delovnem področju nadaljevati in ga razširiti še na kulturno in športno področje. Ob tej priložnosti so predstavniki KS predali enoti JLA 500 din. Denar bodo vojaki porabili za nakup športne opreme.

SRAMOTA - Lesene hišice na avtobusnem postajališču v Ortneku nihče ne vzdržuje oziroma popravlja. Njene stene so popisane. Včasih so trdili, da to počenja vojaki, kaže pa, da tudi drugi niso pri tem nedolžni.

M. GLAVONJIC

SLAB DOSTOP NA GRMADO - Turistični dom na Grmadi, ki je bil lani odprt ob nedeljah in praznikih, bo pozimi sprejemal goste le v izjemnih priložnostih. Vzrok je, ker je cesta ozka in strma.

POHVALA TRGOVINI - Med Velikimi Laščami in Ribnico je le trgovina v Ortneku, če ne upoštevamo še tiste odročne pri Sv. Gre-

Si prebral tale material za našo občinsko sejo, v katerem kar mrgoli tujk?

Sem, ampak sem mislil, da je to spet kakšna sodobna literarna kritika.

REŠETLO

Koliko smo ustvarili in kako porabili?

Podjetjem ostalo 71,3 odstotka njihove ustvarjene vrednosti, drugi (družba) pa so je dobili 28,7 odstotka - To razmerje se je izboljšalo za 1,8 odstotka v korist gospodarstva

V prvih 9. mesecih lani je ustvarilo ribniško gospodarstvo za 501.132.000 din celotnega dohodka, v 9. mesecih 1973 pa 295.071 din (glej tabelo 1). Ta porast znaša 69,8 odstotka.

Porabljena sredstva so v istem primerjalnem obdobju porastla od 228.097.000 din na 382.561.000 din ali za 67,7 odstotka. Ker so porabljena sredstva naraščala počasneje kot celotni dohodek, se je dohodek ribniškega gospodarstva zvečal kar za 77 odstotkov, oziroma porasel od 66.974.000 din na 118.571.000 din.

Družbeni proizvod (glej tabelo 2) je bil večji za 72,7 odstotka, oziroma se je zvečal od 73.776.000 din na 127.381.000 din. Od tega ga je ostalo gospodarstvu 90.760.000 din, družba (drugi udeleženci v delitvi) pa ga je dobila 36.621.000 din. Delitveno razmerje vse vrednosti, ki jo je na novo ustvarilo ribniško gospodarstvo, je znašalo leta 1973 69,5 odstotka: 30,5 odstotka v korist ribniškega gospodarstva, kar pomeni, da se je delitev med družbo in gospodarstvom izboljšala v korist gospodarstva.

Družbeni proizvod, ki je ostal ribniškemu gospodarstvu, so (T)OZD razdelile tako:

Amortizacija je znašala 8.810.000 din ali 29,5 več kot leto prej. Od tega je znašala amortizacija po predpisanih stopnjah 3.824.000 din ali 23,4 odstotka več, amortizacija po povišanih stopnjah pa 4.986.000 din ali 34,6 odstotka več. Amortizacijo obračunavajo (T)OZD zato, da z njo nakupijo nova oziroma sredstva v zame-

njavo za iztrošena. Ker dinar hitro izgublja vrednost, obračunavajo ne le redno amortizacijo, ampak tudi amortizacijo po povišanih stopnjah, saj sicer ne bi mogla kupiti novih strojev, zgradb in orodja, ko bi bilo staro iztrošeno (amortizirano).

ZAHVALA INLESU

INLES Ribnica je prejel zahvalno plaketo republiškega odbora Slovenije za izgradnjo doma borcev in mladine Jugoslavije v Kumrovcu. Z njo se odbor zahvaljuje za sodelovanje in pomoč pri gradnji spominskega doma v Kumrovcu in pri ureditvi širšega območja Kozjanskega.

STROKOVNE SLUŽBE INTERESNIH SKUPNOSTI

Za interesne skupnosti v ribniški občini, za katere smo v decembru izvolili delegacije in so se njihove skupščine in samoupravni organi konstituirali konec leta, bo nujno organizirati skupne strokovne službe - računovodstvo in administracijo. Brez ustreznih organiziranih strokovnih služb tudi ni pričakovati njihovega uspešnega dela. O tem, kako bodo službe organizirane, tečejo prav te dni razgovori. Predvidoma naj bi strokovne službe imele svoj sedež v prostorih stanovanjske skupnosti in v lokalni, kjer je bila prej trgovina Zapuž.

NOVI ČLANI ZK

Občinski komite Zveze komunistov Ribnica je pred 1. majem lanskega leta svečano sprejel v ZK 40 novih članov. Sedaj pripravlja svečan sprejem vseh, ki so bili sprejeti v organizacijah ZK od maja do konca lanskega leta. Na njem bodo podelili članske izkaznice in spominska darila 30 novim članom. V lanskem letu je bilo torej vključenih v ZK 70 novih članov.

V SPOMIN PADLIM

Krajevna organizacija ZK z območja Dolenje vasi v ribniški občini je na decembrski seji imenovala posebno komisijo, ki naj bi v sodelovanju s krajevno skupnostjo in ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami poskrbela za postavitev spominskega obeležja vsem padlim v zadnji vojni. Obeležje naj bi odkrili ob krajevnem prazniku v počastitev obojnostne osvoboditve.

GRČARICE: KMALU VODA

Gradnja vodovoda v Grčaricah v ribniški občini se približuje zaključku. Največji del - izkop glavnega voda, položitev cevi in zasutje, gradnja rezervoarja in delno tudi izkopi hišnih priključkov - je bilo opravljeno lani. Ljudje so poleg mnogih ur prostovoljnega dela prispevali še veliko dodatnega samopriskevka, del sredstev pa so dobili iz območnega samopriskevka. Predvidevajo, da bodo vodovod lahko izročili namenu v začetku maja, ko bodo počastili 30-letnico osvoboditve. Za Grčarice bo to najlepši prispevek jubileju svobodne domovine.

Čisti osebni dohodki so znašali 38.340.000 din ali 31,9 odstotka več kot leto prej.

Ostanek dohodka je znašal 43.610.000 din ali kar 183 odstotkov več kot leto prej, ko je znašal le 15.408.000 din.

Drugim udeležencem v delitvi je treba odvesti prispevke, preden podjetja ugotavljajo ostanek dohodka. Tem udeležencem je ribniško gospodarstvo nakazalo lani 36.621.000 din ali 62,9 odstotka več kot leto prej, in sicer za:

POGODBENE OBVEZNOSTI 8.912.000 din ali 78,9 odstotka več kot leto prej,
ZAKONSKE OBVEZNOSTI 8.482.000 din ali 93,7 odstotka več kot leto prej in
PRISPEVKE IZ OSEBNIH DOHODKOV IN DRUGIH OSEBNIH PREJEMKOV 19.227.000 din ali 46,5 odstotka več kot leto prej.

POSODOBITI CESTE

Osnova dela krajevne skupnosti Dolenja vas pri Ribnici je letos pripravila posodobitve lokalnih cest oziroma ulic. V ta namen bodo šla vsa preostala sredstva samopriskevka, kolikor jih bo ostalo od gradnje vodovoda, dodatni samopriskevki in sredstva iz drugih virov. Na ta način želijo posodobiti letos vsaj nekaj cest na območju KS.

Vsi ti zelo ugodni gospodarski uspehi so bili doseženi z 8,9 odstotka več zaposlenimi. To povečanje znaša od 1593 na 1.734 zaposlene ljudi.

J. P.

CELOTNI DOHODEK ribniškega gospodarstva v prvih 9. mesecih leta 1974	501.132.000 din (ali 69,8% več kot v prvih 9. mesecih 1973)
CELOTNI DOHODEK ribniškega gospodarstva v prvih 9. mesecih leta 1973	295.071.000 din
AMORTIZACIJA, ki je v primerjavi z lani 29,5% višja	8.810.000 din (ali 29,5% več)
DOHODEK	118.571.000 din ali 77% več kot v prvih 9. mesecih lani

Tabela 1 daje jasno sliko o tem, da je bilo ribniško gospodarstvo uspešno, saj je dohodek porastel bolj kot celotni dohodek (CD) Morda bi bila tabela še preglednejša, če bi delitev CD prikazali tako, da bi amortizacijo izločili iz porabljenih sredstev in jo prikazali posebej. Tega nismo storili le zato, ker smo hoteli delitev CD prikazati enako, kot je v posebni „informaciji“ o gospodarjenju.

Podjetjem oziroma (T)OZD-om je ostalo ustvarjenega družbenega proizvoda	90.760.000 din (ali 77% več kot v prvih 9. mesecih 1973)	AMORTIZACIJA	8.810.000 din (ali 29,5% več)
DRUŽBENI PROIZVOD (to je DOHODEK in AMORTIZACIJA)	127.381.000 din (ali 72,7% več kot v prvih 9. mes. 1973)	OSTANEK DOHODKA (SKLADI)	43.610.000 din (ali 183% več)
ribniškega gospodarstva v prvih devetih mesecih leta 1974		CISTI OSEBNI DOHODKI in drugi osebni prejemki	38.340.000 din (ali 31,9% več)
127.381.000 din (ali 72,7% več kot v prvih 9. mes. 1973)		POGODBENE OBVEZNOSTI	8.912.000 din (ali 78,9% več)
Drugim udeležencem v delitvi so morala podjetja oziroma (T)OZD odvesti	36.621.000 din (ali 62,9% več kot v prvih 9. mesecih 1973)	ZAKONSKE OBVEZNOSTI	8.482.000 din (ali 93,7% več)
		PRISPEVKI IZ OSEBNIH DOHODKOV IN DRUGIH PREJEMKOV	19.227.000 din (ali 46,5% več)

Tabela 2 prikazuje, koliko so ribniške (T)OZD ustvarile nove vrednosti (dohodka) in amortizacije, kako je bil ta denar porabljen, se pravi, za kakšne namene.

Kaj pomenijo besede, ki jih beremo

Poljudni samoupravljalni slovarček

CELOTNI DOHODEK - je vrednost vseh proizvodov proizvodnih organizacij oziroma vsega prometa (na primer v trgovini).

PORABLJENA SREDSTVA - so sredstva, ki smo jih porabili za izdelavo proizvodov, se pravi surovine, polproizvodi, potrošni material, storitve oziroma usluge drugih, prevozi drugih in še razni poslovni stroški, kot: kilometrine, elektrika, kurjava, vodarina in drugi stroški, tudi amortizacija.

DOHODEK - je vsa na novo ustvarjena vrednost v posamezni delovni organizaciji (oziroma gospodarstvu vse občine). Sestoji iz osebnih dohodkov, ki so bili potrebni za izdelavo proizvodov, ostanek dohodka in prispevkov oziroma obveznosti, ki jih mora podjetje odvajati družbi. (V naši tabeli bi bil seštevek vrednosti v zadnji koloni tabele 2, vendar brez amortizacije.)

AMORTIZACIJA - je nadomestilo, ki ga podjetje (gospodarstvo) priračuna svojim proizvodom zato, da ima denar za nadomestilo iztrošenih (amortiziranih) osnovnih sredstev, se pravi zgradb, strojev, večjega orodja itd.

DRUŽBENI PROIZVOD je seštet dohodek in amortizacija.

OSTANEK DOHODKA - so tista sredstva, ki ostanejo podjetju (gospodarstvu), ko izplača iz dohodka osebne dohodke s prispevki in pogodbene ter zakonske obveznosti. Ostanek dohodka delijo podjetja na sklade, in sicer poslovni sklad skupne porabe, rezervni sklad. Del poslovnega sklada porabi podjetje (gospodarstvo) za razširitev podjetja, oziroma kot pravimo, za razširjeno reprodukcijo.

CISTI OSEBNI DOHODKI - so osebni dohodki (nekdanje „plače“), ki jih dobe zaposleni „na roke“, se pravi, da so od njih že odbiti prispevki iz osebnih dohodkov.

POGODBENE OBVEZNOSTI - so obresti za posojila, provizija (nagrada za delo) Službe* družbenega knjigovodstva in druga plačila za bančne storitve, zavarovalne premije, prispevki in članarine zbornicam, združenjem itd.

ZAKONSKE OBVEZNOSTI - delimo spet na OBVEZNOSTI PO OBČINSKIH PREDPISIH (prispevek za uporabo mestnega zemljišča), OBVEZNOSTI PO REPUBLIŠKIH PREDPISIH (davek iz dohodka in še kaj), OBVEZNOSTI PO ZVEZNIH PREDPISIH (prispevek za obnovo s potresom porušene Bosanske krajine) in na DRUGE OBVEZNOSTI IZ DOSEŽENEGA DOHODKA

(6-odstotni stanovanjski prispevek, prispevek za republiške SIS za izobraževanje, raziskovalno skupnost in SIS invalidskega in pokojninskega zavarovanja, v katero sodijo prispevki za tekočo valorizacijo pokojnin, za beneficirano dobo, za kritje primanjkljaja za zaposlovanje, za nesreče pri delu, ki ga plačujejo zaposleni upokojeanci itd.)

PRISPEVKE IZ OSEBNEGA DOHODKA delimo na PRISPEVKE IZ OSEBNEGA DOHODKA za financiranje vseh devetih pravkar ustanovljenih samoupravnih interesnih skupnosti (SIS) in na PRISPEVKE OD OSEBNEGA DOHODKA, KI SE PLACUJEJO IZ DOHODKA, OSNOVA ZANJE PA SO BRUTO (KOSMATI) OSEBNI DOHODKI, kamor sodijo prispevki za zdravstveno, invalidsko in pokojninsko zavarovanje, za nesreče pri delu, za gradnjo stanovanj, za zaposlovanje in za od potresa porušeno Bosansko krajino.

Gotovo ste opazili, da smo na primer prispevek za Bosansko krajino omenili pri zakonskih obveznostih (po zveznih predpisih) in pri prispevkih iz osebnega dohodka. To ni pomota, ampak je ta prispevek (in še kakšen drug) izpeljan tako zapleteno, da ga razumejo le strokovnjaki, delavci pa le redki. S tem prispevkom je tako: prikazujemo ga pri zakonskih obveznostih (saj je predpisan z zakonom), osnova za njegov obračun je bruto (kosmati) osebni

dohodek, plačujemo pa ga iz ostanek delovne organizacije.

Bralcem predlagamo (ne le vam, skim), da si izrežejo in shranijo slovarček (pa tudi obe tabeli), ki bodoče ne bomo teh pojmov razlagali. Pač pa bomo včasih razložili še nove, na primer: kaj je ekološki, produktivni, rentabilni, mišnost itd. Ta slovarček bo skupaj s tabelami prišel prav prenekaturno J. PRIMC

Zakaj tabele?

Informacijo o devetmesečnem poslovanju ribniškega gospodarstva lani objavljamo danes nekoliko drugače, kot smo to delali doslej, in sicer s pomočjo dveh tabel. Upamo, da je tako prikazovanje bolj razumljivo vsem delovnim ljudem in občanom kot le naštevanje podatkov v članku.

Za tako prikazovanje smo se odločili zato, da bi po svojih močeh prispevali k čim boljše mu seznanjanju delovnih ljudi in občanov z gospodarskimi gibanji v občini. Tako bi vsi delovni ljudje in občani, posebno pa delegati, lahko čimbolj ustvarjalno delali za napredek občine, oziroma prispevali k napredku.

Seveda nismo prepričani, da smo uresničili našo zamisel na najboljši način. Zato prosimo, da bi nam v bodoče pri takem prikazovanju (s tabelami) pomagali tudi strokovnjaki s področja gospodarstva ali izobraževanja, katerih naloga je pravzaprav, da delovne ljudi in občane, posebno delegate, kar najbolj obveščajo.

J. PRIMC

Na nedavnem srečanju rezervnih vojaških starešin in udeležencev vaje „Jesen 74“ je dobilo priznanja okoli 130 posameznikov, delovnih in drugih organizacij ter šol. (Foto: Drago Mohar)

Kdaj in kakšne krajevne skupnosti

Iz sedanjih 14 krajevnih skupnosti le 4 ali največ 7

Izvršni odbor občinske konference Socialistične zveze Ribnica je že v novembru pripravil predlog za reorganizacijo krajevnih skupnosti. Le-teh je sedaj 14. Spričo mnogih odgovornih nalog, ki prehajajo z novo ustavo in novim skupščinskim in delegatskim sistemom na krajevne skupnosti, se vedno bolj kaže potreba po drugačni organiziranosti krajevne samouprave.

V Socialistični zvezi so se dogovorili, da je nujno izvesti te naloge do sredine februarja, čeprav bi morali biti statuti krajevnih skupnosti sprejeti že do konca preteklega leta in na osnovi statuta in delegatskega sistema izvoljeni samoupravni organi KS.

Predlog, ki je bil v novembru v javni razpravi in obravnavan na kandidacijskih konferencah za volitve delegacij v interesne skupnosti, je predvideval v prihodnje šest krajevnih skupnosti. Zadnje čase sta se izoblikovala dva nova predloga, o katerih bodo razpravljali še v družbenopolitičnih organizacijah,

verjetno v zboru krajevnih skupnosti in na sestanku s predsedniki krajevnih skupnosti, potem pa bosta še obravnavana na zborih občanov. Po enem teh predlogov naj bi bile krajevne skupnosti za območja Loškega potoka, Sodražice, Ribnice in Dolenje vasi, kakor so območja izoblikovana za samopriskevke, po drugem predlogu pa naj bi bile naslednje krajevne skupnosti: Dolenja vas, Ribnica (s KS Nemška vas, Otavice, Goriča vas in Bukovica), Jurjevica, Breg (s KS Sušje - brez Vinic in Zapotoka, Velike Poljane), Slemenca, Sodražica z Goro, Vinicami in Zapotokom ter Loški potok, torej sedem krajevnih skupnosti.

V nekaterih večjih krajevnih skupnostih že imajo osnutke statuta, pripravljajo pa tudi predloge vzorčnega statuta. V vsaki krajevni skupnosti bo treba statut seveda prilagoditi razmeram. V krajevni skupnosti bo najvišji samoupravni organ zbor delegatov, sestavljen iz delegatov s terena, organizacij združenj, delovnih in delovnih skupnosti, in nopolitičnih organizacij in društva. Zbor delegatov izvoli svet krajevnih skupnosti, ki je izvršni organ delegatov.

Vzporedno s pripravami na reorganizacijo krajevnih skupnosti sprejemamo statutov bo nujno iskati nove možnosti za finančno ranje krajevnih skupnosti. Brez dodatnih sredstev krajevne skupnosti ne bodo mogle zaživeti niti malo delovati. Tam, kjer bo ena skupnost sestavljena iz več selij, bodo v prihodnje v vsaki seliji delovali še vsaki odbori obravnavali in urejali problematiko svojih krajev.

Delegati so se hitro »upehali«

TOZD INLES Ribnica ima skupno z delovno skupnostjo strokovnih služb 30-člansko delegacijo za zbor združenega dela občinske skupščine Ribnica. Ta delegacija izvoli za sedanje občinske skupščine oziroma zbora združenega dela 3 delegate.

Delegacija TOZD INLES Ribnica se je doslej sestala štirikrat, udeležba na sestankih delegacije pa je vedno slabša in hitro pada. Prve se je so se udeležili vsi delegati, druge le še 60 odstotkov delegatov, tretje 42 odstotkov in četrte samo še 26 odstot-

kov delegatov, se pravi le 8 izmed 30 izvoljenih.

Izostanek sta opravičila le 2 delegata (vsak za eno sejo), medtem ko kaže, da manj ostali, da izostanka niti ni treba opravičiti. Zgodilo se je tudi, da se dva izmed po treh izbranih delegatov nista udeležila celo seje zbora združenega dela (ZZD), čeprav sta to nalogo brez pripomb sprejela.

Tak odnos članov kolektiva-delegatov do sprejetih dolžnosti zasluži seveda lahko le grajo. Delegati bi morali prenašati predloge, mnenja in stališča od samouprav-

nih delovnih skupin na seitanke delegacije in nato ZZZD ter poročati delavcem o delu in sklepih delegacije, skupščine in organov skupščine. Zato je povsem pravilna ugotovitev v samem INLES, da je treba delegate, ki se ne bodo udeleževali sestankov, odpoklicati.

Pravilna je tudi druga ugotovitev, da je treba vse člane kolektiva, predvsem pa delegate, izobraževati, izpopolnjevati njihovo znanje, da bodo dobri samoupravljalci in sposobni opravljati naloge in dolžnosti, ki so jim zaupane.

JOŽE PRIMC

PROSTA DELOVNA MESTA!

GRADBENO INDUSTRIJSKO
PODJETJE
„GRADIS“,
LJUBLJANA

vabi k sodelovanju za delo na nuklearni elektrarni v Krškem

- A. „GRADIS“ TOZD strojnoprometni obrat Ljubljana
1. REFERENTA ZA POPRAVILA
– strojni tehnik, zaželena praksa pri poznavanju specifičnosti posameznih vrst gradbenih strojev in kamionov ter rezervnih delov
  2. PROMETNIKA – SŠ
  3. SKLADIŠČNIKA – SŠ ALI KV
  4. VODJE DELAVNICE
– zaželena praksa pri vodenju dela v delavnici za popravila strojev gradbene mahanizacije in kamionov
  5. MOJSTRA ZA POPRAVILA GRADBENIH STROJEV
  6. MOJSTRA ZA POPRAVILA KAMIONOV
  7. VEČ AVTOMEHANIČARJEV ZA POPRAVILA GRADBENIH STROJEV IN KAMIONOV – KV
  8. VEČ KLJUČAVNIČARJEV – KV
  9. STRUGARJA – KV
  10. VARILCA – KV
  11. 3 ELEKTRIKARJE – JAKI TOK – KV
  12. ELEKTRIKARJA – ŠIBKI TOK – KV
  13. VODOVODNEGA INSTALATERJA – KV
  14. VEČ STROJNIKOV TEŽKE GRADBENE MEHANIZACIJE – KV
  15. VEČ ŽERJAVARJEV
  16. VEČ ŠOFERJEV „C“ IN „E“ KATEGORIJE
  17. VEČ MONTERJEV ŽERJAVOV
  18. VEČ STROJNIKOV GRADBENE MEHANIZACIJE KV ALI PRIUČEN
  19. MAZALCA GRADBENIH STROJEV – PRIUČEN DELAVEC
  20. ADMINISTRATORKO – STROJEPISKO

Ponudbe sprejema kadrovski oddelek Gradis TOZD strojnoprometni obrat, Ljubljana, Šmartinska 32, 10 dni po objavi prostih delovnih mest.

B. „GRADIS“ skupne službe – gospodarsko finančna služba

21. GLAVNEGA SKLADIŠČNIKA – SŠ ali KV
22. DVA LIKVIDATORJA FINANČNE DOKUMENTACIJE
23. OBRAČUNOVALCA OD
24. STROŠKOVNEGA KNJIGOVODJO – POKALKULANTA
25. NABAVNEGA REFERENTA
26. BLAGAJNIKA – SŠ
Za delovna mesta pod št. 22. (do 26.) je zaželena srednja šola z nekaj prakse.

C. „GRADIS“ skupne službe – gospodarsko finančna služba

27. VEČ GRADBENIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV Z NEKAJ PRAKSE
28. KADROVSKEGA REFERENTA, SREDNJA IZOBRAZBA
29. UPRAVNIKA NASELJA, SREDNJA IZOBRAZBA

Ponudbe za B. in C. sprejema kadrovska socialna služba podjetja „GRADIS“, Ljubljana, Korytkova 2, 10 dni po objavi prostih delovnih mest.

„LABOD“ tovarna perila
Novo mesto
C. herojev 29

objavlja
naslednja prosta delovna mesta:

1. REFERENTA ZA MEHANOGRAFIJO
Pogoji:
Inženir organizacije dela ali ekonomist z vsaj 5 leti delovnih izkušenj na področju organizacije dela v finančni službi,
2. RAČUNOVODJA TOZD – LOČNA NOVO MESTO
Pogoji:
Višja strokovna izobrazba ekonomske smeri z vsaj 5-letnimi delovnimi izkušnjami na vodstvenih delovnih mestih v finančni službi, ali srednja ekonomska šola z 10-letnimi izkušnjami na vodstvenih delovnih mestih v finančni službi.
3. STROJEPISKO V SPLOŠNI SLUŽBI DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB.
Pogoji:
Srednja ali dvoletna administrativna šola s popolnim obvladanjem strojepisja.
Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za kadre in delovna razmerja najkasneje do 3. 2. 1975.

REJCI PERUTNINE!

KZ NAKLO PRI KRANJU VALILNICA

prodaja enodnevne piščance (nesnice in pittance) vsak torek od 21. januarja dalje.

Sprejemamo naročila!

Piščance pošiljamo tudi po železnici, in to nad 50 živali.

VALILNICA NAKLO

postanite član

vas vabi

Edina revija za Slovence po svetu, njihov stalen most z domovino je revija

RODNA GRUDA

Naročite jo tudi svojim sorodnikom v tujini!

RODNA GRUDA
61001 Ljubljana, p. p. 196
Cankarjeva 1/II

„AVTO MOTO DRUŠTVO KRŠKO

razpisuje javno licitacijo za prodajo osebnega avtomobila ZASTAVA 750, dobro ohranjenega v voznom stanju. Licitacija bo dne 1. II. 1975 ob 9. uri v društvenih garažah na stadionu v Krškem“.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

1945 30 LET 1975 SVOBODE

ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ
OBČINE NOVO MESTO
objavlja

RAZPISE ZA SODELOVANJE NA:

1. Literarnih večerih dolenskih pesnikov in pisateljev
2. Razstavah likovnih del amaterjev občine Novo mesto
3. Literarnem popoldnevu učencev osnovnih šol občine Novo mesto
4. Literarnem popoldnevu učencev srednjih šol občine Novo mesto
5. Občinski reviji gledaliških skupin
6. Področnem srečanju gledaliških skupin
7. Občinski reviji mladinskih pevskih zborov
8. Medobčinski reviji mladinskih pevskih zborov
9. Razstavi likovnih del učencev osnovnih šol občine Novo mesto
10. Reviji godb na pihala Dolenjske
11. Občinski reviji pevskih zborov
12. Reviji narodnozabavnih ansamblov Dolenjske
13. Reviji zabavnoglasbenih ansamblov Doler iske
14. Večeru ljudskih godcev Dolenjske

1.

NAMEN REVIJ, SREČANJ IN RAZSTAV JE:

– razširiti dejavnost na posameznih področjih kulturno-umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja,
– predstaviti občinstvu dejavnost literarnih ustvarjalcev, likovnikov, gledaliških skupin, pevskih zborov, godb na pihala, narodnozabavnih in zabavnoglasbenih ansamblov ter preproste ljudske tvornosti,
– izboljševati in bogatiti vsebinsko, umetniško in izvajalsko raven kulturno-umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja,
– omogočiti medsebojno primerjavo kvalitete predstavljenih literarnih in likovnih del ter izvajalsko raven gledaliških skupin, pevskih zborov, godb na pihala, narodnozabavnih in zabavnoglasbenih skupin,
– vzbuditi med mladino in odraslimi veselje do dejavnosti na posameznih področjih kulturno-umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja.

2.

ČAS IN KRAJ PRIREDITVE, ROK PRIJAVE

1. Literarni večeri dolenskih pesnikov in pisateljev. Prvi bo v Dolenjski galeriji 14. 2. 1975. Prijava do 31. 1. 1975.
2. Razstave likovnih del amaterjev občine Novo mesto. Prva bo 28. 2. 1975 v Novem mestu. Prijava do 14. 2. 1975.
3. Literarno popoldne učencev osnovnih šol občine Novo mesto bo 14. 3. 1975 v osnovni šoli v Škocjanu. Prijava do 28. 2. 1975. 4. Literarno popoldne učencev srednjih šol občine Novo mesto bo 28. 3. 1975 v Dolenjski galeriji v Novem mestu. Prijava do 14. 3. 1975.
5. Občinska revija gledaliških skupin bo v času od 7. do 13. 4. 1975 v Novem mestu, Žužemberku, Dol. Toplicah, Straži in Mirni peči. Prijava do 31. 3. 1975.
6. Področno srečanje gledaliških skupin bo od 21. do 27. 4. 1975 v Novem mestu. Prijava do 15. 4. 1975.
7. Občinska revija mladinskih pevskih zborov bo 10. 5. 1975 v Dolenjskih Toplicah. Prijava do 26. 4. 1975.
8. Medobčinska revija mladinskih pevskih zborov bo 24. 5. 1975 v Novem mestu. Prijava do 13. 5. 1975.
9. Razstava likovnih del učencev osnovnih šol občine Novo mesto bo 24. 5. 1975 v Novem mestu. Prijava do 10. 5. 1975.
10. Revija godb na pihala Dolenjske bo 4. 7. 1975 v Novem mestu. Prijava do 15. 6. 1975.
11. Občinska revija pevskih zborov bo 28. 10. 1975 v Novem mestu. Prijava do 10. 10. 1975.
12. Revija narodnozabavnih ansamblov Dolenjske bo 7. 11. 1975 v Novem mestu. Prijava do 24. 10. 1975.
13. Revija zabavnoglasbenih ansamblov Dolenjske bo 21. 11. 1975 v Novem mestu. Prijava do 3. 11. 1975.
14. Večer ljudskih godcev Dolenjske bo 19. 12. 1975 v Novem mestu. Prijava do 1. 12. 1975.

3.

Za sodelovanje na revijah, srečanjih in razstavah se lahko prijavijo posamezniki ali skupine, obvezno pa morajo sodelovati tiste skupine, ki prejema dotacijo ZKPO Novo mesto.

Vsi, ki se bodo prijavili za sodelovanje na revijah, srečanjih in razstavah, bodo pravočasno prejeli podrobnejša navodila.

Strokovne posle posameznih prireditelj bodo opravljale posebne strokovne komisije, organizacijske posle pa IO in tajništvo ZKPO občine Novo mesto.

Vse informacije v zvezi z revijami, srečanjih in razstavami daje tajništvo ZKPO občine Novo mesto, Novo mesto, Prešernov trg 5 (tel. 22-371).

ZVEZA KULTURNO-PROSVETNIH ORGANIZACIJ
OBČINE NOVO MESTO

ZZD N. mesto – TOZD ZDRAVSTVENI DOM ČRNOMELJ

razpisuje licitacijo za odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

– REŠEVALNI AVTO KOMBI IMV,
– 2 OSEBNA AVTOMOBILA ZASTAVA 750.

Licitacija bo 1. 2. 1975 ob 8. uri za družbeni sektor, ob 9. uri pa za zasebnike, in sicer v Zdravstvenem domu Črnomelj.

KUPUJTE SREČKE EKSPRESNE LOTERIJE

KI JO SAMOSTOJNO PRIREJA
LOTERIJSKI ZAVOD SLOVENIJE

V VSAKI SERIJI 1.000.000 SREČK

286.520 DOBITKOV V VREDNOSTI 3.000.000 DIN

MED NJIMI JE 20 DOBITKOV PO 10.000 DIN

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 23. januarja – Alfonz Petek, 24. januarja – Frančiška Sobota, 25. januarja – Trpimir Nedelja, 26. januarja – Tit Ponedeljek, 27. januarja – Angela Torek, 28. januarja – Tomaž Sreda, 29. januarja – Valerij Cetrtek, 30. januarja – Martina

LUNINE MENE

27. januarja – ob 16.09 ščip

KINIO

BREŽICE: 24. in 25. 1. ameriški barvni film „Super fley“, 26. in 27. 1. španski barvni film „Njena zadnja pesem“, 28. in 29. 1. zahodno nemški barvni film „Džimi se bliža mavrici“.
CRNOMELJ: 24. 1. francoski barvni film „Ognjevita ljubezen“, 26. 1. italijanski barvni film

„Maščevalec iz Karoline“, 29. 1. slovenski barvni film „Let mrtve ptice“.

KOSTANJEVICA: ameriški barvni film „Nevarna misija“.

KRSKO: 25. in 26. 1. angleški barvni film „Strah v noči“, 29. 1. italijanski barvni film „Vrnitev osamljenega revolvera“.

METLIKA: 24. do 26. 1. ameriški barvni film „Potovanje z mojo teto“ in „Karate jekleni mladenič“, 29. in 30. 1. jugoslovanski barvni film „SB zapira krog“.

MIRNA: 25. in 26. 1. Doktor v rdečem plašču“.

NOVO MESTO: od 24. do 26. 1. nemški barvni film „Dekle iz Hon Konga“, od 26. do 27. ameriški barvni film „Carobna pajčevina“, od 28. do 30. 1. italijanski barvni film „Pustolovca v zraku“.

RIBNICA: ameriški barvni film „Dvojčica zla“.

SEVNICA: 25. in 25. 1. „Predstava Hamleta v Mrduši donjoj“, 29. 1. Petorica za pekel.

TREBNJE: 25. in 26. 1. ameriški barvni zgodovinski „Kromwell“.

zakonski par ali fanta. Resne ponudbe pošljite na naslov: Zabnica 23, p. Zabnica pri Kranju.

POROČNI PRSTANI! – Najlepše darilo za Vašo nevesto vam pripravi zlatar v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

PREKLICI

STANE PAVLIN iz Dol. Kamenc 56 prepovedujem vsakršno vožnjo čez moje dvorišče in vrt. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjali.

ALBIN, STANKO IN TONČKA LI-PAR, Dol. Maharovec 10, Sentjerne, prepovedujemo delanje kakršnekoli škode po naših njivah, travnikih in gozdovih. Kdor tega ne bo upošteval, ga bomo sodno preganjali.

ANGELA KUPLNIK, Mirna 105, opozarjam ženski na Mirni, da preneha z lažnimi govoricami o moji pokojni teti Frančiški Božič. Če tega opozorila ne bosta upoštevali, ju bom sodno preganjala.

MARIJA BREGANT, Vel. Poljane 7, Škocjan, prepovedujem vožnjo po mojem gozdu v Vel. Poljanah pri Gmajni in pašo po mojem vrtu v Gmajni. Kdor prepovedi ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

NEŽA ŠKEDELJ in ANICA ŠTUB-LJAR, Krvavci vrh 18, Semič, prepovedujeva vožnjo po vseh njivah v Lokah pri Metliki. Kdor tega ne bo upošteval, ga bomo sodno preganjali.

ALOJZ STRBENC, Ragovska 8, Novo mesto, preključim vsebino članka „DENARJA SE – BRANIJO“, objavljenega v Dolenjskem listu dne 9. 1. 1975, št. 2, stran 5, ker ne ustreza resnici. Taksistoma namreč nisem ponujal 50 oz. 100 din za vožnjo do Ločne. Res je le to, da sta mi taksista povedala, da v času, ki je bil na razpolago, zaradi gostega prometa ne moreta priti do Ločne.

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama in prababica

ANA RATAJ iz Mačkovca

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem in vaščanom za vence, cvetje in izrečeno sožalje, tovarni zdravil Krka, Plinarni in Železnici Ljubljana, duhovščini iz Otočca in Novega mesta za poslovljene besede in opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste jo spemili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: sinovi in hčerke z družinami ter drugo sorodstvo

Ob nenadni izgubi naše drage mame, stare mame in tete

MARIJE ČERVAN iz Goriske vasi pri Mirni peči

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo spemili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni vaščanom, kolektivni Beti Mirna peč, ZB Novo mesto ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zalujoči: sin Lojze z družino in drugo sorodstvo

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, tasta, brata, strica in svaka

MIHAELA PIRNATA pek. mojstra v pokojni iz Šentlenarta 121

se najtopleje zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za darovane vence, ustno in pismeno izražena sožalja in obilo spremstvo do njegovega poslednjega doma. Predvsem pa naj velja najprišrečnejša zahvala mojim najbližjim dobrim sosedom za vso veliko in nesebično pomoč, ki so mi jo nudili v teh težkih trenutkih. Lepa hvala tudi godbi Celuloze iz Krško.

Zalujoči: žena Mira, otroci: Olga, Boris, Frida, Zofka z družinami, brata Lojze in Pepče ter sestre Ivanka, Pavla, Milka in Mihelca z družinami in drugo sorodstvo
Brežice, Kranj, Krško, Ljubljana, Raka, Toronto, New York, Cleveland

Ob nenadni izgubi naše drage žene, matere, sestre, babice in prababice

HELENE JAKŠE z Boričevega

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, znancem ter vaščanom za podarjene vence in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni župniku za opravljeni obred, ter kolektivom IMV Novo mesto, GG Novo mesto, Industriji obutve ter Steklu Ljubljana. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Zalujoči: mož, otroci z družinami, vnuk Ivan z družino, sestri in drugo sorodstvo

Tiho, mirno in spokojno, kakor je živela, tako nas je tudi za vedno zapustila

BERLOGARJEVA MAMA iz Malega Orehka

Prav lepo se zahvaljujem vsem, ki ste ji v njeni bolezni kakorkoli pomagali ter jo v velikem številu spemili na njeni zadnji poti. Najlepša hvala vsem za vse.

Vsi njeni

Po težki in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož ter oče in stari oče

JOŽE MEDLE upokojenec iz Brusnic

Iskreno se zahvaljujem sorodnikom, prijateljem, znancem, župniku za obred in posebno sosedom ter vsem, ki so mu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spemili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Franciška, sinova Jože in Tone z družino, hčerke Marija, Nelica, Fanika z družinami ter drugo sorodstvo

Ob nenadni izgubi naše drage mame, stare mame in sestre

TEREZIJE PAVLIČ iz Orehovice pri Šentjerneju

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo v tako velikem številu spemili na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala kolektivom IMV, Davčni upravi, pljučnemu oddelku bolnišnice, gasilskemu društvu in župniku za opravljeni obred. Iskrena hvala vsem.

Zalujoči: otroci Pepca in Ivan, Lojze z ženo, Milka z možem, Rezka, Tončka in Albin z družinami ter sestri Pepca in Tončka z družino ter drugo sorodstvo

Po dolgi in mučni bolezni nas je v 80. letu starosti za vedno zapustil naš dragi ata, stari ata, brat, tast, svak in praded

FRANC FABJAN iz Dol. Toplice 42

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste ga spemili na zadnji poti, mu darovali vence in vence ter nam izrazili pismena in ustna sožalja. Posebno se zahvaljujem za vso pomoč sosedom Micki Strniša, Prahovim, Kaščkovim in Rajkovim. Hvala predsedniku PGD Dolenjske Toplice za poslovljeni govor ter hvala vsem gasilcem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se tudi podjetju Autocommerce Ljubljana za podarjeni venci. Hvala tudi vsem trem duhovnikom za spremstvo in opravljeni obred ter ganljiv govor. Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: sin Jože z družino, hčerke Anica, Mimica in Slavka z družinami, bratje in sestre z družinami ter drugo sorodstvo

Namesto venca na grob pokojnemu očetu Anice Šiler, delavke trgovskega podjetja Dolenjka Novo mesto, poklanja trgovsko podjetje Dolenjka 500,00 din Zvezi slepih Novo mesto. Za poklonjeni znesek iskrena hvala. Zveza slepih Novo mesto.

ZAHVALA

Ob izgubi naše dobre mame in stare mame

MARIJE LOKAR roj. STARIC

se zahvaljujem za darovane vence, cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti, dobrim sovaščanom ter župniku za obiske in opravljeni obred. Enako hvaležni smo tudi širšemu sorodstvu, sodelavcem iz Intertrade in IC Litostroj ter ostalim znancem in prijateljem v Ljubljani.

Sinova Jože in Martin z družino, hčerke Mimi, Fani in Anka z družinama ter Vida z možem

Dolnje Karteljevo in Ljubljana, 17. januarja 1975

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, deda in praded

JANKA POPOVIČA iz Bršina

se zahvaljujem vsem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti, mu podarili vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna hvala sosedom Popovičevim – Čukovim za pomoč, tov. Mrazu za poslovljene besede, pevcom, organizacijama ZB Novo mesto in Radato vici, tovarni zdravil Krka in duhovniku. Zahvaljujem se dr. Zoriču in sestri Mariji za večletno zdravljenje. Naša prisrčna hvala zdravnikom, sestram in strčnemu osebju kirurškega oddelka, ki so mu lajšali trpljenje v zadnjih dneh njegovega življenja.

Zalujoči: žena Danica, sin Janko, hčerki Marija in Dragica z družinami

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage mame, stare mame, prababice, sestre in tete

ANE SENIČAR

iz Malega Slatnika

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, avtoparku in sindikatu tovarni zdravil Krka, sosedom za vso pomoč, tov. Andoljšku za poslovljene besede, kaplani za opravljeni obred ter vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so jo v tako velikem številu spemili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: sinovi Ciril z družino ter Milan in Albin z ženama, brat in sestra z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in mučni bolezni nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in stric

JOŽE TUTIN

iz Gabrja 19

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, darovali pokojniku vence in cvetje ter ga v velikem številu spemili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala dr. Miru Vodniku, ki mu je v času bolezni lajšal bolečine, kolektivom Novoteks, IMV Novo mesto za podarjene vence, za izrečeno sožalje in spremstvo do pokojnikovega zadnjega doma. Prav tako se zahvaljujem domači organizaciji ZB NOV Gabrje za podarjeni venci in govorniku Francu Luzarju. Hvala župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Marija, sinova Tone in Stane z družinama, hčerke Marija, Pepca in Ančka z družinama ter sestra Rezka

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jek, Vlado Silvester, Zvezd Pezelj, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Zoran. UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janoš Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 3 din – Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (vključno z ustreznimi davki) – Devizni račun št. 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za večje druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975 – Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/75) od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-227 – Nenačinjeni rokopisi in fotografije ne vračamo – Časopisni stavek in tisk: Ljudska pravica Ljubljana

mali oglasi

SLUŽBO IŠČE

SPREJEMAM naročila za vsa zidarstva dela. Adam Papaj, Šolska 10, Novo mesto.

STANOVANJA

MIRNA uslužbenka išče sobo v Krškem za dobo enega leta. Lahko plačam vnaprej. Naslov v upravi lista (187/75).

ODDAM opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (190/75).

ODDAM opremljeno sobo dvema fantoma. Naslov v upravi lista (202/75).

V NOVEM MESTU ali bližnji okolici vzamem v najem stanovanje ali manjšo hišo. Ponudbe po telefonu 22-436 do 14. ure. Možnost predplačila za daljšo dobo.

ODDAM v Novem mestu sobo študentu ali dijaku. Naslov v upravi lista (149/75). Ogled od 15. ure dalje.

ODDAM opremljeno sobo, 4 km od Novega mesta pri avtobusni postaji, osebni, ki bi 14 dni v mesecu pazila na otroka. Naslov v upravi lista (161/75).

Motorna vozila

PRODAM traktor Pasjali 18 KS. Martin Bratkovič, Apnenik 2, Sentjerne.

PRODAM FIAT 750, letnik 1964 za 2.000 din. Dušan Zibert, Zagrebška 19, Novo mesto.

PRODAM BMC Austin 1100. Franc Vodopivec, Brežice, 21. maja 28.

PRODAM avto Warthburg, letnik 1968. Cena ugodna. Možnost odplačila na obroke. Naslov v upravi lista (186/75).

FIAT 1300, letnik 1964, registriran za leto 1975 prodam ali zamenjam za zastavo 750. Osovnikar, Taborniška 15, Sevnica.

PRODAM austin 1300 po delih ali komplet, letnik 1969. Šobar, Ragovska 16, Novo mesto.

PRODAM VW 1300. Telefon 22-522, popoldan.

PRODAM zastavo 750 lux, letnik 1971, zelo dobro ohranjeno, prevoženih 43.000 km. Ima vgrajeno anteno, nove radialke in plačano zavarovanje ter registracijo do avgusta 1975. Cena 1,8 plačljiva delno s posojilom. Naslov v upravi lista.

PRODAM avto Zastava 750, letnik 1969, obnovljen, prevoženih približno 45.000 km, in enoosno prikolico nosilnosti do 1.500 kg, primerno za manjše traktorje, (Posjali). Ogled vsak dan po 16. uri. Franc Bebar, Podgljino, Sentjanž.

PRODAM zastavo 750, letnik 1968, motor generalno obnovljen. Cena 6.000 din. Kraševac, Jelše 4, Otočec.

PRODAM dobro ohranjeno škodo 100 L, letnik 1971. Ogled popoldne. Nečemer, Cankarjeva 1 a, Krško.

PRODAM

PRODAM pevsko ozvočenje Davoli 160-vatno in ritem bobne. Anton Springer, Karlovička 17, Novo mesto.

UGODNO prodam kombinirano omaro in dva manjša fotelja. Naslov v upravi lista (191/75).

PRODAM dobro ohranjen pletilni stroj Singer. Cena 5.000 din. Naslov v upravi lista (200/75).

POSEST

V SEMIŠKI GORI nad tunelom ob cesti prodam zelo dobro oskrbovan majhen vinograd v velikosti 700 m². Prostor nad cesto je tudi za vikend. Naslov v upravi lista (198/75).

UGODNO prodam vinograd v velikosti 3836 m² (od tega je 550 m² njive). Parcela je ob cesti, približno 500 m od centra Bizeljskega. Možnost gradnje. Naslov: Marija Pinterič, Bizeljsko 97, pošta Bizeljsko. Informacije tudi na telefon: Sevnica 74-036, Škofja Loka 61-974 in 61-114.

PRODAM 10 arov vinograda v Semiču (Farovška gora). Ana Bohte, Dol. Lakovnice 4, Novo mesto.

PRODAM v centru Crnomlja takoj vseljivo stanovanjsko hišo z dvema lokaloma in garažo. M. A., Crnomelj, Staneta Rozmana 18. VINOGRAD (10 arov) blizu železniške postaje Semič prodam. Ponudbe: Alojz Škedelj, Kot 38, Semič.

PRODAM smrekov gozd (1 ha 4 a) ob glavni cesti Metlika-Gradac. Nenad Zupanič, Ljubljana, Tržaška cesta 39/1, telefon 63-004.

KUPIM

KAVČ ali posteljo in omaro, dobro ohranjeno, kupim takoj. Naslov v upravi lista.

RAZNO

IŠČEM upokojenca, ki bi šel na podružnico za zvonjarja. Na razpolago je skromno stanovanje na lepem kraju, 40 arov njive in nagrada po dogovoru. Interesenti, pridite na ogled! Mali vrh 8, Mirna peč.

NA HRANO in stanovanje vzamem po službi (preskrbim tudi službo)

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 23. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za šolarje. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Viktor Hrovatin: Breške so pomembna surovina na Fructal. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 19.40 Minute z ansambлом Francija Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 23.05 Literarni nokturmo.

PETEK, 24. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za šolarje. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Albin Stritar: Koliko zemlje je že zbrane v zemljiških skupnostih pri občinah. 12.40 Popevke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 19.40 Minute z ansambлом Fantje treh dolin. 19.50 Lahko noč, otroci! 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 23.05 Literarni nokturmo.

SOBOTA, 25. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.40 Ob bistrem potoku. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 NEDELJA, 26. JANUARJA: 8.07 Veseli tobogan. 9.05 Se pomnite tovariši. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.03 Radijska igra - Ivan Klíma: Klara in dva gospoda. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturmo.

PONEDELJEK, 27. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisanje pravljic in zgodb. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Mirko Leskošek: Stanje na področju oskrbe z gnojili. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturmo.

TOREK, 28. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.30 Pojo mladi vokalni ansambli. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Dušan Terčej: Kako čistimo vino? 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturmo.

SREDA, 29. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade svedovec. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Albin Stritar: Koliko zemlje je že zbrane v zemljiških skupnostih pri občinah. 12.40 Popevke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 NEDELJA, 26. JANUARJA: 8.07 Veseli tobogan. 9.05 Se pomnite tovariši. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.03 Radijska igra - Ivan Klíma: Klara in dva gospoda. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturmo.

tujine. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto vrtljak“. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampača.

RADIO BREŽICE

CETRTEK, 23. januar: 16.00-16.30 - Napoved programa, poročila, turistični napotki, Nove plošče RTB. 16.30-17.00 - Aktualnost tedna, obvestila in reklame. 17.00-18.00 - Glasbena oddaja Izbrali ste sami.

SOBOTA, 25. januar: 16.00-16.30 - MALO ZA VAS - NEKAJ ZA VSE. 16.30-17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja. 17.00-17.30 - KRONIKA, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam, Za naše najmlajše, Iz naše glasbene šole. 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m.

NEDELJA, 26. januar: 10.30 - Domače zanimivosti, - V brežiški občini smo izglasovali krajevni samoprispevek za modernizacijo cest, - Za naše kmetovalce: ing. Jurij Mamilovič - O zimskem škropljenju sadnega drevja, - Pogovor s poslušalci, - Obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.00-16.00 - Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 28. januar: 16.00-16.30 - Napoved programa, srečanje z ansambлом Miroslava Berte, Poročila, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Novo v knjižnici. 16.30-17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila in reklame, filmski pregled. 17.00-18.00 - MLADI ZA MLADE.

19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturmo.

CETRTEK, 30. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Se pomnite tovariši. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jasna Stekar: Voluminozna krmila v obrobkih za plemenske svinje. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturmo.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 26. januarja: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 Vrednost naših medsebojnih odnosov - 11.10 „Iz slovenske glasbene zakladnice“ (I. del) - 11.25 „Kmetijski nasveti“ - 11.35 Minute z Mikisom Theodorakisom - 11.45 „naš razgovor“ - 12.00 „Za vsakogar nekaj“ - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 29. januarja: - 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 „Po domače“ - 16.45 „Tehnika in mi“ - 16.55 „Iz diskoteke naših poslušalcev“ - 17.30 mladinska oddaja - Mi mladi, kakšni smo, kaj hočemo, kaj moremo in kaj moramo (Konferenca mladih delavcev) - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 1. februarja: - 16.00 SOBOTNI VRTILJAK - 16.15 Pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo

CENTER POKLICNIH ŠOL KOČEVJE
razpisuje prosta delovna mesta

1. UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA
2. DVEH KLJUČAVNIČARJEV

Pogoji:
Pod 1.
a) poklicna kovinarska šola in tehnična šola
b) poklicna kovinarska šola in pet let prakse
pod 2.
poklicna kovinarska šola

Pismene prijave pošljite do 31. 1. 1975 na naslov Center poklicnih šol, Kočevje, Ljubljanska 12.

DELO NA POŠTI!

PTT PODJETJE NOVO MESTO
objavlja več prostih delovnih mest

PRIPRAVNIKOV V MANIPULACIJI
z dovršeno srednjo šolo na naslednjih poštah:

- ČRNOMELJ KRŠKO
- METLIKA
- NOVO MESTO
- SEVNICA
- VINICA PRI ČRNOMLJU

Pismene prijave na objavljena delovna mesta sprejemata v roku 8 dni po objavi upravi TOZD in PTT promet Krško (tel. 71-200), kjer se dobijo tudi vsa pojasnila.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

vo pirkovič:

o svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

27

Borutova patrolja se je pognala vprek čez gozdovič prevesi proti Sentiernju, so partizani stara Lapanska pot, ki drži od Vrhpolja na Gorjanci. Prvi voz z vinom se je partizanom že izmuznil in ušel. Patrolja se je na robu gozda skrila v gosto grmovje. Po klanecu so se bližale druge lojtrnice z dvema sodoma, katerih vsak je držal po pet ali šestst litrov. Na sprednjem je ošabno vztrajal jezditeljski agent, vinski tat in divji lovec Lojze so mu vsele bombe. Trije stražarji, ki so posedali na vozu, so bili oboroženi s puškami. Voznik Jankov z Mihovince, je nemiren vihtel bič nad poslušalci, kakor da sluti nevarnost. „Streljajte!“ je pridušeno vzkliknil komandir vozovnika, ki se je divje otepaj. Hotel je zivega lovca je padel kakor pričevanje. Presenečeni divji skoki je šinil čez njive in zginil v brezoviškem gozdviču. Za petami so mu sledili stražarji. Ferdo je povesil puško in bil v hipu za komandirjem na cesti. Zgrabil je konje za uzdo in jih vlekaj na stranski kolovoz proti Gorjancem. „Jaz sem pošten, fantje, saj me poznate, saj poznate našo hišo,“ je ves iz sebe vzklikal in prostest nehal otepati. „Zdaj bodi tiho,“ mu zapreti Borut, „sedaj nimamo časa, boš že potem povedal!“

„Mi niso dali niti puške, sem samo kuhar,“ moleduje in prepričuje legist partizane in kaže bič - za pasom pa so mu vsele bombe.

Kolona belih plenilcev, ki je prihajala po klanecu, se je ustavila. Oficirji z najbližjega voza so se razkropili na vse strani. Tudi komandant Kranjc se je s kuratom in zdravnico pognal s svojega gosposkega zapravljičevca in se z begom čez polja skušal rešiti proti Loki. Voznik je, otepaje z bičem, obrnil konje in s praznim vozom v diru zginil nazaj v vas. Štabna četa, ki je varovala pohod, se je pod partizanskimi krogi razšla. Četa je bila na mah prazna.

Iz vasi se je tisti trenutek prikazal kolesarski oddelek, kakor da plenilske kolone ne bo konca. Videč zapuščeni voz s konjem sredi prazne ceste in ko so se usule partizanske krogle, so odvrgli kolesa in pobegnili nazaj med hiše in vaške sadovnjake. Zadnji se je za njimi poganjal po eni nogi; z drugo, ki je ni mogel sneti iz pedala, je vlekel za seboj prevrnjeno kolo. Še vedno ni počila nobena legistična puška.

Patrulja je medtem potegnila zasneženi voz s sodi na ilovnati lapanski kolovoz, kjer je v globokem blatu zagazil. Zgodila se je še druga nesreča: partizanska krogla je ranila v vrat konja. Curek krvi je obil komandirja. Eden od Križevcev je sprejal konja od zapuščene voza na cesti, da bi ga prepregel namesto ranjenega na kolovozu. Reševanje plena je patroljo predloilo zamudilo.

Od Brezovice in z Zvabovskega so se oglasile puške. Iz tamkajšnjih postojank je prihajala razbiti Kranjčevi koloni pod Prevolami pomoč. Tudi razpršeni legisti štabne čete so se v Stari vasi začeli zbirati. Nekateri so se povzpeli na va-

ške kozolce in začeli od tam streljati. To je bilo prvo znamenje odpora razbitega sovražnika.

Partizanom je pretela nevarnost, da se bodo znašli v križnem ognju. Vodnik patrolje je uvidel, da zajetega voza ne bodo mogli rešiti. Plen je bilo treba uničiti. Pognal je kravi kroglo med robove. Žival je s prvimi nogami počasi zdrknila na kolena, strelja z glavo in padla. Pobili so tudi konje in prestrelili sode. Čepe je odneslo, vino je v dolgih, penecih se curkih brizgalo na vse strani. Partizanska petorica je z ujetim legistom odhajala po lapanskem potu.

Razbita bela štabna četa jim ni sledila. Sploh se ni več pokazala iz vasi. Oni z Brezovice in Zvabovskega pa so partizane spremljali od daleč, po zvabovskem grebenu proti Jelšam.

Legistična kolona se zaradi bojazni, da povratek ni varen, ni vrnila v postojanko na Brezovico. Zatekla se je k mali posadki na trdnjavskem Gracarjevem turnu. Komandant se je odločil, da bo od tam, in ne z Brezovice, kakor je bilo v načrtu, krenila čez nekaj dni z Italijani v veliko ofenzivo v Gorjance, ki so jo v Novem mestu naglo pripravljali. V bataljonsko poveljstvo na Brezovici se je s spremstvom prebil samo poročnik Milan Kranjc.

Po povratku Borutove patrolje na Kiro so partizani zaradi varnosti zasedli dohode proti Vrhpolju. V zajetega legista se je pognal mlad fant, ki je pravkar ušel iz legistične ječe. Kocjana je udaril po obrazu, da ga je pri prič občila kri. „Tudi ta me je tepel na Brezovici,“ je ogorčen pokazal legista.

Fant svetlo kostanjevih las, modrih oči in še nedorastle postave je bil partizanski kurir. Bilo mu je komaj sedemnajst let. Bil je ves črn od podplut in otekel, da je s težavo odpiral oči. Povedal je, da je Anton Jerman iz Gorenje vasi pri Šmarjeti, da so ga pred dnevi po izdaji nekih ženskih v šmarjeških krajih legisti ujeli, medtem ko je njegov tovariš ušel. Skozi Škocjan so ga pripeljali na Brezovico in ga pretepli, „da ni ostalo nič zdravega na njem“. Pripravljali so se, da ga bodo ustrelili. Ujeli so ga 23. ali 24. oktobra.

Partizani niso nikoli izvedeli, da ni bil begunec niti Jerman niti doma iz šmarjeških krajev. Morda je hotel zabrisati za seboj sledove, da je bil že v sovražnikovih rokah, ali pa prihraniti staršem skrbi in jih obvarovati pred preganjanjem.

Mladi kurir je bil Rado Kompare iz Ljubljane, sin železniškega nadzornika iz Erjavčeve ulice. Bil

je dijak pred malo maturo. Že od zgodnje pomladi je domačim skrivaj uhajal ponoči s puško stražit partizanske položaje na Barju. 25. maja je odšel v gozdove na Krimu.

(Iz Gorjanskega bataljona je Rado Kompare, s partizanskim imenom Dane, odšel na Primorsko. Bil je zopet ujet. Domači so dobili njegovo pismo, naj mu v tržaške zapore pošljejo šolskih knjig, da se bo pripravil za maturo. Zopet je iz ječe ušel. V decembru 1943 je bil v Vojkovi brigadi pri Gorici težko ranjen, da je moral zamenjati posle brigadnega komisarja z intendantskimi. Ko so domači dobili njegovo zadnje pismo, je bil že mrtev. Padel je 4. januarja 1944 v partijski šoli v Zireh.)

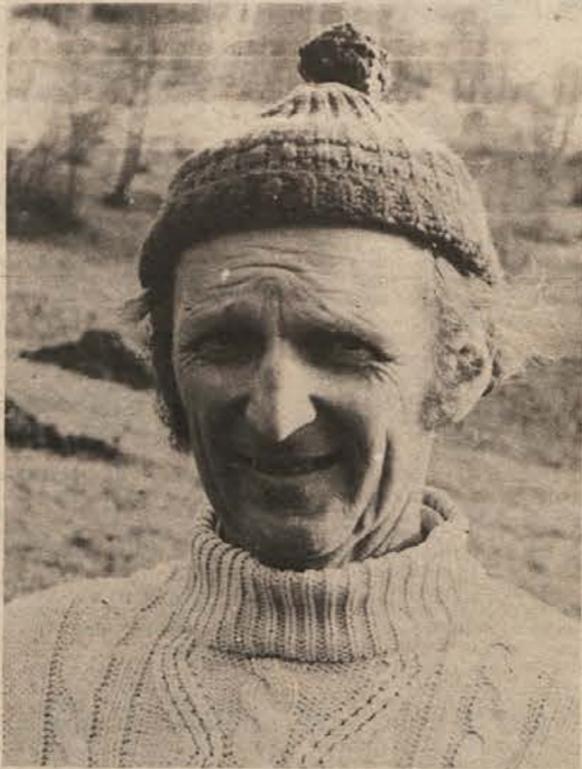
Drugi dan po znameniti bitki pri Prevolah, 27. oktobra zjutraj, je legistična patrolja z Brezovice s surovim Erjavčevim z Loke aretirala v Šmarju Zagorčevu družino, gospodinjico, hčerki Francko in Albino in sinova Tineta in Franca. Kot talce so jih zaprli v klet štabne postojanke v Gregoričevi hiši.

Straha je Francko odpeljal h komandantu. Sedaj so jo že tretjič zaprli na Brezovici, pa jo tudi že kaznovali, pogojno na leto dni zapora.

Poročnik Kranjc je bil še vedno ves iz sebe zaradi sramote, ki jo je bil doživel na svojem roparskem pohodu. Dekletu je izročil pismo za partizane in naročil:

„Hodi, kot veš in znaš, glej, da pripelješ zajetega Jožeta Kocjana, potem bomo izpustili tudi vašo družino. Kar se bo zgodilo s Kocjanom, bomo naredili tudi z vami.“

Zagorčeve stražarji Jon na Kiri ni pustil v taborišču. Ko je pri njem čakala na odgovor, je videla, da odhajajo legisti z Brezovice na Gracarjev turn, „čakat ofenzive“, kot je pozneje slišala. Na Brezovici so legisti pustili samo manjšo stražo. To je Zagorčevu napotilo, da je s partizanskim pismom tudi sama krenila na Rudežev grad. Tam so kurirko čez noč zaprli v grajsko vozo. V mrčni hištrni je našla kakih petinšestdeset let starega človeka s štirinajstletnim otrokom. Pripeljali so ju bili iz belocerkovskih krajev, verjetno iz iste hajke, v kateri so zajeli tudi partizanskega kurirja Kompareta. Starec je bil na koncu svojih moči. Ni se mogel več niti premikati niti govoriti. Pred tremi dnevi so ga bili strahotno pretepli in izmučili. Prestrašeni otrok pa je ves čas samo neutolažljivo jokal. (Franca Zagorc, por. Unetič, Kostanjevica, 23. jan. 1949.)

Ja, kaj pa ti veš, poba!

Ne bi mogel reči, da je to žalostna zgodba. Je pa nedvomno dolga, utrujajoča, dolga celih štirinajst let...

„Ja, kaj pa ti veš, poba, kaj pa ti veš, kaj je življenje?“ je rekel Niko Golaž in me trdo pogledal. „Celih štirinajst let sem na tujem. ‚Auslander‘. A nikoli se jim nisem dal. Ja, kaj pa ti veš poba, kako mi je včasih gori v Nemčiji, kako zakolnem. Takrat se vedno spominam na mojo Belo krajino, na breze, na vasi, nanizane ob cesti in na življenje v njih. Pred očmi mi zapleše v trenutkih stiske življenje v zaselkih. Da, naše vasi so kot brhke neveste. V njih se rojevajo Belokranjci, čudoviti ljudje. Ideje. ljubezen, zavest, delo, ljubezen do domovine, vse to je prečistilo naše vasi. Včasih, da, včasih nam je bilo lepo. Bili smo mladi. Imeli smo svoje veselje.

Ja, kaj pa ti veš, poba! Kako lepo je bilo po težkem delu. Zbrali smo se možaki po prašni žetvi v gostilni. Koliko smešnic smo razdrli, koliko pesmi zapeli, načrtov sestavili! In potlej, ko smo se ustavili pod okni... Ja, kaj pa ti veš, poba...!

Raznežil se je bil zdomec in utihnil. Da mu ne bi pokvaril spominov, sem bil tiho. Imel jih je skrite na dnu duše in v trenutku so se mu razvezali, privreli na usta. Naenkrat me je črno pogledal, oči so se mu zožile: „Ja, kaj pa ti veš, poba! Štirinajst let sem gori. Stirinajst hudičevih let. Nisem se jim dal. Nisem. Vsako leto sem prihajal domov in se

vračal z mislijo: še letos, pa nikoli več. A kaj, leta so minevala, jaz pa sem se vedno tolažil: še letos, še letos...

Kadarkoli sem se vrnil, sem opazil razliko. Vse napreduje, se razvija. Vesel sem, ko vidim na polju mlade ljudi. Močno vesel, kajti polja brez ljudi so polja brez gospodarja. Sinovi zemlje morajo ostajati na zemlji. Le kako bo živela in vračala. Res, tokrat poslednjič: še letos, in adijo tujina! Dovolj moči, dovolj let mi je požrla. Še letos. Za vedno. Preveč lepo je tu, preveč lepo.

Gori ni zanesljivo. Doma na zemlji je. Tam me ne bo pobral volk. Ne, ne glej me tako. Stalno stojijo nad nami, nas gledajo. Mi pa delamo. Kajti mi smo „Auslanderji“. Tujci! Ja, kaj pa ti veš, poba! Vesel bodi, da si tu, da si doma. Gori nimaš s kom govoriti. Doma lahko. Imam dobro ženo. Če ne drugače, se z njo skregam. Gori se nimam s kom. Da, lepo je tu pri nas. Sedem hektarov imam, sedem malih sreč. Sam svoj gospodar sem, sam svoj gospod. Še nekaj mesecev, pa adijo. Še traktor pripeljem. Zemlja me že čaka, me kliče. Potrebne moške roke.“

„Ja, kaj pa ti veš, poba,“ bo rekel gospodar Niko, ko si bo čez leto dni z umazano roko obrisal pot s čela in se zagrizel v zemljo, v svojih sedem malih sreč, ki so ga čakale težkih štirinajst zdomarskih let.

JANEZ PEZELJ

Ohceti kar na tekočem traku

Ena izmed posebnosti Semiča je tudi ta: imajo več parov, ki so se večkrat poročili - Za vse to je »kriva« domača folklor

Brane Knez, prodajni referent v Iskri, in njegova žena Alenka (na sliki), prav tako zaposlena v Iskri, sta samo eden od treh parov, ki so po nekajkratnem svatovanju kot ženin in nevesta v domači folklorni skupini zares stopila pred matičarja.

„Dve leti sva nastopala na semiški ohceti. Poroko sva imela že v Kamniku, Vinkovcih, Crnomlju in Semiču, potem pa še enkrat zares, brez noše,“ je v šali povedal tovariš Knez. In da to ni prvi slučaj, je pojasnila Martina Jakša, ena izmed organizatork in sodelujočih v domači folklorni skupini, odkar ta obstaja.

„Domači svatbeni običaj po semiško smo začeli javnosti predstavljati leta 1945, ko smo nastopili na mladinskem kongresu v Ljubljani. Naslednje leto je bil folklorni festival v Gradcu, potem smo nadaljevali. S prekinitvijo dveh ali treh let od 1957 do 1960 smo vsako leto večkrat nastopali doma in v drugih krajih. Zadnjih deset let se redno pojavljamo tudi na črnomaljskem jurjevanju. Skupina šteje 30 do 34 članov, osrednji osebnosti pa sta ženin in nevesta. Gledamo, da sta to zmeraj dva mlajša in postavna fant in dekle. Ker imamo zaradi velike menjave članstva v ansamblu veliko vaj, veliko nastopov, se nam dogaja, da ženin in nevesta svojo vlogo vzameta zares: konča se pred matičarjem. Leta 1946 sta se tako spoznala in poročila Anton Ancelj in Petriceva Zalika, pred leti sta zaresen par postala Dušan Kočvar in Jožica Tekavec, sledila sta jim Knezova. Upamo, da pa bo „ratalo“ še v četrto,“ pravi Jakša.

Ko se par poroči, pridejo otroci, in dokler so ti majhni, je sodelovanje pri folklori navadno onemogočeno. Zdaj se dogaja, da se pari vračajo k skupini, ko so otroci malce večji. Doživeli so tudi to, da se je par z otrokom vrnil v folkloro. Pašičeva Albinca in Franc sta na primer zdaj svata, ki imata v rokah

pravo svoje „nakolenče“ - otroka, ki ga zahteva običaj.

Da pa pri tej folklori ni vse le rožnato in za šalo vzeto, poskrbijo finančne težave. Lani so člani sami zbrali denar za muziko, sami vedno prinesejo vina in kolačev, potrebnih za vsak nastop. Na gostovanjih, kjer običajno žrtvujejo sobote in nedelje, pa dobijo povrnjene le potne stroške. Ceravno vsak član skupine večkrat poseže v svoj žep, da se običaj lahko obdrži, jim tega ni žal. Taki so Semičani.

R. BAČER

Samo dva dni je bežal

Na Hrastu si lahko oddahnejo, ker je Marjan Hudorovac, oborožen s pištolo, že za zapahi

V prejšnji številki našega lista smo poročali, da je za 24-letnim Marjanom Hudorovcem iz Coklovec razpisana tiralica, ker je v vasi Hrast pri belem dnevu krepko okradel dva vaščana. Hudorovac se je s spremstvom vrnil 14. januarja, ukradel še pištolo, potem pa zbežal. Ne za dolgo!

Na Hrastu so bili ljudje nekaj dni kar prestrašeni zaradi pogostih obiskov Hudorovcev iz Coklovec. Potem, ko je Marjan Hudorovac odnesel Daku Brajčiču 17.000 din, Janku Popoviču pa 9.000 din, se je 14. januarja popoldne vrnil z bratom Jožetom in še dvema dekletoma iste krvi. Kaj se je dogajalo pred Brajčičevo hišo, sta povedala sosed Peter Damjanovič in Jela Belopavlovič.

„Dva Cigana in dve mlajši Ciganki so prišli pred Brajčičevo hišo. Eden je rekel, da je prinesel nazaj ukradeni milijon. Oškodovani Brajčič denarja ni hotel vzeti, zahteval je, naj mu tat vrne vsč. Med prerekanjem so se začeli ljudje zbirati, ker so druge hiše blizu.

Za vse tri je preiskovalni sodnik odredil pripor.

DOLENJSKE TOPLICE - Košarkarji iz Toplic se na novo prvenstveno sezono že sedaj pospešeno pripravljajo. Ker so bili sedaj brez trenerja, so se dogovorili, da bo poslej treninge vodil njihov nekdanji igralec Kušer. Ker je do začetka lige še precej časa, bodo razen treningov odigrali še nekaj prijateljskih tekem z ostalimi ekipami, ki nastopajo v dolenski košarkarski ligi. (D. P.)

ČATEŠKE TOPLICE: SREČANJE SVETOVNIH PRVAKOV?

Brežiška kegljaška sekcija, ki deluje v okviru TVD Partizan, se je po izgradnji sedemstopenega avtomatskega kegljišča v Čateških Toplicah še bolj okrepila. Med tednom lahko člani sekcije nemočno trenirajo, uveljavili pa so se kot dobri soorganizatorji večjih tekmovalj. Člani upajo, da se bo uresničil dogovor, da bo v Čateških Toplicah srečanje aktivnih svetovnih prvakov v kegljanju. (V. P.)

LOVSKI KOLEDAR

Pri Lovski zvezi Slovenije že dve leti uspešno deluje Foto kino klub (FKK) Diana, ki ima sekcijo tudi v Kočevju. Člani FKK Diana so zadnji dve leti izdali koledar, opremljen z barvnimi fotografijami živali, med katerimi so posebej izstopale fotografije, ki jih je posnel član kočevske sekcije Janez Črnač. Za prihodnji koledar so že zdaj pričeli zbirati barvne diapozitive. Vsi posamezniki in podjetja, ki žele koledar z lovskimi motivi za prihodnje leto, ga lahko naroče pri upravi kluba pri Lovski zvezi Slovenije v Ljubljani ali pri kočevski sekciji Diane.

F. BRUS

TRI NOVE ČRPALKE

V Kočevju oziroma v oddaljenosti do okoli 30 km gradi Petrol tri bencinske črpalke. Prva je kar v Kočevju nasproti sedanje črpalke, druga na Dvoru, tretja pa pri Rašici. Ze letos bo verjetno potrebna še bencinska črpalka pri Vasi-Fari ob Kolpi, saj bo do jeseni posodobljena cesta do Broda na Kolpi. Če je ne bo zgradil Petrol, jo bo gotovo INA na hrvaški strani Kolpe. Hkrati s posodabljanjem ceste pri Crnomlju pa bo potrebna črpalka tudi nekje ob tej cesti. Najprimernejši prostor je verjetno pri Brezovici, kjer je križišče cest še za Predgrad oziroma Stari trg, Koprivnik in Nemško loko.

Kozerija

NAJDEJO DELO, KJER GA NI

Nekega dne, ko so ljudje že dremkucali na svojih delovnih mestih, je strelso Repičevo drago, da so ljudje zbežali na plano. Prvi sunek je bil le toliko močan, da so narahlo zavzvenketale sipe, tu pa tam je padla opeka s strehe, malce pa so popokali tudi zidovi na novogradnjah.

Zato pa je bil drugi stres toliko bolj vrazji. Močno je zabučalo, hiše so lezle vase, sesipal pa se je tudi dobršen del Hitrotkala. Ko se je razbežal dim in ko so potihnili kriki preplašenih repičskih babc,

so najbolj pogumni hitro ugotovili, da so uničeni vsi proizvodni Hitrotkalovi prostori, za čuda pa so ostale pisarne nepoškodovane kot devica.

Neposredni proizvajalci so se pobrali domov, pisarniške moči pa na svoje stolčke. Odgovorne glave so sklenile, da bodo po pisarnah delali, da pa bo potrebno postaviti nove proizvodne hale, in to v najkrajšem času.

Tako je tudi bilo: tajnice, referenti, šefi, podšefi, direktorji sektorjev, fakturisti in vsi drugi, ki so jih nastanili po pi-

sarnah, so delali s polno paro. Še več: njihova delavnost se je podvojila: po hodnikih niso hodili, temveč dobesedno tekali, drug drugemu so pulili kljuge iz rok, telefoni so zvonili na vse strani in teleprinter na telefonski centrali je ropotal s takšno ihto, da se je bilo na centrali nemogoče pogovarjati. Dva debela meseca so se sklepali posli, pisale in prepisovale naročilnice, izpostavljali računi, nekateri najbolj vneti so delali tudi nadure, da se je od dela vse kresalo po Hitrotkalo.

Jožič Repič je vse to opa-

zoval in počasi se mu je pričelo svitati v njegovi preprosti, nešolani glavi. Pa se je nekega lepega sončnega dne glasno pogovarjal sam s seboj: „Glej čudo! Že dva meseca nismo naredili niti šiva v našem Hitrotkalo, ti po pisarnah pa delajo marljivo kot čebele. Le kaj neki delajo?“

Ne bom trdil, da je kdo od vodilnih slišal Repičevo glasno razmišljanje, vem pa, da so še isti dan nagnali domov tiste iz pisarn. In delo je teklo nemoteno naprej.

TONI GASPERIČ

Peter Damjanovič in Jela Belopavlovič, Brajčičeva sosedna Hrastu pred hišo, kjer sta bila očitnica dogodka, ko sta Hudorovac obiskovalni sodnik ukradel denarja, vzela pa sta pištolo. (Foto: Ria Bačer)

Ne nasilje, ampak ka

14. januarja so v svoji hiši v Silovcu v breziški občini našli mrtvega 48-letnega Rada Kerina. Kmet je živel sam, bil pa je težak bolnik in kronični alkoholik. Ker ga ni bilo na spregled, so sosedje obvestili milicnike, ki so prišli v hišo skozi okno. Kerina so našli mrtvega v kuhinji na tleh, kjer je bilo vse razmetano in krvavo. Sprva so

mislili, da gre za nasilje, je naslednji dan strelski komisija s sodnim izvedencem ugotovila, da je imel napad. Skušal je rešiti in poklicati pomoč, je prej zadela možganska Gre torej za naravno smrt ugotovitvah komisije je izključeno.

„Kamor pridem, povsod mi ponujajo ljudje ‚grip-hin‘ ali po domače ‚sopel‘, da sam lahko srečen, ker k nam prišla ta prekleta gripa, saj se je vse podražilo za dinar, kakor ga že obrabijo za pijačo ga zmeraj zmeraj ka.“

Tako je te dni med bistroumnimi Ribničani ob dobri domači kupa gostilni „Pri Cenetu“ v niki in preganjal gripo.

„No, da,“ se je hih, „saj boljšega zdravila za gripo proti gripi ne dobimo, saj niti doktorji ne vedo.“

PROSENIK 12 TOČK

Prejšnji teden Krmelju odigrali hitropotni za mesec januar. Na dvojni turnirju je nastopilo 8 ekip. Zmagal je Prosenik. Zbrali so 12 točk. Sledje: Šlibar 11, Dobro Pogačnik 7, Zupanc 7 točk (D.)

V gorah okoli 40.000 ljudi

Pred kratkim je planinska založba pri PZS izdala vodnik za našo transverzalo. Dostopni so še vsi planinski društveni Dolenjskem. Vodnik „Slovenska planinska pot“ je delo vilih avtorjev in sodelavcev. Zajema izčrpen opis slovenske planinske transverzale in jene poti, s katero spozna, jo prehodi, domala ves slovenski svet.

To je četrta izdaja vodnika, dokazuje, da se Slovenci zanimajo za našo transverzalo. Dostopni prehodilo že 1800 planincev, gotovo jih po njej hodi še več. To dokazuje 12.000 prehodov, dnevnikov pa 15.000. Po ocenah hodi po slovenskih planinskih transverzalah okoli 40.000 ljudi. Novi vodnik bo nedvomno povečal zanimanje za množično in vse bolj priljubljeno rekreacijo v gorah.

Nova izdaja vodnika so bolj na potrebne podatke za naše valce transverzale in njenega vodnika - razširjene poti. Manj so razgledov in podobnega na daljši stezi za trim. Pomembna vodnika je nova kartografska mat je prilagojen drugim vodnikom, ki jih je dostel izdala založba. Na tiskovni konferenci so predstavili najnovejšo obliko planinskih knjžic, so delavci obljubili, da bodo do naslednjega meseca izdali Kamniških in Savinjskih

ZARADI LJUBEZNI V SMRT

DANES

KAJ JE NOVEGA

DOBER DAN,
DOLENJCI

28. 1. '75
30 PRILOGA

DANES

GRADOVI IN
USODE
GRABEN

TRDINOVI
NOTESI

DANES

Pod naslovom KAKOR LASTOVKA SE VRAČAM objavljamo na tretji strani današnje priloge zapis o lti, ki živi zdaj v Hannoveru, pa je pred šestimi desetletji v Koprivnici spoznala kadeta Ernesta Schwarzerja. Njuna ljubezen se je končala tragično; ker so starši nasprotovali tej zvezi, je Ernest naredil samomor. Margareta Hess — nekdanja Ita — pa se kot lastovka vrača v Koprivnico, ker še po toliko desetletjih ne more pozabiti svoje velike ljubezni.

V Koprivnici pravijo, da je Margareta njihova dobrotnica: ljudem je zelo naklonjena, saj je lani prispevala za asfalt v vasi 10.000 dinarjev, pred leti pa je poklonila 3.000 dinarjev za lovski dom.

Spominom pač ne moremo ubežati; samo še Ernestova slika spominja lto na veliko ljubezen, ki je ni mogla uničiti niti smrt...

DOBER DAN, DOLENJCI

Pod zaglavjem DOBER DAN, DOLENJCI! začnemo danes na šesti strani priloge novo serijo zapisov o Dolenjcih, ki se še čutijo Dolenjce, a ne živijo več na Dolenjskem.

V seriji intervjujev se bomo pogovarjali z znanimi Dolenjci; kot prva je na vrsti prvakinja ljubljanske opere Vilma Bukovčeva, s številnih nastopov po Dolenjskem znana tudi našim ljudem. Bukovčeva je prepotovala domala ves svet, saj je pela na vseh kontinentih, razen v Avstraliji; a vedno se z veseljem vrača v svoje rojstno Trebnje. „Takega zraka ni nikjer drugje na svetu!“ trdi pevka, ki je bila sicer pred dvema letoma upokojena, a še vedno ne more zdržati brez petja in gledališkega odra. „Čeprav sem že 30 let v Ljubljani, sem po srcu ostala Dolenjka,“ pravi Bukovčeva v intervjuju za prilogo, ki ga lahko preberete na šesti strani.

PRESTRAŠENI JUNAK

PRESTRAŠENI JUNAK

Septembrsko popoldne. Sončni žarki so plešali med gostimi vejami jablan in hrušk podivjanega sadovnjaka opustele kočevske vasi in se svetlikali na dozorelih plodovih, med orumenelim listjem. Odpadli in otrseni plodovi so se lesketali tudi med povaljano in ostarelo travo na tleh. Videti je bilo, da jih nihče ni pobiral.

Starešina lovske družine Mala gora v Kočevju Jože Boldan—Silni je polagoma in tiho strigel z nogami ter se prizibal v sadovnjak žalostnega videza, oprezal predse na levo in desno. Postajal je in poslušal, zakaj okoli izumrle vasi so se ženili, oglašali in rukali jeleni.

V sadovnjaku je obstal. Zagledal se je v jabolka in hruške ter si mislil, da ni bilo še nikoli tako. Nekoč je bilo vse to pospravljeno. V mladih letih bi se stepel za tako sadje, zdaj pa je v teh kočevskih vaseh le še za divjad. Odšel je proti visoki lovski preži in že je bil blizu lestve. Okoli v gozdu so se lepo oglašali jeleni in rukali. Tedaj pa je za bližnjim grmom nekaj grozovito zabrundalo, puhnilo, skočilo predenj in se postavilo na zadnje noge. Bila je mati medvedka. S prednjima šapama je močno krilila, buljila

vanj in se silovito jezila. Za hrbtom pod prežo je slišal vreščanje mladičev. Lovca je stresla zona. Po vsem telesu ga je mahoma obilil mrzel pot. Za hip je pomislil, da bo po njem, da bo vsak trenutek izdihnil v medvedjih krempljih in zobeh, takoj nato pa je že podzavestno na vso moč kriknil, zgrabil pelerino in jo zagnal, da je frčala proti medvedki kakor velikanski netopir, hkrati pa je hušknil na lestev in se kot malček povzpел po njej v višavje.

Mati medvedka je gledala za ubežnikom, godrnjala in se ozirala zdaj vanj, zdaj v mladiče in pelerino, ki je ležala na tleh pred njo. Potem se je spustila na vse štiri in v svojem jeziku poklicala otročad. Vsa družina je mirno odhlačala med visoko, porjavelo travo opustele senožeti, lovec pa je spoštljivo gledal za njo, dokler ni izginila v gozdu.

In ko zdaj starešina lovske družine Mala gora, narodni heroj, Jože Boldan—Silni, obuja spomine na to pripetijo, zaključuje: „Še nikoli, niti v bojih z Nemci, se nisem tako ustrašil kakor pri srečanju s to medvedko.“

T. OŽBOLT

KAMEN MANJ

Usoda rock skupin je dokaj negotova; prav rado se dogaja, da glasbeniki ne zdrže dolgo skupaj. Četudi skupina obstane po imenu, je v njenem sestavu le malo tistih glasbenikov, ki so skupino proslavili in ji odprli pot. Največkrat se posamezniki odločajo za samostojno kariero ali pa osnujejo nove skupine, v katerih poskušajo uresničiti vse tisto, kar jim v prejšnji ni bilo mogoče ali pa vsaj mislijo, da jim ni bilo. Ena od izjem je že legendarna skupina Rolling Stones. Toda tudi pri njih se ukvarjajo z vprašanjem, katerega novega glasbenika vključiti; zapustil jih je namreč Mick Taylor.

Kitarist Mick Taylor se je Rolling Stonesom priključil po tragični smrti Briana Jonesa leta 1969. Poprej se je proslavil z igranjem v skupini Johna Mayalla. Vsa leta je s Stonesi dobro sodeloval in šele v preteklem letu so se pričele širiti govorice, da hoče Taylor kreniti na drugačno pot. Baje je pripravil sestav glasbenikov, ki bi igrali predvsem blues. Toda še v decembru je Mick Jagger na stalna namigovanja o zatonu in stagnaciji Rolling Stonesov izjavil, da pripravljajo v letošnjem letu močne notranje spremembe, ki bodo pomenile korak naprej. Z ničimer ni nakazoval, da v skupini nastajajo tudi spremembe v članstvu. Potem pa je prišla vest, da je Mick Taylor skupino zapustil.

To se je dogodilo v zadnjih dnevih meseca decembra, v času, ko so Rolling Stonesi v Muenchnu snemali nov album. Na teh snemanjih Micka Taylorja že ni bilo več; ostal je v Londonu in pričel sodelovati pri snemanjih Jacka Bruceja. Zaenkrat kaže, da se tvori nova skupina, v kateri sta poleg Taylorja in Bruceja še ameriški organist in skladatelj Carla Bley in pianist

Max Middleton. Edina neznanka je bobnar in po nekaterih vesteh ga ne bodo dolgo iskali.

In kako je pri Rolling Stonesih? Kdo bo zamenjal Micka Taylorja? Stonesi molče, v angleškem časopisu Melody Maker pa domnevajo, da bo v pošteev za zamenjavo najverjetneje prišel Mick Ronson. Kaj dosti si ni belijo glave, vsaj kakor bi lahko sodili po izjavi Micka Jaggerja.

„Brez dvoma,“ je Jagger dejal, „nam ne bo težko najti dobrega svetlolasega kitarista.“ Jaggerjeve besede kjer omenja celo Taylorjevo višino, očitno kažejo, da hoče slavni pevec povedati, da je takih kitaristov, kot je Taylor, v Angliji, kolikor si kdo zaželi.

Drugače pa o svojih donedavnih tovariših govori ubežnik Taylor. V njegovih besedah ni zasedel nikakršnega očitana o izgubljenem času ali podobnih obtožb, ki so sicer dokaj pogoste, kadar se članovi ansambla menja.

„Zadnja leta z Rolling Stonesi so bila burna in izkazala so se kot zelo plodno obdobje zame. Kar pa moj odnosov do članov ansambla tiče, moram reči, da moje spoštovanje do njih kot glasbenikov in ljudi ostaja nespremenjeno. Ostali bomo veliki prijatelji!“

Kako bo pravzaprav res, bo pokazalo že letošnje leto. Ako bodo Rolling Stonesi počasi zamrli, potem bo še letelo pikrih besed na ubežnikov račun. In nova skupina, v kateri bo poskusil Mick Taylor zaživeti svoje glasbeno življenje, nikakor ne bo mogla priti — potem bo Taylorjevo ime ostalo nekaj redno slišati — takrat, ko se bo omenjala skupina Rolling Stones.

POMLAD ZA JANJEZE

Kaže, da bodo težje suknje moški kaj km spravili v naftalin, poskrbeti bodo moral prihodnjo pomladno garderobo. Po zaritalijanskih kreatorjev naj bi bili videti taki, kažejo slike: lažja suknja iz volnenega bla vzorcu ribje kosti, lahek plašč iz rebras žameta, športna obleka z našitimi žep tridelna kakirasta obleka z enobarvno krai

DOMAČA LEKARNA: JABOLKA, JABOLKA, JABOLKA

Da so jabolka koristna, vemo vsi, ampak da oživljajo miselne moči, preprečujejo zaprtje, melanholiijo, vročične blodnje, popravljajo želodec, pomagajo k pravilni prebavi in pomagajo živčnim — tega pa najbrž niste vedeli.

Živčni in razdražljivi ljudje naj jedo kuhana in pečena kislja jabolka in pijejo njih sok. Nervozni ljudje naj raje namesto ruskega čaja in prave

kave pijejo čaj iz jabolčnih lupin. Tega pijte večkrat na dan z medom ali sladkorjem. Proti omotici, nervozi, nezavesti, glavobolu, močnemu nahodu in pritisku krvi v glavo je dobro piti jabolčnik tri ali štiri dni nekajkrat na dan.

Proti bruhanju in kolcanju pomaga, če dobro žvečiš kislja jabolka. Proti kašlju in bolečinam v prsih pa dobro deluje sok iz kisljih jabolk z malo sladkorja in dodatkom

kopra. Ta odcetek pijte trikrat na dan po eno veliko žlico. Krepi tudi srce.

Zlata žila in hemeroidi se ublažijo, če jeste pečena jabolka. Če pa pijete jabolčni sok ali mošt sam, vam bo krepilo želodec in čistilo kri. Proti napihovanju, glavobolu, otopelosti, bolečemu želodcu pa pomaga jesti sveža kislja jabolka večkrat na dan.

IVAN MASTINŠEK

SARMA IZ KISLEGA ZELJA

Jože Jeriček, kvalificirani kuhar s srednjo gostinsko šolo, zaposlen v restavraciji „Pri vodnjaku“ v Novem mestu, priporoča našim bralcem sarma. Za pripravo jedi po njegovem receptu potrebujemo:

1 kg listov kislega zelja, 0,50 kg sveže svinine, 0,50 kg govedine, 6 dkg masti ali olja, 20 dkg čebule, sol in poper, 30 dkg riža, 1 jajce ter 5 dkg prekajene slanine.

Kislo zeljnato glavo razdelimo na liste in

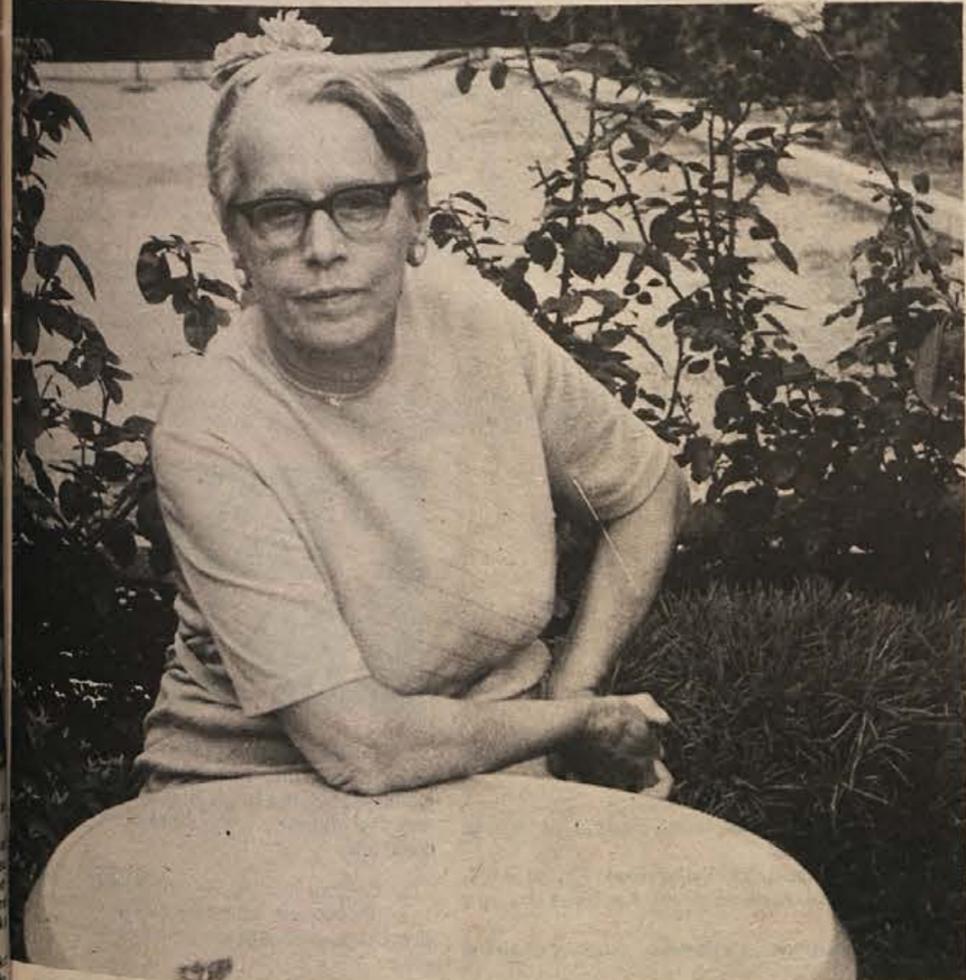
posnamemo rebra, potem na vsak list položimo žlico nadeva in na štirih straneh list zapognemo. Šele potem sarma zvijemo. Nadev pripravimo tako: na masti prepražimo čebulo (ne sme postati močno rumena), primešamo zmleto maso, solimo in popramo, dodamo pol kuhan ali surov riž, sesekljan peteršilj in slanino. Sarma zložimo v kozico, v kateri je na dnu malo narezanega kislega zelja. Zalijemo z vodo, da so sarma

pokrite, potem kuhamo na premočnem ognju skoro dve uri.

Ko je meso mehko, dodamo rahlo prežganje, ki smo dodali tudi malo paradižnikove meze. Pred serviranjem dodamo sarmi še kisljo smetano ali jogurt. Sarma ponudimo običajno s krompirjem v kosu. Sarma so pripravna jed, ki je zaposlene gospodinje, ker lahko pripravijo že prejšnji dan, potem pa le dokončajo.

KAKOR LASTOVKA SE VRAČAM

Samo tri leta je deklica Ita preživela v Koprivnici, in vendar je ne more pozabiti. Takole pripoveduje: — Zame je to kraj mojih naj srečnejših ur, prizorišče velike ljubezni z neizmerno tragičnim koncem. Koprivnica je rojstna vas mojega očeta, mornariškega častnika, ki mu je njegov stric omogočil šolanje.

Zibelka ji je tekla v Pulju. Tam je preživela otroštvo in obiskovala šolo. Ob izbruhu prve svetovne vojne se je civilno prebivalstvo moralo umakniti iz pristaniškega mesta. Štirinajstletna Ita je z materjo odpotovala v Koprivnico, kjer ju je sprejela pod streho teta Ana.

V Koprivnici se začne njen roman. Tam je spoznala kadeta Ernesta Schwarzerja plemenitega Heldenstamma. Njegova ovdovela mati je vodila tamkajšnja pošta in ob delu pozabljala na svojo mamoto. Teta Ana je lti pozneje zaupala, da je to njihova grajska gospa in da je pošto v Koprivnici odprl njen pokojni mož Emil Schwarzer.

60 let pozneje

Od tistih časov je minilo natanko šest desetletij in vendar se jih Margareta Hess, rojena Rak, spominja, kot da je bilo to včeraj. Zdaj živi v Hannoveru, daleč od svoje Koprivnice, na katero veže toliko spominov. Kraj svoje velike mladostne ljubezni redno obiskuje že več kot deset let.

— Kakor lastovka se vračam sem in prihajala bom, dokler me bodo nosile noge, — mi je dejala ob svojem nedavnem obisku.

— Ljubezen med menoj in Ernestom je zagorela na prvi pogled. Najina srečanja so bila čudovita doživetja, prelepa, da bi mogla trajati večno. Srečevala sva se med počitnicami in pozneje med Ernestovim vojaškim dopustom. Moja mati ni bila naklonjena ljubezni do tega plemiča. V njej je imela veliko finančno breme za hišo. Z menoj je imela druge načrte: oddati me je nameravala bogatemu trgovcu iz Pulja, ki je nestrpo čakal, da bom godna za možitev.

Toda ovir še ni bilo konec. Pozneje je tudi Ernestova mama, gospa Schwarzerjeva, poskušala pretrgati njuno mladostno prijateljstvo.

Ita je bila končno le samo meščansko dekle, lepa in plemenita, toda Ernest je bil zadnji potomec rodu Heldenstammov, ki so mu vplivni sorodniki odpirali vrata v boljše življenje. Zanj so predlagali uglednejšo nevesto, baroneso Liano. Dunajski sorodniki so materi poslali celo njeno sliko. Ernestu so obljubljali bogato dediščino in ob strani neveste iz njegovih krogov naj bi redelstammov ponovno vzcvetel. Mladostna zaljubljenost za to pač ne bi smela biti ovira. Ernestova mati je tedaj poskušala vse, da bi prekinila stike med sinom in lto.

pritiski z vseh strani

Ko je mladi častnik pisal lti s fronte, je mati zadrževala njegova pisma pri sebi na pošti. Celo ltin oče je na njeno željo ukazal hčerki, naj prekine stike z Ernestom. Začeli so se dramatični dnevi, polni trpljenja za oba zaljubljenca. Neskončno ju je prizadelo, ko sta zvedela, da si niti dopisovati ne moreta več. Toda nista se uklonila. Poiskala sta drugo pot za pisma: Ita jih je oddajala v Brestanici in Ernest jih ni več naslavljal na njeno ime. Njena zaupnica Francka je lti pri tem veliko pomagala. Toda sledile so ure ponižanja in grenkih žalitev, s katerimi Ernestova mati ni prav nič skoparila. Mati je zahtevala sinovo službeno predstavitev na Dunaj, samo da bi ga ločila od lte. Bila je prepričana, da bo njegov ideal zbledel, kakor hitro bo spoznal drugačno življenje na Dunaju, toda Ernest ni hotel nič slišati o tem. Dopovedovala mu je, da so Heldenstammovi zaradi nesrečnih družinskih razmer zelo trpeli, da je on edini potomec in da je njegova dolžnost spet dvigniti rod. Teta in dva strica na Dunaju so mu bili pripravljeni zapustiti premoženje. Poročiti mora le lepo deklico odličnih staršev, ki so mu jo izbrali.

Toda Ernest se ni hotel ukloniti. Mamljive ponudbe mu v primerjavi z lto niso nič pomenile. Mati mu je očitala, da se igra s srečo, zato naj še

premisli. Ni mogla doumeti, da tako zavrača ponudbe tistih, ki mu hočejo v življenju samo dobro. Ljubezen od lte je bila zanjo samo mladostno ljubimkanje. Ernest pa je ostal pri svojem. Odšel je in lti pisal še naprej:

„Moja najljubša, edina Ita!
Ne vzemirjaj se zaradi novega načina dopisovanja. Žalostno je, da je prišlo do tega, vendar ni tako tragično... Prišel bo čas in dan, ko bova srečna rekla: Midva spadava skupaj za vedno. Z vsjo ljubeznijo tvoj Ernest.“

ali ito— ali smrt!

Kmalu po tistem si je Ernest vzel kratek dopust. Hotel je videti in potolažiti svojo lto, predvsem pa omehčati mater. Z lto sta bodrila drug drugega, saj se nista mogla sprijazniti s tem, da bi bilo nenadoma vsega konec.

Ko se je dvaindvajsetletni poročnik Ernest zadnjič poslavljaj od matere Pavline Schwarzerjeve, jo je rotill, naj popravi krivico, ki jo je naredila nedolžnemu dekletu. Odločno ji je dopovedoval, da ima na izbiri samo dveje: ali lto ali smrt. Tudi to svarilo matere ni ganilo. V pismih ga je vedno znova skušala spametovati.

Njene zahteve so ga pognale v obup. Vihar v njegovem srcu je bil hujši od viharja na fronti. Nesrečni Romeo je v svoji razdvojenosti 25. avgusta 1917 segel po orožju in si vzel življenje.

Vest o njegovi smrti je prispela v Koprivnico 1. septembra. Materi so sporočili, da je njen sin Ernest Schwarzer kmalu po deseti uri zvečer 25. avgusta podlegel rani na glavi. Prešnila jo je huda slutnja. Spomnila se je prizora ob zadnjem slovesu. Po hudem prerekanju ji je tedaj zagrozil: „Samo smrt naju lahko loči!“ Ona pa mu je odvrnila, da ga raje vidi mrtvega kot poročeneza z lto.

Po tistem sporu je odšel. Na poti na železniško postajo v Brestanici ji je napisal še tole kratko sporočilo:

„Zadnjič ti rečem — voli! Ali Ita ali moja smrt!“

Mati kljub odločnim besedam ni popustila. In tako je Ernest uresničil, kar je napovedoval.

spomini živijo dalje

Življenje je teklo dalje. Čas je polagoma celil rane. lti so izbrali moža, takega, ki ji je po materinih merilih najbolj ustrezal. Prenagljeni zakon pa ji ni princsel sreče. Poročila je bolnega človeka in kmalu ovdovela.

Spet so minevala leta. Omožila se je drugič in se preselila k možu v Hannover. 1959. leta je bila že drugič vdova. Vedno bolj se je predajala spominom na Koprivnico. Za Ernestov samomor je nekoč zvedela čisto slučajno, kajti vsi, ki so vedeli, da si sam vzel življenje, so ji prizanašali z resnico.

Po smrti drugega moža je trdno sklenila čimprej obiskati Koprivnico in svojo mater, ki je ži-

vela v Zagrebu. Z materjo sta se zadnjikrat srečali pred drugo svetovno vojno.

— Tako različni sva si bili. V družini sem bila zanjo vedno Pepelka in prav zaradi tega sem morala prenesti marsikatero krivico. Mati je to spoznala zelo pozno. 1960. leta, ko sva se po dolgem času spet srečali, je bila že zelo stara in bolna. Nič ji nisem očitala in bila mi je hvaležna za to. Jaz pa imam mirno vest, saj je kmalu po tistem umrla.

Iz Zagreba sem tedaj odpotovala v Koprivnico in obiskala grob Ernestovih staršev. Čas je izpral vse črke na zapuščenem nagrobniku, zato sem se odločila, da ga bom obnovila.

Ta obisk v Koprivnici me je vedno znova vznemirjal. Idilična vas, kjer sem med prvo svetovno vojno našla ljubezen in toplo zavetje, je edini kraj, ki me je osrečil v življenju. Zato sem ga posej vsako leto redno obiskovala. Spomini so oživljali. V meni se je prebujal nemir. Nekaj v moji notranjosti mi je dopovedovalo: „Napiši svoj roman, izlij čustva na papir in laže ti bo.“

Tako sem končno le prišla za pero. Najlepšo in najbolj pretresljivo zgodbo mojega življenja sem napisala v nemškem jeziku, ker ga popolnoma obvladam. Svetovali so mi, naj jo dam prevesti. Tako sem tudi napravila, vendar takrat še nisem mislila na tisk. Rokopis sem dala razmnožiti v sto ciklostiranih izvodih. Razdelila sem ga prijateljem v Koprivnici, tamkajšnji šolski knjižnici, nekaj izvodov pa sem tudi prodala v bližnji okolico, predvsem na Mali Kamen.

zdaj mi je lažje

Tedaj so se moji znanci in prijatelji obračali name z željo po več izvodih mojega življenjskega romana in me opogumili, da sem se odločila za tiskano izdajo. Najprej sem dala natisniti 500 izvodov, nato pa še 2000. Nikoli si nisem mislila, da bodo moje izpoved tako željno prebirali. Dobro se zavedam, da se način mojega pisanja ne ujema z literarnim okusom današnjega časa, zato me je tembolj presenetilo, da po knjigi tako radi posegajo tudi mladi. Napisala sem tisto, kar čutim, in prav zaradi velike razlike med današnjim in takratnim načinom življenja sem imela sprva namen, da bom ciklostirane zapiske zapustila le vnukom kot družinsko zgodbo.

Ko sem končala prvi del, so me ljudje v Koprivnici in drugi bralci nagovarjali, naj nadaljujem, naj opišem tudi svoje življenje po izgubi Ernesta. Ponovno sem segla po peresu in razgrnila bralcem svojo zgodbo do današnjih dni.

Po en izvod vsake knjige sem poslala predsedniku Titu. V odgovoru, ki sem ga dobila od sekretariata, se mi v njegovem imenu prisrčno zahvaljujejo. Ponosna sem na to zahvalo. Vem, da predsednik republike nima časa za branje, vendar sem mu pisala, da bo morda le kdaj utegnil pogledati v knjigo. Poslala sem mu jo zato, ker morda celo pozna kako osebo, saj se je večkrat zadrževal v Podredu pri svoji teti, v ta kraj pa je zahajal tudi moj Ernest.

V Koprivnici imenujejo Margareto Hess svojo dobrotnico. Ljudem je zelo naklonjena, zato jim je lani prispevala za asfalt v vasi 10.000 dinarjev, pred leti pa je poklonila 3.000 dinarjev za novi lovski dom, ki nosi ime „Ernest — Ita“.

JOŽICA TEPPEY

Osamljena, zasanjana, pričakujoča, lepa. Francozinja? Italijanka? Slovenka? Kdo ve, kaj premišlja in na koga čaka... Odgovora ni dal niti fotoreporter Franco Rubartelli (Vogue), ki je zasanjano lepoticco posnel!

ŽENSKA LEPOTA

tone
fornezzi

O GRIPI, MISLIM

Pa jo imamo. Gripo mislim. Hja, če je pa še Dolenjce položila, kakor sem obveščen, potem je pa res ta prava. Gripa, mislim.

Pa je res od hudiča. Gripa, mislim. Pravzaprav ni od hudiča, ampak od virusa. Menda je prišla z Madžarskega. Gripa, mislim. Včasih so ji rekli španska, pred leti azijska, zaboga, a ne moremo imeti enkrat čisto svoje, se pravi jugoslovanske gripe? A moramo prav vsakega zlodja uvažati! Naša bo najbrž tista gripa, ko zdravi ležijo. V službah, mislim.

Zdravniki pravijo, da se začne s slabim počutjem in vročino. Gripa, mislim. Tole je rahlo sumljivo. Zelo sumljivo. Epidemija gripe je izbruhnila po novem letu. To je še zlasti sumljivo. Za gripo, mislim. Kakor se jaz spoznam na novo leto, odločno dvomim, da je za vse kriva gripa. Prašam vas, kdo se pa ob vseh teh novoletnih podražitvah elektrike pa stana-rin pa radia in televizije — ja, je bela, še dolgčas so nam podra-

žili — pa vas prašam, kdo se ob vsem tem ne bi slabo počutil? Pa ko pride ta inkasant pa oni inkasant pa tretji pa četrti — ker nesreča nikoli ne pride sama — komu pa ni postalo vroče! Kdo pa ne bi imel vročine?

Ni vrag, da pol občanov že leži. Nič čudnega, da je množična. Gripa, mislim.

Zdravniki pravijo, da je treba jesti čim več limon in se gibati na svežem zraku.

Zatorej, če ste v gostilni, kjer se Dolenjci najbolj množično zdravijo zoper njo, gripo, mislim, potem gibajte s kozarcem v roki ob odprtem — oknu!

A kar se limon tiče, bi dejal, da vse ljudstvo samo še limone je, če bi sklepal po ksihtih. Kogarkoli pogledaš, vsak se kisló drži. Kamorkoli pogledaš, sami Kislingerji!

Vse več jih pobira. Gripa, mislim.

Pravzaprav nič ne mislim.

Ni zdravo, če človek preveč misli...

Na zdravje!

KOTICEK

PESNI ŠNOPS

— Halo, oprostite, je tam stanovanje pesnika Šnopsa?

— Gobcaj, kaj bi rad!

— Z vami bi želel imeti intervju za Prilogo Dolenjskega lista?

— Sranje! Dolenjski list si rekel. Kaj pa je to?

— Vi pišete moderne pesmi. Kaj želite izraziti z njimi?

— Ironiziram blasfemijo skomercializirane družbe.

— Govorite slovenski?

— Kot iz maternice Matere Slovenije.

— Pred kratkim ste izdali pesniško zbirko, ki jo je uradna kritika dobro sprejela. Kaj pa pravi o njej bereče občinstvo?

— Idiotizem našega življa ni prodril v bistvo mojega genializma.

— In kakšne so te misli, tovariš Šnops?

— Kaže, da si eden tistih treteljnov, ki ne vidijo dlje od svojega povešenega nosu. Moje besede iskreče in ironizirajoče udarjajo v vamp naših družbenih tokov, hitečih od izvira k izlivu. Moje misli so rumeni golobje, gnezdoč pod lobanjo zaščite.

— Mi lahko zrecitirate, prosim, svojo najuspešnejšo pesem?

— Drekec — pekec, hiteč na konju: bom, bom, bam, bim, bam, bom, bim, gleda v kruh kruh podražanega sl narodne obrambe volilnih pravic in ženske javne hiše.

— Priznati moram, da nisem razumel...

— Pričakoval sem. Seksualna zadržanost pravi iz svobodnega človeka sužnja lastnih nov.

— Imate občutek, da s svojo umetnostjo tite slovenski narod?

— Sem kumara v kozarcu in ne zanim dogodka izven celofana.

— Na kaj ste posebno ponosni, tovariš?

— Razbil sem slovensko malomeščansko nost, ki je zatrepetala ob izrazih, ki se začnejo s j, p, k, f, četudi imamo mišljene besede minutno na ustih. Zapisal sem se v zgodovino, ker sem si prvi na Slovenskem napisati: križanega ti Boga. To je revolucija.

— Vas lahko pridem slikat, da oslovim spominu poznim rodovom?

— L. hko se mi tudi popneš!

TONI GAS

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
juric

VIDEL
SEM
DOMAČINA

Rekel sem, da pojdem na Dolenjsko. Ne vem zakaj, a je res, da me doma vedno, kadar rečem, da bom šel na Dolenjsko, malo čudno gledajo in se muzajo.

Naj se, jaz grem na Dolenjsko.

Sit sem teh ljubljanskih obrazov, grem in srečam šegave Dolenjce, ki mi kaj novega povedo.

Pri Grosupljem jo že hočem počiti levo, malo mi misli uhajajo v kakšno prijetno gostilno s klobasami in cvičkom, ko uzrem veliko reklamno tablo: Gostilna pri Meksikancu. Možak z mogočnimi brki in še mogočnejšim sombrero bodro zre po dolenjskih gričkih in vabi. Le da sem zdaj v stiski: tekile ne bi hotel piti, raje bi cvička, o mehikanski hrani pa ne vem dosti, tega, če bi mi prijala bolj od klobas pa sploh ne, in še v to dvomim. H Meksikancu torej ne!

Da bi malo uravnovesil prvi vtis, ki je pač malo mehikanski (čeprav proti Mehikancem nimam nič), jo kresnem v dolino Krke, ki me s svojo lepoto vedno znova očara.

Uzrem to lepoticco voda in se ustavim ob vodi. Nisem še dobro iz avta, ko zaslišim znani glas:

„O, Jurič, živijo! Kako? Kam? Imaš ti tudi tukaj vikend?“

Znanec Pero mi stresa roko in vabi v svoj vikend, še prej pa mi razkazuje:

„Tisti-le mlin je Pikijev, saj ga poznaš? Naprej čez vodo ima hišo Miha, njegova pa Bobi. Na tej strani nas je pa Lado, Boris, arhitekt Andrej, pa tisti redarji...“

„Kaj pa domorodci?“ ga vprašam.

„Domorodci?“ me pogleda debelo.

„No,“ pravim, „domačini. Je tu sploh kakšen Dolenjec?“

„So, ampak le doli v vasi. A se zanj zate, da bi kaj kupil? Bomo uredili, da prodajo in niti drago ni. Kaj pa bi? — kaščo, hišo, hlevček, morda kar celo sestvo?“

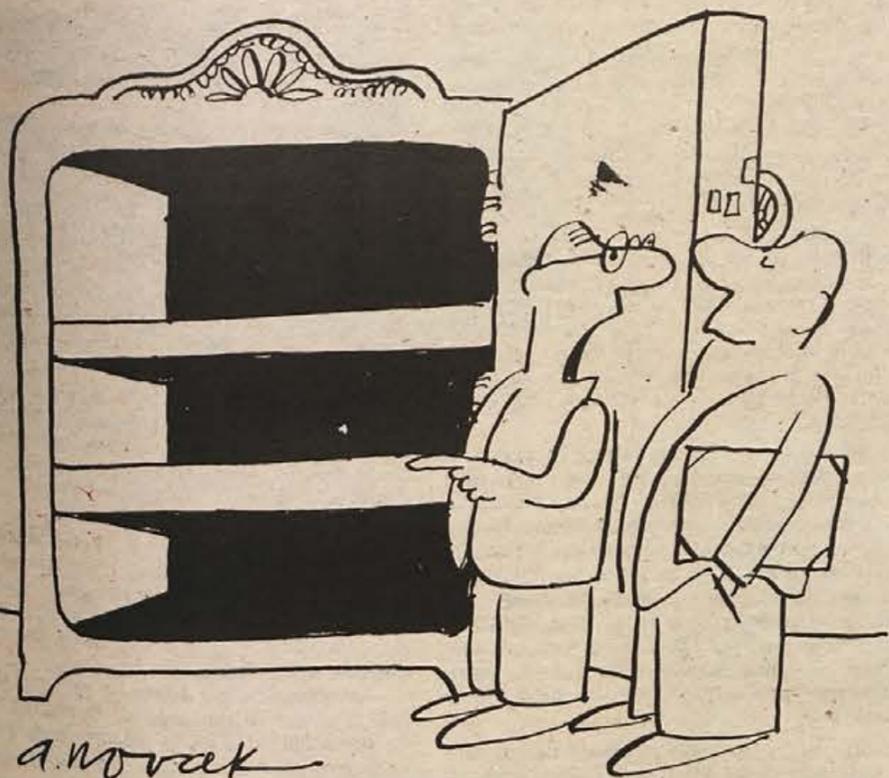
„Nič ne bi,“ pravim, „morda bi še morda srečal kakšnega domačina.“

„Bova šla v gostilno, tam je kakšen,“ mi obljubi.

In sva šla. Tam sem srečal tri tropske potnike iz vseh koncev, pet ljubljanskih kendašev, italijanske lovce in ribiče, gastarbajtarjev, ki so tolkli po nemško, šoferja s Hrvaškega in vaškega pijančka, bil predstavnik domačinov. Tistih šegavcev prijateljn Dolencev, ki sem jih prišel obiskat pa še videl nisem.

Popil sem dva viskija in pojedel francosko solato pa jo počil nazaj v Ljubljano, saj poznam nekaj Dolenjcev, ki imajo domaček in klobase pa tudi v lepi pojoči govori še katero zabelijo. Da, šel bom k njim in ozmerjal, saj so svojo deželico razprodali.

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

a. novak

S temle pa res ne moremo shajati, saj nismo iz prosvete...

joze splichal

STARE ZGODBE V NOVI OBLEKI

DESETI BRAT

In res je bil Krjavelj naenkrat ves živ v... „O enajstih je bilo, to še dobro vem. Stal sem tam, meglja je bila in tema kakor v rogu. Zeblo me je pa sabljo sem imel. Dremiten sem prihajal; zato sem začel tjakaj po morju gledati.“

„Kako si po morju gledal, ko je bila tema?“

„Naj bo tema, saj sem imel kresilno gobo in drva, pa sem zakuril. Kar gori v jamboru gledam, gledam — ni bilo nič. Spet dremiten začnem prihajati. Le počnem tja na tla. Kar se barka tri pota zaguglje sem ter tja. Jaz gledam, gledam, poslušam — ni bilo nič. Kar nekaj sem po morju pride po vodi in z nogami pravi: compl compl compl Jaz gledam, gledam — kar vidim, da hudič gre...“

„Ali te je bilo kaj strah?“

„Kako me bo strah, ko sem bridko sabljo v rokah držal? — No, potlej je tista pošast ali tisti peklenški škrapl plezal gor ob škreb! Kakor je na vrh prišel, pa se ti je iz oči v oči meni nasproti postavil. Sveta mamka božja sedem križev in težav — sem jaz dejal — pa sem

zavzdignil bridko sabljo, pa sem zamahnil pa sem čez glavo ubral in loputnil: lop! — pa sem ga presekal, samega hudiča sem presekal, na dva kosa!“

In kako bi Jurčič danes napisal?

Krjavlja, direktorja hotela s tremi zvezdicami — menda so mu tri zvezdice nadeli zato, ker so bile v vsaki sobi vsaj po tri stenice — je generalni direktor hotelskega podjetja Lovro Kvas, tako kot vse druge hotelske direktorje, poklical na nekdanji grad Slemenice, ki je zdaj preurejen v hotel visoke kategorije, da bi se posvetovali o minuli turistični sezoni.

Direktorji so pripovedovali o težavah, stresali so številke iz rokava, kot bi orehe iz jerbasa drobil, Krjavelj je pa začel dremiten postajati.

Končno pravi Lovro Kvas, zdaj generalni direktor, ki je včasih prav na tem gradu, potem ko je študije na klin obesil, graščakovo hčer računstva učil: „Daj, Krjavelj, povej še ti, kakšna je bila sezona pri tebi; mar tudi ti nisi videl domačega gosta?“

Sosednji direktor je pomenljivo prikimal in se zarežal Krjavlju v brk: „Domačega gosta ni tako zanesljivo, kot ni hudiča!“

„Pa jet!“ mu oponese Krjavelj, „je ker sem ga na lastre oči videl!“

„Res?“ se čudijo drugi direktorji.

In je bil Krjavelj naenkrat ves živ: „O enajstih je bilo, to še dobro vem. Stal sem v kotu ob šanku, natakariji so dremitni prihajali. Kar se vhodna vrata tri pota zagugljejo sem ter tja. Po tleh pa gre z nogami, čeprav so bile mehke preproge: compl compl compl Tako sem vedel: domači turist. Pa me ni bilo nič strah, saj sem bridki cenik v rokah držal! Škreb! škreb! škreb! popraska gost pri receptorju, ki je tudi dremiten bil. Skočim tja — sveta mamka božja sedem križev in težav — in pomolim domačemu gostu cenik pod nos, kot bi ga s sabljo hotel presekati.“

Lop! je reklo, pa se je gost zgrudil, ko je videl cene.“

„Pa si ga presekal, kako pa veš, da si ga presekal?“ sprašujejo drugi direktorji.

„Kaj bi ne vedel, saj je dvakrat padel v bazenček v predverju. Prvič je reklo štrbunk, vdrugič pa se je slišalo štr—bunk! Pa reci potlej, če ga nisem na dva kosa presekal.“

Odtlej ni bilo v Krjavljev hotel nobenega domačega turista več.

gosje pero

ZA KOZAREC PONIŽANJA

Naj si še tolikokrat rečem, da gre le za predsodek, za neumno čustveno prizadetost, ki nima nobene zveze z razumnim pojmovanjem in dojemanjem, občutka ponižanja in grenkobe ne morem izbrisati. Še sedaj živo zardim ob spominu, prav otročje me zaščemi v očeh in sili k solzam. In zakaj? Zaradi neznanega dogodka, ki mu razum ne more pripisati tolikšne cene, kot mu jo daje čustvo. Ogibam se misli nanj, da bi se ne pogreznil v žalostno čutenje sveta. Samo ob tistih tihih trenutkih, ko sem povsem sam s seboj in si upam razgrniti najgloblji kotiček srca, pogledam v obraz ponižanja in užaljenosti. Dobro se zavedam, da močno preveličujem, da sploh ne gre za tako resno stvar, da je vsega kriva samo kratkotrajna in brezvestna človeška zloba, ki se ne zaveda posledic; razum ni govori, da je vse že davno pozabljeno, saj v hitrem potekanju življenja taki dogodki iz ure v uro izgubljajo svojo težo in prav hitro potonejo v temo pozabe. Toda temna žival ponižanja, skrita v mojem srcu, ostaja živa, hrani se iz moje krvi, iz vsakega trenutka mojega življenja, postaja neuničljivi del mene samega. Včasih me celo preblisne misel, da bi brez nje ne mogel živeti...

Sicer pa, naj pripoved steče.

Sem kmečki sin, izkoreninjen v mestu. Tisti košček zemlje, ki ga imamo, ni dovolj velik, da bi dajal kruha za šest lačnih ust, zato sem moral prav kmalu zapustiti svoje otročje igrice in kmečka opravila. Pregrizel sem se skoz osem razredov s precejšnjo težavo, a ne zaradi neumnosti — časa za učenje ni bilo nikoli dovolj. Površno znanje in slabo sodelovanje pri pouku mi je kmalu tudi šolo priskutilo do take mere, da sem bil izredno vesel, ko sem jo lahko zapustil. Neki sorodnik mi je pomagal, da sem dobil službo v mestu.

S kakšnim ponosom sem prinesel domov prvo plačo, mi ni mogoče popisati. Kar naenkrat sem se počutil mnogo starejšega in z očetom sva si zrla v oči kot odrasla moža, saj sva poslej oba skupaj skrbela za vso družino. Oče ni bil nikoli trdnega zdravja, zato se tudi ni mogel niti hotel zaposliti. Brkljal je po naši mali kmetiji, ki je moja plača posrkala kot suha zemlja prve kaplje dežja. Toda nikoli nisem imel občutka, da kaj izgubljam. Rad sem dajal ves svoj denar za nenasično zemljo, vse do tistega trenutka, ko se je v meni dvignila zla misel: „Denar je tvoj, zakaj bi si ne privoščil kakšne lepe stvari?!“

Nočem kriviti drugih za takšno misel, čeprav menim, da v meni ne bi zrasla, ako bi ne dihala

vame iz vsega okolja. Ko sem gledal tovariše, kako si za denar kupujejo razne stvari, ki v fantovskih letih toliko pomenijo, in ko sem poslušal njihovo govorjenje o pitju dragih pijač, sem z besedami sprejemal vase tudi usodno misel.

Ne vem, kaj mi je bilo, da sem proti svoji navadi nekega dne, ko smo prejeli plačo, zavil z nekaj tovariši v kavarno. Tuj prostor, ljudje, zagrnjeni v cigaretni dim, zatopljeni v pogovor ali časopis, vse to me je zbegalo. Čutil sem, da ne spadam v ta svet, obenem pa sem hotel stopiti vanj. Nekaj v meni je zlobno reklo, da si moram kupiti vstopnico. In tako sem se postavil pred tovariši in naročil viskije za vse.

Prav tako dobro bi bilo vino ali kakšna manj draga pijača, a jaz sem se zaletel in hotel biti na vrhu. Prav gnilo sem občutil nekakšno slast, da si lahko privoščim, kar hočem. Kako bedna misel! Kot da tista zlato obarvana tekočina v kozarcu pomeni svet!

Pili smo, v meni pa se je že nekaj zganilo. Megleno sem se zavedal, da ne delam prav. A tudi pijača mi je bila zlezla v glavo, še posebno, ker moji tovariši niso hoteli zaostati za mojo nenadejano velikodušnostjo ter so tudi oni naročili viski.

Iz tega čudnega počutja me je zdrnil glas. Pri sosednji mizi so sedeli mestni „frajerji“ — morda sem se hotel postaviti tudi pred njimi — smejali so se nam s tihim prezirom in zlobno. Eden od njih je dejal: „Poglej jih, kmetavzarje! Žrejo viski, doma pa zelje natepavajo!“

Besede so težko padle vame. Sprva sem se počutil ogorčenega, kot da mi jemljejo pravico biti jim enakovreden, toda takoj zatem sem pomislil na očeta, na mater, brate in sestre, na našo malo kmetijo, na zemljo, polja in gozdove, na življenje, ki teče tam v mojem rodnem podeželju, na dneve garanja in odpovedi — in sram me je bilo. Grenko mi je bilo pri duši od nenadnega ponižanja, ki sem ga doživel. Pred „frajerji“ sem hotel zatajiti ljubljene košček domovine, sebe samega in vse ljudi, ki dele z menoj življenje vasi; za kozarec uvožene pijače sem hotel kupiti blede barvo mestnega človeka...

Nič pomembnega. Mirno bi lahko pozabil na drobni dogodek, a ne morem. Ponižanje in sram sta se zliila v grenko počutje, skrito v najtišjem predalu mojega srca, in nikoli se ju ne bom znebil, pa če še tolikokrat rečem, da gre le za predsodek, za neumno čustveno prizadetost, ki nima nobene zveze z razumnim pojmovanjem in dojemanjem...

GABER

STOPAR PR SANOVAŠTVA DOMA

RUDI STOPAR

„Že jamski ljudje so si krasili votline, v katerih so prebivali; današnji čas je pa tako skomercializiran, da človek samo leta za denarjem, doma ima pa mirzel, nepriljuden dom. Pravzaprav ne znamo ničesar več narediti sami. To me je tako bolelo, da sem se lotil tega dela. Nasploh je v mojih rokah vse notranje urejanje hiše. Kako drugače se človek počuti v toplem domu, ko pride izmučen s šihla! Če v domu ni nič domačega, če je vse serijsko izdelano, potem je skoraj vseeno, kje človek stanuje,“ sodi sevniški strojni tehnik Rudi Stopar.

A gotovo ni začel oblikovati pločevine samo zaradi tega, da bi vdihnil več toplote v svoj dom, oblikovanje pločevine mu je nekako zraslo k življenju. Štirje rodovi nazaj so bili kovači v Boštanju, tudi zdaj 35-letni Stopar je vajen tega dela in je prenežateno kovano stvar: zlasti svečnike, sam naredil.

Rudi Stopar si je v svojem domu v Sevnici uredil svojo galerijo, ki jo je imenoval enostavno – s številko 13. „Iz gole vraževnosti!“ trdi. In se potem zasmije: „Kje pa, saj ne mislim resno! Ampak žena je rojena 13. aprila, en sin 13. februarja in drugi sin 13. julija. Pa sem rekel: kaj ne bi bilo primerno, da bi tudi galerija nosila številko 13, ko pa se toliko datumov pri naši hiši zapiše s 13.“

„Stopar si je izbral tanjšo železno pločevino, iz katere izrezuje posamezne oblike in jih potem z varjenjem sestavlja v plastiko. Njegove plastike so kot daljni odmev kleparskih izdelkov, kjer je botrovala tudi ljudska umetnost raznim strešnim okraskom, izveskom in podobnemu preteklemu bogastvu. Stopar je prenesel ploskoviti svet tradicije v današnji polnoplastični svet, kjer pa ne ostaja dosleden zaokroženim formam, temveč večkrat niha med ploskovitostjo in zaokroženostjo forme,“ piše o Rudiju Stoparju prof. Andrej Pavlovec.

Stoparjev motivni svet ni preveč pester, tudi ne zajema iz današnjih časov; najraje posega v pripovedi in ilustrira stare pripovedke, bajke in legende. Kralji Matjaži, Tavi s koso, Martini Krpani, škrti in drugo domače blago zrastejo iz pločevine pod spretnimi Stoparjevimi rokami.

Na taboru je bil Stopar trikrat, v Trebnjem je leta 1970 delal Krjavlja s kozo, naslednje leto zaklad – srce, leta 1973 pa Krjavlja, ki stoji zdaj pred galerijo v Trebnjem.

O tem, zakaj se je tako z vsem srcem usmeril v domače blago, pripoveduje: „Gledam okrog sebe in vidim: saj nihče več nima časa, da bi otrokom pripovedoval pravljice! Današnji otroci pogledajo risanko na televiziji in potem jih starši naženejo v posteljo. Spominjam se nekdanih časov – še sam sem jih doživljal – kako mi je stara mama pove-

dala pravljico za lahko noč in potem sem bil veseljem spat in še sanjalo se mi je o pravljici... Vprašam ga, zakaj o njegove stvari tudi razgane, nekako nedokončane. „Zares so včasih nedorečene, z luknjami, raztrgane. Toda spomnimo se, kako skromno je bilo življenje v tistih časih, danes pa nismo z ničimer več zadovoljni.“

Ne zavzemam se, da bi morali tudi danes živeti tako, kot so živeli ljudje včasih. Prav pa bi bilo, da bi se zavedali, kakšno je bilo življenje nekoč in kako nam je pravzaprav danes lepo.

Duha žal nič več ne negujemo, duša ni več plemenita. Vse je podrejeno dirki za življenjem in njegovim uspehom. Obsedeni smo od lova za dobrinami, zato pa je življenje enolično.“

Stopar z nezmanjšano vnemo kar naprej ustvarja Krjavlje, desete brate, Tavse in svoje lahko rečem, obsedenost po ustvarjanju teh likov opravičuje: „Vse življenje je, kot se mi kaže, borba med pravičnostjo in nepravičnostjo. In dobrega z zlim. Čeprav se vsi borimo proti nepravičnosti in slabemu in čeprav se proti temu borimo domala 30 let, še vedno najdemo nepravičnost, zlo. Jaz bi pa rad, da v teh pravičnosti ljudskih likih, dobrih, domačih in pošteni črpamo moč za naš boj proti slabemu!“

In tako se Stopar z dobrim bori proti slabemu. Naredil je že 150 del, a komaj katerega doma, čeprav jih skoraj ne prodaja. Pretežen jih je podaril. Prvo razstavo je imel leta 1980, odtlej je pripravil 32 razstav, od tega 11 samostojnih.

Zdaj pripravlja nov cikel, katerega delovni naslov se glasi Maske na Slovenskem; razmišlja še o drugem, o slovenskih kletvah. Zraven postavi: „Saj še kleti ne znamo več po slovensko. Prav tako ima v načrtu tudi serijo po imenih mesecev, kajpak po starih.“

„Navadno delam v železu, le redko se ukvarjam z bakrom ali aluminijem.“ Za majhno ploščo potrebuje od 8 do 10 ur vztrajnega dela, večje stvari tudi 50 ur. Krjavlja s kozo je delal štiri dni, delal je tudi po 8 do 10 ur na dan.

„Zdaj, ko imam doma urejeno delavnico, lahko vsak dan delam po nekaj ur; kadar se bližajo razstava, delam nemalokrat tudi vso noč. Sem bil odvisen od vremena...“

Stoparjeva družina tako ni prikrajšana za stvari, za nekdanje junake ljudske domišljije: 10-letni Roman in 7-letni Mario dobro poznata Tavs in Krjavlje, škrate in desete brate – slovenske ljudske dobrosrčneže, ki so danes prenekateri mlademu človeku, žal, neznan.

Stopar se s svojim delom trudi, da bi jih spoznali.

Zato dela vztrajno in zato se neprestano vrača na iste teme.

Sicer pa: kaj ni prav tako?

A. Bartelj

DOBER DAN, DOLENJCI

VILMA BUKOVČEVA

Gospodinja je povedala, da je Vilma Bukovčeva še na vajah v Operi. „Kmalu bo prišla, vaje trajajo že več kot tri ure. Najbolje bo, če jo počakate kar v hiši,“ me je povabila.

Ljubljana je bila zavita v strupeno, smrdljivo meglo, ki se človeku zažre v kosti in mu leže na dušo. Dan se je že prevesil v drugo polovico, zoprni vlažen mrz je vedno bolj pritiskal. Ne moreš se znebiti občutka, da sonce ne bo nikoli več zbralo toliko moči, da bi predrla ta megleni oklep. Vreme, kot da bi bog umrl, pravijo stari ljudje...

V hiši v Levčevi ulici, kjer stanuje znana operna pevka Vilma Bukovčeva, se je tako razpoloženje hitro razblinilo. Njeno domovanje je dobesedno natlačeno z različnimi starinami: na stenah visi preko 200 slik na steklu, oko se občuduje spreteha po starih lesenih kipih različnih velikosti: angeli, Kristusi, svetniki prisluškujejo neutrudnemu tiktakanju starinskih ur, s sten zrejo na obiskovalca mrki obrazi že davno umrlih moških in žensk; vsepovsod slavijo spretne roke starih mojstrov njihovi izdelki: omare, kredence, skrinje, stoli in mize. V vsej hiši skoraj ne vidiš sodobnega kosa pohištva. Marsikaj je ljubiteljska strast zbiralca otela pred propadom, vse je restavrirano in zgovorno priča o starih časih.

Še nekdo je nestrpno čakal na Vilmo Bukovčevu: njen pes Miki je nepremično sedel na stolu pri oknu in gledal na ulico...

„Vaje smo imeli za Madame Butterfly. Čeprav sem že dve leti upokojena, ne morem brez petja,“ se je zasmejala mladostna, živahna in prav po dolensko prijazna dolgoletna prvakinja ljubljanske Opere.

„Že 30 let živim v Ljubljani, vendar sem po srcu ostala Dolenjka. Od časa do časa moram iti v Trebnje, od koder sem doma, da se nadiham domačega zraka. Že skoraj po vsem svetu sem bila in lahko rečem, da takega zraka, kakršen je pod trebanjskim gradom, ni nikjer.“

Bukovčeva prepeva, že odkar se spominja. „Res ne vem, po kom sem dobila ta dar in veselje. Morda po mami, ki je tudi rada pela. Oče pa sploh ni imel posluha. Od drugih otrok je le brat Ivan igral citre.“ Seveda si Bukovčeva v tistih časih ni mogla pridobiti glasbenega znanja: Trebnje je bilo takrat podeželsko gnezdece, v Novem mestu, kamor se je osem let z vlakom vsak dan vozila v gimnazijo, pa tudi ni bilo kaj več možnosti. In vendar je prve spodbude dobila prav v Novem mestu. Prof. Juvanc, ki je poučeval na gimnaziji, je kmalu spoznal, da je dekletu nadarjeno, in jo je začel navduševati za glasbo. V

Vilma Bukovčeva kot Katrena v Suchonovi operi Vrtinec

Novem mestu je tudi prvič nastopila na odru: prof. Juvanc je sam napisal in uglasbil nekakšno melodramo. „Spominjam se le, da sem hodila po odru zavita v širok plašč in pela, pela,“ pove danes po vsem svetu znana operna pevka.

Po maturi se je Bukovčeva v Ljubljani vpisala na pravo, poleg tega pa je študirala še na konservatoriju – solo petje seveda. Pravo pa je kmalu postalo postransko in vedno bolj se je posvečala le študiju na konservatoriju. Vse pa je surovo prekinila vojna: Vilmo Bukovčevu so Italijani v Trebnjem aretirali in jo internirali v Gonarsu, kjer je preživela devet mesecev. „V Gonarsu nas je bilo precej Slovencev. Kmalu sem v taborišču ustanovila ženski zborček. Dekleta smo prepevale naše lepe pesmi in tako vsaj za nekaj časa pozabile na gorje in trpljenje,“ se spominja Bukovčeva.

Po vojni je začela v ljubljanski Operi peti najprej manjše vloge, kmalu pa so ji zaupali tudi bolj pomembne. Takrat je največ pela v Prodani nevesti, Eru z drugega sveta, Boheme, Madame Butterfly. Te vloge, pravi, ji še danes najbolj ležijo.

Bukovčeva je pela že na vseh kontinentih, razen v Avstraliji. V vseh pomembnih opernih hišah je pela kot solistka ali pa je nastopala v

okviru gostovanja ljubljanske Opere. Bila je celo na enomesečni turneji po Kitajski, skupaj s nekaterimi solisti in Slovenskim oktetom. Nastopu v Pekingu je pevce sprejel Ču En Lai, jim priredil večerjo.

„Najlepše spomine z gostovanj pa imam iz Sovjetske zveze. Tam sem bila večkrat; ko sem kot solistka pela v Moskvi, si je to predstavo ogledala vsa takratna sovjetska vlada z Vorosilovom, Hruščevom in Bulganinom na čelu. Predstavi so se sovjetski državniki pokazali in prijetni luči: bili so prijetni in po rusko odprti gostitelji; prekročali smo celo noč in se poselili ob šestih zjutraj,“ se zasmije pevka. „Veste, Ruse je gledališče kot cerkev, predstava pa je maša. Ljudje so zelo prijazni in hvaležni. Ko sem gostovala v Kijevu, so naredili špalir od opere hotela, v katerem sem stanovala. Stare ženske me ustavljale in mi iz hvaležnosti poljubljale roke: „Pridite še, pridite še!“ so prosile. Kaj tak ga človek ne more nikoli pozabiti, to je največje priznanje moji umetnosti.“

V Sovjetski zvezi sem bila še z našo operno hišo; gostovali smo z Ekvinovkijem Marškom Kozine, po mojem enim najboljših slovenskih opernih del. Z nami je bil tudi skladatelj, takrat že hudo bolan.“

Najlepše pa so jo presenetili njeni Trebanjski pred dvema letoma, ob 25-letnici nastopanja. Njeni prijatelji v prosvetnem domu v Trebnjem priredili priredbo. „Res je bilo zelo prisrčno in ganljivo. Odkar žila sem se jim tako, da sem pripeljala v Trebnje, sem jim prinesla vse, kar imam: svetleče svetilke, kulise, reflektorje, električarje in jim zapela tudi nekaj arij iz najbolj znanih oper, nekatere tudi v kostumih. Slavje se je zavleklo v jutranje ure. Najbolj me je presenetila Bukovčeva. Hvaležno se spominja tudi Kostanjevice, kjer so jo 1973 gostovali. Glasili za častnega člana festivala. „Vedno, ko grem na koncert, mi je toplo pri srcu. Mislim, da me imajo ljudje radi. Če me bodo ljubili še želeli poslušati, bom rada prišla. Večer v Novem mestu: pripravila bi nekaj večerov, prevez skozi dve, tri opere. Igralec bi povabil kratko vsebino, ona bi pa zapela najbolj značilne arije. Seveda bi moral tak večer nekdo organizirati...“

„Moj mož se ne zanima za glasbo, imam tudi doma svojega oboževalca: vedno, ko grem v gledališče, me sprejme. Mislim, da imam talent. Vilma Bukovčeva je sedla za klavir in soba se napolnil njen lepi, močni glas: Po jezeru bliž Triglava... Miki je kot v zanosu dvignil glavo in z žalostnim zavijanjem pritegnil svoji gospodinjici. Čuden, vendar prisrčen duet.“

Po prijetnem kramljanju z Vilmo Bukovčevu tudi ljubljanska megla ni bila več tako gosta... ča...

KAJ JE

FILM

Distribucijsko podjetje Vesna film iz Ljubljane pripravlja za letošnje sezono tudi češkoslovaški film „Ljubezen“, ki ga je režiral Karel Kachyna. V ospredju filmske pripovedi je dvojna zgodba o doživljanju prve ljubezni. Režiserju je uspelo na to nit uspešno nanizati vrsto problemov in vprašanj, ki prepletajo čustveno življenje človeka, obenem pa je pokazal tudi na razlike med starejšo in mlajšo generacijo ter s tem na nevsiljiv, izviren način opredelil našo čustveno vsakdanjost.

Ansambel bratov Avsenikov velja pri nas in v svetu za najboljši narodnozabavni ansambel. Lansko leto je skupina praznovala dvajset let svojega delovanja in ob tej priliki so posneli veliki dvojni album „Slovenija, odkod lepote tvoje?“, na katerem so posnetki 24 skladb. Dolgoletno delovanje ansambla, številne zlate, diamantna in platinasta plošča so dokaz, da Avseniki igrajo in pišejo skladbe, ki so vseč najširšemu krogu poslušalcev.

Na našem tržišču je moč kupiti veliko ploščo, na kateri so posnetki šestih koncertov za trobento. Koncert za trobento je dokaj redka vrst glasbenega ustvarjanja, zato lahko najdemo na plošči tudi priredbe skladb, ki prvotno niso bile pisane za trobento. Med drugim zasledimo skladbe Haendla, Vivaldija, Veracinija. Trobento igra Maurice André, spremlja pa ga komorni orkester Jeana Francoisa Paillarda, ki je tudi dirigent orkestra.

KNJIGE

PELIN ŽENA

Svetlana Makarovič je znana slovenska pesnica, ki si je utrdila svoj ugled s pisanjem za otroke. V pesniški zbirki „Pelin žena“, ki je izšla pri Mladinski knjigi, pa se nam Makarovičeva predstavlja tudi kot ustvarjalica lirike. Za njene pesmi je prav značilen svojevrsten ritem in melos, ki se naslanja na ljudsko pesem, seveda pa je za to formo skrito doživljanje sodobnega sveta in skoznjeno pesnica izraža eksistencialno stisko modernega človeka. Pesniški svet Svetlane Makarovičeve ima izrazita obeležja usocovstva, smrti in grozljivosti.

heinrich gemkow s sodelavci friedrich engels

Pri Državni založbi Slovenije je izšla obsežna monografija o življenju in delu Friedricha Engelsa, ki jo je napisal skupaj s sodelavci Heinrich Gemkow. S to knjigo se dopolnjuje že izdana knjiga o Marxu, tako da imamo v naši prevodni književnosti dober pregled nad ustvarjalci marksistične filozofske misli. Knjiga je napisana v razumljivem jeziku tudi v tistih poglavjih, kjer avtorji razčlenjujejo Engelsovo teoretično misel. Številne biografske nadrobnosti dajejo monografiji bolj bralen značaj, zato bo knjiga zanimiva tudi za širok krog bralcev.

UMEVANJE LJUBEZNI

Eric Fromm je dokaj znano ime med našimi bralci, čeprav v slovenščini nismo imeli prevedenih njegovih najbolj znanih del. Zdaj smo dobili prevod ene njegovih temeljnih knjig: „Umevanje ljubezni“. V nji poskuša Fromm opredeliti pojem ljubezni na svoj značilen kompilativen način, pri tem pa

„Ko začutiš, da „moraš“ delati, se izogneš tistemu, kar te omejuje. Hotenje po intenzivnejšem likovnem ustvarjanju je bilo v meni tako močno, da sem se odpovedala celo poklicu likovnega pedagoga,“ pravi Boža Podrgajs iz Novega mesta, ki je dolga leta dijakom gimnazije odkrivala svet skladnosti barv in oblik, zdaj pa nenehno ustvarja za svoj, morda edinstven „Boutique-atelje“ na Slovenskem. Hkrati si prizadeva za čim bolj tvorno likovno snovanje v dolenjski metropoli, pri čemer je zelo pomemben njen lastni razstveni prostor, v katerem so ob Podrgajsovi razstavljeni tudi že drugi novomeški slikarji.

Podrgajsova, ki „likovno izpoveduje“ že od mladih let naprej, meni o sebi, da je „bolj fantazijski tip, ki v ustvarjanje razdaja del sebe. V študijska dela nisem dala niti pol tistega, kar dam lahko danes na likovno ploskev ali napol izdelano obleko. Zdaj lahko oblikujem po svojih zamislih, s fantazijo. Glede na to, kaj delam, sta osnovni barva in kompozicija, čeprav je precejšnja razlika med slikanjem na platno ali obleko.

PREDSTAVJAMO VAM

Izšle so že tudi zadnje štiri knjige drugega letnika popularne knjižne zbirke „Nobelovci“, ki jo izdaja Cankarjeva založba. Zbirka prinaša v našo prevodno književnost izbrana dela posameznih književnikov, ki so za svoja dela prejeli najvišje svetovno priznanje, Nobelovo nagrado. Drugi letnik je dopolnjen z romanom „Na ognjenem vozu“ Patricka Whiteja, z dvema pripovedma Hermanna Hesseja, „Demian“ in „Potovanje v Jutrovo deželo“, ter z romanom „Ženske pri vodnjaku“ Knuta Hamsuna. Vsa ta dela do sedaj v slovenščino niso bila prevedena, čeprav so njihovi avtorji dobro znani našim bralcem, z izjemo Patricka Whiteja.

NOVEGA

se močno naslanja tudi na nekatere vzhodne filozofske smeri, predvsem na zen. Temu ustrezno je tudi pojmovanje človeka in njegove vloge v ljubezenskem odnosu. Knjige ne moremo šteti za priročnik, kakor bi morda sprva pomislili; njena vrednost je v poglobljenem gledanju na ljubezen ter v dostopnem, razumljivem pisanju.

BRATA GRIMMA

Svet pravljic si težko zamislimo brez bratov Grimmov, ki sta v času romantike zbirala in predelovala takrat še žive ljudske pravljice. Dala sta jim

tisto obliko, po kateri so si te pravljice pridobile najvidnejše mesto v svetovni književnosti in so kmalu postale last vseh otrok sveta (pa tudi odraslih!). Založba Obzorja je izdala biografski roman Hermanna Gerstnerja, v katerem avtor na poljuden način pripoveduje o življenju slavnih bratov pravljicarjev. Ker je pripoved napisana v romaneskni obliki, je prijetno in poučno branje. Tekst je opremljen z reprodukcijami in drugim dokumentarnim gradivom.

ZOBJE

Zdravi zobje so še kako pomembni za dobro telesno in duševno počutje, toda zadnja desetletja opažamo, da so vse redkejši. Zobna gniloba in druge bolezni zob so se razširile v taki meri, da postaja to že širše družbeno vprašanje. Veliko vlogo naj bi odigrala prav preventiva. Temu je namenjena drobna, a koristna knjižica dr. Mitje Bartenjeva „Zobje našega otroka“, ki na poljuden in razumljiv način seznanja bralce z vsem, kar bi morali vedeti o zobeh.

Kakšna je razlika med enim vrabcem? Nobena! - Obe nogici ima enako tenki. Zlasti levo!

Sandi Sitar, umetnostni zgodovinar, novinar in pisec televizijskih dram, filmskih scenarijev, radijskih iger in drugih literarnih tekstov, se nam s svojo četrto knjigo, ki nosi nenavaden naslov „Kakšna je razlika med enim vrabcem? Nobena! - Obe nogici ima enako tenki. Zlasti levo!“, predstavlja v novi luči: kot tvorec eksperimentalnega literarnega teksta. Pripoved o „razliki med enim“ poteka v sproščeni obliki, ki se giblje med prozo, poezijo in dramatiko. Govori o humanistu, ki svoj življenjski nazor zamenja za bolj življenjsko filozofijo. Pesniški svet, v katerem se ta preobrazba dogaja, je mračen, fantastičen, zato ga resnično lahko sprejmemo le kot svet literarne igre, na kar kaže že sama oblika pripovedi.

ZMERAJ IŠČEM

Platno je ploskev, ki na neki način zapoveduje, kako boš po lastnem nareku nanašal barve, ustvarjal kompozicijo, oblike. Drugače je pri obleki, kjer ni važno samo blago kot likovna ploskev. Od kroja pa do najrazličnejših odtenkov barv, vse mora biti prilagojeno tipu ženske, ki bo obleko nosila. Obleka je za slikanje neprimerno bolj privlačen medij.“

Ob slikanju na obleke Podrgajsova stilistično prepleta elemente ornamentov in rastlin tudi na iverice. Gre za raznovrstni barvni prikaz elementov, ki izhajajo iz narave; gre za motive, celo geometrijsko pravilne like, ki, preneseni na likovno ploskev, delujejo kar rahlo abstraktno. S paleta nanaša Podrgajsova „izpoved“ tudi na keramiko, nakit, manj na platna in steklo. Razen v svojem razstavnem prostoru je razstavljala že v Črnomlju in Trbovljah, obiskovalce njenih razstav pa je najbolj presenetilo veliko oblikovalnih tvarin. „Nikoli si ne bi mogla reči, da bom delala samo nekaj določenega. Zmeraj iščem kaj novega; ne toliko v motivih, ampak v materialu.

Velikokrat ti material, ki ga še nisi uporabljal, omogoči, da tudi star motiv prikažeš na nov način.“

Tisto, česar ji ni mogel dati v dovolj veliki meri študij likovnih umetnosti pri nas, je dosegla v dopisni šoli za grafiko in slikarstvo v nemškem Darmstadtu, od koder je dobila celo ponudbo za stalno sodelovanje pri oblikovanju in slikanju keramike. „Tak način likovne izobrazbe nudi veliko znanja o teoriji slikanja in navaja k delovni disciplini. Ne bi bilo odveč poskusiti tako likovno izobraževati tudi pri nas. Posebno amaterskim slikarjem primanjkuje osnovne likovne teorije, kar ima za posledico premalo samokritičnosti, ki je za kakršen koli napredek v slikarstvu nujno potrebna. Dogaja se, da se amaterji prehitro zadovoljijo s prvimi dosežki, katerih kvaliteta je dostikrat zgolj navidezna. S takih osnov gotovo ni pričakovati napredka,“ pravi Podrgajsova.

Prizadevanja likovnega izobraževanja v tej smeri se na Slovenskem že kažejo, saj se dela na tem, da bi v okviru likov-

nih skupin šolani slikarji pomagali samoukom. „To bi bil način za spontano rast likovne kulture, kajti samo risanje ni dovolj. Če pogledamo npr. likovno situacijo v Novem mestu, je značilno, da je čedalje manj obiskovalcev, čeprav je programsko Dolenjska galerija dovolj pestra. Okoli mojega razstavnega prostora se zbirajo likovniki, ki naj bi popestrili likovno dejavnost v mestu in pritegnili tudi obiskovalce. Zdi se mi, da za ogled razstave ni potreben svečan trenutek otvoritve, lahko si jo ogledaš tudi mimogrede, ne da bi imel zato kaj manj od nje.“

Likovna skupina, ki se zbira v okviru razstavnega prostora Podrgajsove, si bo prizadevala navezati stike tudi z drugimi tovrstnimi likovnimi skupinami iz Slovenije, najprej pa bo v svojem krogu poskrbela za možnost likovnega izobraževanja slikarjev v skupini. Pogovori in morebitna strokovna predavanja bodo samo začetni korak k samostojnim razstavam, kajti po mnenju Podrgajsove je razstavljanje zaradi razstavljanja čisto brez pomena.

D. RUSTJA

NEKOČ

nekoč

„Pogovori v Kamenicah o starem boljtem času. Fantje niso marali za punico, ki je lovila jih vse vpreko in punice ne za take fante, ki so hoteli jih kavšati. Zdaj je v tem nemarnost in nesramnost grozovita – v krčmah se zdaj očitno objemajo, včasih nikoli tega – kuševanja pa tako že ni šega bila pri nas, to ima le gospoda in pa kmetje ajdovske fare, ki se za pozdrav lobzajo – mi si v to znamenje le roke podajamo – ali mladi svet – pa se tudi ljudje zato strašno norca delajo – začel se je ostudno cmakati. Dekleta ne morejo se vpricho staršev ločiti od fantov, jokaje videla sem prositi eno, da naj jo spremi še dalje in dekleta pečajo se vse vpreko tudi s takimi sebenjki, kateri nič nima- nilo! Čampija ljubila se je s Ko-

račinom 6 let, hodil je k nji ali domu, sprijaznivi se z očetom, ali pa tudi pod okno po noči, ali nista nič grešila, ni je potipal nikdar in še kušnil in objel ne. Vsaki predpust jo je prosil, da naj ga še počaka, da ima še to in ono delo, ktero bi rad pred dognal etc. – Včasih so otroci ubogali, zdaj se postavljajo staršem in beže, ko jih je naj bolj treba proč od hiše v službo. Zdaj moramo ravnati kar se da z lepo, ne pa kakor človek s svojo posestjo po volji. Zdaj se govori, če so še majhni, da se ne sme z njimi hudo, češ, ker so še nerazumni – ko bodo večji, bodo že pametnejši, sprevidevši sami kaj je treba storiti kaj opustiti. – Slišala sem mater prositi hčer prav lepo, da naj gre z njo domu, naj jo uboga, saj si le moja – to, pomisli!

Hčer pa te besede kar nič ne ganejo, marveč odreže se ljubček: Spravite se, punica je moja ne pa vaša.“

Tako je zapisal Trdina pogovor žensk na današnjih Kamenicah – a svojega komentarja ni pripisal zraven, da bi nam dal vedeti, kaj je sam sodil o teh stvarih.

Kmečki ljudje pa so bili tudi takrat taki kot danes: navezani na izročila staršev in na tradicijo in vse, kar je dišalo po novem, jim ni bilo prav nič všeč. In tako je pač veljalo tudi za ljubezan, za vzgojo in še za marsikaj drugega.

Kaj hočemo: časi se spreminjajo, vsaka doba ima kaj novega in ne moremo pričakovati, da bi bilo tudi danes tako, kot je bilo včeraj...

V ponedeljek ob 18. uri je stopilo sonce v znamenje vodnarja; pojutrišnjem bo sonce vzšlo ob 7.33 in zašlo ob 16.57. Dan gre kajpak gor: meril bo 9 ur in 25 minut. 27. januarja je še zadnja lunina mena v tem mesecu: ob 16.09 bo ščip, medtem ko bo 3. februarja ob 7.22 zadnji krajec. Herschel napoveduje za prvo lunino spremembo lepo vreme, za drugo pa dež ali sneg – odvisno od tega, ali bo pihal severozahodni ali vzhodni veter.

V naslednjih dneh bo gostovalo še nekaj sredozimcev ali hudozimcev. Tako pride 25. januarja Pavel. Svoje dni na ta dan v Beli krajini niso nič vozili z živino. Bržkone gre na dan Pavlovega spreobrnjenja iskati vira v predkrščanstvu, saj so se ponekod do danes ohranili običaji, da na Pavlov dan preganjajo meglo, z njo pa tudi bolezen, smrt in slabo letino. V zvezi z meglo se je na Pohorju ohranil rek: „Kakor visoko na dan sv. Pavla megla leži, takošne ljudi bo smrt pobirala, namreč ali nizkega, srednjega ali visocega stanu.“ Še nekaj: na ta dan je zaželeno sonce, kajti „sv. Pavla če je jasno nebo, dobra bo letina, že stari pojo“. Pogovori o vremenu na ta dan pravijo še tako: „Lepo in jasno Pavla spreobrnjenje rodovitnega leta je

znamenje.“ Če na sv. Pavla dan toliko sonce sije, da bi okoli hiše prihajal, obneslo se bo proso. Če sv. Pavla dan je oblačen, je trebuh čez leto velikokrat lačen; če ta dan megla stoji, bo mnogo bolnih ljudi. Če sv. Pavel po vetru prijezdi, se za njim rad dež ugnezdi. Včasih so celo mislili, da veter na ta dan pomeni vojsko!

Med hudozimci je zadnji pomembnejši praznik svečnica, ki se praznuje v spomin Jezusovega darovanja v templju. Na ta dan cerkev blagoslovlja sveče – odtod tudi ime. Sveče imajo v svečniških običajih poseben pomen: ponekod jih podobno kot na Gregorjevo otroci spuščajo po vodi, gospodar pa s svečo v rokah trikrat obide hišo, da bi odgnal kače. Sveče, blagoslovljene na svečnico, služijo ob hudi uri in ob smrti.

Belokranjci pravijo, da na svečnico pade prva iskra pomladi na zemljo. Ob koncu prejšnjega stoletja je Navratil poročal, da hodijo v Krškem na svečnico po hišah pet in jim morajo dati slanino in jajc. Prvotno so koledovali moški, pozneje so se jim pridružile tudi ženske. Takle pregovor se nam je ohranil o vremenu teh dni: „Na svečnico pride medved iz brloga vremena gledat; če je megleno, ostane zunaj; če pa sonce sije,

23. I. – 5. II.

še enkrat zaspi.“ Pravijo še: Svečnica zelena, cvetna nedelja zasnežena. Belokranjci pravijo: „Če zjutraj, ko sonce vzhaja, od streh kaplja, je nehanje zime in dobra letina; če pa na jasnem sonce vzhaja; so tudi sodi prazni; če je oblačno, so pa polni.“

Pogovori o tem dnevu govore tako: Če sonce o svečnici na jasnem vzhaja, bo še hujša zima. Na svečnico če burje ni, že maledga travna kaj nori. Ako na svečnico jug drži, bo še huda zima. Kolikor dni pred svečnico ptiči zgolijo, toliko dni po svečnici molčijo.

Prazniki za svečnico že napovedujejo pomlad. Blaž, zavetnik živine, povzema še precej šeg, ki so sicer običajne za svečnico.

Še nekaj januarskih pregovorov: Jasni dnevi prosinca so veselje Dolenjca. Če vidiš prosinca komarje igrati, treba je s senom prav varčno ravnati. Če sv. Pavel po kopnem primaha, sv. Jurij po snegu prihaja. Kadar prosinec odpira dežnike, žetve polletne ne bodo velike. Prosinec mnogokrat naznanja v vodi, da malo bo v sodi. Prosinec mrzel, da poka, sadje v jeseni in moka. V prosincu zelena ledina, slabo se bo gleštala živina.

Še to: 5. februarja bo dan meril 9 ur in 52 minut; sonce bo vzšlo ob 7.20.

Rudolf Smola, med Novomeščani znan kot nekdanji lastnik kavarne na Glavnem trgu, je potomec češke družine Smola, ki je v začetku 19. stoletja kupila nekatere gradove v novomeški okolici. Rudolf, rojen 1895. leta na Grabnu, se po starih arhivih takole spominja svojih prednikov: „Johan Smola, rojen 1749, je bil župan češkega mesta Budin, vendar se je z družino odselil v Slovenijo. Njegova sinova Karl Filip in Anton sta bila oskrbnika na gradu Grm, ko je bil lastnik Zois. Od njega sta leta 1810, ko je Zois zašel v denarne težave, kupila gradove Grm, Graben, Boršt, zraven pa še Srebrniče in Dobravo nad Kamencami. Starejši, Filip, je umrl 1838. leta, dve leti mlajši Anton pa je živel še šest let. Grad je potem prišel v roke Antona Ferdinanda Vincenca Smole (1820 – 1891), Antonovega sina. Ta je dobil gradove Grm in Graben, ker je bil Boršt že porušen. Anton Vincenc Smola je 1886. leta prodal posestvo in grad Grm kranjski deželi, ki je tam ustanovila kmetijsko šolo. Graben naj bi podedoval Antonov sin Emil, ki pa je leta 1892 umrl, tako da je grad dobil moj oče Rudolf, ki ga je obdržal do leta 1917.“

V Žabji vasi, kjer so zdaj vojaška skladišča, je imel moj oče parno opekarno v sodelništvu s trgovcem Ogorevcem in trgovcem ter usnarjem Hočevarjem. Iz te opekarnice so vozili opeko za gradnjo novomeške gimnazije, žensko bolnišnico in vse železniške postaje do Semiča. Zaradi malomarnega poslovanja je šla opekarna v stečaj; trgovca sta se srečno umaknila, moj oče pa je jamčil za opekarno s posestvom in gradom. Tako so na licitaciji prodali graščino Graben za 303.000 kron lesnemu trgovcu Jalnu iz Kranjske gore.

Jaz sem se rodil na Grabnu, vendar pa sem, že štiri leta preden je šel grad v stečaj, prevzel kavarno na Glavnem trgu. Graben je po Jalnovi smrti podedovala njegova hči, ki se je omožila z inž. Krautom, ki je bil menda okrajni gozdar; po drugi svetovni vojni je bila graščina podržavljena.

K mojemu staremu očetu je večkrat prišel na obisk Trdina, zanimivo pa je, da se je moj stari oče poročil s Klotildo Škrem, ki je bila hči lastnika mestnega mlina, danes znanega kot Seidlov mlin. Škremova je za doto dobila več tisoč goldinarjev; sicer pa je bil denar hudo potreben za vzdrževanje gradu.“

Sploh pa je Graben star grad in v njem je živel znan rod Grabenskih, ki so se odlikovali v bojih s Turki. Valvasor piše: „Graben je ime gradu na srednjem Kranjskem in leži osem milj od Ljubljane, od Novega mesta pa četrtil milje. Po mojem mnenju so ga nekoč poimenovali Graben zato, ker se dviga takoj nad visokim jarkom, ki ščiti grad z ene strani. Na drugi strani pa teče mimo njega reka Krka. Po kranjsko se grad prav tako imenuje Graben.“

Nekdaj je bil grad le štirioglat, močan stolp, ki je imel zgoraj v sredini zidu stolpna vrata, h katerim je vodil lesen most ali dohod, tako da se je slabo branil pred sovražnikom. Pozneje je eden gospodov Mordakov prizidal stolpu še tri vogalne zidove in se en enako močan zid; dal pa je sezidati tudi nova vhodna vrata ter napraviti pridvižni most. Ker grajski zidovje na zunaj ni ometano z apnom ali malto, ampak je popolnoma surovo, in ker so luknje, ki so jih napravili ob zidavi pri postavitvi zidarskega odra, ostale nezazidane in nekatere segajo prav globoko v zid, prihajajo vsako leto čebele in se v teh luknjah naselijo. Iz nekaterih lukenj je iz notranje strani zidu mogoče vzeti čebelne panje. In kakor nekatere teh čebel, ki jih vzamejo iz lukenj, nerade rojijo, pa druge, če že rojijo, potem trikrat na leto, a tretje leto prenehajo in poginejo.

Nekoč je bil ta kraj dedovina gospodov Grabenskih, ki so ga imeli tudi mnogo let v lasti. Hundius omenja sicer dva brata Grabenska, gospoda Konrada in Grimolda, ki sta živela okoli leta 1170, toda ni prav gotovo, ali sta bila tudi lastnika graščine. Nesporno pa je bil leta 1330 grad v lasti Ulrika Grabenskega, sposobnega in odličnega vojaka, ki se je poročil z gospo Barbaro Turjaško. Okoli leta 1499 je postal ponovno lastnik te hiše ali graščine Virgil Grabenski, sin gospoda Andreja Grabenskega, ki je bil odličen vitez, kakor so pač nasploh gospodje Grabenski veljali za hrabre viteze in so to svojo slavo in spoštovanje tudi dejansko zaslužili.

Leta 1477 je dal gospod Rut Grabenski Turkom trdo okusiti svojo viteško pest in jih tako lepo število odpravil v pekel, toda od njihove množice, ki ga je oblegala, pa je prejel marsikatero odlikovanje za svoje junaštvo (s tem menim veliko število ran), tako da je

bil na kraju ujet. Sovražniki so ga nato vedli celo noter na Turško.

Ulrikova dva brata, gospod Wolf in spod Kozma Grabenski, sta bila prav hrabra viteza, in sicer je bil oni, gospod namreč, cesarski oficir na Dunaju na Avstrijskem, ta pa, Kozma namreč, pa se je 1473 na dan sv. Jerneja v spopadu s Turki bojeval z veliko viteško hrabrostjo, dobil cer nekaj ran, vendar odšel živ iz bitke. Tem ko je s svojim bojevitim orožjem mnogim življenje. Bratranec omenjenih gospodov Grabenskih, gospod Ulrik Grabenski, je bil deželni glavar na Štajerskem, vendar se pač Gabriel Bucelini ne moti. Fug namreč piše, da je bil Ulrik stotnik na gradu v Gradcu. V Schrotovem rokopisu najdemo Ulrika omenjenega kot stotnika na Štajerskem.

Ker so bili vsi ti gospodje Grabenski istem času poznani zaradi svoje viteške hrabrosti, so Turki za prej omenjenega spod Rute Grabenskega postavili tako visoko odkupnino, da je prekašala njegovo premoženje in premoženje njegovih bratov. Radi tega je moral njegov bratranec gospod Ulrik s Štajerskega primakniti od svojega gostva precejšnjo vsoto, da bi mogli bratranca odkupiti. Potem ko se je Ulrik vrnil domov, so ga na Grabnu morali kmalu upati. Njegovo smrt pa so, kakor so bili trdno prepričani, pospešili Turki, ki so naskrivoma dali strupa.“

Breckerfeld pa piše o Grabnu: „Grad Graben, ki je združen s posestvom Stauden, nenaseljen kot antična zgradba ob Krki, teče pod gradom v ozki strugi in pri potih nalivnih naraste do take mere, da je voz preko nje zelo otežen in nevaren obremen pa je slišati tako donenje, da je di tega nastala že marsikakšna vraža.“

Ta zgradba je bila v preteklih časih le prost stolp, ki je imel na sredini mogočno vhodna vrata, do katerih se je prišlo po nem stopnišču, kar pa je bilo zelo neudobno. V poznejših časih je neki lastnik tega gospodarstva ta stolp prezidal v štirioglato zgradbo z močnimi in debelimi zidovi, pa je tudi nova vhodna vrata, do katerih je prišlo preko dviznega mostu. Udobne so, ki so še vedno take kot takrat, nudijo prijetno in ljubko bivališče. Brat Rute Grabenskega (o tem piše Valvasor, op. Kozma, je imel več sreče: 24. avgusta 1520 je bil v boju s Turki ranjen in zajet v Vietzthalu. Iz ujetništva pa se je z vrv sam rešil.

Okrog leta 1520 so bili lastniki tega gospodarstva in gradu trije bratje: Andrej, Wilhelm; potem ko je prvi umrl, so kranjski stanovni druga dva priporočili zaradi njihovih in odličnih zaslug celo njegovo kraljevskemu visočanstvu Karlu V. s svojim pismom z dne 20. januarja 1520.

Sredi 16. stoletja preide Graben v roke družine Mordaks iz Portendorfa. Mordakovski so si poslej dodali k priimku še naziv Grabenski. Po smrti Franca Kristofa Mordakoviča ki je na Grabnu bival s svojo soprogom Rosino, rojeno Breckerfeld, je gospodarstvo prešlo v roke njegovega bratranca, lastnika gospodarstva Grm, Wolfa Ferdinanda Mordakoviča barona Portendorfskega, poročnega z baronico Rosino, rojeno grofico Callenbersko. Po smrti svojega moža podedovala vsa njegova gospodarstva, in ko je leta 1726 preminela brez potomcev, je vse imetje zapustila groficy Seyfriedu Balthasarju Gallenberskemu.

Leta 1573, potem ko je bil Michael Zois von Edelstein že prej odkupil od grofa Gallenberskega vse, kar se je dalo, je Graben in velik del grmskega gozda prešel v njegovega sina iz prvega zakona, Franca Avguština barona Zoisa.“

O Grabnu piše tudi Ivan Vrhovec, ki je danes njegov lastnik nosil slavno ime. Tem pa nadaljuje: „Vsi trije gradovi, Graben, Zaboršt in Grm, so imeli mikavno okolje, prekrasno polje in velikanske gozdove. Nemor so Novomeščani prejšnjih časov čestodeljah in praznikih prav radi zahajali. Pogoste sence jih je vabil tukaj sem in tja studenec, jedini dobri studenec s trdo vodo daleč na okoli. Zato so ga imenovali Studenec in imenujejo še danes Trščak. Leta 1797 je bil nemško ime ‚Hessenbrunn‘. Takrat je bil val namreč v Novem Mestu celoten hessendarmstadtskih vojakov, ki so jih drag denar nabrali Angleži, zavezniki Avstrijskega cesarja. Poslali so jih proti Italiji Avstrijskim pomoči, a na poti tjekaj so se za več kot leto ustavili v Novem Mestu, da bi hessendolenjsko stran pred Francozi. Njihovi cirji so prihajali k temu studencu hladiti krepčat. V spomin na to je dal napraviti ron Zois spomenik z nemškim napisom.“